

Hallituksen esitys Eduskunnalle luottolaitostoiminnasta annetun lain ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää sellaiset muutosehdotukset luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevaan lainsäädäntöön, jotka perustuvat

- yleisen yhteisöläinsäädännön kehitykseen, erityisesti tilintarkastuslain, osakeyhtiölain muutosten ja uuden kirjanpitolain voimaantumiseen,

- luottolaitostoiminnan sääntelyn ja valvonnan kansainväliseen kehitykseen,

- luottolaitosten tilinpäätöskäytännön kansainväliseen kehitykseen,

- luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevan lainsäädännön tähänastiseen soveltamiskokemukseen sekä

- lainsäädännön yleiseen selkiyttämistarpeeseen.

Luottolaitoksen tilintarkastusta ja tilintarkastajia koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että tilintarkastajaksi voidaan valita vain tilintarkastuslaissa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja ja että vähintään yhden tilintarkastajan on aina oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Toisaalta ehdotetaan luovuttavaksi vaatimuksesta, jonka mukaan luottolaitoksessa on aina oltava vähintään kaksi tilintarkastajaa. Yleisen tilintarkastuslain kanssa päällekkäiset säännökset ehdotetaan kumottaviksi.

Viranomaisten toimivaltaa luottolaitosten tilinpäätöstä koskevien määräysten, lausuntojen ja poikkeuslupien myöntämisessä ehdotetaan tarkistettavaksi. Oikeus antaa tilinpäätöstä koskevia sitovia määräyksiä ehdotetaan siirrettäväksi rahoitustarkastukselta valtiovarainministeriölle siltä osin kuin niihin sisältyy merkittävää aineellista norminantoa. Useita nykyisin rahoitustarkastuksen määräyksiin sisältyviä tilinpäätöstä ja vakavaraisuuslaskentaa koskevia periaatteita ehdotetaan lisäksi siirrettäväksi lain tasolle. Vakavaraisuussääntelyn osalta rahoitustarkastuk-

sen määräystenantovalta rajoitettaisiin asianomaisten direktiivien täytäntöönpanoon. Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi säännöksiä, jotka koskevat kirjanpitolain soveltamista luottolaitoksiin.

Vaihto-omaisuuden luonteisten arvopaperien arvostaminen tilinpäätöksessä markkina-arvoon ehdotetaan sallittavaksi luottolaitoksille kansainvälisen käytännön mukaisesti. Lisäksi ehdotetaan pakolliseksi rahoitusleasing-sopimusten merkitseminen konserniti-linpäätökseen rahoitustoiminnan tavoin sen sijaan, että ne saataisiin merkitä tilinpäätökseen käyttöomaisuuden vuokraamisena.

Osavuosikatsauksen julkaiseminen ehdotetaan pakolliseksi kaikille talletuspankeille ja luottolaitosten tilinpäätösten julkistamista koskevia periaatteita ehdotetaan täsmennettäväksi.

Luottolaitosten riskienhallintaa ja muuta sisäistä valvontaa ehdotetaan tehostettavaksi lisäämällä rahoitustarkastuksen valtuuksia asettaa luottolaitoksille niiden riskienhallinnan ja muun sisäisen valvonnan järjestelmiä koskevia yleisiä vaatimuksia.

Luottolaitosten kiiinteistönomistusta koskevaan rajoitukseen liittyvä väliaikaisen omistuksen käsite ehdotetaan kumottavaksi.

Pankkisalaisuutta ehdotetaan väljennettäväksi siltä osin kuin kysymys on asiakirjojen luovuttamisesta tutkimuskäyttöön.

Säästöpankkisäätiöiden valvonta ehdotetaan siirrettäväksi valtiovarainministeriöltä ja rahoitustarkastukselta patentti- ja rekisterihallitukselle.

Vakuudellisia joukkovelkakirjalainoja koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi kahden vuoden siirtymäajan jälkeen.

Sijoituspalveluyritysten tilinpäätöstä, tilintarkastusta ja vakavaraisuuslaskentaa koskevat säännökset ehdotetaan yhtenäistettäväksi luottolaitoksiin sovellettavien vastaavien

säännösten kanssa. Lisäksi eräitä liike-, osuus- ja säästöpankkilakiin sisältyviä säännöksiä ehdotetaan yhtenäistettäväksi ja siirrettäväksi luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin.

Ehdotetut muutokset koskevat luottolaitostoiminnasta annettua lakia, liikepankkilakia, osuuspankkilakia, säästöpankkilakia, säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi annettua lakia, ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa

annettua lakia, hypoteekkiyhdistyksistä annettua lakia, sijoituspalveluyrityksistä annettua lakia ja ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa annettua lakia sekä rahoitustarkastuslakia.

Muutokset ehdotetaan saatettavaksi voimaan samanaikaisesti uuden kirjanpitolain voimaantulon kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	6
1. Nykyinen lainsäädäntö	6
2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö	7
2.1. Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoimintaa koskevat direktiivit	7
2.2. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätöstä koskeva kansainvälinen käytäntö	7
3. Nykytilan arviointi	7
3.1. Rahoitusmarkkinoiden yleisestä kehityksestä johtuvat muutostarpeet	7
3.1.1. Talletussuojan rajoittamisesta johtuva informaatiotarpeen lisääntyminen	7
3.1.2. Riskienhallinnan ja sen valvonnan kehittyminen	7
3.1.3. Pankkitoimintaa koskevan tutkimustiedon julkisuus	8
3.1.4. Vakuudellisten joukkovelkakirjojen vakuuksien turvaavuus	8
3.1.5. Säästöpankkisäätiöiden valvonnan selkiyttäminen	8
3.1.6. Hallintoelinten jäsenten kuuluminen toisen luottolaitoksen hallintoon	9
3.1.7. Luottolaitokselle sallittu toiminta	9
3.2. Tilintarkastusta koskevat muutostarpeet	9
3.3. Tilinpäätöstä ja osavuosikatsausta koskevat muutostarpeet	10
3.3.1. Sovellettava lainsäädäntö	10
3.3.2. Tilinpäätöstä koskevien tarkempien määräysten antaminen	10
3.3.3. Omaisuuden arvostaminen	11
3.3.4. Rahoitusleasingsopimusten kirjanpitokäsittely	11
3.3.5. Pääomalainojen kirjanpitokäsittely	11
3.3.6. Tilinpäätöksen ja osavuosikatsauksen julkistaminen	12
3.4. Viranomaisten norminanto-oikeuksia koskevat muutostarpeet	12
3.5. Luottolaitosten yhtiöoikeudellista sääntelyä koskevat muutostarpeet	13
3.6. Luottolaitos- ja sijoituspalveluyrityslainsäädännön selkiyttämisestä ja johdonmukaistamisesta johtuvat muutostarpeet	13
4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	14
4.1. Rahoitusmarkkinoiden yleisen kehityksen huomioon ottaminen	14
4.1.1. Tavoitteet	14
4.1.2. Keskeiset ehdotukset	15
4.1.2.1. Luottolaitosten taloudellista asemaa koskevan julkisen informaation lisääminen	15
4.1.2.2. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilintarkastajia ja tilintarkastusta koskevien säännösten tarkistaminen	15
4.1.2.3. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten riskienhallintajärjestelmien ja sisäisen valvonnan menetelmien julkisen valvonnan tehostaminen	15
4.1.2.4. Luottolaitosten kiinteistönomistusta koskevien riskien valvonnan tehostaminen	16
4.1.2.5. Tutkimuskäyttöön tarkoitettujen tietojen luovutuksen salliminen	16
4.1.2.6. Kiinnitysvakuudellisia joukkovelkakirjalainoja koskevien säännösten kumoaminen	16
4.1.2.7. Säästöpankkisäätiöiden valvonnan yksinkertaistaminen	16
4.1.2.8. Hallintoelinten jäsenten kuulumista toisen luottolaitoksen hallintoelimiin koskevien rajoitusten kumoaminen	16
4.1.2.9. Luottolaitoksille sallitun liiketoiminnan rajojen tarkistaminen	16

4.2.	Tilinpäätösinformaatiota koskevat muutostarpeet	16
4.2.1.	Tavoitteet	16
4.2.2.	Keskeiset ehdotukset	17
4.2.2.1.	Sovellettava lainsäädäntö ja viranomaisten työnjako	17
4.2.2.2.	Omaisuuuden arvostus	18
4.2.2.3.	Rahoitusleasingsopimuten kirjanpitokäsittely	18
4.2.2.4.	Pääomalainojen kirjanpitokäsittely	18
4.3.	Viranomaisten norminanto-oikeuksien tarkistaminen	18
4.3.1.	Tavoitteet	18
4.3.2.	Keskeiset ehdotukset	18
4.4.	Yhteisöoikeudellisten säännösten tarkistaminen	19
4.4.1.	Tavoitteet	19
4.4.2.	Keskeiset ehdotukset	19
4.5.	Lainsäädännön selkiyttäminen	20
4.5.1.	Tavoitteet	20
4.5.2.	Keskeiset ehdotukset	20
5.	Esityksen vaikutukset	20
6.	Asian valmistelu	21
7.	Muut asiaan vaikuttavat seikat	21
7.1.	Riippuvuus muista esityksistä	21
7.2.	Esityksen ulkopuolelle jääviä kysymyksiä	22
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	22
1.	Lakiehdotuksen perustelut	22
1.1.	Laki luottolaitostoinnasta	22
1.2.	Liikepankkilaki	50
1.3.	Säästöpankkilaki	51
1.4.	Laki säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi	52
1.5.	Osuuspankkilaki	52
1.6.	Laki hypoteekkiyhdistyksistä	53
1.7.	Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa	53
1.8.	Laki sijoituspalveluyrityksistä	53
1.9.	Laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa	55
1.10.	Rahoitustarkastuslaki	55
2.	Voimaantulo	55

LAKIEHDOTUKSET	56
1. Laki luottolaitostoinnasta annetun lain muuttamisesta	56
2. Laki liikepankkilain muuttamisesta	72
3. Laki säästöpankkilain muuttamisesta	73
4. Laki säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi annetun lain muuttamisesta	75
5. Laki osuuspankkilain muuttamisesta	75
6. Laki hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain 7 §:n 1 momentin 12 kohdan ja 21 §:n 2 momentin kumoamisesta	77
7. Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminna Suomessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta	77
8. Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta	78
9. Laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa annetun lain 15 §:n muuttamisesta	81
10. Laki rahoitustarkastuslain muuttamisesta	81
LIITE	83
Rinnakkaistekstit	83

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen lainsäädäntö

Luottolaitostoinnista annettu laki (1607/1993, jäljempänä luottolaitoslaki), jolla saatettiin voimaan luottolaitostointaa koskevat Euroopan Yhteisöjen direktiivit, tuli voimaan 1.1.1994. Samalla muutettiin liikepankkilakia (1269/1990), säästöpankkilakia (1270/1990) ja osuuspankkilakia (1271/1990). Tämän jälkeen on tullut voimaan muun muassa tilintarkastuslaki (936/1994) ja laki osakeyhtiölain muuttamisesta (145/1997) sekä hallituksen esitys uudeksi kirjanpitolaiksi (HE /), joihin sisältyviä uusia säännöksiä tai säännöshetkoja ei ole otettu huomioon luottolaitoslainsäädännössä.

Luottolaitoslainsäädäntöä on täydennetty sen voimaantulon jälkeen useaan otteeseen. Vuonna 1992 säädettiin laki säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi (972/1992). Luottolaitoslain omien varojen vähimmäismäärää koskevia siirtymäsäännöksiä on tarkistettu lailla 1435/1994. Talletuspankkien vakuusrahastoja koskevia luottolaitoslain säännöksiä on tarkistettu laeilla 897/1995 ja 246/1996. Muutokset liittyvät yhtäältä valtion vakuusrahastoa koskevan lainsäädännön muutoksiin ja toisaalta talletussuojaa koskevan direktiivin (94/19/ETY) pakollisten määräysten voimaansaattamiseen. Lisäksi luottolaitoslainsäädäntöön on tehty säästöpankkien keskusrahailaitosta ja säästöpankkiosakeyhtiöitä koskevia muutoksia laeilla 1683/1995, 1684/1995, 1685/1996 ja 1687/1995 sekä säästökassojen valvonnan muuttamisesta johtuvia muutoksia lailla 418/1996. Säästöpankkilain ja osuuspankkilain säästöpankkirikosta ja osuuspankkirikosta koskevia säännöksiä tarkistettiin rikoslain muutosten johdosta laeilla 601/1995 ja 602/1995.

Valuuttalain muutoksen (1688/1995) yh-

teydessä luottolaitoslakiin lisättiin lailla (1689/1995) säännös rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa luottolaitoksille valuuttariskin rajoittamista koskevia tarkempia määräyksiä. Eduskunta ei hyväksynyt myöhemmin sijoituspalveluyrityslainsäädäntöä koskevaan hallituksen esityksen sisältynyttä vastaavaa säännöshetkosta, jonka mukaan rahoitustarkastuksella olisi ollut vastaava määräystenanto-oikeus myös korkoriskin osalta, koska tällainen rajoittamaton määräystenanto-oikeus olisi ollut ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien periaatteiden kanssa. Eduskunta edellytti, että hallitus antaa pikaisesti uuden esityksen asiasta.

Laki sijoituspalveluyrityksistä (579/1996) ja siihen liittyvä lainsäädäntö, jolla saatettiin voimaan sijoituspalveluyrityksistä annettu direktiivi (93/22/ETY) ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten omien varojen riittävyydestä annettu direktiivi (93/6/ETY) tuli voimaan 1.7.1996. Luottolaitoslain muutoksella (570/1996) täydennettiin samalla luottolaitosten vakavaraisuutta koskevia säännöksiä markkinariskien pääomavaatimusta koskevilla säännöksillä. Samassa yhteydessä luottolaitoslakiin lisättiin palveluyrityksen määritelmä ja eräitä rahanpesua koskevia säännöksiä sekä tarkistettiin eräitä muita säännöksiä. Niin ikään samassa yhteydessä säädettiin osuuspankkien yhteenliittymää koskeva osuuspankkilain muutos (575/1996) ja siihen liittyvä luottolaitoslain muutos (576/1996). Liikepankkilakia tarkistettiin lailla 573/1996.

Lailla 949/1996 saatettiin voimaan rahoitusalan direktiivien muuttamisesta toiminnan vakauden valvonnan tehostamiseksi annetun direktiivin (95/26/ETY) edellyttämät säännökset, jotka koskivat muun muassa merkittävän sidonnaisuuden määritelmän ja tilintarkastajan erityisen ilmoitusvelvollisuuden

lisäämistä lakiin. Vuonna 1997 tehdyllä luottolaitoslain muutoksella (578 /1997) ja siihen liittyvillä laeilla luottolaitoslainsäädäntöön sisällytettiin osakeyhtiölain muuttamisesta annetun lain (145/1997) voimaantumisen johdosta tarvittavat välttämättömät, lähinnä lakitekniset muutokset.

2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö

2.1. Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoimintaa koskevat direktiivit

Luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevia direktiivejä ei ole muutettu luottolaitostoimintalain ja sen myöhempien muutosten tai sijoituspalveluyrityslain antamisen jälkeen. Direktiivien tulkinnan ja täytäntönpäön osalta on kuitenkin tullut esille eräitä muun muassa sijoituspalveluyritysten riskiluokittelua vakavaraisuuslaskennassa sekä asiakasriskirajoituksia koskevia tulkintakysymyksiä, joiden osalta voimassa oleva lainsäädäntö ei täysin vastaa muissa jäsenmaissa vakiintunutta tulkintaa. Lisäksi sijoituspalveluyrityksiä koskevan direktiivin säännös valvontaviranomaisen velvollisuudesta antaa luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille määräyksiä niiden sisäiselle valvonnalle asetettavista vaatimuksista on toistaiseksi sisällytettävä lainsäädäntöön.

2.2. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätöstä koskeva kansainvälinen käytäntö

Luottolaitostoiminnasta annetun lain voimaantumisen jälkeen useissa maissa, muun muassa Ruotsissa ja Japanissa, on siirrytty arvopapereiden markkina-arvostukseen luottolaitosten tilinpäätöksissä. Tällaista käytäntöä on jo pitkään noudatettu muun muassa Yhdysvalloissa, Englannissa, Tanskassa, Hollannissa ja Ranskassa. Arvopapereiden markkina-arvostuksen voi siten katsoa muodostuneen vallitsevaksi kansainväliseksi käytännöksi. Menettely vastaa myös kansainvälistä tilinpäätösstandardia (IAS).

Toinen kansainvälisessä tilinpäätöskäytännössä nähtävissä oleva kehityssuunta on rahoitusleasing-sopimusten kirjaaminen vähintään konsernitilinpäätöksissä luotonannon tavoin sen sijaan, että ne kirjattaisiin käyttöomaisuuden vuokraamisena. Tällainen me-

nettely on säädetty ainoaksi sallituksi vaihtoehtoksi IAS-standardissa ja tällaiseen käytäntöön on siirrytty vuoden 1997 alusta myös Ruotsissa. Euroopan Unionissa on lisäksi tehty päätös pyrkiä yhtenäistämään ainakin kansainvälistä toimintaa harjoittavien konsernien konsernitilinpäätöstä koskevat säännökset IAS:n standardien mukaiseksi.

3. Nykytilan arviointi

3.1. Rahoitusmarkkinoiden yleisestä kehityksestä johtuvat muutostarpeet

3.1.1. Talletussuojan rajoittamisesta johtuva informaatiotarpeen lisääntyminen

Hallituksen esitys talletussuojan rajoittamista koskevaksi lainsäädännöksi on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 1997 ja ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1998 alusta lukien. Talletussuojan supistuminen edellyttää niin viranomaiskuin omistajavalvonnan tehostamista ja luottolaitosten taloudellista asemaa koskevan julkisen informaation lisäämistä sekä ylipäänsä markkinakurin lisäämistä, jotta tallettajien asema ja yleinen luottamus rahoitusmarkkinoihin eivät vaarannu. Taloudellisen integraation syveneminen Euroopassa ja yleismaailmalliset tilinpäätösinformaation harmonisointipyrkimykset edellyttävät lisäksi luottolaitosten taloudellista asemaa koskevan informaation kehittämistä kansainvälistä kehitystä vastaavasti, jotta luottamus suomalaisiin luottolaitoksiin sijoituskohteena kansainvälisillä markkinoilla voidaa turvata.

3.1.2. Riskienhallinnan ja sen valvonnan kehittyminen

Rahoitusmarkkinoiden vapautuminen ja kansainvälistyminen ovat altistaneet luottolaitoksia yhä enemmän korko-, valuutta- ja muille sellaisille markkinariskeille. Toisaalta rahoitusinstrumenttien monipuolistuminen ja tietojärjestelmien tekninen kehitys on tehnyt mahdolliseksi hallita tällaisia riskejä yhä kehittyneemmällä välineillä ja menetelmillä. Luottolaitosten valvonnan kansainvälisessä kehityksessä on selvästi havaittavissa suuntaus, joka korostaa laissa säädettyjen jähkkin määrällisten rajoitusten sijasta luottolaitosten omien sisäisten riskinhallinta- ja valvontajärjestelmien merkitystä niin markkina- kuin luottoriskienkin hallinnassa. Näistä

syistä luottolaitosten samoin kuin sijoituspalveluyritysten sisäisiä riskinhallinta- ja valvontajärjestelmiä koskevaa sääntelyä ja valvontaa on tarpeen kehittää. Lisäksi sijoituspalveluyrityksistä annetun direktiivin 10 artikla, jonka mukaan jäsenvaltioiden on laadittava säännöt luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sisäiselle valvonnalle, edellyttää lainsäädäntötoimia.

EU-direktiiveihin ei sisälly vaatimuksia luottolaitosten kiinteistönomistusta koskevista määrällisistä rajoituksista. Kiinteistönomistukseen sisältyvät riskit otetaan direktiivien mukaan huomioon ylimmässä riskiluokassa laskettaessa yleistä vakavaraisuusvaatimusta. Suomalaisten luottolaitosten kiinteistönomistukseen on vanhastaan sovellettu lisäksi erityistä määrällisiä rajoitusta, jonka mukaan luottolaitoksen kiinteistönomistus ei saa ylittää 13 prosenttia sen taseen loppusummasta. Merkittävä osa pankkien kiinteistönomistuksesta on ollut luonteeltaan niin sanottua väliaikaista omistusta, jolla tarkoitetaan maksamattomien luottojen vakuuksina pankkien haltuun joutuneita kiinteistöjä, joita pankit ovat joutuneet ottamaan vastaan luottotappioiden välttämiseksi. Laisa säädetty rajoitus ei koske tällaista väliaikaista kiinteistönomistusta. Tällaisten kiinteistöjen omistuksesta on kuitenkin täytynyt tehdä rahoitustarkastukselle yksilöity ilmoitus ja kiinteistö on voimassa olevan lain mukaan ollut myytävä viiden vuoden kuluessa. Suomen kiinteistömarkkinoiden jähmeyden vuoksi rahoitustarkastus on kuitenkin usein joutunut myöntämään lain sallimaa pitennystä mainittuun viiden vuoden määräaikaan.

Kiinteistönomistusrajoituksiin liittyvät väliaikaista omistusta koskevat säännökset ovat olleet omiaan lisäämään hallinnollisia ilmoitus- ja valvontarutiineja ja hankaloittamaan luottolaitosten ylimääräisen kiinteistöomaisuuden liiketaloudellisesti perusteltua purkamista ilman, että rajoituksella on ollut käytännössä vaikutusta pankkien hallussa olevan kiinteän omaisuuden määrään. Kiinteistönomistusta koskevan rajoituksen valvonta, erityisesti väliaikaista omistusta koskevien ilmoitusten käsittely, sitoo nykyisin merkittävästi rahoitustarkastuksen voimavaroja. Toisaalta velvollisuus luopua väliaikaisista kiinteistönomistuksista säädettyssä ajassa on omiaan johtamaan liiketaloudellisesti epätarkeituksen mukaisiin ratkaisuihin.

Nykyisen lainsäädännön mukainen tapalaskea konsolidoitu kiinteistönomistusrajoitus

poikkeaa lisäksi muihin konsolidoitujen tunnuslukujen ja rajoitusten laskemiseen sovellettavista yleisistä konsolidointiperiaateista ja on tarpeettoman monimutkainen.

3.1.3. Pankkitoimintaa koskevan tutkimustiedon julkisuus

Nykyisen lainsäädännön mukaan pankkisalaisuus on ikuinen eli luottolaitoksen velvollisuus pitää asiakkaiden taloudellista asemaa ja henkilökohtaisia oloja koskevat tiedot sekä asiakkaiden liike- ja ammatillisaisuudet salaisina ei koskaan lakkaa. Tämän johdosta pankkien liiketoimintaa koskevia tietoja ei ole ollut mahdollista saada lainkaan tutkimuskäyttöön. Tällaisen tutkimustiedon tarve on kuitenkin koko ajan lisääntynyt muun muassa huomattavan julkisen pankkituen vuoksi.

3.1.4. Vakuudellisten joukkovelkakirjojen vakuuksien turvaavuus

Kiinnitysluottopankkitoimintaa koskevat säännökset siirrettiin vuoden 1992 alusta rahoitustoimintalakiin ja siitä edelleen vuoden 1994 alusta luottolaitoslakiin. Säännösten mukaan luottolaitosten liikkeeseenlaskevien pitkäaikaisten joukkovelkakirjojen vakuudet on luovutettava rahoitustarkastuksen haltuun, jos sopimusehdoissa niin määrätään. Vakuuden on lain mukaan oltava turvaava ja rahoitustarkastuksen on hyväksyttävä vakuuden laatu ja riittävyys. Nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvä turvaavan vakuuden käsite on vaikeasti tulkittavissa ja omiaan johtamaan sijoittajia harhaan. Rahoitustarkastuksen vastuu vakuuksien riittävydestä on nykyisin epäselvä, koska rahoitustarkastus ei voi käytännössä valvoa sen haltuun luovutettujen vakuuksien tosiasiallista turvaavuutta. Vakuuksien valvontaan sitoutuu lisäksi merkittävästi rahoitustarkastuksen voimavaroja. Toisaalta kiinnitysluottopankkitoimintaa on tarpeen yleisesti kehittää rahoitusmarkkinoiden monipuolistamista koskevien tavoitteiden mukaisesti.

3.1.5. Säästöpankkisäätiöiden valvonnan selkiyttäminen

Säästöpankkien muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi annetussa laissa tarkoitettut säästöpankkisäätiöt ovat nykyisin rahoitustarkastuksen valvonnassa. Säästöpank-

kisäätiöiden erityisenä lakisääteisenä tarkoituksena on omistaa osakeyhtiömuotoiseksi muuttuneen säästöpankin osakkeet. Näiden osakkeiden luovutukseen tarvitaan valtiovarainministeriön lupa. Säästöpankkisäätiöiden toiminnalle ei laissa ole asetettu muita tavanomaisista säätiöistä poikkeavia vaatimuksia kuin mainittu osakkeiden luovuttamista koskeva rajoitus, joka ilmenee säätiön säännöistä. Säästöpankkisäätiöiden valvonta rajoittuu siten käytännössä säätiöiden sääntöjen mukaisen tarkoituksen valvontaan, jota muiden säätiöiden osalta valvoo patentti- ja rekisterihallitus. Erityisviranomaisen harjoittama säästöpankkisäätiöiden valvonta on näistä syistä vaikeasti perusteltavissa. Myöskään erityinen lupamenettely ei ole tarpeen säätiöiden luovuttaessa säästöpankkiosakeyhtiön osakkeita. Lainsäädännön tarkoituksena on huolehtia siitä, että säästöpankin alkupe-
räinen tarkoitus, joka on säästäväisyyden edistäminen, toteutuu siitä huolimatta, että säästöpankin oma pääoma muutetaan osakkeiksi. Säästöpankkisäätiöiden tarkoituksena on lain mukaan oltava säästäväisyyden edistäminen. Tämä tarkoitus toteutuu, vaikka säätiö myöhemmin luovuttaa säästöpankin osakkeet, koska säätiön on käytettävä mahdollinen osakkeiden arvonnoususta saamansa hyöty säännöissä vahvistetun tarkoituksensa mukaisesti joka tapauksessa säästäväisyyden edistämiseen. Koska tämän tarkoituksen toteutumista voidaan riittävästi valvoa yleisen säätiövalvonnan avulla, osakkeiden erityinen luovutusrajoitus ei ole perusteltua. Tällaiset rajoitukset eivät muutoinkaan ole sopusoinnussa yleisten yhteisöoikeudellisten periaatteiden kannalta, joiden yhtenä tavoitteena on arvopaperivaihdannan edistäminen. Lisäksi luottolaitoslainsäädäntöön myöhemmin sisällytetyt luottolaitosten yleistä omistajakontrollia koskevat säännökset ovat osaltaan vähentäneet säästöpankkiosakeyhtiöiden osakkeiden luovutukseen liittyvän erityisen valvonnan tarvetta.

3.1.6. Hallintoelinten jäsenten kuuluminen toisen luottolaitoksen hallintoon

Nykyisen lain mukaan talletuspankin hallintoelinten jäsenet eivät saa kuulua toisen talletuspankin hallintoelimiin lukuun ottamatta samaan konserniin kuuluvaa pankkia ja säästö- ja osuuspankin keskusrahallaitosta. Säännös on tarpeettoman jäykkä ja ristiriidassa omistajavalvontaa koskevien tavoittei-

den kanssa tilanteissa, joissa luottolaitos omistaa merkittävän vähemmistöosuuden toisessa luottolaitoksessa. Vastaavaa säännöstä ei sovelleta muihin luottolaitoksiin, mikä asettaa talletuspankit ja muut luottolaitokset erilaiseen asemaan ilman, että se olisi perusteltavissa näiden liiketoiminnasta johtuvilla eroilla.

3.1.7. Luottolaitokselle sallittu toiminta

Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista pankkien konttoriverkoston käyttämistä postipalvelujen tarjoamiseen haja-asutusalueilla. Tällainen mahdollisuus olisi omiaan edistämään tällaisten palvelujen kustannustehokasta tarjontaa haja-asutusalueilla. Lisäksi se edistäisi osaltaan pankkien tuottopohjan laajentamista. Kysymys ei toisaalta olisi sellaisesta liiketoiminnasta, joka merkittävästi suuntaisi pankkien voimavaroja niiden varsinaisten tehtävien ja osaamisalueen ulkopuolelle.

Nykyistä lainsäädäntöä on lisäksi tarpeen täsmentää siten, että siitä käy selvästi ilmi nykyisin jo noudatettu käytäntö, jonka mukaan luottolaitokset voivat tarjota konsernin sisäisiä palveluja luottolaitokselle sallittua liiketoimintaa koskevien säännösten estämättä.

3.2. Tilintarkastusta koskevat muutostarpeet

Luottolaitoslain tilintarkastusta ja tilintarkastajia koskevat säännökset ovat osin päällekkäiset luottolaitoslain säätämisen jälkeen säädetyin tilintarkastuslain kanssa. Säännökset voidaan siten näiltä osin kumota ilman, että lain sisältö muuttuu. Luottolaitoslain tilintarkastajia koskeviin säännöksiin sisältyy kuitenkin lisäksi säännöksiä, jotka asettavat osittain alemmat vaatimukset tilintarkastajan kelpoisuudelle kuin muissa yrityksissä. Toisaalta tilintarkastajien lukumäärää koskevat vaatimukset ovat ankarampia kuin muissa suomalaisissa yrityksissä ja myös ankarampia kuin ulkomaisissa luottolaitoksissa.

Tilintarkastuslain mukaan yritykseen, kaikkein pienimpiä yrityksiä lukuunottamatta, voidaan valita ainoastaan tilintarkastuslaissa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja. Sitä vastoin luottolaitokseen voidaan hyväksytyn tilintarkastajan lisäksi valita lisäksi maallikkotilintarkastajia. Maallikkotilintarkastajien salliminen luottolaitoksissa muista vastaa-

vankokoisista yrityksistä poiketen ei ole omiaan lisäämään luottolaitostoiminnan yleistä luotettavuutta. Tällaisilla maallikkotilintarkastajilla ei välttämättä ole, nykyaikaisen pankkitoiminnan luonne huomioon ottaen, tilintarkastuslaissa tarkoitettua "sellaista laskentatoimen, taloudellisten ja oikeudellisten asioiden sekä tilintarkastuksen tuntemusta ja kokemusta kuin yhteisön... toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi" (TTL 11 § 1 mom.). Maallikkotilintarkastajien puutteellinen asiantuntemus saattaa johtaa esimerkiksi vaikeuksiin korvausvelvollisuuden jakamista koskeviin kysymyksiin, jos tilintarkastuksesta vastaavat yhdessä ammatti- ja maallikkotilintarkastaja. Alueellisesti toimivan luottolaitoksen toiminnassa ja sen valvonnassa tarvittava paikallisten asioiden tuntemus ei myöskään, tilintarkastuslain 17 §:ssä säädetty tilintarkastuksen varsinainen tarkoitus huomioon ottaen, ole tarkoituksenmukaisimmin turvattavissa valitsemalla luottolaitoksen tilintarkastajaksi maallikoita. Tarvittava paikallistuntemus voidaan turvata muilla keinoin, esimerkiksi hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenten tai konttorien valvojen tarkoituksenmukaisella valinnalla.

Luottolaitostoiminnan luonne ja siltä edellytettävä erityinen luotettavuus asettavat erityisiä vaatimuksia tilintarkastajan yleiselle kelpoisuudelle. Tämän vuoksi nykyisessä lainsäädännössä on asetettu pääsäännöksi, että luottolaitokseen on valittava vähintään yksi KHT-tilintarkastaja. Rahoitustarkastus on kuitenkin voinut myöntää luvan valita luottolaitokseen ainoastaan HTM-tilintarkastaja. Luottolaitostoiminnan yleisen luotettavuuden edistämiseksi ja omistajavalvonnan tehostamiseksi olisi tarkoituksenmukaista aina edellyttää KHT-tilintarkastajan valitsemista luottolaitokseen. Periaate vastaisi myös nykyistä käytäntöä, koska rahoitustarkastus ei viime vuosina ole enää myöntänyt lupia HTM-tilintarkastajan valitsemiseen.

Luottolaitoslainsäädännössä on vanhastaan edellytetty, että luottolaitoksessa on oltava vähintään kaksi tilintarkastajaa. Koska tilintarkastuksesta nykyisin käytännössä vastaa yleensä KHT-yhteisö, jolloin varsinaiseen tilintarkastustyöhön osallistuu käytännössä useita KHT-yhteisön palveluksessa olevia tilintarkastajia, vaatimusta useamman tilintarkastajan valitsemisesta on vaikea perustella. Useampaa tilintarkastajaa ei myöskään edellytetä tilintarkastuslain mukaan suu-

rimmissakaan yrityksissä eikä tällaista vaatimusta ole tiettävästi asetettu muiden EU-maiden luottolaitoslainsäädännössä.

Sijoituspalveluyrityksiltä edellytetään samanlaista julkista luotettavuutta kuin luottolaitoksilta ja niiden viranomaisvalvonta on järjestetty samoin perustein kuin luottolaitoksissa. Voimassa olevat tilintarkastusta koskevat säännökset poikkeavat kuitenkin nykyisin toisistaan ilman, että eroja voidaan perustella niiden yhteisömuotoon, toiminnan luonteeseen tai muihin sellaisiin seikkoihin perustuvilla syillä, etenkin kun sijoituspalveluyrityksille on nykyisessä laissa asetettu eräiltä osin ankarampia vaatimuksia kuin luottolaitoksille.

3.3. Tilinpäätöstä ja osavuositarkastusta koskevat muutostarpeet

3.3.1. Sovellettava lainsäädäntö

Ehdotetun uuden kirjanpitolain johdosta vastaavia luottolaitosten tilinpäätöstä koskevia säännöksiä on tarkistettava. Osakeyhtiölakiin sisältyy lisäksi eräitä tilinpäätöstä ja sen julkistamista koskevia säännöksiä, joita vastaavat periaatteet on tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan kaikkia luottolaitoksia niiden yhteisömuodosta riippumatta. Toisaalta pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan direktiivin (86/635/ETY) määräysten ja luottolaitosten liiketoiminnan ominaispiirteiden vuoksi luottolaitoslainsäädännössä on tarpeen edelleen säätää eräiltä osin yleisestä kirjanpitolainsäädännöstä poiketen siten, ettei sovellettavista säännöksistä synny epävarmuutta. Nykyisestä laista ei kaikilta osin käy riittävän selvästi ilmi, miltä osin kirjanpitolain säännöksistä voidaan poiketa niillä määräyksillä, joita rahoitustarkastus voi nykyisen lain perustella antaa.

3.3.2. Tilinpäätöstä koskevien tarkempien määräysten antaminen

Luottolaitosten tilinpäätösinformaation sisällöstä ja eräistä merkittävistä arvostus- ja jakotusperiaatteista säädetään nykyisin kirjanpitolaista poiketen rahoitustarkastuksen määräyksistä. Oikeusvarmuuden lisäämiseksi ja lainsäädäntövallan delegointia koskevien periaatteiden huomioon ottamiseksi on tarpeen siirtää lain tasolle eräitä nykyisin pelkästään viranomaismääräyksiin sisältyviä

periaatteita sekä siirtää eräitä, lähinnä kirjanpitoasetuksen tasolla säädettyjä tilinpäätösperiaatteita säädettäväksi valtiovarainministeriön päätöksellä rahoitustarkastuksen sijasta. Myös erityisviranomaisen (valtiovarainministeriö ja rahoitustarkastus) ja kirjanpitolautakunnan välistä työnjakoa on tarpeen tarkistaa, koska nykyisestä lainsäädännöstä ei riittävästi ilmene, miltä osin kirjanpitolautakunnalla on toimivaltaa antaa rahoitustarkastuksen valvottavia koskevia päätöksiä.

3.3.3. Omaisuuden arvostaminen

Voimassa olevat arvostussäännökset erityisesti vaihto-omaisuuden luonteisten arvopapereiden arvostuksen osalta eivät vastaa yleisesti omaksuttua kansainvälistä käytäntöä, jonka mukaan tällaiset arvopaperit saadaan arvostaa markkina-arvoon. Mahdollisuus tulouttaa pelkästään realisoituneita voittoja likvideistä arvopapereista johtaa helposti tarpeettomiin transaktioihin ja ylimääräisiin transaktiokustannuksiin luottolaitosten halutessa tulouttaa arvopapereiden hallussapitovoittoja. Tällaisten arvopapereiden markkina-arvo on myös huomattavasti luotettavammin arvioitavissa kuin yritysten vaihto-omaisuuden arvo yleensä. Nykyiset arvostussäännöt eivät myöskään ota huomioon sitä, että luottolaitokset suojautuvat käytännössä realisoitumattomilta arvomuutoksilta esimerkiksi erilaisilla johdannaisopimuksilla, jolloin nykyiset arvostussäännöt eivät anna oikeaa kuvaa luottolaitoksen toiminnan tuloksesta. Lisäksi valuuttamääräisten erien positiiviset kurssierot on luottolaitoksissa vanhastaan saatu tulouttaa. Useimmissa maissa vaihto-omaisuuden luonteisten arvopapereiden realisoitumattomat arvonnousut saadaan lukea myös ensisijaisiin omiin varoihin vakavaraisuuslaskennassa. Koska tällaisen menettelyn edellytyksenä on omia varoja koskevan direktiivin (89/299/ETY) mukaan arvonnousujen lukeminen kirjanpidolliseen omaan pääomaan, nykyiset arvostussäännöt johtavat myös vakavaraisuuslaskennan kannalta siihen, että suomalaisten luottolaitosten kilpailunedellytykset tältä osin ovat heikommalla kuin useissa kilpailijamaissa.

Arvopapereiden arvostamisesta markkina-arvoon seuraa arvopapereiden realisoitumattomien arvonnousujen sisältyminen vapaaseen omaan pääomaan ja siten voitonjakokelpoiseen varoihin, jollei tällaisille erille säädetä erityistä voitonjakorajoitusta. Rea-

lisoitumattomat erät eivät ole samalla tavoin pysyvästi ansaittua tuloa kuin realisoituneet erät. Toisaalta niissä maissa, joissa realisoitumattomien arvonnousujen tulouttaminen tilinpäätöksessä sallitaan, ne luetaan yleensä myös jakokelpoiseen varoihin. Realisoitumattomien arvonnousujen jakokelpoisuutta rajoittaisi käytännössä hallituksen yleinen huolellisuusvelvollisuus ja rahoitustarkastukselle säädetty erityinen oikeus rajoittaa luottolaitoksen voitonjakoa, jos luottolaitos ei ole tehnyt riittäviä varauksia. Hyvä kirjanpitolapa edellyttää myös, että tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tarpeelliset varaukset, jos omaisuuden arvo laskee olennaisesti tilinpäätöspäivän ja tilinpäätöksen vahvistamisen välisenä aikana.

3.3.4. Rahoitusleasingsopimusten kirjanpito-käsittely

Rahoitusleasingsopimusten merkitsemisestä tilinpäätökseen on aikaisemmin säädetty yksinomaan rahoitustarkastuksen määräyksissä. Uuden kirjanpitolain rahoitusleasingia koskevien säännösten johdosta rahoitusleasingin käsittelyä luottolaitosten tilinpäätöksissä on tarpeen täsmentää, koska uusi kirjanpitolakimenomaisesti sallii konsernitilinpäätösten osalta rahoitusleasingsopimuksen merkitsemisen kahdella vaihtoehtoisella tavalla: joko käyttöomaisuuden vuokraamisena tai rahoitusopimuksena. Luottolaitosten osalta on tarpeen varmistaa, että niihin voidaan vastaisuudessaakin soveltaa yksinomaista menetelyä viimeksimainittua vaihtoehtoa, joka vastaa parhaiten rahoitusleasingin tosiasiallista luonnetta ja on lisäksi kansainvälisen tilinpäätösstandardin (IAS:n) ja muun muassa Ruotsissa edellytetyn käytännön mukainen.

3.3.5. Pääomalainojen kirjanpito-käsittely

Osakeyhtiölakiin on 1.9.1997 lukien lisätty säännökset omaan pääomaan luettavista pääomalainoista. Pääomalainat vastaavat olennaisilta piirteiltään nykyisen luottolaitoslain mukaisia pääomasijoituksia. Pääomalainoja koskevien säännösten tultua voimaan luottolaitoslaissa ei ole enää tarpeen säätää erikseen vastaavista instrumenteista vaan pankkien mahdollisen pääomatuen tarve voidaan vastaisuudessa hoitaa osakeyhtiölain mukaisilla instrumenteilla. Koska luottolaitosten omiin varoihin sisältyy vielä merkittäviä

määriä nykyisen lain mukaisia pääomasijoituksia, niiden luonteen säilymisestä kirjanpiddollisena pääomana ja ensisijaisina omina varoina on tarpeen säätää siirtymäsäännöksissä.

3.3.6. Tilinpäätöksen ja osavuositarkastuksen julkistaminen

Arvopaperimarkkina- ja osakeyhtiölaissa säädetään arvopapereiden liikkeenlaskijoiden ja julkisten osakeyhtiöiden velvollisuudesta julkaista osavuositarkastuksia. Vastaavanlainen tiedontarve on myös niillä tallettajilla, jotka sijoittavat varojaan talletuspankkiin. Tämä tiedontarve korostuu erityisesti, mikäli talletussuojaa rajoitetaan tehtyjen ehdotusten mukaisesti. Myös luottolaitosten ja erityisesti talletuspankkien velvollisuutta pitää yleisön saatavilla jäljennökset tilinpäätöksistään on samasta syystä tarpeen kehittää sillä tavoin, että se vastaa vähintään sitä, mitä esimerkiksi osakeyhtiölaissa säädetään julkisista osakeyhtiöistä.

3.4. Viranomaisten norminanto-oikeuksia koskevat muutostarpeet

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 13/1996 vp - HE 38/1996 vp todennut, että rahoitustarkastuksen valtuuttaminen lainsäädännössä antamaan aineellista norminantoa sisältäviä määräyksiä edellyttää lain säätämistä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Sitä vastoin rahoitustarkastus voidaan valiokunnan lausunnon mukaan tavallisella lailla valtuuttaa antamaan sellaisia normeja, jotka ovat luonteltaan teknisiä ja täytäntöönpanoluonteisia. Rahoitustarkastus voi siten käyttää hallinnollista toimeenpanovaltaa mutta ei varsinaista säädäntävaltaa.

Valiokunta esitti näillä perusteilla, että edellä mainittu hallituksen esitys, jossa ehdotettiin rahoitustarkastukselle oikeutta antaa tarkemmat määräykset luottolaitosten markkinariskien pääomavaatimuksen laskemisesta, olisi säädetty perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Valiokunta katsoi lausunnossaan, että valtiosäännön kannalta olisi riittävää esimerkiksi sitoa rahoitustarkastuksen norminantovaltuus laissa joihinkin asiallisiin edellytyksiin tai rajoituksiin taikka siihen, mikä on tarpeen asianomaisissa, jo annetuissa direktiiveissä asetettujen vaatimusten täyttämiseksi.

Eduskunta jätti samassa yhteydessä hyväk-

symättä hallituksen esitykseen sisältyneen säännösehdotuksen, jonka mukaan rahoitustarkastuksella olisi ollut oikeus antaa määräyksiä luottolaitosten korkoriskin rajoittamisesta. Tältä osin eduskunta edellytti, että hallitus antaa pikaisesti uuden esityksen. Tällaista esitystä ei kuitenkaan ole voitu antaa, koska lainsäädännön tasolla ei ole nähty mahdolliseksi säätää sellaisista yleisistä korko- tai muiden vastaavien riskien rajoittamisesta koskevista periaatteista, joiden nojalla rahoitustarkastus voisi antaa tarkempia määräyksiä ilman, että tällaisiin tarkempiin määräyksiin sisältyisi huomattavaa taloudellista merkitystä omaavaa aineellista norminantovaltaa. Tämä johtuu erityisesti siitä, että tällaisten riskien laskemiselle ei ole olemassa mitään kansainvälisiäkään normeja tai muuta yleisesti hyväksyttyä laskentakehikkoa, joihin määräystenanto-oikeus voitaisiin sitoa. Toisaalta tällaisen laskentakehikon luominen kansalliseen lainsäädäntöön vaatii niin yksityiskohtaista sääntelyä, ettei lakiin otettavilla suhteellisen yleisillä periaatteilla kuitenkaan voitaisi käytännössä merkittävästi rajoittaa tarvetta sisällyttää alemmanasteisiin säännöksiin selvästi aineellisen norminantovalan piiriin luettavia säännöksiä. Tällaisten riskien valvonta onkin tarkoituksenmukaisinta järjestää siten, että luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sisäisille riskienhallintajärjestelmille asetetaan viranomaismääräyksiin riittävät yleiset vaatimukset. Myös sijoituspalveluyrityksiä koskeva direktiivi edellyttää tällaisten yleisten määräysten antamista. Lisäksi rahoitustarkastus voi sille rahoitustarkastuslain mukaan kuuluvan yleisen toimivallan nojalla asettaa luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille ohjeellisia rajoja suurimmista sallituista riskiasemista ja puuttua liialliseksi katsomaansa riskinottoon luottolaitoslain 68 §:n 1 momentin ja vastaavan sijoituspalveluyrityslain säännöksen nojalla.

Perustuslakivaliokunnan kannanotoon johdosta eduskunta hyväksyi edellä mainitun hallituksen esityksen siten muutettuna, että tarkemmat määräykset luottolaitosten markkinariskien pääomavaatimuksen laskemisesta antaa rahoitustarkastuksen sijasta valtiovarainministeriö. Vastaavaa muutosta ei kuitenkaan tehty vastaaviin sijoituspalveluyrityksiä koskeviin säännöksiin, vaikka määräysten sisällön tulee asianomaisen direktiivin mukaan olla kummallekin valvottavaryhmälle eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta sama. Nykyistä luottolaitos- ja sijoi-

tuspalveluyrityslainsäädäntöä ei siten voi pitää johdonmukaisena siltä osin kuin siinä säädetään viranomaisten oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä lain soveltamisesta. Lainsäädäntöön sisältyy lisäksi edelleen lukuisia muita sellaisia säännöksiä rahoitustarkastuksen määräystenanto-oikeudesta, joissa rahoitustarkastuksen määräysten sisältöä ei ole laissa asiallisesti rajattu ja joita on siten pidettävä perustuslakivaliokunnan lausunnossa tarkoitettuun aineelliseen norminantovaltaan oikeuttavina säännöksinä. Tällaisia ovat esimerkiksi oikeus antaa määräyksiä valuuttaturssiriskin rajoittamisesta suhteessa omiin varoihin, taseen ulkopuolisten sitoumusten huomioon ottamista vakavaraisuuslaskennassa, maksuvalmiudesta, tilinpäätöksessä sovellettavasta tuloslaskelman ja taseen kaavasta, tilinpäätöksessä vaadittavista liitetiedoista sekä sijoituspalveluyritysten markkinariskien pääomavaatimusten laskemisesta.

Toisaalta suuri osa rahoitustarkastuksen luottolaitos- ja sijoituspalveluyrityslain nojalla antamista määräyksistä on luonteeltaan voimassa olevien direktiivien täytäntöönpanoa, joka edellyttää hyvin yksityiskohtaista, usein varsin kapea-alaista erityisasiantuntemusta vaativaa määräystenantoa ja toimialan kehityksen jatkuvaa seurantaa. Tällaisen tarkemman määräystenannon säilyttäminen rahoitustarkastuksella olisi siten huomattavasti tarkoituksenmukaisempaa kuin määräystenannon siirtäminen ministeriölle.

3.5. Luottolaitosten yhtiöoikeudellista sääntelyä koskevat muutostarpeet

Voimassa olevaan luottolaitoslainsäädäntöön sisältyy eräitä säännöksiä, joiden tarkoituksenmukaisuutta on tarpeen arvioida uudelleen sekä luottolaitoslainsäädännön sisäisen rakenteen muuttumisen että yleisen yhteisölainsäädännön kehityksen johdosta. Tällaisia säännöksiä ovat muun muassa omien osakkeiden ja osuuksien hankinnan rahoittamista ja omien osakkeiden pantiksi ottamista, voitonjakokelpoisten varojen määrittelyä, osakepääoman korottamista apporttina, hallintoelinten vahingonkorvausvelvollisuutta ja kirjanpitosäännösten rikkomista koskevat säännökset. Muutostarpeet johtuvat osittain siitä, että luottolaitoslainsäädännössä ei ole kaikilta osin otettu huomioon yleisen yhteisölainsäädännön kehitystä. Tällaisia muutostarpeita sisältyy muun muassa omien osakkeiden hankinnan rahoittamista ja pan-

tiksi ottamista koskeviin säännöksiin, joita tulisi tarkistaa muun muassa EU:n yleistä pääomadirektiiviä vastaavasti, osakepääoman korottamista apporttina koskeviin säännöksiin, joiden tarkoituksenmukaisuutta tulisi harkita uudestaan muun muassa osakeyhtiölain muutosten johdosta sekä voitonjakokelpoisten varojen määritelmää koskeviin säännöksiin, jota on tarpeen tarkentaa osakeyhtiölakiin tehtyjen muutosten johdosta. Luottolaitoslainsäädännössä ei myöskään ole riittävästi otettu huomioon osakeyhtiölain säännöksiä vähemmistöosakkaiden osinko-oikeudesta. Liikepankkilakiin sisältyvät äänivaltarajoitukset ovat niin ikään yhtiöoikeudellisesti vaikeasti perusteltavissa ja ovat ristiriidassa omistajanvastuun lisäämistä luottolaitoksissa koskevien tavoitteiden kanssa.

Osa muutostarpeista johtuu siitä, että vuonna 1992 voimaan tulleella rahoitustoimintalalla, jonka säännökset sittemmin siirrettiin uuteen luottolaitoslakiin, osakeyhtiömuotoiset luottolaitokset säädettiin olennaisilta osiltaan samojen vaatimusten alaisiksi kuin liikepankit. Luottolaitostoiminnan ominaispiirteistä johtuvat yhteisöoikeudelliset erityissäännökset sisältyivät alunperin vain liikepankkilakiin eikä näitä säännöksiä sisällytetty kaikilta osiltaan rahoitustoimintalakiin eikä sittemmin luottolaitoslakiin. Tämän vuoksi liikepankkeihin sovelletaan nykyisin eräiltä osin muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista poikkeavia säännöksiä ilman, että niitä voidaan perustella näiden luottolaitosmuotojen toiminnan eroilla. Tällaisia säännöksiä ovat muun muassa osakepääoman korottamista apporttina koskevat säännökset, omien osakkeiden hankinnan rahoittamista ja pantiksi ottamista koskevat säännökset ja vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat säännökset. Lisäksi osuus- ja säästöpankkilakien säännökset poikkeavat eräiltä osin, kuten kirjanpitorikosta ja -rikkomusta koskevien säännösten osalta, aiheuttomasti siitä, mitä sovelletaan osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin.

3.6. Luottolaitos- ja sijoituspalveluyrityslainsäädännön selkiyttämisestä ja johdonmukaistamisesta johtuvat muutostarpeet

Luottolaitoslainsäädäntöön on siihen viime vuosina tehtyjen lukuisten muutosten johdosta jäänyt eräitä epätarkkuuksia, jotka on syytä korjata. Tällaisia ovat muun muassa

eräät lainsäädäntöön jääneet säännökset valtiovarainministeriön velvollisuudesta hyväksyä eräiden luottolaitosmuotojen säännöt ja antaa eräitä lupia, joita vastaavat säännökset on kumottu useimpien luottolaitosmuotojen osalta.

Voimassa olevassa lainsäädännössä omakustuttu terminologia on joiltakin osin osoittautunut vaikeasti ymmärrettäväksi ja sitä on tarpeen selkiyttää. Tällainen on erityisesti konsolidointiryhmään ja konsolidoituun valvontaan liittyvä terminologia. Lisäksi konsolidointiryhmää ja konsernia koskevien poikkeusmahdollisuuksien osalta lainsäädäntöön liittyy eräitä tarkistamistarpeita. Lainsäädännön selkiyttämiseksi lakiin olisi myös tarpeen lisätä toisen pankkidirektiivin (89/646/ETY) mukainen huomattavan omistusosuuden määritelmä.

Sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä annettu direktiivi edellyttää, että omat varat, suuria asiakasriskejä koskevat rajoitukset, vakavaraisuussuhde sekä markkinariskien pääomavaatimus lasketaan luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille samojen vaatimusten mukaisesti muutamaa vähäistä poikkeusta lukuun ottamatta, joista sijoituspalveluyrityksille on säädetty erikseen. Lisäksi näihin kumpaankin valvottavaryhmään sovelletaan konsolidoitua valvontaa täysin samojen periaatteiden mukaisesti. Myös näiden yritysten tilinpäätöksiin sovelletaan lähtökohtaisesti samaa normistoa sen johdosta, että molempiin ryhmiin on sovellettava pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevaa direktiiviä. Koska molemmat yritykryhmät ovat samanalaisen julkisen valvonnan alaisia ja toimivat osittain samalla toimialalla, ei myöskään ole tarpeen soveltaa niihin erilaisia tilintarkastusta koskevia normeja. Voimassa olevaan sijoituspalveluyrityslakiin sisältyy kuitenkin runsaasti luottolaitoslaista sanamuodoltaan, rakenteeltaan ja eräiltä yksityiskohdiltaan poikkeavia säännöksiä ilman, että niiden asiallisen sisällön osalta on tarkoitettu poiketa siitä, mitä luottolaitoslaissa säädetään. Kahden asiallisesti samansisältöisen mutta muodollisesti eri tavoin ilmaistun normiston ylläpito ei ole lakiteknisesti tarkoituksenmukaista ja se on lisäksi omiaan vaikeuttamaan lain soveltamista ja tulkintaa. Toisaalta sijoituspalveluyrityksen toiminnan rajoittuneisuus verrattuna useimpiin luottolaitoksiin voidaan esimerkiksi tilinpäätösinformaation laajuuden tai ra-

portoinnin tiheyden osalta ottaa huomioon asettamalla niille näiltä osin erilaisia vaatimuksia alemman asteisissa määräyksissä ilman, että lain tasolla ilmaistavista periaatteista olisi tarpeen säätää eri tavalla.

Eräiden luottolaitoslain pykälien rakennetta on myös tarpeen selkiyttää niiden ymmärrettävyyden parantamiseksi. Tällaisia ovat muun muassa elinkeinoyhteisöjen omistusta ja suuria asiakasriskejä koskevat säännökset.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1. Rahoitusmarkkinoiden yleisen kehityksen huomioon ottaminen

4.1.1. Tavoitteet

Esityksen yhtenä tavoitteena on lisätä ja selkiyttää luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten taloudellista asemaa koskevaa julkista informaatiota sekä tehostaa ja selkiyttää viranomais- ja omistajavalvontaa. Pyrkimyksenä on varmistaa, että luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten taloudellista asemaa koskeva informaatio ja sen valvonta vastaa paremmin sekä yleisessä yhtiölainsäädännössä julkisille yhtiöille yleensä asetettuja vaatimuksia että luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten valvonnalle asetettavia erityisiä vaatimuksia. Erityisesti esityksen tavoitteena on tältä osin ottaa huomioon

- talletussuojan purkamisesta johtuva talletuspankkeja koskeva julkisen informaation lisätarve,

- tarve tarkistaa luottolaitosten tilintarkastajia ja tilintarkastusta koskevia säännöksiä yhtäältä yleisen yhteisöläinsäädännön kehityksen, erityisesti tilintarkastuslain voimaantulon johdosta, ja toisaalta sen johdosta, että luottolaitosten omistajavalvontaa on tarpeen tehostaa ja siihen kohdistuvaa luottamusta lisätä,

- vaatimukset, joita muun muassa kansainvälisestä kehityksestä, erityisesti Euroopan Unionin direktiiveistä, johtuu luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten riskienhallintaa ja yleensä sisäistä valvontaa koskevien järjestelmien viranomaisvalvonnalle,

- tarve järjestää luottolaitosten kiinteistönomistukseen liittyvien riskien valvonta siten, että se on hallinnollisesti tarkoituksenmukaista,

- tarve mahdollistaa pankkisalaisuuden

alaisten tietojen saaminen tutkimuskäyttöön,
 - tarve selkiyttää kiinnitysvaluudellisten joukkovelkakirjojen vakuuksien turvaavutta koskevia periaatteita ja vastuusuhteita,

- tarve yksinkertaistaa säästöpankkisäätiöiden valvontaa,

- tarve lieventää ja yhdenmukaistaa periaatteita, jotka koskevat luottolaitosten hallintoelinten jäsenten mahdollisuutta osallistua toisen luottolaitoksen hallintoon, sekä

- tarve tarkistaa luottolaitoksille sallitun liiketoiminnan määrittelyä postipalvelujen tarjonnan ja konsernin sisäisten palvelujen tarjonnan osalta.

4.1.2. Keskeiset ehdotukset

4.1.2.1. Luottolaitosten taloudellista asemaa koskevan julkisen informaation lisääminen

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotetaan, että talletuspankeille säädetään arvopaperimarkkinalakia vastaava velvollisuus julkistaa osavuositarkastus ja että kaikkien luottolaitosten velvollisuus julkistaa tilinpäätös ja osavuositarkastus säädetään yhdenmukaiseksi sen kanssa, mitä esimerkiksi osakeyhtiölaissa on säädetty. Osavuositarkastukseen sovellettaisiin arvopaperimarkkinalain osavuositarkastusta koskevia säännöksiä. Osavuositarkastuksessa tulisi arvopaperimarkkinalain edellyttämien tietojen lisäksi julkistaa tiedot pankin lakisääteisen vakavaraisuussuhteen kehittymisestä.

Lisäksi ehdotetaan, että kaikkien luottolaitosten, niiden koosta ja yritysmuodosta riippumatta, on toimitettava jäljennös tilinpäätöksestään rekisteriviranomaiselle ja pidettävä se lisäksi jokaisen nähtävänä luottolaitoksen toimipaikassa. Osakeyhtiölaista poiketen tilinpäätös tulisi pitää nähtävänä luottolaitoksen toimipaikassa koko tilikauden ajan. Lisäksi ehdotetaan että osuuspankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitoksella olisi vastaava nähtävilläpitovelvollisuus myös yhteenliittymän tilinpäätöksen osalta. Osavuositarkastusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös yhteenliittymän yhdisteltyyn osavuositarkastukseen.

Koska sijoituspalveluyritykset ovat aina osakeyhtiöitä, joita koskeva lainsäädäntö on tilinpäätöksen julkistamisen osalta riittävä, eikä sijoituspalveluyrityksen asiakkaiden tiedontarve ole samalla tavoin korostunut

kuin tallettajien, sijoituspalveluyrityksiin ei ehdoteta sovellettavaksi yleisestä yhtiölainsäädännöstä poikkeavia periaatteita.

4.1.2.2. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilintarkastajia ja tilintarkastusta koskevien säännösten tarkistaminen

Sen varmistamiseksi, että luottolaitoksiin sovelletaan yleistä tilintarkastuslakia samalla tavalla kuin muihin yrityksiin, ehdotetaan luottolaitoslakiin sisältyviä, tilintarkastuslain kanssa rinnakkaisia säännöksiä kumottaviksi. Luottolaitostoiminnan yleisen luotettavuuden lisäämiseksi ja sen varmistamiseksi, että tilintarkastajalla on riittävät valmiudet luottolaitoksen ammattitaitoisen tilintarkastuksen suorittamiseen, ehdotetaan pakolliseksi vähintään yhden KHT-tilintarkastajan valitseminen luottolaitokseen. Samasta syystä ehdotetaan luovuttavaksi mahdollisuudesta valita luottolaitoksiin maallikotilintarkastajia. Toisaalta ehdotetaan luovuttavaksi vaatimuksesta, jonka mukaan luottolaitokseen tulisi aina valita vähintään kaksi tilintarkastajaa.

Lisäksi ehdotetaan, että sijoituspalveluyrityksiin sovelletaan samoja säännöksiä kuin luottolaitoksiin.

4.1.2.3. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten riskienhallintajärjestelmien ja sisäisen valvonnan menetelmien julkisen valvonnan tehostaminen

Sijoituspalveluyrityksistä annetun direktiivin vaatimusten täyttämiseksi ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten riskienhallinta- ja muiden sisäisen valvonnan järjestelmien viranomaisvalvonnan tehostamiseksi ehdotetaan rahoitustarkastukselle oikeutta ja velvollisuutta antaa tarkempia määräyksiä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sisäisille riskienhallintajärjestelmille ja muille sisäisen valvonnan järjestelmille ja menettelytavoille asetettavista vaatimuksista. Määräysten tulisi koskea muun muassa sisäisen tarkastuksen järjestämistä, erilaisten riskien kvantifiointia noudatettavia yleisiä periaatteita, riskiasemien raportointia johdolle, suurille liiketoimille asetettavia limiittejä sekä luottolaitosten eri toimintojen työnjaon ja toimintojen välillä noudatettavien kontrollien järjestämistä.

4.1.2.4. Luottolaitosten kiinteistönomistusta koskevien riskien valvonnan tehostaminen

Luottolaitosten kiinteistönomistusta koskevien riskien valvonnan saattamiseksi hallinnollisesti tehokkaaksi ehdotetaan, että luottolaitosten kiinteistönomistusrajoitukseen liittyvä väliaikaisen omaisuuden käsite siihen liittyvine ilmoitusvelvollisuuksineen kumotaisiin. Samoin kumottaisiin velvollisuus myydä tällainen omaisuus määräajassa. Lisäksi konsolidoidun kiinteistönomistusrajoituksen laskentaperiaatteita yksinkertaistettaisiin.

4.1.2.5. Tutkimuskäyttöön tarkoitettujen tietojen luovutuksen salliminen

Pankkisalaisuutta koskevia säännöksiä ehdotetaan väljennettäväksi siten, että pankkisalaisuuden alaisia tietoja sisältävä asiakirja saataisiin luovuttaa tutkimuskäyttöön, kun kuusikymmentä vuotta on kulunut asiakirjan valmistamisesta. Luovutuksen edellytykseksi ehdotetaan, että asiakirjan vastaanottaja antaa kirjallisen sitoumuksen siitä, ettei käytä tietoja sen vahingoksi, jota asiakirja koskee. Tällaisen sitoumuksen rikkominen ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi.

4.1.2.6. Kiinnitysvakuudellisia joukkovelkakirjalainoja koskevien säännösten kumoaminen

Rahoitustarkastuksen haltuun luovutettavia joukkovelkakirjalainojen vakuuksia koskevat säännökset ehdotetaan kumottavaksi, koska säännösten edellyttämä vakuuksien turvaavuus ei ole viranomaisitoimin varmistettavissa eikä vakuuksien säilyttäminen sijoittajien lukuun muutenkaan luontevasti sovi valvontaviranomaisen tehtäväksi. Ennen lain voimaantuloa ja lain voimaan tuloa lähinnä seuraavan kahden vuoden aikana liikkeeseen laskettuihin vakuudellisiin joukkovelkakirjoihin sovellettaisiin kuitenkin voimassa olevaa lakia.

4.1.2.7. Säästöpankkisäätiöiden valvonnan yksinkertaistaminen

Säästöpankkisäätiöiden valvonta ehdotetaan siirrettäväksi patentti- ja rekisterihallitukselle, joka on säätiöitä valvova yleisviranomainen. Samalla ehdotetaan luovutetta-

vaksi säätiöiden velvollisuudesta hakea valtiovarainministeriön lupa säästöpankkiosakeyhtiön osakkeiden luovuttamiseen. Säästöpankkisäätiöillä säilyisi yksinomainen oikeus merkitä perustettavan säästöpankkiosakeyhtiön osakkeet. Samoin säästöpankkisäätiön tarkoituksena olisi edelleen oltava säästäväisyyden edistäminen.

4.1.2.8. Hallintoelinten jäsenten kuulumista toisen luottolaitoksen hallintoelimiin koskevien rajoitusten kumoaminen

Liike-, säästö- ja osuuspankkilakiin sisältyvät säännökset, jotka kieltävät talletuspankin hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, isännän, valtuutetun, valvojan tai toimitusjohtajan kuulumisen toisen talletuspankin vastaavan hallintoelimeen ehdotetaan kumottavaksi. Sen sijaan ehdotetaan säädettäväksi yhteisesti kaikkien luottolaitosten osalta, että mainittujen hallintoelinten jäsenten osallistumisesta toisen yrityksen hallintoon on määrättävä luottolaitoksen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

4.1.2.9. Luottolaitoksille sallitun liiketoiminnan rajojen tarkistaminen

Luottolaitoksille sallitun liiketoiminnan määrittelyä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että luottolaitoksille sallittaisiin postipalvelujen tarjoaminen sekä konsernin sisäisten palvelujen tarjoaminen laissa tarkemmin säädettyin edellytyksin.

4.2. Tilinpäätösinformaatiota koskevat muutostarpeet

4.2.1. Tavoitteet

Tilinpäätöstä koskevien säännösten tarkistamisen yhtenä tavoitteena on yhdenmukaistaa suomalaisten luottolaitosten tilinpäätösperiaatteita suhteessa kansainväliseen käytäntöön muun muassa sen varmistamiseksi, etteivät suomalaisten luottolaitosten ankarat omaisuuden arvostusperiaatteet vaaranna niiden kilpailuedellytyksiä taikka poikkeava tilinpäätösinformaatio vaikeuta niiden toimimista kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla tai muutoin vaikeuta oikean ja riittävän kuvan saamista luottolaitosten taloudellisesta asemasta ja niiden toiminnan tuloksesta.

Tavoitteena on lisäksi varmistaa, ettei luottolaitoslainsäädännön ja yleisen kirjanpitolainsäädännön välille erityisesti uuden kirjanpitolain ja osakeyhtiölakiin tehtyjen muutosten johdosta jää tarpeettomia eroja ja että toisaalta luottolaitostoiminnan erityispiirteet ja luottolaitosten tilinpäätöstä koskevan erityisdirektiivin määräykset tulevat riittävästi huomioon otetuiksi.

Tavoitteena on niin ikään selkiyttää yhtäältä yleisen kirjanpitolainsäädännön ja yhtiölainsäädännön ja toisalta luottolaitoslainsäädännön tilinpäätöstä koskevien säännösten keskinäistä suhdetta ja siihen liittyen selkiyttää säännöksiä, jotka koskevat erityisviranomaisen oikeutta määräyksillä ja poikkeusluvilla poiketa yleisestä kirjanpito- ja yhtiölainsäädännöstä. Tavoitteena on selkiyttää kirjanpitolautakunnan ja erityisviranomaisen välistä tehtäväjakoa sekä lisäksi varmistaa, että erityisviranomaisen antamat tarkemmat määräykset eivät ole ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien valtiosääntöoikeudellisten periaatteiden kanssa.

4.2.2. Keskeiset ehdotukset

4.2.2.1. Sovellettava lainsäädäntö ja viranomaisten työnjako

Sen varmistamiseksi, että luottolaitosten tilinpäätökseen sovelletaan johdonmukaisesti uutta kirjanpitolakia ja muuta yleistä yrityslainsäädäntöä siltä osin kuin niistä ei ole tarpeen erityisestä syystä poiketa, ehdotetaan luottolaitoslaissa säädettäväksi yksityiskohtaisesti niistä kirjanpitolain ja yhtiölakien säännöksistä, joita ei sovelleta luottolaitoksiin. Samalla ehdotetaan kumottavaksi joitakin luottolaitoslain säännöksiä, jotka käyvät tarpeettomiksi uuden kirjanpitolain tullessa voimaan. Tällaisia ovat muun muassa tilinpäätöksen sisältöä ja tilinpäätöksen allekirjoittamista koskevat säännökset, joista säädetään uudessa kirjanpitolaisissa. Toisaalta normiston selkiyttämiseksi ja yleisen oikeusvarmuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että joitakin aikaisemmin yksinomaan rahoitustarkastuksen määräyksiin sisältyneitä periaatteita siirretään lakiin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjanpitolaista poikkeava määräaika tilinpäätöksen laatimiselle ja järjestämättömien luottojen korkojen käsittely tilinpäätöksessä. Samasta syystä täsmennettäisiin niitä perusteita, joilla rahoitustarkastus voi antaa luvan

poiketa tilinpäätöstä koskevista säännöksistä. Tältä osin ehdotetaan, että poikkeus voitaisiin myöntää vain niillä perusteilla, jotka on mainittu kirjanpitolaisissa ja -asetuksessa. Lisäksi lainsäädännön selkiyttämiseksi ehdotetaan täsmennettäväksi erityisviranomaisen ja kirjanpitolautakunnan työnjakoa annettaessa luottolaitoksia koskevia ohjeita, lausuntoja ja poikkeuslupia.

Uuden kirjanpitolain nojalla annettavassa kirjanpitoasetuksessa säädetään tuloslaskelman ja taseen kaavoista ja vaadittavista liitetiedoista sekä toimintakertomuksen sisällöstä. Sen varmistamiseksi että luottolaitosten tilinpäätösinformaation laajuudesta ja sisällöstä säädetään yhtenäisesti kaikkien luottolaitosmuotojen osalta ja että luottolaitosten tilinpäätösinformaatiossa otetaan riittävästi huomioon sitä koskevan erityisdirektiivin ja luottolaitosten liiketoiminnan erityispiirteiden asettamat vaatimukset, ehdotetaan että luottolaitoksiin ei edelleenkään sovellettaisi yleisen kirjanpitolainsäädännön eikä yhtiölakien säännöksiä tuloslaskelman ja taseen kaavoista eikä vaadittavista liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista vaan vastaavat säännökset antaisi edelleen kaikkien luottolaitosmuotojen osalta yhteisesti erityisviranomaisen. Sen varmistamiseksi, että luottolaitosten tilinpäätösinformaatio ei ilman erityistä syytä poikkea siitä, mitä asianomaisen yhteisömuodon osalta on muualla säädetty, ehdotetaan, että erityisviranomaisen olisi velvollinen ottamaan soveltuvin osin huomioon yleisen kirjanpitolain sekä yhtiölakien asianomaista yhteisömuotoa koskevat säännökset tilinpäätöksessä ilmoitettavista tiedoista.

Sen mukaisesti, mitä edellä on sanottu tarpeesta rajoittaa rahoitustarkastuksen oikeutta antaa aineellisen lainsäädännön piiriin luettavia normeja, ehdotetaan että kirjanpitoasetusta vastaavat tilinpäätöskaavoja ja tilinpäätöksessä ilmoitettavia tietoja koskevat määräykset antaisi rahoitustarkastuksen sijasta valtiovarainministeriö.

Koska sijoituspalveluyritykset saavat harjoittaa ainoastaan sellaista liiketoimintaa, jota myös luottolaitokset harjoittavat, koska luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätöksiin sovelletaan samaa erityisdirektiiviä ja koska luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset ovat saman viranomaisen valvonnassa samojen periaatteiden mukaisesti, ehdotetaan, että sijoituspalveluyritysten tilinpäätöksiin sovelletaan samoja lain säännök-

siä kuin luottolaitoksiin. Sijoituspalveluyritysten tilinpäätökseen sovellettaisiin siten, mitä jäljempänä sanotaan luottolaitoksista.

4.2.2.2. Omaisuuden arvostus

Luottolaitosten omaisuuden arvostusperiaatteiden saattamiseksi kansainvälistä käytäntöä vastaavaksi ehdotetaan, että sellaiset vaihto-omaisuuden luonteiset arvopaperit, joille on löydettävissä luotettavasti noteerattu markkinahinta, saataisiin arvostaa tilinpäätöshetken todennäköiseen arvoon. Tällaisia arvopapereita olisivat kirjanpitolaissa tarkoitetuiksi vaihtuviksi vastaaviksi luetut saamistodistukset ja julkisesti noteeratut osakkeet, jos ne ovat kaupankäynnin kohteena. Tällaisten arvopapereiden realisoitumattomat arvonnousut kirjattaisiin tilikauden tulokseen. Samalla tiukennettaisiin käyttöomaisuuden luonteisesti käsiteltävien arvopapereiden määritelmää, jolloin luottolaitokset voisivat nykyistä suppeammin jättää arvostamatta pitkäaikaisia saamistodistuksia. Arvostussäännösten yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tarkemmin myös taseerien suojaamisesta johdannaissopimuksilla korkojen sekä valuutta- ja osakekurssien muutoksia vastaan. Koska realisoitumattomien arvonnousujen tulouttamisesta saattaa seurata odottamattomia veroseuraamuksia, arvostusperiaatteen muutokselle ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa.

4.2.2.3. Rahoitusleasingsovimuten kirjanpitokäsittely

Sen varmistamiseksi, että rahoitusleasingsovimukset ainakin luottolaitosten konsernitilinpäätöksessä vastaisuudessa esitetään mahdollisimman samankaltaisesti muun rahoitustoiminnan kanssa, ehdotetaan luottolaitosten konsernitilinpäätöksessä pakolliseksi uudessa kirjanpitolaissa valinnaiseksi säädetty menettely, jonka mukaan rahoitusleasingkohteet kirjataan vuokralleantajan kirjanpidossa niin kuin ne olisi myyty vuokralleottajalle.

4.2.2.4. Pääomalainojen kirjanpitokäsittely

Osakeyhtiölakiin lisättyjen pääomalainaa koskevien säännösten huomioon ottamiseksi vastaavat säännökset ehdotetaan lisättäväksi luottolaitoslakiin. Koska pääomalainat vastaavat käytännössä olennaisilta osiltaan nykyisen luottolaitoslain mukaisia pääomala-

lajinoja, pääomasijoituksia koskevat säännökset ehdotetaan kumottavaksi ja pääomalainoja koskevat säännökset ulotettavaksi kosemaan kaikkia luottolaitoksia niiden yhteisömuodosta riippumatta. Ennen lain voimaantuloa liikkeeseen laskettuihin pääomasijoituksiin ehdotetaan kuitenkin sovellettavaksi nykyisen lain säännöksiä.

4.3. Viranomaisten norminanto-oikeuksien tarkistaminen

4.3.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on rajoittaa sellaisia nykyiseen lainsäädäntöön sisältyviä rahoitustarkastuksen määräystenanto-oikeuksia, joiden voi katsoa sisältävän rajoittamatonta tai riittämättömästi rajattua aineellista norminantovaltaa. Tavoitteena on lisäksi varmistaa, että viranomaisten määräystenanto-oikeudesta säädetään yhtenäisin ja johdonmukaisin perustein kaikkialla luottolaitos- ja sijoituspalveluyrityslainsäädännössä. Esityksellä pyritään toisaalta varmistamaan, että tarvittava alemmanasteinen norminanto annetaan sen viranomaisen tehtäväksi, jolla on siihen paras asiantuntemus ja muuten parhaat voimavarat.

4.3.2. Keskeiset ehdotukset

Laista ehdotetaan kumottavaksi sellaiset säännökset, joilla rahoitustarkastukselle on annettu sellaista norminantovaltaa, jota ei laissa ole tarkennettu ja jota esimerkiksi direktiivit eivät rajoita. Tällaisia ovat rahoitustarkastuksen oikeus antaa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sekä ulkomaisten luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten sivukonttoreiden maksuvalmiutta sekä luottolaitosten valuuttakurssiriskin rajoittamista suhteessa omiin varoihin koskevia määräyksiä. Näille säännöksille on ominaista se, että niiden perusteella annettavia määräyksiä ei voi perustaa mihinkään yleisesti hyväksyttyihin suosituksiin tai direktiiveihin taikka edes vakiintuneeseen käytäntöön eikä niiden riittävä rajaaminen ole myöskään mahdollista lain tasolla siten, että tarkempia määräyksiä voitaisiin pitää pelkästään teknisinä tai täytäntöönpanoluonteisina.

Sellaisia säännöksiä, joissa säädetty rahoitustarkastuksen määräystenantovalta perustuu luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaa kos-

kevien direktiivien soveltamiseen, ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitustarkastuksen määräystenanto-oikeus rajoitetaan nimenomaisesti säännöksessä mainitun direktiivin soveltamiseen. Tällaisia direktiivejä ovat omia varoja, vakavaraisuussuhdetta, suuria asiakasriskejä sekä markkinariskien omien varojen vaatimusta koskevat direktiivit.

Lisäksi säännöstä, jonka mukaan rahoitustarkastuksella on oikeus antaa määräyksiä luottolaitokselle sallitun notariaattitoiminnan tarkemmasta määrittelystä, ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitustarkastuksen määräystenanto-oikeus kumotaan, koska notariaattitoiminnan käsite on vakiintunut ja sen sisältö voidaan riittävästi kuvata lain yksityiskohtaisissa perusteluissa.

4.4. Yhteisöoikeudellisten säännösten tarkistaminen

4.4.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on täydentää luottolaitoslainsäädäntöä sen johdonmukaisuuden ja kattavuuden turvaamiseksi siten, että yhtäältä kaikkiin osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin sovellettaisiin osakeyhtiölaissa säädettyjä periaatteita siltä osin kuin niiden liiketoiminnan luonteen vuoksi ei ole aihetta poiketa yleisistä yhtiöoikeudellisista periaatteista, ja että toisaalta kaikkiin luottolaitoksiin sovelletaan niiden yhteisömuodosta riippumatta samantasoista yhteisöoikeudellista sääntelyä siltä osin kuin jonkin yritysmuodon erityispiirteiden vuoksi ei ole aihetta poiketa yhteisistä periaatteista.

4.4.2. Keskeiset ehdotukset

Liikepankkilakiin sisältyvä rajoitus, jonka mukaan liikepankin yhtiökokouksessa kuukaan ei saa äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin yhdellä kahdeskymmenesosalla kokouksessa edustetuista äänistä, kumottaisiin.

Osuus- ja säästöpankkilain voitonjakoa koskevia säännöksiä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi osakeyhtiölain vastaavien säännösten kanssa viimeksimainittuun lakiin tehtyjen muutosten johdosta. Lisäksi luottolaitoksen tytäryritysten vähemmistöosakkaiden osinko-oikeus säädettäisiin osakeyhtiölain mukaiseksi.

Säännökset, jotka koskevat luottolaitosten

oikeutta rahoittaa omien osakkeiden hankintaa ja ottaa pantiksi omia osakkeita ja osuuksia, ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi ja siirrettäväksi eri pankkilakeista luottolaitoslakiin, jolloin ne tulevat sovellettaviksi myös muihin osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin kuin liikepankkeihin. Toisen yhtiöoikeudellisen direktiivin (77/91/ETY) eli niin kutsutun pääomadirektiivin vaatimusten täyttämiseksi omien osakkeiden ja osuuksien hankinnan rahoittamista ja pantiksi ottamista koskevat säännökset ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös omien osakkeiden ja osuuksien ja eräiden niihin rinnastettavien pääomainstrumenttien hankinnan rahoittamista. Samalla säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi pääomadirektiivin vaatimuksia vastaavasti siten, että omien osakkeiden ja niihin rinnastettavien pääomainstrumenttien pantiksi ottaminen ja niiden hankinnan rahoittaminen olisi sallittua vain luottolaitoksen tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä. Lisäksi ehdotetaan lievennettäväksi pääomadirektiivin sallimissa puitteissa luottolaitosten mahdollisuutta ottaa omia osakkeita ja niihin rinnastettavia pääomainstrumentteja pantiksi myös niiden omien osakeantien rahoittamisen yhteydessä sen turvaamiseksi, että suomalaisten luottolaitosten kilpailunedellytykset eivät tältä osin jää heikommiksi kuin muiden eurooppalaisten luottolaitosten. Tällä tavoin pantiksi otettavien omien osakkeiden ja niihin rinnastettavien pääomainstrumenttien määrää ehdotetaan kuitenkin rajoitettavaksi 10 prosenttiin luottolaitoksen sidotun oman pääoman määrästä.

Eri pankkilakeihin sisältyvät, osakeyhtiölaista poikkeavat hallintoelinten vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat säännökset ehdotetaan yhtenäistettäväksi ja siirrettäväksi luottolaitoslakiin. Samalla muiden osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten hallintoelinten jäsenten vahingonkorvausvastuu osakkeenomistajaa ja muuta henkilöä kohtaan laajenisi koskemaan myös sellaisia tilanteita, joissa korvausvastuu perustuu luottolaitoslain ja sen nojalla annettujen määräysten rikkomiseen, kuten nykyisin on säädetty liike-, osuus-, ja säästöpankkien osalta. Vastuu ei siten rajoittuisi enää pelkästään osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen rikkomiseen. Toisaalta liike-, osuus- ja säästöpankeissa korvausvastuu rajoittuisi nykyistä selkeämmin pelkästään asianomaisen yhteisölain, yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen sekä luottolaitoslain ja sen nojalla annettujen määräysten

rikkomiseen eikä yleisesti pankin toimintaa koskevien säännösten rikkomiseen kuten nykyisin. Osakkeenomistajan ja jäsenen vastuu luottolaitoslain ja yhteisölakien tahallisuudesta tai törkeään tuottamukseen perustuvasta rikkomisesta ehdotetaan lisäksi säädettäväksi yhdenmukaiseksi osakeyhtiölain säännösten kanssa.

Voimassa olevaan osuuspankkilakiin ja säästöpankkilakiin sisältyvät, kirjanpitosäännösten rikkomista koskevat rangaistussäännökset, joissa ei ole otettu huomioon rikoslakiin ja osakeyhtiölakiin aikanaan tehtyjä muutoksia, ehdotetaan kumottaviksi. Samalla ehdotetaan sisällytettäväksi luottolaitoslakiin kaikille luottolaitoksille yhteinen rangaistus-säännös, joka olisi yhdenmukainen kirjanpitolain ja osakeyhtiölain vastaavien säännösten kanssa. Lisäksi ehdotetaan laitonta varojen jakoa koskevien rangaistussäännösten yhtenäistämistä.

Liikepankkilain säännös osakeyhtiölaista poikkeavien periaatteiden soveltamisesta muun muassa omistajille annettaviin rahalainoihin ehdotetaan ulotettavaksi myös muihin osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin.

4.5. Lainsäädännön selkiyttäminen

4.5.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on tältä osin oikaista luottolaitoslainsäädäntöön jääneitä epäjohtomukaisuuksia, jotka ovat syntyneet lainsäädäntöön eri aikoina tehdyistä lukuisista muutoksista.

Erityisesti on pyritty yhdenmukaistamaan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuuden valvontaa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta koskevat säännökset muun muassa sen varmistamiseksi, että niihin sovelletaan niitä koskevien direktiivien tarkoituksen mukaisesti samoja periaatteita siltä osin kuin direktiivit eivät edellytä erilaista sääntelyä.

4.5.2. Keskeiset ehdotukset

Sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi selventävä säännös, jonka mukaan sijoituspalveluyrityksiin sovellettaisiin sijoituspalveluyrityslain lisäksi luottolaitoslakia sijoituspalveluyrityksissä tarkemmin säädettäviltä osin. Samalla ehdotetaan korvattavaksi sijoituspalveluyritysla-

kiin sisältyvät luottolaitoslain kanssa asiallisesti samansisältöiset säännökset viittauksilla vastaaviin luottolaitoslain pykäliin siltä osin kuin ne koskevat tilinpäätöstä ja tilintarkastusta sekä omia varoja, vakavaraisuussuhdetta, suuria asiakasriskejä ja markkinariskien pääomavaatimusta.

Eri luottolaitosmuotoja koskevia säännöksiä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi siten, että valtiovarainministeriö ei enää vahvistaisi myöskään säästöpankkiosakeyhtiöiden eikä osakeyhtiömuotoisten osuustoiminnallisten pankkien sääntöjä eikä niiden muutoksia. Säännökset, jotka koskevat osuus- ja säästöpankkien velvollisuutta saada valtiovarainministeriön lupa sidotun oman pääoman alentamiseen tappioiden kattamiseksi, ehdotetaan kumottaviksi, koska tällaista lupaa ei vaadita muiden luottolaitosten osalta eikä se ole yhteisöoikeudellisesti muutoinkaan perusteltua.

Elinkeinoyhteisöjen ja kiinteistöjen omistusrajoituksia ja suuria asiakasriskejä koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi niiden ymmärrettävyyden parantamiseksi. Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi pääasiassa elinkeinoyhteisöjen osakkeita omistavien rahoituslaitosten ja palveluyritysten vähentämistä omista varoista koskevaa säännöstä sen varmistamiseksi, että välillinen elinkeinoyhteisöjen omistus tulee käsiteltäväksi samalla tavalla kuin välitön omistus. Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi lakiin toisen pankkidirektiivin mukainen huomattavan omistusosuuden määritelmä, jolloin tällä käsitteellä voidaan korvata asiallisesti samansisältöiset säännökset useissa lainkohdissa.

Konsolidointiryhmän käsitettä ja siihen liittyvää terminologiaa ehdotetaan tarkistettavaksi. Samalla rahoitustarkastuslakia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että rahoitustarkastuksen tietojensaanti- ja tarkastusoikeus vastaa luottolaitosten konsolidoitua valvontaa koskevan direktiivin (92/30/ETY) mukaista konsolidoidun valvonnan ulottuvuutta.

5. Esityksen vaikutukset

Ehdotuksella on luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille merkittäviä taloudellisia vaikutuksia lähinnä ehdotettujen omaisuuden kirjanpidollisten arvostusperiaatteiden muuttamisen johdosta. Vaihto-omaisuuden luonteisten arvopapereiden markkina-arvostuksen salliminen parantaa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kirjanpidollisia tuloksia

ja lisää niiden omien varojen määrää ja parantaa siten niiden vakavaraisuutta. Ehdotuksen toteutuessa luottolaitosten kirjanpidollinen tulos ja ensisijainen oma pääoma kasvaisi realisoitumattomien arvonnousujen veroilla vähennetyllä määrällä. Arvopapereita, joita muutos koskisi, oli kolmella suurimmalla liikepankkikonsernilla vuoden 1996 lopussa kirjanpitoarvoltaan yhteensä noin 60 miljardia markkaa, joista saamistodistuksia noin 57 miljardia markkaa ja osakkeita noin 3 miljardia markkaa. Näiden arvopapereiden realisoitumaton arvonnousu oli yhteensä noin 950 miljoonaa markkaa, joista saamistodistusten arvonnousu oli noin 280 miljoonaa markkaa ja osakkeiden noin 670 miljoonaa markkaa. Koska realisoitumattomat arvonnousut olisivat elinkeinoverolain mukaan verotettavaa tuloa, muutos vaikuttaisi positiivisesti verotuloihin. Vaikutukset toteutuisivat täysin kuitenkin vasta ehdotetun kolmen vuoden siirtymäajan päätyttyä, jolloin luottolaitosten olisi viimeistään sisällytettävä realisoitumattomat arvonnousut tulokseensa.

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätösinformaatiota koskevan alemmanasteisen norminannon siirtäminen osittain rahoitustarkastukselta valtiovarainministeriölle saattaa aiheuttaa vähäistä henkilöstömenojen lisäystarvetta valtiovarainministeriössä. Väliaikaista kiinteistönomistusta koskevien säännösten kumoaminen sekä säästöpankkisäätiöiden valvonnan siirtäminen pois rahoitustarkastukselta vähentäisi jonkin verran rahoitustarkastuksen menoja. Toisaalta säästöpankkisäätiöiden siirtäminen patentti- ja rekisterihallituksen valvontaan lisäisi jonkin verran patentti- ja rekisterihallituksen kustannuksia.

Vakuudellisia joukkovelkakirjoja koskevien säännösten kumoaminen saattaa nostaa tällaisia joukkovelkakirjalainoja liikkeeseenlaskeneiden luottolaitosten varainhankinnan hintaa. Luottolaitoksia, joiden pääasiallisena toimintana on harjoittaa luotonantoa vakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla hankituilla varoilla oli vuoden 1996 lopussa viisi. Joukkovelkakirjalainojen, joiden vakuus on luovutettu rahoitustarkastuksen haltuun, liikkeessäoleva määrä oli noin 4 miljardia markkaa.

Muulta osin esityksestä ei johdu merkittäviä luottolaitoksiin, viranomaisiin tai muihin tahoihin kohdistuvia välittömiä taloudellisia vaikutuksia, koska esitetyt muutokset ovat pääasiassa joko lakitekniisiä taikka koskevat

ainoastaan vähäistä osaa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten toiminnasta.

6. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Valmistelun aikana on kuultu oikeusministeriötä, kauppa- ja teollisuusministeriötä, kirjanpitolautakuntaa, patentti- ja rekisterihallitusta, Keskuskauppakamaria, Suomen Pankkia, rahoitustarkastusta, Suomen Pankkiyhdistystä, Suomen Rahoitusyhtiöiden yhdistystä, Säästöpankkiliittoa, Osuuspankkikeskus-OPK osuuskuntaa, Arvopaperinvälittäjien yhdistystä ja KHT-yhdistystä.

Esityksessä on lisäksi otettu huomioon valtiovarainministeriön, Suomen Pankin ja rahoitustarkastuksen sekä pankkeja edustavien järjestöjen edustajista koostuneen luottolaitoslainsäädännöntarkistamistoimikunnan työryhmämuistioon sisällytetyt ehdotukset, siltä osin kuin ne koskevat luottolaitoksen hallintoelinten jäsenten mahdollisuutta osallistua toisen luottolaitoksen hallintoon, väliaikaista kiinteistönomistusta koskevien säännösten kumoamista, pankkisalaisuuden väljentämistä tutkimuskäyttöön luovutettavien tietojen osalta, säästöpankkisäätiöiden valvontaa, rahoitustarkastuksen tarkastus- ja tietojensaantioikeuden laajentamista sekä eräiden säännösten teknistä tarkistamista.

Esityksessä on lisäksi otettu huomioon rahoitustarkastuksen työryhmämuistio 29.8.1996 "Arvopapereiden omaisuuslajijaottelu ja arvostaminen luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksessä."

7. Muut asiaan vaikuttavat seikat

7.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys sisältää viittauksia ehdotettuun uuteen kirjanpitolakiin, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.1998. Ennen ehdotettujen lakien hyväksymistä on huolehdittava, että niissä olevat viittaukset uuteen kirjanpitolakiin sovitetaan yhteen mainitun lain kanssa ja että ehdotettuja lakeja ei saateta voimaan ennen uuden kirjanpitolain voimaantuloa.

Ehdotuksen perusteluissa viitataan talletussuojan rajaamista koskevaan lakiehdotukseen. Ehdotetut lait on kuitenkin perusteltua saattaa voimaan talletussuojan rajaamista koskevan lainsäädännön voimaantulosta riippumatta.

7.2. Esityksen ulkopuolelle jääviä kysymyksiä

Esityksessä ei ole otettu huomioon Euroopan Komission tekemiä eräitä ehdotuksia pääasiassa luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevan direktiivin (89/647/ETY) muuttamisesta, jotka ovat parhaillaan Euroopan Unionin neuvoston käsittelyssä. Näiden muutosten valmistelu aloitetaan direktiivimuutosten tultua hyväksytyiksi, todennäköisesti vielä vuoden 1997 aikana.

Esitykseen ei sisälly myöskään ehdotuksia luottolaitosten purkamista, liiketoiminnan siirtämistä, velkojainsuojaa, hallintoa ja

omistajavalvontaa koskevan sääntelyn kehittämisestä yleisen yhteisöainsäädännön ja rahoitusmarkkinoiden kehityksen edellyttämällä tavalla. Näiden, laajempaa valmistelua edellyttävien kysymysten sääntelytarpeen selvittäminen on tarkoitus aloittaa mahdollisimman pian tämän esityksen antamisen jälkeen.

Esitykseen sisältyvä ehdotus vakuudellisia joukkovelkakirjalainoja koskevien säännösten kumoamisesta edellyttää, että välittömästi ryhdytään erikseen selvittämään kiinnitys-luottopankkitoiminnan roolin kehittämistä rahoitusmarkkinoilla osana yleistä rahoitusmarkkinoiden kehittämistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Laki luottolaitostoiminnasta

1 luku. Yleiset säännökset

2 §. *Luottolaitos.* 2 momenttiin tehtäisiin lakitekninen korjaus, jolla momenttia täydennettäisiin viittauksella osuuspankkilain 41 b §:ssä tarkoitettuihin osakeyhtiömuotoisiin pankkeihin, jotka eivät nykyisellään sisälly talletuspankin määritelmään.

5 §. *Konserni ja konsolidointiryhmä.* 1 momentissa säädettäisiin nykyistä 1 momenttia vastaavasti, että käsitteillä konserni, emoyritys ja tytäryritys tarkoitetaan tässä laissa vastaavia kirjanpitolain käsitteitä. Kirjanpitolain mukaista konsernikäsitettä käytetään laissa sovellettaessa 15, 18 ja 19 §:n sekä 4 luvun säännöksiä. Jäljempänä 3 momentissa määritellään erikseen konsolidointiryhmän emoyrityksen ja konsolidointiryhmän tytäryrityksen käsite, joita käytetään esimerkiksi 7—9 luvun säännöksiä sovellettaessa.

2—5 momentissa määriteltäisiin luottolaitoksen konsolidointiryhmä. Konsolidointiryhmän määritelmän tarkoituksena on rajata niiden yritysten joukko, jotka ovat sellaises-

sa taloudellisessa tai hallinnollisessa riippuvuussuhteessa luottolaitoksen kanssa, että niiden taloudellinen asema ja keskinäiset liiketoimet luottolaitoksen kanssa voivat merkittävästi vaikuttaa luottolaitoksen taloudelliseen asemaan. Tällaisten yritysten taloudellista asemaa kuvaavat tiedot on voitava yhdistellä luottolaitoksen taloudellista asemaa kuvaaviin tietoihin valvottaessa luottolaitoksen taloudellisia toimintaedellytyksiä ja taloudellista asemaa koskevia rajoituksia, jotta luottolaitosvalvonnan tavoitteet voidaan saavuttaa. Konsolidoidun valvonnan ansiosta luottolaitoksen taloudellista kokonaisuus voidaan valvoa erilaisista yritysryhmärakenteista riippumatta.

Konsolidointiryhmään luettaisiin kuten voimassa olevassa laissakin luottolaitosten konsolidoitua valvontaa koskevan direktiivin mukaisesti ainoastaan luottolaitoksen määräysvallassa olevat luotto- ja rahoituslaitokset sekä palveluyritykset mutta ei ns. elinkeinoyhteisöjä. Elinkeinoyhteisöillä tarkoitetaan vakiintuneen käsitteistön mukaan sellaisia yrityksiä, jotka eivät ole luottolaitoslaissa tarkoitettuja luotto- tai rahoituslaitoksia taikka palveluyrityksiä. Elinkeinoyhteisöjen luottolaitoksen taloudelliselle vakaudelle aiheuttamat riskit otettaisiin huomioon aino-

astaan jäljempänä 21 §:ssä säädettyjen rajoitusten kautta ja 68 §:n yleissäännöksen avulla. Myöskään kirjanpitolaissa tarkoitettuja osakkuusyrityksiä ei lueta konsolidointiryhmään. Sekä elinkeinoyhteisöjen että osakkuusyritysten vaikutus konsolidoituihin omiin varoihin otettaisiin kuitenkin huomioon niin kuin jäljempänä 79 §:ssä säädetäisiin.

Kirjanpitolaissa tarkoitetut yhteisyritykset otettaisiin nykyisestä lainsäädännöstä poiketen huomioon konsolidoitua omien varojen vaatimusta laskettaessa soveltaen kirjanpitolain 6 luvun 15 §:n 1 momentin mukaista osittaiskonsolidointia, mikäli ne ovat luottotai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, ja muuten osakkuusyritysten tavoin. Vaatimus perustuu konsolidoitua valvontaa koskevan direktiivin (jäljempänä direktiivi) 5 artiklan 2 kohdan pakottavaan säännökseen, jota ei ole aikaisemmin sisällytetty lainsäädäntöön sen vuoksi, ettei osittaiskonsolidoinnista ole ollut säännöksiä yleisessä kirjanpitolaissa. Yhteisyritykset tulevat otetuiksi huomioon konsolidoitujen omien varojen vaatimusten laskemisessa jäljempänä ehdotettujen 71, 79 ja 79 a §:n mukaisesti. Yhteisyrityksiä ei lueta varsinaisesti konsolidointiryhmään kuuluviksi yrityksiksi, koska ne eivät ole luottolaitoksen määräysvallassa tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla. Yhteisyritykset saatettiin kuitenkin jättää ottamatta huomioon konsolidoidussa valvonnassa samoilla perusteilla kuin konsolidointiryhmän tytäryritykset.

Konsolidointiryhmän käsite säilytettäisiin laissa, vaikka sitä ei varsinaisesti käytetä direktiivissä, jossa puhutaan ainoastaan yrityksistä, jotka on sisällytettävä luottolaitosten konsolidoituun valvontaan. Käytännössä konsolidointiryhmän käsitettä käytetään kuitenkin samantyyppisesti kuin konsernin käsitettä, jonka käyttö laissa on vakiintunut. Konsolidointiryhmä voidaan käsittää valvonnalliseksi konserniksi erotukseksi osakeyhtiölain mukaisesta yhtiöoikeudellisesta konsernista ja kirjanpitolaissa tarkoitettua kirjanpidollisesta konsernista. Laskettaessa tämän lain mukaista omien varojen määrää ja erilaisten riskien pääomavaatimusta konsolidointiryhmän osalta laissa käytettäisiin kuitenkin esimerkiksi termejä luottolaitoksen konsolidoidut omat varat tai konsolidoitu vakavaraisuus, jotka kuvaavat paremmin konsolidointiryhmän pääasiallisesti laskennallista luonnetta.

Konsolidointiryhmän emoyrityksenä voi olla sekä omistusyhteisö että luottolaitos. Toisaalta konsolidointiryhmää koskevat säännökset määräytyvät aina konsolidointiryhmään kuuluvan luottolaitoksen perusteella, koska omistusyhteisöllä ei ole itsenäistä valvonnallista merkitystä. Tämän takia laissa käytettäisiin nimitystä luottolaitoksen konsolidointiryhmä riippumatta siitä, onko sen emoyrityksenä luottolaitos vai omistusyhteisö.

Konsolidointiryhmän määritelmä käsittäisi sinänsä myös sellaiset alakonsolidointiryhmät, jotka muodostuvat omistusyhteisön tai luottolaitoksen tytäryrityksenä olevasta luottolaitoksesta tai omistusyhteisöstä ja näiden tytäryrityksistä. Jäljempänä 71 ja 79 a §:ssä säädetäisiin kuitenkin, että tällaisten alakonsolidointiryhmien osalta ei tarvitse laskea konsolidoitua omien varojen vaatimusta. Konsolidointiryhmän määritelmän sisältävän 2 momentin rakennetta esitetään selkeytettäväksi. Lisäksi tässä momentissa säädetäisiin nimenomaisesti siitä direktiivin mukaisesta ja jo käytännössä noudatetusta periaatteesta, että myös suomalaisen luottolaitoksen ulkomainen omistusyhteisö sekä luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvat muut ulkomaiset yritykset on lähtökohtaisesti sisällytettävä luottolaitoksen konsolidoituun valvontaan. Direktiivin 4 artiklan mukaan ulkomaista omistusyhteisöä ja luottolaitosta ja niiden määräysvallassa olevia yrityksiä ei tarvitse sisällyttää luottolaitoksen kotivaltiossa konsolidoituun valvontaan, jos ne sisältyvät ulkomaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmään, joka on toisen Euroopan Talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisen valvonnassa. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi, kun suomalainen luottolaitos on ulkomaisen luottolaitoksen tytäryritys tai ulkomaisella omistusyhteisöllä on luottolaitostytäryrityksiä sekä Suomessa että toisessa jäsenvaltiossa. Tällaisiin tilanteisiin sovellettaisiin ehdotettua 5 momenttia, jonka perusteella rahoitustarkastus voisi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää ulkomainen omistusyhteisö ja sen ulkomaiset tytäryritykset suomalaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmän ulkopuolelle. Lupa voitaisiin myöntää vain, mikäli rahoitustarkastus voi varmistua siitä, että koko omistusyhteisön alainen konsolidointiryhmä on jonkin Euroopan Talousalueeseen kuuluvan valtion asianomaisen viranomaisen valvonnassa direktiivin 4 artiklan edellyttämällä tavalla.

Uudessa 3 momentissa määriteltäisiin lain-säädännön selkiyttämiseksi konsolidointiryhmän emoyrityksen ja konsolidointiryhmän tytäryrityksen käsitteet 2 momentin mukaisen määräysvaltasuhteiden mukaisesti.

Uudessa 4 momentissa säädettäisiin direktiivin artiklaan 3.3 sisältyvästä periaatteesta, jonka mukaan kooltaan vähäiset konsolidointiryhmän tytäryritykset voidaan jättää konsolidoidun valvonnan ulkopuolelle ilman viranomaisen yksittäistapauksessa myöntämää lupaa. Ulkopuolelle jättämisen edellytyksenä olisi, että tytäryrityksen taseen loppusumma on vähemmän kuin 1 prosenttia emoyrityksen taseesta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa ecua vastaava markkamäärä. Suhde laskettaisiin direktiivin mukaisesti emoyrityksen taseesta eikä konsernin tai konsolidointiryhmän taseesta. Monipolvisissa konsernirakenteissa emoyrityksellä tarkoitettaisiin tytäryrityksen lähintä emoyritystä. Direktiivissä ei säädetä tarkkoja rajoja useamman pienen tytäryrityksen yhteisvaikutuksen huomioon ottamisen osalle. Tällaisen yhteisvaikutuksen rajaksi ehdotetaan viittä prosenttia konsolidoidusta taseesta, mikä vastaa rahoitustarkastuksen voimassaoleviin määräyksiin perustuvaan nykykäytäntöä.

Konsolidointiryhmän tytäryritys olisi kuitenkin edellä sanotusta huolimatta aina sisällytettävä konsolidointiryhmään silloin, kun se on konsernin tytäryrityksenä yhdisteltävä suomalaisen emoyrityksen konsernitilinpäätökseen. Tytäryritys olisi sisällytettävä konsolidointiryhmään edellä mainittujen rajojen estämättä, jos tytäryrityksen jättäminen konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle ei antaisi oikeaa ja riittävää kuvaa luottolaitoksen taloudellisesta asemasta ja sen toiminnan tuloksesta. Tämän arviointi taas riippuisi konsernitilinpäätöstä koskevan 39 §:n tulkinnasta kussakin yksittäistapauksessa.

4 momentin mukainen poikkeusmahdollisuus ei koskisi omistusyhteisöä.

Nykyistä 3 momenttia muutettaisiin ehdotetun 5 momentin mukaisesti siten, että rahoitustarkastus ei voisi myöntää poikkeuksia 1 momentissa tarkoitetun konsernin määritelmästä, koska tällaista poikkeusmahdollisuutta ei sisälly yleiseen yhteisölaainsäädäntöönkään. Rahoitustarkastus voisi sitä vastoin myöntää edelleen poikkeuksia 2 momentissa tarkoitetun konsolidointiryhmän määritelmästä. Poikkeusmahdollisuus perustuu direktiivin 3.3 artiklaan. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi direktiivin mukaisesti siten,

että poikkeus voisi perustua ainoastaan siihen, että tytäryrityksen sisällyttäminen konsolidoituun valvontaan ei ole tarpeen konsolidoidun valvonnan tavoitteiden kannalta. Poikkeusta ei voitaisi nykyisestä poiketen myöntää sillä perusteella, että yritystä ei ole voitu sisällyttää konsolidoituun valvontaan. Tämä on perusteltavissa muun muassa ns. BCCI-direktiivin (95/26/ETY) periaatteilla, joiden mukaan luottolaitoksen toimiluvan edellytyksenä on tehokkaan valvonnan mahdollistava ryhmärakenteiden läpinäkyvyys. Perusteita, joilla poikkeus voitaisiin myöntää olisivat esimerkiksi:

- yrityksen kuuluminen ulkomaan viranomaisen valvomaan konsolidointiryhmään sillä tavoin kuin edellä 2 momentin osalta on sanottu

- yritys on saatu jättää sisällyttämättä konsernitilinpäätökseen sillä perusteella, että se on hankittu väliaikaiseen omistukseen ja sen osakkeita käsitellään vaihto-omaisuutena

- yritys on saatu jättää sisällyttämättä konsernitilinpäätökseen sillä perusteella, että sen sisällyttämättä jättäminen ei estä oikean ja riittävän kuvan saamista konsernin taloudellisesta asemasta.

Konsolidointiryhmän ulkopuolelle joko 4 tai 5 momentin nojalla jätettyyn konsolidointiryhmän tytäryritykseen kohdistuisi samanlainen rahoitustarkastuslain (503/93) 11 §:ssä säädetty rahoitustarkastuksen tarkastus- ja tietojensaantioikeus kuin muihinkin konsolidointiryhmän tytäryrityksiin.

5 momentin mukainen poikkeusmahdollisuus koskisi ainoastaan yrityksen sisällyttämistä konsolidoituun valvontaan. Poikkeusmahdollisuutta ei siten olisi esimerkiksi sen suhteen, mitä konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten tase-eriä sisällytetään luottolaitoksen konsolidoitua taloudellista asemaa koskeviin raportteihin, miten tällaiset erät arvostetaan tai miten konsolidointiryhmän keskinäiset erät eliminoidaan. Poikkeus voitaisiin myöntää myös omistusyhteisön osalta.

4 ja 5 momenttia ei suoranaisesti sovellettaisi kirjanpitolaissa tarkoitettuihin yhteis- tai osakkuusyrityksiin eikä elinkeinoyhteisöihin, koska näitä ei sisällytetä konsolidointiryhmiin. Jäljempänä 71 ja 79 a §:ssä säädettäisiin kuitenkin, että konsolidoituja asiakasrikkäjä ja konsolidoitua omien varojen vaatimusta laskettaessa yhteisyritys, joka on luotto- tai rahoituslaitos tai palveluyritys saataisiin jättää huomioon ottamatta, jos sen taseen loppusumma alittaa tässä momentissa

säädetyt rajan tai jos rahoitustarkastus myöntää siihen luvan tässä momentissa säädetyillä perusteilla. Sitä vastoin osakkuusyritysten ja elinkeinoyhteisöjen huomioon ottaminen konsolidoituja omia varoja laskettaessa määräytyisi yksinomaan konsernitilinpäätöksen laajuutta koskevien säännösten perustella, koska tällaisten yritysten tase-eriä ei muutenkaan yhdistellä emoyrityksen tase-eriin.

5 b §. *Huomattava omistusosuus.* Pykälässä määriteltäisiin toisen pankkidirektiivin (89/646/ETY) 1 artiklan 10 kohdan mukaisesti huomattavan omistusosuuden (qualifying holding) käsite, jota käytettäisiin sovellettaessa jäljempänä 18 ja 21 §:ää. Luottolaitoksella olisi huomattava omistusosuus toisessa yrityksessä, jos se omistaisi yli 10 prosenttia toisen yrityksen osake-, osuus- tai niihin rinnastettavasta pääomasta. Luottolaitoksella olisi niin ikään huomattava omistusosuus toisessa yrityksessä, jos luottolaitos omistaa niin paljon toisen yrityksen osakkeita tai osuuksia, että sillä on yli 10 prosentin äänivalta tällaisessa yrityksessä. Suoraan osakkeen- tai osuudenomistukseen perustuvaan äänivaltaan rinnastettaisiin yhtiöjärjestykseen tai sopimukseen perustuva vastaava äänivalta noudattaen soveltuvin osin, mitä kirjanpitolain konsernimääritelmää koskeissa säännöksissä säädetään määräysvallasta. Samoin kohdeyrityksessä olevat äänestysrajoitukset ja kohdeyritykselle itselleen tai sen tytäryritykselle kuuluvat osakkeet tai osuudet otettaisiin ääniosuutta laskettaessa huomioon noudattaen soveltuvin osin, mitä kirjanpitolain konsernimääritelmää koskeissa säännöksissä säädetään.

2 momentissa säädettäisiin välillisten omistusten huomioon ottamisesta. Luottolaitoksella olisi välilliseen omistukseen perustuva huomattava omistusosuus toisessa yrityksessä silloin, kun konsolidointiryhmään kuulumaton rahoituslaitos tai palveluyritys on luottolaitoksen kirjanpitoaissa tarkoitettu osakkuusyritys ja tällaisen rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen omistukset jossakin yrityksessä ovat yhdessä luottolaitosten suorien omistusten kanssa vähintään kymmenen prosenttia omistuksen kohteena olevan yrityksen kaikista osakkeista tai osuuksista taikka kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamista äänistä. Edellä tarkoitettun rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen kautta omistetut osakkeet tai osuudet otettaisiin kuitenkin huomioon ainoastaan siinä suhteessa kuin

luottolaitos omistaa rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia. Siten jos luottolaitos omistaa 30 prosenttia rahoituslaitoksesta A ja 9 prosenttia yrityksestä B ja rahoituslaitos A omistaa lisäksi 50 prosenttia yrityksestä B, luottolaitoksella on välillisen omistuksen perusteella huomattava omistusosuus yrityksessä B (9 prosenttia + 30 prosenttia x 50 prosenttia = 24 prosenttia). Vastaavia periaatteita sovellettaisiin konsolidointiryhmään. Momenttia sovellettaessa ei kuitenkaan tarvitsisi ottaa huomioon sellaisia osakkeita, jotka osakeyhtiölain 11 luvun 8 §:n 1 kohdan nojalla saadaan jättää erittelemättä tilinpäätöksen liitetiedoissa. Mainitun lainkohdan mukaan liitetiedoissa ei tarvitse eritellä vaihto-omaisuusosakkeita eikä sellaisia osakeomistuksia, jotka ovat alle 100 000 markkaa ja vähemmän kuin viisi prosenttia osakkeet omistavan yhtiön omasta pääomasta. Myöskään vastaavat ehdot täyttäviä osuuksia ei tarvitsi ottaa huomioon huomattavaa omistusosuutta laskettaessa.

Välillinen omistus otettaisiin huomioon laskettaessa jäljempänä 21 §:ssä säädettyjä suhdelukuja siten, että lainkohdassa tarkoitettuina sijoituksina otetaan huomioon paitsi suorat pääomasijoitukset tässä pykälässä tarkoitettuihin yrityksiin myös edellä tarkoitettun rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen tekemät sijoitukset samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia. Myös 21 §:ää sovellettaessa saataisiin jättää huomioon ottamatta sellaiset osake- ja osuusomistukset, joita ei osakeyhtiölain mukaan tarvitse eritellä tilinpäätöksessä.

8 §. *Toiminimi.* 3 momenttia muutettaisiin erilaisten ryhmärakenteiden neutraliteettiperiaatteen mukaisesti siten, että valtiovarainministeriön lupa voisi koskea kaikkia talletuspankin konsolidointiryhmään kuuluvia yrityksiä.

2 luku. Luottolaitoksen perustaminen ja omistaminen

14 §. *Yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen sisältö.* Jäljempänä tässä esityksessä ehdotetaan talletuspankin hallintoelinten jäsenten kuulumista toisen luottolaitoksen hallintoelimiin koskevien liikepankkilain 13 §:n, säästöpankkilain 57 §:n ja osuuspankkilain 19 §:n kumoamista jäljempänä näiden pykälien kohdalla mainituin perustein. Luottolaitosten

keskinäisten omistus- ja yhteistoimintajärjestelyjen mahdollistamiseksi mainittuihin lainkohtiin sisältyvien lakisääteisten rajoitusten sijasta luottolaitoksen hallintoelinten jäsenten oikeudesta kuulua toisen luottolaitoksen samoin kuin muun liikeyrityksen hallintoelimiin määrättäisiin luottolaitoksen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä. Pykälän 3 kohta täsmennettäisiin siten, että se koskisi hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen ja varajäsenen, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan, toimihenkilön sekä säästöpankin valtuutetun oikeutta kuulua toisen liikeyrityksen hallintoon. Liikeyrityksen hallintoon kuulumisella tarkoitettaisiin hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenyyttä ja varajäsenyyttä sekä toimitusjohtajana ja varatoimitusjohtajana toimimista. Samoin hallintoon luettaisiin säästöpankkilain 58 §:ssä tarkoitettuna valtuutettuna toimiminen ja osuuskunnan hallintoon liittyvien tehtävien hoitaminen osuuskuntalain 80 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Sitä vastoin säästöpankin isännistöä ja osuuspankin edustajistoa ei luettaisi pankin hallintoon tätä pykälää sovellettaessa.

18 §. *Osakkeiden ja osuuksien omistuksesta ilmoittaminen.* 1 momenttia tarkistettaisiin edellä ehdotetun uuden 5 b §:n mukaisesti.

3 luku. Luottolaitoksen toiminta

20 §. *Liiketoiminnan ala.* Lainkohdassa olevasta luottolaitokselle sallittujen toimintojen luettelon 8)- kohdasta, jossa on maininta notariaattitoiminnasta rahoitustarkastuksen määrämässä rajoissa, poistettaisiin viittaus rahoitustarkastuksen määräystenantovaltaan, koska lainkohta sisältää nykyisellään sellaista rahoitustarkastuksen yksilöimätöntä norminantovaltaa, joka on ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa. Muutos ei vaikuttaisi notariaattitoiminnan jo vakiintuneeseen käsitteeseen. Notariaattitoiminnalla tarkoitettaisiin edelleen rahoitustarkastuksen nykyisessä määräyksessä mainittuja tehtäviä, joita ovat hakemuslainkäytön piiriin kuuluvat tehtävät kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, muut eri viranomaisille tehtävät hakemukset ja ilmoitukset, saatavien perimistehtävät, edunvalvonta päätösten täytäntöönpanossa, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjotus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa,

toimeksiantoon perustuva omaisuuden hoitoon liittyvä liikeyritysten ja kiinteistö- ja asunto-osakkeiden ja osuuksien osto ja myynti, kiinteistöjen ja asuntojen vuokraus sekä luottojen välitys. Notariaattitoiminnaksi ei sitä vastoin edelleenkään luettaisi riita- ja rikosasioiden hoitoa tuomioistuimessa, holhousasioiden hoitoa, uskottuna miehenä toimimista eikä asianajoluonteista perimistöimintaa.

Sen varmistamiseksi, että 1 momentilla ei rajoitettaisi luottolaitoksen mahdollisuuksia tarjota muille konserniyrityksille niiden tarvitsemia hallinnollisia palveluja, pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan luottolaitos saa 1 momentin estämättä tarjota palveluja samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluville yrityksille. Tällaisia palveluja olisivat esimerkiksi atk-, laskenta-, henkilöstö- ja kiinteistöhoitopalvelut, toimistotarvikkeiden hankinta ja muut sellaiset palvelut, joista konsernin keskushallinto yleisesti huolehtii. Sitä vastoin esimerkiksi raaka-aineiden osto konserniin kuuluvalla teollisuusyritykselle tai muu sellainen tavaroiden kauppa taikka valmistus konserniyritysten käyttöön ei edelleenkään olisi sallittua. Lisäksi momentissa sallittaisiin luottolaitoksen toimiminen niin sanottuna asiamiespostina. Hoidettavien postipalvelujen laajuus määräytyisi luottolaitoksen ja posti-toimiluvan haltijan kanssa tehtävän sopimuksen perusteella.

21 §. *Huomattavien omistusosuuksien suhde omiin varoihin.* Säännöstä muutettaisiin vastaamaan paremmin toisen pankkidirektiivin (89/646/ETY) 12 artiklan rakennetta ja terminologiaa. Rajoitukset ilmaistaisiin ehdotetun 5 b §:n mukaisen huomattavan omistusosuuden käsitteen avulla. 1 ja 2 momentissa säädetyt rajoitukset koskisivat siten 5 b §:ssä tarkoitettuihin yrityksiin suoraan tai välillisesti tehtyjä sijoituksia. Sijoituksina otettaisiin huomioon paitsi yrityksen osakkeiden ja osuuksien myös yritykselle annettujen pääomalahjojen kirjanpitoarvo. Säännöksen asiasisältö ei muuttuisi lukuun ottamatta pääomalahjoja ja välillistä omistusta koskevia laajennuksia.

1 ja 2 momentissa säädetyt rajoitukset eivät kuten nykyisinkään koskisi sijoituksia toisiin luottolaitoksiin, rahoituslaitoksiin tai palveluyrityksiin, koska säännöksen tarkoituksena on rajoittaa luottolaitoksen huomattavia omistusosuuksia ainoastaan ns. elinkeino-yhteisöissä eli muissa kuin luotto- ja ra-

hoituslaitoksissa ja palveluyrityksissä. Luottolaitoksella voi kuitenkin olla tällaisia huomattavia omistusosuuksia myös välillisesti siten, että luottolaitoksella on huomattava omistusosuus lainkohdan rajoitusten ulkopuolelle jäävässä luotto- tai rahoituslaitoksessa tai palveluyrityksessä, joka puolestaan omistaa osakkeita tai osuuksia lainkohdan tarkoittamassa elinkeinoyhteisössä. Luottolaitoksen omistusosuutta toisessa luottolaitoksessa taikka rahoituslaitoksessa tai palveluyrityksessä vastaava osuus viimeksi mainitun omistuksesta elinkeinoyhteisössä tulisi 4 momentin mukaan ottaa huomioon välillisenä omistuksena luottolaitoksen mahdollisten suorien omistusten lisäksi. Jos luottolaitos omistaa esimerkiksi 30 prosenttia rahoituslaitoksesta A ja 9 prosenttia yrityksestä B sekä rahoituslaitos A omistaa 50 prosenttia yrityksestä B, luottolaitoksella on katsottava olevan huomattava omistusosuus ($9 \text{ prosenttia} + 50 \text{ prosenttia} \times 30 \text{ prosenttia} = 24 \text{ prosenttia}$) yrityksessä B. Jos luottolaitoksen omat varat ovat 100 miljoonaa markkaa ja rahoituslaitoksen A tekemien osakkeiden ja pääomalainasijoitusten yhteenlaskettu määrä yritykseen B on 20 miljoonaa markkaa, luottolaitos voi sijoittaa yrityksen B osakkeisiin ja pääomalainoihin enintään 9 miljoonaa markkaa, koska tällöin luottolaitoksen suorien sijoitusten määrä (9 miljoonaa markkaa) ja luottolaitoksen omistusosuutta rahoituslaitoksessa vastaava osuus tämän tekemistä sijoituksista ($30 \text{ prosenttia} \times 20 \text{ miljoonaa markkaa} = 6 \text{ miljoonaa markkaa}$) olisi yhteensä lainkohdan sallima enimmäismäärä ($15 \text{ prosenttia} \times 100 \text{ miljoonaa markkaa} = 15 \text{ miljoonaa markkaa}$). Momentissa tarkoitettuina välillisinä sijoituksina ei tarvitsisi ottaa huomioon sellaisia edellä tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen taikka palveluyrityksen omistamia osakkeita, jotka saadaan luotto- tai rahoituslaitoksen taikka palveluyrityksen tilinpäätöksessä jättää osakeyhtiölain 11 luvun 8 §:n 1 kohdan mukaisesti erittelemättä.

Pykälään lisättäisiin selvyiden vuoksi uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi muutettuna 5 momentiksi. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin nykyiseen 1 momenttiin sisältyvää periaatetta vastaavasti siitä, että 1 ja 2 momentin rajoituksia sovellettaisiin myös konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten yhteenlaskettuihin omistuksiin, jolloin 1 ja 2 momentissa säädetyt suhteelliset rajoitukset laskettaisiin konsolidoiduista

omista varoista. Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin selvyiden vuoksi nykyistä lain-säädäntöä ja konsolidoitua valvontaa koskevan direktiivin 3.5 artiklaa vastaavasti, että pykälää sovellettaessa konsolidointiryhmään luetaan ainoastaan luottolaitoksen itsensä määräysvallassa tai siihen rinnastetussa riippuvuussuhteessa 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla olevat luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset. 5 §:n määritelmästä poiketen tätä pykälää sovellettaessa konsolidointiryhmään ei siten luettaisi omistusyhteisöä eikä sen määräysvallassa olevia luottolaitoksen sisäryrityksiä ja niiden tytäryrityksiä. Lainkohdan asiasisältö ei muuttuisi nykyisestä.

Nykyisen 3 momentin terminologiaa täsmennettäisiin ja momentti siirtyisi uudeksi 5 momentiksi.

22—23 §. Nykyiseen 23 §:ään sisältyvää väliaikaista kiinteistönomistusta koskevat säännökset tällaista omaisuutta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta ja velvollisuudesta luopua tällaisista omistuksista määräajassa kumottaisiin. 22 §:ää muutettaisiin siten, että siinä säädetyt omistusrajoituksen piiriin ei luettaisi nykyisessä 23 §:ssä tarkoitettuja saamisen vakuutena olevia kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita. Tällaisiin omistuksiin ei enää sovellettaisi erityistä ilmoitusvelvollisuutta eikä velvollisuutta luopua niistä määräajassa. Tällaisiin kiinteistönomistusta rajoittaisi kuitenkin edelleen sille 9 luvun säännösten mukaisesti laskettava 8 prosentin omien varojen vaatimus.

22 §:ää yksinkertaistettaisiin lisäksi siten, että sen mukainen konsolidoitu vaatimus laskettaisiin suoraan konsolidoidusta taseesta. Konsolidoidulla taseella tarkoitettaisiin kirjanpitolaisten ja 39 §:n mukaisesti laadittua konsernitasetta, johon on lisäksi yhdistelty kirjanpitolaisten ja 39 §:ssä säädettyjen periaatteiden mukaisesti sellaiset mahdolliset konsolidointiryhmään 5 §:n mukaisesti luetut yritykset, jotka eivät ole kirjanpitolaisten tarkoitettuja konsernin tytäryrityksiä.

Lisäksi täsmennettäisiin kiinteistöleasingia koskevaa poikkeusta siten, että kiinteistöleasing-sopimuksin vuokratut kiinteistöt voitaisiin jättää sisällyttämättä pykälän mukaiseen rajoituksen vain silloin, kun kiinteistön arvon alentumiseen liittyvä riski on sopimuksin siirretty vuokralleottajalle. Poikkeus tulisi kysymykseen esimerkiksi silloin, kun kiinteistön arvosta olennaisen osan muodostaa sillä oleva rakennus ja vuokrat kattavat rakennuksen suunnitelman mukaiset poistot

koko rakennuksen taloudellisen käyttöiän ajalta.

24 a §. *Omien osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen.* Ehdotettu pykälä vastaa liikepankkilain 66 §:ää, säästöpankkilain 20 §:n 3 momenttia ja osuuspankkilain 12 §:n 3 momenttia, joissa säädetään liike-, osuus-, ja säästöpankin oikeudesta ottaa omia ja emoyrityksen osakkeita pantiksi rahoitustarkastuksen määräämän arvopaperitoiminnan yhteydessä. Koska vastaavaa poikkeusta ei ole voimassa olevassa lainsäädännössä säädetty muiden osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten osalta, säännökset siirrettäisiin jäljempänä sanotulla tavalla muutettuna luottolaitoslakiin, jolloin ne koskisivat yhtäläisesti kaikkia luottolaitoksia niiden yhteisömuodosta riippumatta.

Säännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin 1 momentissa koskemaan kaikkia luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvia yrityksiä erilaisten konsernirakenteiden neutraliteetin turvaamiseksi. Lainkohdan sallimia poikkeuksia ei kuitenkaan voisi soveltaa sellaisiin konsolidointiryhmään kuuluvien yrityksiin, joille lainkohdassa tarkoitettujen osakkeiden ja osuuksien pantiksi ottaminen ei ole niiden tavanomaista liiketoimintaa.

Säännös laajennettaisiin 1 momentissa koskemaan toisen yhtiöoikeudellisen direktiivin (77/91/ETY) eli niin sanotun pääomadirektiivin 23 artiklan vaatimusten mukaisesti myös omien osakkeiden ja osuuksien hankinnan rahoitusta. Direktiivin vaatimusten mukaisesti lainan antamiseen rinnastettaisiin vakuuden asettaminen luottolaitoksen tai konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen varoista. Viimeksimainittu soveltamisalan laajennus koskisi esimerkiksi tilannetta, jossa asiakas ottaa lainan luottolaitoksesta B luottolaitoksen A antamaa pankkitakausta vastaan ja hankkii näin saaduilla varoilla luottolaitoksen A osakkeita.

Mahdollisuus rahoittaa omien osakkeiden ja osuuksien hankintaa tai ottaa niitä pantiksi rajoitettaisiin 2 momentissa nyky-lainsäädännöstä poiketen ainoastaan sellaisiin osakkeisiin ja osuuksiin, jotka ovat arvopaperimarkkinalain 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita. Nykyisessä laissa oleva viittaus rahoitustarkastuksen tarkemmin määrittelemään arvopaperitoimintaan kumottaisiin. Säännös vastaisi tällöin pääomadirektiivin 23 artiklan vaatimuksia. Säännös ei olisi ristiriidassa mainitun artik-

lan 3 kohdan kanssa, koska lainan antaminen tai omien tai emoyrityksen osakkeiden pantiksi ottaminen ei sinänsä johda luottolaitoksen nettovarallisuuden alenemiseen.

Ehdotetun 3 momentin mukaan luottolaitos saisi ottaa pantiksi omia osakkeitaan tai osuuksiaan rahoittaessaan osakeantiaan taikka sijoitusosuus- tai kantarahastoantiaan ainoastaan tässä momentissa säädetyin rajoituksin. Momentin mukaan pantiksi otettavien osakkeiden tai osuuksien määrä ei saisi nousta suuremmaksi kuin 10 % luottolaitoksen sidotusta omasta pääomasta. Jos kysymys on emoyrityksen osakkeiden tai osuuksien pantiksi ottamisesta, rajoitus laskettaisiin emoyrityksen sidotusta omasta pääomasta. Ehdotettu 3 momentti olisi rajoittava poikkeus 2 momentin säännökseen, joka koskee yleisesti omien osakkeiden tai osuuksien pantiksi ottamista. Vaikka omien osakkeiden tai osuuksien hankinnan rahoittaminen tai pantiksi ottaminen muutoin 2 momentin nojalla olisi mahdollista, se olisi kiellettyä 3 momentin nojalla, siltä osin kuin 1 momentissa säädetyt rajat ylittyvät.

Säännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin 4 momentissa koskemaan muitakin luottolaitoksen pääomainstrumentteja kuin osakkeita ja osuuksia. Tällaisia olisivat nykyisessä laissa tarkoitetut pääomasijoitukset, osakeyhtiölain ja jäljempänä ehdotetun 38 §:n mukaiset pääomallainat sekä velkakirjalaissa tarkoitetut debentuurit ja muut sellaiset velkasitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla. Ehdotettu säännös merkitsisi poikkeusta velkakirjalain säännöksiin, joiden mukaan yritys ei saa ottaa pantiksi liikkeeseenlaskemiaan debentureja. Tällaisten debentuurien hankinnan rahoittaminen tai pantiksi ottaminen saattaa kuitenkin kuulua samalla tavalla luottolaitoksen tavanomaiseen liiketoimintaan kuin osakkeiden hankinnan rahoittaminen tai pantiksi ottaminen. Debentuurien ja muiden edellä mainittujen sitoumusten pantiksi ottaminen samoin kuin niiden hankinnan rahoittaminen sallittaisiin sen vuoksi samoin edellytyksin kuin omien osakkeiden ja osuuksien osalta.

Säännöksen vastainen laina- tai panttaus-sopimus tai vakuuden asettaminen säädettäisiin rangaistavaksi ehdotetussa uudessa 100 d §:ssä. Nykyinen sanktiosäännös, jonka mukaan pykälän vastainen sopimus on pätemätön, kumottaisiin, koska tällaisen säännöksen soveltaminen heikentäisi merkittävästi sopimusten pätevyyyteen liittyvää oi-

keusvarmuutta erityisesti pykälän soveltamisalan laajentuessa lainan antamista koskeviin sopimuksiin.

Koska lainkohdassa tarkoitettun toiminnan harjoittaminen on sallittua myös sijoituspalveluyrityksille ja pääomadirektiivin luottolaitoksia koskeva poikkeus koskee myös muita rahoituslaitoksia, vastaava säännös lisättäisiin sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin.

4 luku. Tilinpäätös, osavuositarkastus ja tilintarkastus

30 §. *Tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisala.* 1 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että siinä säädetään nimenomaisesti tämä laki ja sen nojalla annetut säädökset ensisijaiseksi normistoksi ja kirjanpitolaki ja osakeyhtiölain ja osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevat säännökset toissijaiseksi normistoksi. Ehdotus ei tältä osin merkitse sisällöllistä muutosta voimassa olevaan lakiin.

Ehdotetun 1 momentin mukaan kirjanpitoasetusta ei suoraan sovellettaisi luottolaitoksiin. Kirjanpitoasetus sisältää pääasiassa säännöksiä tuloslaskelman ja taseen kaavoista sekä liitetietojen ja toimintakertomuksen vähimmäissisällöstä, joita ei kaikilta osin voida jäljempänä 31 §:n kohdalla mainituista syistä sellaisenaan soveltaa luottolaitokseen. Tämän vuoksi 1 momentissa säädettäisiin, että valtiovarainministeriö päätöksessä säädetään siitä, miltä osin kirjanpitoasetusta sovelletaan luottolaitoksiin. Valtiovarainministeriön oikeudesta antaa kirjanpitoasetusta vastaavia säännöksiä säädettäisiin tarkemmin 31 §:ssä.

1 momentissa säädettäisiin lisäksi yhdenmukaisesti uuden kirjanpitolain kanssa siitä, että osakeyhtiölain 11:13 §:n säännöstä, jonka mukaan kirjanpitolautakunta voi antaa ohjeita ja lausuntoja osakeyhtiölain tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisesta, ei sovelleta luottolaitoksiin.

2 momentissa mainittaisiin selvyiden vuoksi yksityiskohtaisesti ne kirjanpitolain, osakeyhtiölain ja osuuskuntalain säännökset, joita ei sovellettaisi luottolaitoksen tilinpäätökseen. Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momentin säännöstä tilikauden pituudesta ei sovellettaisi luottolaitoksiin, koska luottolaitoksen tilikaudeksi on vanhastaan säädetty kirjanpitolaista poiketen kalenterivuosi eikä tästä periaatteesta ole aihetta poiketa. Kirjan-

pitolain 3 luvun 1 §:n 2 momentin säännöstä tuloslaskelman ja taseen kaavojen määrittämisestä kirjanpitoasetuksella ei sovellettaisi luottolaitoksiin, koska luottolaitoksen tuloslaskelman ja taseen kaava määräytyy muista kirjanpitovelvollisista poiketen pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annetun direktiivin (86/635/ETY) mukaisesti. 3 luvun 2 §:n 2 momentin säännöstä siitä, millä edellytyksillä kirjanpitovelvollinen voi poiketa kirjanpitolain säännöksistä, ei sovellettaisi luottolaitoksiin, koska tilinpäätöstä koskevista säännöksistä poikkeaminen on katsottu tarpeelliseksi säilyttää luottolaitoksissa luvanvaraisena jäljempänä 31 §:n kohdalla mainituista syistä. 3 luvun 6 §:n säännöstä tilinpäätöksen laatimisajasta ei sovellettaisi luottolaitoksiin, vaan siitä säädettäisiin nykyistä rahoitustarkastuksen määräyksiin perustuvaa käytäntöä vastaavasti ehdotetussa 33 §:n 1 momentissa. 4 luvun 1 §:n säännöstä liikevaihdon määritelmästä ei sovellettaisi luottolaitoksiin, koska käsite ei sisälly direktiivin mukaiseen luottolaitoksen tuloslaskelmakavaan eikä muutoinkaan sovellu luottolaitoksiin. 4 luvun 4 §:n säännöstä omaisuuslajien määritelmästä ei sovellettaisi luottolaitokseen, koska luottolaitoksen omaisuuslajeista säädettäisiin erikseen jäljempänä ehdotetussa 35 §:ssä. 5 luvun 2 ja 3 §:n sekä 6 §:n 1 momentin säännöksiä omaisuuslajien arvostamisesta ei sovellettaisi luottolaitoksiin, koska jäljempänä ehdotetussa 36 §:ssä säädettäisiin erikseen luottolaitoksen tase-erien arvostuksesta.

Osakeyhtiö- ja osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi luottolaitokseen osakeyhtiölain 11 luvun 4 §:ää, 9 §:n 1—6 momenttia ja 9 a §:ää sekä osuuskuntalain 79 b §:n 1 momenttia lukuunottamatta. Mainitut lainkohdat koskevat pelkästään osakeyhtiöön soveltuvia tilinpäätösinformaatiota koskevia vaatimuksia sekä arvonorotusrahaston käyttöä muun muassa osake- ja sijoitusosuuspääoman korottamiseen. Muilta osin luottolaitosten tilinpäätösnormiston selkiyttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että kaikkien luottolaitosmuotojen tilinpäätöstä koskeva normisto säilyy mahdollisimman yhdenmukaisena, osakeyhtiölain ja osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ei muodollisesti sovellettaisi luottolaitoksiin. Sitä vastoin tässä laissa ja sen nojalla annetussa valtiovarainministeriön päätöksessä säädettäisiin erikseen kaikille

luottolaitosmuodoille yhteiset osakeyhtiölain ja osuuskuntalain säännöksiä vastaavat tilinpäätössäännökset siltä osin, kuin vastaavia säännöksiä ei sisälly jo yleiseen kirjanpitolainsäädäntöön. Sen varmistamiseksi, että osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten ja osuuspankkien tilinpäätösinformaatio ei tarpeettomasti poikkea osakeyhtiö- ja osuuskuntalain vaatimuksista, jäljempänä 31 §:ssä säädettäisiin erikseen siitä, että luottolaitoksen tilinpäätöksen sisältöä koskevassa valtiovarainministeriön päätöksessä on otettava huomioon osakeyhtiölain ja osuuskuntalain säännökset soveltuvien osin, so. siltä osin kuin luottolaitosten liiketoiminnan luonteesta tai direktiivin määräyksistä ei johdu tarvetta poiketa näistä säännöksistä. Valittu lakitekninen ratkaisu ei siten johtaisi luottolaitosten osalta lievempiin vaatimuksiin kuin mitä osakeyhtiö- ja osuuskuntalaissa säädetään. Ehdotettu pykälä vastaisi tältä osin myös nykyisessä laissa valittua lähestymistapaa.

3 momentissa säädettäisiin yksityiskohtaisesti niistä kirjanpitolain ja osakeyhtiö- ja osuuskuntalain konsernitilinpäätöstä koskevista säännöksistä, joita ei sovellettaisi luottolaitoksiin. Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentin säännöksiä oikeudesta jättää konsernitilinpäätös laatimatta ei sovellettaisi automaattisesti luottolaitoksiin, koska konsernitilinpäätöksen laatiminen saattaa olla tarpeen luottolaitoksen konsolidoidun valvonnan kannalta eikä konsolidoidusta valvonnasta voida poiketa sitä koskevan direktiivin (92/30/ETY) mukaan pelkästään mainitussa lainkohdassa mainitulla perusteella. Rahoitustarkastus voisi kuitenkin myöntää jäljempänä ehdotetun 39 §:n nojalla luottolaitokselle luvan jättää konsernitilinpäätös laatimatta mainituissa lainkohdissa tarkoitetuissa tapauksissa. 6 luvun 2 §:n 2 momentin säännöstä konsernituloslaskelmasta ja -taseesta ei sovellettaisi luottolaitoksiin, koska niistä säädettäisiin jäljempänä ehdotetussa 31 §:ssä mainituin perustein valtiovarainministeriön päätöksellä. 6 luvun 3 §:n 1 momentin ja 12 §:n 2 momentin säännöksiä tytäryrityksen osakkuusyrityksen yhdistelemisselvyyttä koskevista poikkeuksista ei sellaisenaan sovellettaisi luottolaitokseen niistä syistä, jotka on edellä todettu 6 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentin soveltamisen osalta. Rahoitustarkastus voisi kuitenkin jäljempänä ehdotetun 39 §:n mukaisesti kirjanpitolaissa mainituilla perusteilla myöntää luvan jättää tytäryrityksen osakkuusyritys yhdistelemättä. 6 luvun

18 §:n säännöstä rahoitusleasingsopimusten kirjanpitokäsittelystä ei sovellettaisi luottolaitoksiin vaan tältä osin sovellettaisiin jäljempänä ehdotettua 39 §:n 2 momentin säännöstä. Osakeyhtiölain ja osuuskuntalain konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi edellä 2 momentin osalta sanotuin perustein, lukuun ottamatta osakeyhtiölain 10 §:n 2 momenttia, jonka mukaan osakeyhtiön konsernitilinpäätös on aina laadittava lainkohdassa mainituissa tilanteissa. Kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 3 momentin säännöstä kirjanpitolain mukaisten emoyrityksen tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta konsernitilinpäätöksessä sovellettaisiin luottolaitoksiin siinä laajuudessa kuin näitä kirjanpitolain mukaisia periaatteita sovelletaan tämän pykälän 3 momentin mukaisesti luottolaitoksen erillistilinpäätöksen.

4 momentissa säädettäisiin nykyistä laiasäädäntöä vastaavasti konsernitilinpäätöksessä noudatettavien periaatteiden yhdenmukaisuuden varmistamiseksi sekä konsernirakenteiden neutraliteetin ja rahoitustoiminnan yhdenmukaisten kilpailuedellytysten turvaamiseksi, että luottolaitoksen tilinpäätöstä koskevia tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös niiden konsolidointiryhmään kuuluvien suomalaisiin rahoituslaitoksiin. Myös suomalainen omistusyhteisö olisi rahoituslaitoksena velvollinen laatimaan erillistilinpäätöksensä tämän lain mukaisesti. Kiinteistöyhtiöt ja muut laissa tarkoitetut palveluyritykset saisivat tehdä erillistilinpäätöksensä kirjanpitolain mukaisesti kuten nykyisinkin.

5 momentissa säädettäisiin yksityiskohtaisesti niistä kirjanpitolain sekä osakeyhtiölain ja osuuskuntalain säännöksistä, joita ei sovelleta luottolaitoksen tilinpäätöksen julkistamiseen. Kirjanpitolain 3 luvun 9 ja 11 §:ssä säädettyjä tilinpäätöksen rekisteröintiä ja muuta julkistamista koskevia säännöksiä ei selvyiden vuoksi sovellettaisi luottolaitoksiin, koska tältä osin luottolaitoksille asetettaisiin 40 §:ssä lähinnä osakeyhtiölakia vastaavia ankarampia vaatimuksia, joilla varmistetaan, että kaikki luottolaitokset niiden koosta ja yritysmuodosta riippumatta julkistavat tilinpäätöksensä samojen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi lainsäädännön selkiyttämiseksi säädettäisiin nimenomaisesti, että osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:n ja osuuskuntalain 79 c §:n säännöksiä tilinpäätöksen rekisteröinnistä ei sovelleta luottolaitoksiin, koska samansisältöinen säännös sisältyisi ehdotettuun 40 §:ään. Tilinpäätöksen julkis-

tamista koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös omistusyhteisöön 40 §:ssä tarkemmin säädettyä tavalla. Sitä vastoin muihin rahoituslaitoksiin ja palveluyrityksiin sovellettaisiin yksinomaan asianomaista yhteisölainsäädäntöä ja kirjanpitolakia.

31 §. *Tarkempien säännösten, määräysten, ohjeiden, lausuntojen ja poikkeuslupien antaminen.* Nykyisen 31 §:n 1 momentti kumotaisiin tarpeettomana, koska vastaava säännös sisältyy uuteen kirjanpitolakiin. Nykyiset 2—4 momentti siirrettäisiin uuteen 33 §:ään. Tässä pykälässä säädettäisiin lain tarkempaa soveltamista koskevien säännösten, määräysten, ohjeiden lausuntojen ja poikkeuslupien antamisesta osittain nykykäytännöstä poikkeavasti siten, että tilinpäätösinformaation sisällön osalta säännöstenantovalta olisi valtiovarainministeriöllä. Nykyiseenkin lainsäädäntöön sisältyvä mahdollisuus kirjanpitolaista poikkeavien alemmanasteisten säännösten antamiseen on tarpeen säilyttää luottolaitostoiminnan erityisluonteen ja erityisesti pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annetun direktiivin (86/635/ETY) yleisestä kirjanpitolainsäädännöstä poikkeavien määräysten voimaansaattamiseksi. Toisaalta tarvittavan sääntelyn laajuus erityisesti liitetietoinformaation osalta ei mahdollista kaikkien tarvittavien säännösten sisällyttämistä lakiin.

Vaikka mainittu direktiivi rajoittaa osittain määräystenantovaltaa, se jättää runsaasti kansallista harkintavaltaa eikä tarvittavia määräyksiä siten voi pitää pelkästään direktiivin hallinnollisena täytäntöönpanomääräyksenä. Tämän vuoksi määräyksenantovallan säilyttäminen rahoitustarkastuksella nykyisessä laajuudessa jättäisi sille sellaista yksilöimätöntä aineellisen lainsäädännön alaan kuuluvaa norminantovaltaa, joka olisi ristiinriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa. Tämän vuoksi 1 momentissa säädettäisiin valtiovarainministeriön tehtäväksi antaa säännökset tuloslaskelman ja taseen kaavasta, liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista. Liitetietojen ja toimintakertomuksen osalta olisi soveltuvin osin noudatettava, mitä niistä on yleisessä kirjanpito- ja yhtiölainsäädännössä säädetty, sen varmistamiseksi, ettei luottolaitoksiin sovelleta muista yrityksistä poikkeavia periaatteita ilman erityisiä perusteita. Näitä lainkohtia ei kuitenkaan suoraan sovellettaisi luottolaitoksiin, koska säännöksissä on otettava huomioon

edellä viitattu luottolaitostoiminnan erityisluonne ja edellä mainitun direktiivin pakottavat säännökset ja koska lainsäädännön selkeyden kannalta on perusteltua, että kaikkiin luottolaitoksiin niiden yritysmuodosta riippumatta sovelletaan samaa normistoa. Säännökset koskisivat myös konsernitilinpäätöstä.

Rahoitustarkastus antaisi ehdotetun 2 momentin mukaan edelleen tarkemmat määräykset eri tuloslaskelma- ja tase-erien tarkemmasta merkitsemisestä tuloslaskelma- ja tasekaavaan samoin kuin vaadittavien liitetietojen tarkemmasta esittämisestä. Samoin rahoitustarkastus voisi antaa tarkempia määräyksiä esimerkiksi tulojen ja menojen jakottamisesta sekä jäljempänä 35—36 §:ssä säädettyissä rajoissa varojen arvostamisesta, ulkomaan rahan määräisten tilinpäätöserien muuttamisesta Suomen rahaksi sekä johdannaissovimusten ja muiden rahoitusinstrumenttien kuten arvopapereiden myynti- ja takaisinosto- sopimusten ja arvopapereiden lainaussopimusten merkitsemisestä tilinpäätökseen.

Valtiovarainministeriön päätösten ja rahoitustarkastuksen määräysten koordinoiminen yleisen kirjanpitolainsäädännön ja hyvän kirjanpitolaitoksen kanssa turvattaisiin säätämällä näille viranomaisille velvollisuus pyytää aina lausunto kirjanpitolautakunnalta ennen päätöksen tai määräyksen antamista.

2 momentissa säädettäisiin erikseen rahoitustarkastuksen oikeudesta kieltää kokonaan tai osittain ns. järjestämättömien saamisten korkojen tulouttaminen. Järjestämättömänä saamisena pidetään saamista, jonka erääntyneet korot ja/tai lyhennykset ovat olleet maksamatta vähintään 90 päivää. Järjestämättömänä saamisena pidetään myös saamista konkurssipesältä ja muuta sellaista saamista, josta velallisen todetun maksukyvyttömyyden johdosta ei ole odotettavissa suoritusta. Järjestämättömiin saamisiin rinnastettaisiin rahoitusleasingisopimukset, joiden erääntyneet vuokrat ovat olleet maksamatta vastaavan ajan. Koska joihinkin, esimerkiksi valtiolta oleviin järjestämättömiin saamisiin saattaa eräissä tapauksissa olla perusteltua soveltaa lievempiä periaatteita, rahoitustarkastuksella olisi oikeus mutta ei velvollisuutta kieltää järjestämättömien saamisten tulouttaminen. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

3 momentissa säädettäisiin rahoitustarkastukselle nimenomainen oikeus antaa luottolaitoksille lausuntoja ja ohjeita luottolaitos-

ten tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisesta. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä ja olisi yhdenmukainen sen kanssa, mitä kirjanpitolaissa on säädetty kirjanpitolautakunnan tehtävistä. Kirjanpitolaissa säädetään vastaavasti, että kirjanpitolautakunnalla ei ole oikeutta antaa ohjeita ja lausuntoja luottolaitoksille. Rahoitustarkastus olisi kuitenkin tilinpäätöskäytännön yhtenäisyyden ja johdonmukaisuuden turvaamiseksi velvollinen pyytämään kirjanpitolautakunnan lausunnon silloin, kun asialla on merkitystä yleisen kirjanpito- tai yhtiölainsäädännön soveltamisen kannalta. Asialla olisi aina katsottava olevan merkitystä yleisen kirjanpito- tai yhtiölainsäädännön soveltamisen kannalta silloin, kun ohje tai lausunto koskee sellaista kirjanpito- tai yhtiölainsäädännön säännöstä, jonka osalta luottolaitoksille ei ole laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä annettu yleisestä lainsäädännöstä poikkeavia määräyksiä.

4 momentissa säädettäisiin kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 2 momentista poiketen, että tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten samoin kuin kirjanpitolain ja yhtiölakien tilinpäätöstä koskevista säännöksistä, jos niitä muutoin sovelletaan luottolaitoksiin, saadaan poiketa ainoastaan rahoitustarkastuksen luvalla. Lupa voitaisiin myöntää ainoastaan rajoitetuksi ajaksi. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä. Luvanvaraisuus on perusteltu luottolaitosten tilinpäätöskäytännön yhtenäisyyden edistämiseksi ja erityisesti sen vuoksi, että tilinpäätöksellä on suoranainen vaikutus luottolaitosten omien varojen määrään, joka on keskeinen viranomaisvalvonnan kohde. Poikkeuksen edellytyksenä olisi kuitenkin, että poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi luottolaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Poikkeus voitaisiin myöntää silloin, kun poikkeaminen on kirjanpitoasetuksen mukaan mahdollista. Rahoitustarkastus ei poikkeuksia myöntäessään olisi muodollisesti sidottu kirjanpitolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen, jossa yleisesti säädettäisiin poikkeamisen edellytyksistä. Rahoitustarkastuksen olisi kuitenkin pyydettävä aina kirjanpitolautakunnan lausunto, jos asia on yleisen kirjanpito- tai yhtiölainsäädännön soveltamisen kannalta merkittävä.

32 §. *Tilikausi.* Pykälä vastaisi nykyistä 33 §:ää. Nykyinen 32 § kumottaisiin, koska se on osin päällekkäinen kirjanpitolain ja

-asetuksen sekä osakeyhtiölain säännösten kanssa ja koska toimintakertomuksen tarkemman sisällön määräytyminen on tarkoituksenmukaista jättää valtiovarainministeriön päätöksen varaan edellä 31 §:n kohdalla mainituihin perustein.

33 §. *Tilinpäätös.* Säännös vastaisi nykyisen lain 31 §:ää. Sen 1 momenttiin sisällyneet säännökset kumottaisiin tarpeettomina, koska vastaavat säännökset sisältyvät kirjanpitolakiin. Sen sijaan tämän pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilinpäätöksen laatimiseen käytettävissä olevasta ajasta siten, että se olisi nykykäytäntöä vastaavasti kaksi kuukautta kirjanpitolain salliman kolmen kuukauden asemesta. rahoitustarkastus voisi kuitenkin myöntää luottolaitoksen hakemuksesta määräaikaan pitennystä, jos siihen on erityinen syy. Tällainen erityinen syy voisi olla esimerkiksi tilikauden vaihteeseen ajoittuvat merkittävät yritysjärjestely taikka tietojärjestelmien puutteellinen toimiminen, jotka vaarantaisivat luotettavien tietojen saamisen määräajassa.

2 momentilla muutettaisiin nykyisen 31 §:n 3 momenttiin sisältyvää säännöstä ehdotetun 30 §:n 2 momentin johdosta, koska viimeksi mainitun momentin mukaan liitetiedoista säädettäisiin valtiovarainministeriön päätöksellä rahoitustarkastuksen määräysten sijasta.

34 §. *Liiketapahtumien kirjaaminen.* Nykyinen 34 § siirrettäisiin muutettuna 36 §:ksi ja tässä uudessa pykälässä täsmennettäisiin arvopaperi-, johdannaissopimus- ja valuutta-kauppojen kirjausperusteita erältä osin kirjanpitolaista poikkeavasti. Arvopaperikaupassa yleisesti noudatetun ja rahoitustarkastuksen määräyksissä hyväksytyn käytännön mukaisesti arvopaperien ja johdannaissopimusten hankinta ja luovutus kirjataan silloin, kun kauppa tehdään (sopimusperuste). Kirjanpitolain 2 luvun 3 §:n mukaan kirjauksen perusteena tulee olla joko tuotannon tekijän vastaanottaminen (suoriteperuste) tai maksu (maksuperuste). Tämän vuoksi pykälässä säädettäisiin nimenomaisesti sopimusperusteen käytöstä arvopaperi- ja johdannaiskaupassa. Nykykäytännön mukaisesti periaatetta sovellettaisiin lisäksi valuutta-kauppaan siten, että kurssierot olisi kirjattava sopimusperusteella. Hyvän kirjanpitotavan mukaista ei kuitenkaan olisi käyttää sopimusperustetta uusittaessa olemassa olevia sopimuksia, jos sopimuksen pääoma tällöin tulisi kirjatuiksi kahteen kertaan. Tällaisissa

tapauksissa voitaisiin edelleen käyttää maksuperustetta.

Kirjausperusteet eivät koskisi rahoitustahtumia, jotka vakiintuneen käytännön mukaisesti merkitään taseeseen, kun pääoma maksetaan.

Ehdotettu pykälä koskisi ainoastaan tilinpäätöksessä sovellettavaa kirjausperustetta. Liiketapahtumien merkitsemiseen kirjanpitoon tilikauden aikana sovellettaisiin voimassaolevia periaatteita, joiden mukaan rahoitustarkastus voi muun muassa antaa kirjanpitolaista poikkeavia määräyksiä rahoitustarkastuslain 14 §:n 1 momentin nojalla. Saman pykälän nojalla rahoitustarkastus voi myös antaa kirjanpitolaista poikkeavia määräyksiä esimerkiksi kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkomailla.

35 §. *Arvopapereiden omaisuuslajit.* Nykyiseen 35 §:ään sisältyvä, kumottua kirjanpitolakia vastaava säännös taseen vähimmäissisällöstä kumottaisiin tarpeettomana, koska kirjanpitolaissakaan ei enää säädetä taseen vähimmäissisällöstä. Luottolaitoksen taseeseen omina erinään merkittävät erät määräytyisivät siten valtiovarainministeriön päätöksellä annettavan tasekaavan mukaisesti. Tasekaavan erät puolestaan perustuvat luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin pääasiasa pakottaviin säännöksiin. Tase-erien vähimmäissisällön sijasta pykälässä säädettäisiin omaisuuslajien arvostamisesta.

Tässä uudessa pykälässä täsmennettäisiin kirjanpitolain 4 luvun 3 ja 4 §:n omaisuuslajeja koskevaa säännöstä arvopapereiden osalta. Muiden omaisuuslajien osalta noudatettaisiin kirjanpitolain omaisuuslajeja koskevia säännöksiä.

1 momentissa oleva pysyviin vastaaviin kirjattavan arvopaperin määritelmä vastaisi luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin käsitettä "financial fixed asset" sekä nykyisin rahoitustarkastuksen määräyksiin sisältyvää muun kuin luovutettavaksi tarkoitettua arvopaperin käsitettä. Määritelmää täsmennettäisiin kuitenkin eräpäivään saakka pidettävien saamistodistusten osalta 2 momentissa siten, että tällaisia saamistodistuksia saisi luovuttaa tai siirtää toiseen omaisuuslajiin vain sellaisissa tilanteissa, joihin luottolaitos ei ole kohtuudella voinut varautua. Tällaisia tilanteita olisivat esimerkiksi vakavaraisuuden ylläpitäminen, joka pakottaa realisoimaan omaisuutta, taikka liiketoiminnan olennainen uudelleenjärjestely. Sitä vastoin korkotason tai taserakenteen muutos ei olisi tällainen

hyväksyttävä syy. Tällaisten saamistodistuksen ennakaisen luovuttamisen edellytyksiä tulisi poikkeussäännöksenä tulkita suppeasti. Suppea tulkinta on perusteltua erityisesti sen vuoksi, että tällaisista saamistodistuksista saataisiin muista vastaavista arvopapereista poiketen jättää tilinpäätöksessä kirjaamatta niiden arvonalennukset. Luottolaitosten, jotka haluavat käyttää tällaista mahdollisuutta, tulisi jo saamistodistuksia hankkiessaan varmistua, että niillä on kyky pitää saamistodistukset eräpäivään saakka niiden taloudellisen aseman vaarantumatta. Käytännössä tällaisina saamistodistuksina voitaisiin siten pitää ainoastaan sellaisia arvopapereita, jotka on riittäväällä todennäköisyydellä olennaisilta osiltaan tehokkaasti suojattu tai suojattavissa arvonalennuksilta koko niiden juoksuajalta esimerkiksi vastaavilla velkaerillä tai johdannaissovimuksilla. Niin ikään hankintahetkellä olisi oltava selvästi osoitettavissa oleva aikomus pitää saamistodistukset eräpäivään saakka. Tarkemmat määräykset tällaisten arvopapereiden määrittelystä antaisi kuten nykyäänkin rahoitustarkastus. Määräyksissä voitaisiin myös asettaa ennakainen takaisinluovutus rahoitustarkastuksen luvan varaiseksi.

Kirjanpitolaissa tarkoitettuja pysyviä vastaavia olisivat luottolaitoksissa edellä tarkoitettujen pysyviin vastaaviin luettavien arvopapereiden lisäksi aineettomat ja aineelliset hyödykkeet ja kirjanpitoasetuksen mukaisen tasekaavan erään "Sijoitukset" luetut saamiset ja omat osakkeet. Näihin eriin sovellettaisiin kirjanpitolakia. Pysyviin vastaaviin luetut arvopaperit, omat osakkeet ja edellä mainitut saamiset luetaan kirjanpitoasetuksen mukaisessa tasekaavassa sijoituksiksi mutta tätä käsitettä ei käytettäisi luottolaitoksissa, koska direktiivin mukainen luottolaitoksen tasekaava ei tunne sijoituksen käsitettä. Jäljempänä 36 §:ssä muita tällaisia eriä kuin edellä tarkoitettua tavalla pysyviin vastaaviin luettavia arvopapereita kutsuttaihin muiksi pitkäaikaisiksi sijoituksiksi ja ne arvostettaisiin pysyviin vastaaviin luettujen arvopapereiden tavoin.

1 momentissa määriteltäisiin vaihtuviin vastaaviin luettaviksi arvopapereiksi kaikki arvopaperit, joita ei edellä sanotun mukaisesti lueta pysyviksi vastaaviksi. Tällaisia vaihtuvia vastaavia voisivat olla paitsi kirjanpitolaissa tarkoitettua vaihto-omaisuutta vastaavat arvopaperit, myös kirjanpitolaissa tarkoitettua rahoitusomaisuutta vastaavat

arvopaperit ja kirjanpitolain mukaan pitkäaikaisiksi sijoituksiksi luetut arvopaperit, jos ne eivät täytä 1 momentin pysyvän vastaa-
van määritelmää. Siten pitkäaikaisetkin osakesijoitukset olisi käsiteltävä vaihtuvina vastaavina ja arvostettava sen mukaisesti. Ehdotettu pykälä ei tältä osin merkitsisi muutosta voimassaolevaan lainsäädäntöön.

36 §. *Varojen ja velkojen arvostus.* Nykyinen 36 § siirrettäisiin muutettuna 38 §:ksi. Ehdotetussa 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin luottojen ja muiden sellaisten saamisten arvostamisesta, jotka eivät ole 2—4 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita. Arvostusperiaate vastaisi kirjanpitolakia ja nykyistä käytäntöä. Lainasaamiset konserni- ja omistusyhteyksyrityksiltä arvostettaisiin yhdenmukaisesti kirjanpitolain ja -asetuksen kanssa pysyviä aktiivoja koskevien periaatteiden mukaisesti muina pitkäaikaisina sijoituksina 4 kohdan mukaisesti. Jos tällaiset saamiset ehdoiltaan vastaavat luottolaitoksen tavanomaista luotonantoa, ne olisi kuitenkin arvostettava 1 kohdan mukaisesti.

2 kohdassa säädettäisiin kirjanpitolaista ja nykykäytännöstä poiketen, että vaihtuviin aktiivoihin luetut saamistodistukset samoin kuin vaihtuviin aktiivoihin luetut sellaiset arvopaperit, joita tarkoitetaan arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä, saataisiin arvostaa hankintahintaa korkeampaan todennäköiseen luovutushintaan (niin sanottu mark to market -periaate). Edellytyksenä olisi kuitenkin, että luottolaitos käy kauppaa arvopapereilla. Arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja arvopapereita ovat arvopaperipörssissä tai muussa ammattimaisesti järjestetyssä kaupankäynnissä kaupankäynnin kohteena olevat arvopaperit. Kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita ei erikseen määriteltäisi käsitteeseen liittyvien rajanveto-
vaikeuksien vuoksi. Arvopapereina, joilla luottolaitos käy kauppaa, pidettäisiin siten sellaisia vaihtuviin aktiivoihin luettavia arvopapereita, jotka luottolaitos itse on luokitellut tällaisiksi arvopapereiksi. Kaupankäynnin kohteena olevina arvopapereina ei voitaisi pitää arvopapereita, jotka luottolaitos on luokitellut pitkäaikaisiksi tai strategisiksi sijoituksiksi tai joiden luovuttaminen edellyttää luottolaitoksen johdon erillistä päätöstä. Kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden tavoin arvostettaisiin muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehty johdannais-
sopimukset. Tässä kohdassa tarkoitettujen arvopapereiden ja johdannais-
sopimusten to-

dennäköinen luovutushinta olisi arvioitava kirjanpidon yleistä varovaisuuden periaatetta noudattaen tilinpäätöspäivänä markkinoilla noteeratun hinnan perusteella tai mikäli, sellaista ei ole saatavissa tilinpäätöspäivän os-
tonoteerauksen perusteella. Arvostusperusteista voitaisiin määrätä tarkemmin ehdotetun 31 §:n nojalla annettavissa rahoitustarkastuksen määräyksissä. Ehdotetun siirtymäsäännöksen nojalla tällaiset arvopaperit ja johdannais-
sopimukset saataisiin kuitenkin haluttaessa arvostaa 3 kohdan mukaisesti alimman arv-
on periaatteella lain voimaantuloa seuraavan kolmen tilikauden ajan.

3 kohdassa säädettäisiin muiden kuin edellä 2 kohdassa tarkoitettujen vaihtuviin aktiivoihin luettavien arvopapereiden arvostuksesta. Näihin arvopapereihin, joita olisivat käytännössä julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet, sellaiset arvopaperit, joilla luottolaitos ei edellä sanotun mukaisesti käy kauppaa, sekä edellä mainitun siirtymäkauden ajan haluttaessa muutkin vaihtuviin aktiivoihin luetut osakkeet, sovellettaisiin kirjanpitolain ja nykykäytännön mukaisesti alimman arv-
on periaatetta.

4 kohdassa säädettäisiin edellä 35 §:ssä tarkoitettujen pysyviin aktiivoihin luettujen arvopapereiden arvostamisesta kirjanpitolain ja nykykäytännön mukaisesti hankintamenoperiaattella. Pysyviin aktiivoihin kirjattujen arvopapereiden tavoin arvostettaisiin myös muut pitkäaikaiset sijoitukset, joita voivat olla esimerkiksi konserni- ja omistusyhteyksyritykseltä olevat lainasaamiset, omat ja emoyrityksen osakkeet ja niihin verrattavat erät, jotka kirjanpitoasetuksen mukaisessa kaavassa merkittäisiin pysyvien aktiiv-
ojen ryhmään "Sijoitukset". Osakesijoituksia muihin kuin konserni- ja omistusyhteyksyrityksiin ei luettaisiin pitkäaikaisiin sijoituksiin vaan niitä käsiteltäisiin aina joko 2 tai 3 kohdassa tarkoitettuina luovutettavaksi tarkoitettuina arvopapereina kuten nykyisin-
kin. Muuhun käyttöomaisuuteen, so. aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovellettaisiin suoraan yleistä kirjanpitolainsäädäntöä, kuitenkin siten että kirjanpitolaissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa tarkoitettun arvonorotuksen tekemiseen olisi 4 momentissa ehdotetulla tavalla saatava nykykäytännön mukaisesti rahoitustarkastuksen lupa.

5 kohdassa säädettäisiin velkojen merkitsemisestä taseeseen nykykäytännön mukaisesti. 2 momentissa säädettäisiin nykykäytännön

mukaisesti yli- ja alle nimellisarvon hankitujen saamisten ja velkojen merkitsemisestä taseeseen. Tällaiset saamiset ja velat, lähinnä ns. nollakorkolainat, merkittäisiin hankintahetkellä aina taseeseen siihen määrään, joka niistä on pääomana maksettu tai saatu. Tämän määrän ja takaisinmaksettavan määrän erotus jaksotettaisiin juoksuajana korkotuotoksi tai -kuluksi tai niiden oikaisuksi. Tämä vuosittain korkotuottoihin tai -kuluihin tuloslaskelmaan merkitty määrä lisättäisiin vuosittain tilinpäätöksessä saamisen hankintamenoon tai velan kirjanpitoarvoon ja tästä oikaistusta määrästä tehtäisiin tarvittaessa 1 momentin mukaiset arvostuskirjaukset. Vähäiset hankintahinnan ja nimellisarvon erot voitaisiin hyvän kirjanpitoavan mukaisen olennaisuuden periaatteen nojalla jättää huomiotta.

3 momentissa säädettäisiin realisoitumattomien arvostuserojen merkitsemisestä tilikauden tuotoiksi ja kuluiksi. Lisäksi momentissa säädettäisiin osittain jo nykykäytännön mukaisesta suojauskirjanpidosta (hedge accounting). Lainkohdassa tarkoitetun suojauksen muodostaisivat sellainen yksi tai useampi samansuuntaiselle ja samanmääräiselle arvomuutokselle altis erä (yleensä arvopaperi mutta periaatteessa myös johdannaissoptimus tai indeksiin tai muuhun vertailuperusteeseen sidottu velka), joita kutsuttaisiin suojattaviksi eriksi, sekä yksi tai useampi keskenään samansuuntaiselle ja samanmääräiselle, suojattavan erän suhteen vastakkaiselle tosiasialliselle (mutta ei välttämättä kirjanpitoon merkittävälle) arvomuutokselle altis erä (yleensä velka tai johdannaissoptimus mutta periaatteessa myös arvopaperi tai ei-arvopaperimuotoinen saaminen), joita kutsuttaisiin suojaaviksi eriksi. Lainkohdan soveltaminen edellyttäisi, että suojaus on tehokas, so. että suojattavien ja suojaavien erien välillä vallitsee riittävä vastakkaissuuntainen korrelaatio. Lainkohtaa voitaisiin soveltaa sekä yksittäisiä saamisia tai velkoja koskeviin niin sanottuihin specific hedgeihin että useammista saamisista, veloista ja/tai johdannaissoptimuksista muodostettuihin portfolioihin. Suojauskirjanpitoa sovellettaisiin siten, että suojattavista tase-eristä 1 momentin perusteella tehtävät arvostuskirjaukset jätettäisiin tekemättä suojaavien erien arvomuutosta vastaavasti taikka arvostuskirjaukset tehtäisiin molempien erien osalta. Tarkemmat määräykset lainkohdan soveltamisen edellytyksistä annettaisiin 31 §:n

2 momentin nojalla annettavilla rahoitustarkastuksen määräyksillä.

37 §. *Ulkomaanrahan määräisten erien merkitseminen tilinpäätökseen.* Nykyiseen 37 §:ään sisältyvä, kumottua kirjanpitolakia vastaava säännös tuloslaskelman vähimmäissisällöstä kumottaisiin tarpeettomana, koska kirjanpitoalaissakaan ei enää säädetä tuloslaskelman vähimmäissisällöstä. Luottolaitoksen tuloslaskelmaan omina erinään merkittävät erät määräytyisivät siten valtiovarainministeriön päätöksellä annettavan kaavan mukaisesti. Tämän kaavan erät puolestaan perustuvat luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin pääasiassa pakottaviin säännöksiin. Tuloslaskelmaerien vähimmäissisällön sijasta pykälässä säädettäisiin ulkomaan rahan määräisten erien käsittelystä tilinpäätöksessä.

1 momentissa säädettäisiin ulkomaanrahan määräisten erien merkitsemisestä taseeseen nykyistä 34 §:n 3 momenttia vastaavasti. Ulkomaanrahan määräiset aineelliset ja aineettomat hyödykkeet ja pysyviin aktiivoihin luettavat osakkeet ja osuudet, joiden hankintamenoa ei ole suojattu vastaavalla velalla tai johdannaissoptimuksella valuuttakurssimuutoksia vastaan, saataisiin kuitenkin merkitä taseeseen suoraan lain nojalla historialliseen kurssiin. Jos hankintameno on suojattu, se olisi aina muutettava tilinpäätöspäivän kurssiin. Tällaisten erien käsittely ei siten jäisi rahoitustarkastuksen määräysten varaan kuten nykyisin, koska muunterperiaatteilla saattaa yksittäistapauksissa olla merkittävää vaikutusta luottolaitoksen tilikauden tulokseen ja asiasta on sen vuoksi perusteltua säätää yksiselitteisesti laissa. Menettely vastaisi, mitä luottolaitosten tilinpäätösdirektiivin (86/635/ETY) artiklassa 39 säädetään.

2 momentissa säädettäisiin kirjanpitoalaista poiketen nykykäytäntöä vastaavasti, että sekä negatiiviset että positiiviset kurssierot on aina merkittävä tilikauden tuotoiksi tai kuluiksi tuloslaskelmaan.

38 §. *Sidottu ja vapaa oma pääoma.* Nykyinen 38 § siirtyisi muutettuna 39 §:ksi. Tämä uusi pykälä vastaisi nykyistä 36 §:ää. Pykälään sisällytettäisiin osakeyhtiölain 5 luvussa tarkoitettuja pääomalainoja koskevat säännökset, jotka tulisivat näin koskemaan kaikkia luottolaitoksia niiden yhteisömuodosta riippumatta. Osakeyhtiölain 5 luvun säännöksiä ei siten muodollisesti sovellettaisi osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin, joskin asiasisällöltään tämän pykälän ja osakeyhtiölain säännökset vastaisivat toisiaan.

Pääomalaina vastaa olennaisilta ehdoiltaan voimassa olevassa pykälässä tarkoitettuja pääomasijoituksia, joita ei lain voimaantumisen jälkeen enää voisi laskea liikkeeseen. Pääomalainoilla olisi kuitenkin pääomasijoituksista poiketen aina parempi etuoikeus luottolaitoksen purkautuessa ja konkurssissa kuin osake- ja siihen rinnastuvalla pääomalla. Nykyisen lain mukaisista pääomasijoituksista poiketen pääomalainoja ei voisi maksaa takaisin rahoitustarkastuksen suostumuksellaan, jollei sidotulla pääomalla ole täyttä katetta. Säännös on tarpeen sellaisten velkojien suojaamiseksi, jotka ovat sijoittaneet luottolaitokseen edellytyksin, että sillä on riittävästi huonompituokkeuksista pääomaa. Pääomalainan palautuminen olisi kuitenkin mahdollista, jos palautettu määrä samanlaisesti korvattaisiin uudella pääomalainalla. Pääomasijoituksia koskevia nykyisiä säännöksiä niiden vaihtamisesta osakkeiksi ja pääomatodistuksen antamisesta ei ole tarpeen säilyttää, koska niistä ei erikseen säädettä osakeyhtiölainsäädännössäkään.

Lain voimaan tulon jälkeen ei olisi mahdollista laskea liikkeeseen nykyisen pykälän mukaisia pääomasijoituksia. Ennen tämän lain voimaantumista liikkeeseenlasketut pääomasijoitukset voitaisiin ehdotetun siirtymäsäännöksen nojalla edelleen lukea omaan pääomaan ja ensisijaisiin omiin varoihin.

39 §. *Konsernitilinpäätös.* Nykyinen 39 §:ssä säädetty periaate lausunnon pyytämistä kirjanpitolautakunnalta rahoitustarkastuksen antamista määräyksistä sisältyisi täsmennettynä ehdotettuun 31 §:ään. Tässä pykälässä säädettäisiin nykyistä 38 §:ää vastaavasti konsernitilinpäätöksestä. Koska konsernitilinpäätökseen sovellettaisiin 30 §:n nojalla kirjanpitolakia siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädettä, pykälässä säädettäisiin ainoastaan sellaisista luottolaitoskonserneihin sovellettavista periaatteista, jotka poikkeavat kirjanpitolaista.

Kirjanpitolain 6 luvun 13 §:ssä säädetään tytäryritysten yhdistelemisestä konsernitilinpäätökseen osakkuusyritysten tavoin eli ns. yhden rivin konsolidointimenetelmällä silloin, kun tytäryrityksen toiminta poikkeaa niin merkittävästi emoyrityksen toiminnasta, ettei täydellinen konsolidointi johtaisi oikean ja riittävän kuvan saamiseen konsernin taloudellisesta asemasta ja sen toiminnan tuloksesta. Vastaava periaate sisältyy nykyiseen 2 momenttiin, kuitenkin siten että muiden kuin luotto- ja rahoituslaitosten ja palve-

luuyriysten toiminnan katsotaan aina poikkeavan tällä tavoin merkittävästi luotto- ja rahoituslaitosten ja palveluyritysten toiminnasta. 1 momentissa ehdotetaan säilytettäväksi mainittu periaate, jota kuitenkin selkiytettäisiin viittamalla suoraan kirjanpitolaikiin sen sijaan että periaatteesta säädettäisiin erikseen luottolaitoslaissa. Osakkuusyrityksiin sovellettaisiin vastaavaa yhdistelymenetelmää suoraan kirjanpitolain nojalla. Kirjanpitolaissa tarkoitettut yhteisyritykset yhdisteltäisiin suoraan kirjanpitolain nojalla niin sanottua osittaiskonsolidointimenetelmään noudattaen, jos ne ovat luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Muussa tapauksessa ne yhdisteltäisiin muiden osakkuusyritysten tavoin. Koska yhteisyritykset sisältyvät kirjanpitolain mukaan osakkuusyrityksen määritelmään, yhteisyritykseen sovellettaisiin muilta osin, mitä osakkuusyrityksistä säädetään. Rahoitustarkastus voisi ehdotetun 31 §:n 4 momentin nojalla myöntää omistusyhteisön tai luottolaitoksen hakemuksesta luvan käyttää 1 momentista poikkeavaa yhdistelymenetelmää, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin taloudellisesta asemasta ja sen toiminnan tuloksesta.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin rahoitusleasing-sopimuksen merkitsemisestä konsernitilinpäätökseen. Rahoitusleasing-sopimuksella tarkoitettaisiin kirjanpitolain 6 luvun 18 §:n 1 momentissa ja sen nojalla annettavassa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä määriteltyä sopimusta. Rahoitusleasing-sopimuksen kohteena oleva hyödyke voidaan kirjanpitolain mukaan merkitä konsernitilinpäätökseen edellä mainitun kirjanpitolain pykälän mukaisesti joko vuokralleantajan tai vuokralleottajan varoina.

2 momentissa säädettäisiin kirjanpitolaista poiketen pakolliseksi rahoitusleasing-sopimuksen merkitseminen vuokralleantajan taaseeseen siten kuin sopimuksen kohteena oleva hyödyke olisi luovutettu vuokralleottajalle. Menettely ei vaikuttaisi konseniyritysten erillistilinpäätöksiin eikä siten esimerkiksi verotukseen. Menettely ei myöskään välttämättä muuttaisi nykykäytäntöä, koska nykyisten rahoitustarkastuksen määräysten mukaan rahoitusleasingsopimukset merkitään omana eränään konsernitaseeseen heti yleisösaamisten jälkeen ja leasing-vuokrien ja suunnitelman mukaisten leasing-poistojen erotus, joka taloudelliselta luonteeltaan vastaa korkotuottoa, sisällytetään rahoituskattee-

seen. Ehdotettu muutos varmistaa kuitenkin sen, että luottolaitokset eivät voisi käyttää hyväkseen uuden kirjanpitolain sallimaa mahdollisuutta käsitellä leasing-kohteita puhtaasti käyttöomaisuuden vuokraamisena, mikä olisi omiaan antamaan virheellisen kuvan luottolaitoksen harjoittamasta rahoitustoiminnasta.

Voimassa olevassa 7 momentissa säädetään rahoitustarkastukselle yleinen valtuus myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia konsernitilinpäätöstä koskevista säännöksistä. Poikkeus voi koskea myös tytäryrityksen jättämistä konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle taikka konsernitilinpäätöksen kokonaan laatimatta jättämistä. Konsernitilinpäätös saadaan kirjanpitolain mukaan jättää laatimatta kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentissa säädetyissä tapauksissa, lähinnä kun kysymys on pienestä konsernista taikka täysin tai lähes täysin omistetuista tytäryrityksistä. Tytäryrityksen jättämisestä konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle säädetään kirjanpitolain 6 luvun 3 §:ssä. Kirjanpitolain mukaisia perusteita ovat se, että yhdisteleminen on tarpeetonta oikean ja riittävän kuvan saamiseksi, omistus tytäryrityksessä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi, konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarpeellisia tietoja ei ole saatavissa taikka merkittävät rajoitteet estävät emoyritystä käyttämästä määräsvaltaa. Koska erityisesti oikeaa ja riittävää kuvaa koskeva peruste on hyvin yleinen ja saattaa johtaa toisistaan hyvin poikkeaviin tulkintoihin eri luottolaitoksissa, koska tytäryrityksen poisjättämisellä saattaa olla merkittävä vaikutus luottolaitoksen vakavaraisuuteen ja koska konsernitilinpäätöksen ja konsolidointiryhmän laajuuden tulisi mahdollisimman suurelta osin vastata toisiaan, luottolaitoksen konsernitilinpäätös saataisiin ehdotetun 3 momentin mukaan jättää laatimatta taikka tytäryritys sisällyttämättä konserniin vain rahoitustarkastuksen luvalla. Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi se, että sille on kirjanpitolaissa säädetty peruste. Tästä pääsäännöstä poiketen sellaiset pienet konserniyritykset, jotka ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaisesti saadaan jättää konsolidointiryhmän ulkopuolelle ilman rahoitustarkastuksen lupaa, saataisiin jättää ilman rahoitustarkastuksen lupaa myös konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle. Edellytyksenä olisi kuitenkin aina, että poisjättäminen ei vaikeuta oikean ja riittävän kuvan saamista konsernin tuloksesta ja taloudellisesta ase-

masta. Vastaavia periaatteita sovellettaisiin myös osakkuus- ja yhteisyrityksiin. Yhteisyrityksiin ei erikseen viitattaisi, koska niitä pidetään kirjanpitolaissa osakkuusyrityksinä. Osakkuusyritykset, jotka ovat asunto- tai kiinteistöyhtiöitä, saataisiin kuitenkin jättää yhdistelemättä ilman rahoitustarkastuksen lupaakin, jollei yhdisteleminen ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin taloudellisesta asemasta ja sen toiminnan tuloksesta. Asunto- ja kiinteistöyhtiöllä tarkoitettaisiin yhtiötä, jonka tarkoituksena on yhtiöjärjestyksen mukaan omistaa ja hallita yhtiöjärjestyksessä mainittua yhtä tai useampaa kiinteistöä. Tällaiset yritykset eivät yleensä näytä voittoa eikä niiden vaikutus konsernitilinpäätökseen siten yleensä ole merkittävä. Lisäksi tällaisten osakkuusyritysten saattaminen lupamenettelyn alaiseksi olisi niiden suurten lukumäärän vuoksi hallinnollisesti hyvin raskasta sekä luottolaitoksille että viranomaisille.

Rahoitustarkastuksen tässä momentissa tarkoitettu lupa koskisi ainoastaan konsernitilinpäätöksen laatimisvevöllisyyttä ja laajuutta. Yksittäisistä konsernitilinpäätöstä koskevista laskentaperiaatteista, esimerkiksi käytettävästä yhdistelymenetelmästä, rahoitustarkastus voisi antaa poikkeuslupia 31 §:n 2 momentin nojalla siinä säädetyin edellytyksin.

Osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan konsernitilinpäätös on aina laadittava, jos osakeyhtiö on julkinen osakeyhtiö tai se jakaa voittoa tai muita varoja lainkohdassa mainitulla tavalla. Osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen olisi aina laadittava konsernitilinpäätös mainitussa pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa eikä rahoitustarkastus siten voisi myöntää lupaa konsernitilinpäätöksen jättämiseen, vaikka edellytykset siihen muuten olisivat olemassa.

4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta jättää alakonsernitilinpäätös laatimatta ilman rahoitustarkastuksen lupaa. Momentin soveltamisen edellytyksenä olisi kuitenkin, että alakonserni sisältyy tämän pykälän mukaisesti laadittuun suomalaisen luottolaitoksen konsernitilinpäätökseen. Lisäksi osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen alakonsernitilinpäätös olisi aina laadittava osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

30 §:n 4 momentin nojalla myös omistusyhteisön olisi laadittava konsernitilinpäätös tämän pykälän mukaisesti.

Konsernin toimintakertomusta koskevat nykyiset 5 ja 6 momentti kumottaisiin yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä edellä 32 §:n osalta on sanottu.

40 §. *Tilinpäätöksen julkistaminen.* Koska voimassa oleva tilinpäätöksen rekisteröintiä koskeva lainsäädäntö ei kata kaikkia luottolaitoksia, 1 momentissa säädettäisiin, että luottolaitoksen ja omistusyhteisön olisi sen koosta ja yhteisömuodosta riippumatta aina toimitettava rekisteriviranomaisille jäljennös tilinpäätöksestään ja siihen liittyvistä asiakirjoista noudattaen menettelyä, joka vastaa osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa säädettyä menettelyä. Edellä 30 §:ssä todettaisiin selvytyden vuoksi, että kirjanpitolaisissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa olevia vastaavia säännöksiä ei sovelleta luottolaitoksiin eikä omistusyhteisöön. Säännös ei koskisi luottolaitoksen tytäryrityksiä, tytärluottolaitoksia lukuunottamatta.

2—4 momentissa täydennettäisiin nykyistä 40 §:ää säätämällä osakeyhtiölain säännöksiä vastaavasti luottolaitoksen tilinpäätöksen nähtävillä pitämisestä. Tilinpäätös käsittää vahvistetun tuloslaskelman ja taseen sekä täydelliset liitetiedot ja täydellisen toimintakertomuksen sekä omistusyhteisössä ja konsernin emoyrityksenä olevassa luottolaitoksessa lisäksi vastaavat konsernin tiedot. Pykälässä säädettäisiin lisäksi erikseen osakeyhtiölakia vastaavasti, että näiden tietojen lisäksi on pidettävä nähtävänä tilintarkastuskertomus, ilmoitukset tilinpäätöksen vahvistamispäivästä ja voiton tai tappion käsittelyä koskevasta ylimmän toimielimen päätöksestä. Pykälässä tarkoitettuun nähtävillä pitämiseen ei siten sovelleta kirjanpitolain 3 luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua mahdollisuutta ainoastaan tilinpäätöksen lyhennelmän nähtävillä pittoon. Mahdollinen lyhennelmä voidaan kuitenkin julkistaa muulla tavoin, jakamalla sitä esimerkiksi henkilöstölle tai muille sidosryhmille sen lisäksi mitä 2—4 momentissa säädetään.

Osakeyhtiölaista poiketen tilinpäätös olisi pidettävä nähtävänä koko tilikauden ajan riippumatta siitä, onko se toimitettu rekisteriviranomaiselle. Nähtävänäpitovelvollisuus koskisi viimeksi vahvistettua tilinpäätöstä.

Omistusyhteisö olisi velvollinen pitämään tilinpäätöksensä nähtävänä pääkonttorissaan. Lisäksi luottolaitoksen, joka on omistusyhteisön tai toisen luottolaitoksen tytäryritys, olisi pidettävä emoyrityksen tilinpäätös, johon on lain mukaan sisällyttävä myös kon-

sernitilinpäätös, yleisön nähtävänä myös omissa toimipaikoissaan samalla tavoin kuin luottolaitoksen oma tilinpäätös.

Koska luottolaitoksen ja omistusyhteisön tilinpäätöksen rekisteröintiin ei sovelleta kirjanpitolain eikä osakeyhtiö- ja osuuskuntalain säännöksiä, 5 momentissa säädettäisiin rekisteriviranomaisesta ja tämän velvollisuuksista näitä lakeja vastaavasti.

Osuuspankkilaissa tarkoitettuun yhteenliittymään kuuluva luottolaitos olisi lisäksi velvollinen julkistamaan yhteenliittymän yhdistelyn tilinpäätöksen tämän pykälän mukaisesti jäljempänä ehdotetun osuuspankkilakiin lisättävän säännöksen nojalla.

Sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin lisättäisiin selvytyden vuoksi säännös, jonka mukaan sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksen julkistamiseen sovelletaan osakeyhtiölain säännöksiä. Tämän pykälän määräyksiä ei siten sovellettaisi sijoituspalveluyrityksiin.

41 §. *Osavuosikatsaus.* Nykyinen 41 § siirrettäisiin muutettuna 42 §:ksi ja tässä pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta laatia ja julkistaa osavuosikatsaus. Arvopaperimarkkinalain ja osakeyhtiölain mukaan arvopaperin liikkeeseenlaskijan ja muun julkisen osakeyhtiön on laadittava osavuosikatsaus joko kuudelta taikka neljältä ja kahdeksalta kuukaudelta. Arvopaperimarkkinalaissa säädetty periaatteet ehdotettaisiin ulotettavaksi kaikkiin talletuspankkeihin tallettajien tiedonsaantimahdollisuuksien saattamiseksi tältä osin samalle tasolle kuin arvopaperimarkkinoilla toimivien sijoittajien. Osavuosikatsauksen laatimisvelvollisuus koskisi siten niitäkin talletuspankkeja, joihin ei sovelleta arvopaperimarkkinalakia tai osakeyhtiölain vastaavaa säännöstä. Niiden talletuspankkien osavuosikatsaukseen, joihin sovelletaan voimassa olevan lainsäädännön nojalla arvopaperimarkkinalakia tai osakeyhtiölain vastaavia säännöksiä, sovellettaisiin edelleenkin arvopaperimarkkinalakia ja sen nojalla annettuja määräyksiä tai osakeyhtiölakia nykyisen lainsäädännön mukaisesti, jollei tässä pykälässä tosin säädetä.

Talletuspankin olisi laadittava joko kuudelta taikka neljältä ja kahdeksalta kuukaudelta osavuosikatsaus, joka sisältäisi tuloslaskelman ja taseen sekä selostuksen tuloskehityksestä ja taseen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten merkittävistä muutoksista samoin kuin toimintaympäristön merkittävistä muutoksista kuten lainsäädännön, korkotason tai kilpailutilanteen muutoksista. Lisäksi osa-

vuosikatsauksessa olisi mainittava tulokehitykseen vaikuttaneista poikkeuksellisista seikoista kuten merkittävistä yksittäisistä omaisuuden myyntivoitoista tai luottotappioista. Mikäli osavuositarkastuksen laatimisen ja katsauskauden päättymisen välisenä aikana on tapahtunut talletuspankin taloudellisen aseman kannalta olennaisia asioita, niistä olisi mainittava osavuositarkastuksessa. Lisäksi olisi esitettävä arvio taloudellisen aseman tulevasta kehityksestä katsauskauden päättymisestä tilikauden päättymiseen. Osavuositarkastuksessa olisi lisäksi ilmoitettava vakavaraisuussuhteen ja konsolidoidun vakavaraisuussuhteen kehitys viimeiseltä viideltä vuodelta.

1 momentin nojalla talletuspankin osavuositarkastukseen sovellettaisiin arvopaperimarkkinalain säännöksiä vuosikatsauksen antamisesta pidennetyllä tilikaudella, hallituksen velvollisuudesta antaa osavuositarkastus, tilintarkastajan huomautusten ja muistutusten liittämisestä katsaukseen, emoyrityksen katsauksen antamisesta konsernin tietoina ja katsauksen laatimisesta hyvän kirjanpitolaitoksen mukaisesti.

3 momentissa säädettäisiin talletuspankin osavuositarkastuksen julkistamisesta vastavassa ajassa kuin mitä arvopaperimarkkinalaissa ja osakeyhtiölaissa säädetään.

Pykälän säännökset koskisivat myös osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvaa talletuspankkia. Osuuspankkilaissa säädettäisiin lisäksi, että keskusyhteisö on velvollinen laatimaan yhteenliittymän osavuositarkastuksen vastaavin periaattein. Yhteenliittymän osavuositarkastus olisi laadittava noudattaen soveltuvin osin tämän pykälän säännöksiä sekä osuuspankkien yhteenliittymän vuositilinpäätöstä koskevia säännöksiä. Osuuspankkilaissa säädettäisiin niin ikään, että yhteenliittymään kuuluva osuuspankki on velvollinen pitämään yhteenliittymän osavuositarkastuksen jokaisen nähtävänä tämän pykälän mukaisesti.

5 momentissa säädettäisiin, että 1—3 momentin säännöksiä sovellettaisiin myös omistusyhteisöön, joka on talletuspankin emoyritys. Lisäksi momentissa säädettäisiin alakonsernin emoyhtiölle oikeus jättää osavuositarkastus laatimatta, jollei tällaista velvollisuutta johdu muusta laista.

6 momentissa säädettäisiin rahoitustarkastukselle vastaava oikeus antaa tarkempia määräyksiä, ohjeita ja lausuntoja sekä myöntää poikkeuslupia kuin mitä 31 §:ssä

säädetään tilinpäätöksen osalta. Yhdenmukaisesti tilinpäätöstä koskevan vastaavan säännöksen kanssa poikkeustenantovaltuus olisi yksinomaisesti rahoitustarkastuksella, minkä vuoksi tässä pykälässä tarkoitettuun osavuositarkastukseen ei sovellettaisi arvopaperimarkkinalain 2 luvun 11 §:n 3 momenttia, jonka mukaan poikkeuslupaviranomainen on kirjanpitolautakunta. Rahoitustarkastuksen olisi kuitenkin pyydettävä kirjanpitolautakunnalta lausunto samoin perustein kuin tilinpäätöksen osalta.

42 §. *Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen.* Nykyinen tilintarkastajan kelpoisuutta koskeva 42 § siirtyisi muutettuna 43 §:ksi. Tässä nykyistä 41 §:ää vastaavassa pykälässä säädettäisiin selvytyden vuoksi, että luottolaitoksiin sovelletaan tilintarkastuslakia sekä osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuspankkeihin osuuskuntalakia, jollei tässä laissa toisin säädetä. Samalla kumottaisiin nykyiseen pykälään sisältyvä vaatimus kahden tilintarkastajan valitsemisesta sekä tilintarkastuslain kanssa päällekkäiset säännökset.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin nykyistä käytäntöä vastaavasti nimenomaisesti siitä, että tilintarkastuslain 24 §:n 2 momentissa tilintarkastajalle säädettyä kieltoa olla velkasuhteessa tarkastettavaan yhteisöön, ei sellaisenaan sovelleta luottolaitokseen, koska tavanomainen asiakassuhde luottolaitokseen ei sinänsä vielä vaaranna tilintarkastajan riippumattomuutta. Lainkohdassa säädettäisiin kuitenkin nykyistä 43 §:n 3 momenttia vastaavasti tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa saamansa luotot ja takaukset rahoitustarkastukselle, jolloin rahoitustarkastus voi valvoa, etteivät luottojen tai takausten määrä tai ehdot ole sillä tavoin tavanomaisesta poikkeavia, että tilintarkastajan riippumattomuuden voi olettaa vaarantuvan.

43 §. *Tilintarkastajan kelpoisuus.* Nykyinen 43 § kumottaisiin 3 momenttia lukuun ottamatta tarpeettomana, koska vastaavat säännökset sisältyvät tilintarkastuslakiin. Tästä nykyistä 42 §:ää vastaavasta pykälästä poistettaisiin tilintarkastuslain kanssa päällekkäiset kohdat. Säännös ei tältä osin merkitsisi sisällöllisiä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön. Pykälästä poistettaisiin kuitenkin lisäksi luottolaitostoiminnan yleisen luotettavuuden lisäämiseksi mahdollisuus nimittää luottolaitoksiin maallikkotilintarkas-

tajia. Lisäksi luottolaitostoiminnan yleisen luotettavuuden lisäämiseksi kumottaisiin nykyiseen lakiin sisältyvä mahdollisuus rahoitustarkastuksen luvalla valita luottolaitokseen pelkästään muita kuin KHT-tilintarkastajia. Pykälässä säädettäisiin luottolaitoksille siten ehdoton KHT-pakko, mikä vastaa jo nykyisin vallitsevaa käytäntöä.

Pykälän 3 momentti siirrettäisiin uuteen 42 §:ään niin kuin edellä on sanottu.

44 §. *Rahoitustarkastuksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja.* Pykälää muutettaisiin tilintarkastuslain johdosta. Samalla pykälän terminologiaa tarkistettaisiin osakeyhtiölakia vastaavaksi. Säännös ei merkitsisi sisällöllisiä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön.

45—49 §. Pykälät kumottaisiin tarpeettomina, koska vastaavat säännökset sisältyvät tilintarkastuslakiin.

7 luku. Maksuvalmius ja kassavaranto

66 §. *Maksuvalmius.* 2 momentissa oleva säännös rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä luottolaitoksen maksuvalmiudesta kumottaisiin, koska se sisältää rahoitustarkastuksen yksilöimättömyyden norminantovaltuuden, joka on ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa. Tällaisia määräyksiä ei myöskään ole käytännössä koskaan annettu. Lainkohdan kumoaminen ei vaikuttaisi rahoitustarkastuksen oikeuteen edelleen rahoitustarkastuslain nojalla vaatia luottolaitoksen rahoitusriskiä tai muuta maksuvalmiusasemaa koskevaa raportointia, mutta rahoitustarkastus ei voisi asettaa luottolaitoksen maksuvalmiutta koskevia määrällisiä vähimmäisrajoja lukuunottamatta 67 §:ssä tarkoitettua talletuspankin kassavarantosuhdetta. Rahoitustarkastus voisi kuitenkin jäljempänä ehdotetun 68 §:n 1 momentin yleissäännöksen nojalla vaatia luottolaitosta rajoittamaan liian suurta maksuvalmiusriskiä.

67 §. *Kassavaranto.* 2 momentin 4 kohdassa oleva maininta helposti markkinoitavien saamistodistusten lukemisesta kassavarantoon rahoitustarkastuksen tarkemmin määrittäminen ehdoin korvattaisiin tarkemmalla luettelolla, koska nykyinen lainsäädäntö jättää kassavarannon määrittelyn olennaisilta osiltaan rahoitustarkastuksen harkintaan, mikä on ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden

kanssa. Kassavarantoon saataisiin lukea sellaisten lainkohdassa tarkemmin määriteltujen suomalaisten ja niihin verrattavien julkisyhteisöjen ja luottolaitosten liikkeeseen laskemat saamistodistukset, joihin ei liity merkittävää vastapuolisriskiä, so. joihin sovelletaan vakavaraisuuslaskennassa 0 tai 20 prosentin riskikerrointa, koska tällaiset saamistodistukset ovat käytännössä hyvin likvidejä. Kassavarantoon ei kuitenkaan suoraan lain nojalla luettaisi ns. B-vyöhykkeen (eli OECD:n ulkopuolisten) valtioiden julkisyhteisöjen ja luottolaitosten eikä kansainvälisten kehityspankkien liikkeeseen laskemia saamistodistuksia. Lisäksi kassavarantoon saataisiin lukea rahoitustarkastuksen hyväksymät muut julkisesti noteeratut saamistodistukset. Kassavarantoon luettavilta eriltä vaadittaisiin aina, että ne luetaan vaihtuviksi aktiivoiksi ja että niillä ei ole huonompaa etuoikeutta kuin liikkeeseen laskijan muilla veloilla. Säännös vastaisi asiallisesti nykyisiä rahoitustarkastuksen määräyksiä.

4 momentissa säädettäisiin nimenomaisesti nykyisestä käytännöstä, jonka mukaan rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset kassavarantosuhteen ilmoittamisesta ja kassavarantoon luettavista eristä. Ehdotettu 2 momentin 4 kohta rajoittaisi kuitenkin sillä tavoin rahoitustarkastuksen norminantovaltuutta nykyiseen verrattuna, että sitä ei olisi pidettävä lainsäädäntövallan delegointina.

8 luku. Riskien hallinta

68 §. *Yleissäännös riskien hallinnasta.* 1 momenttia täydennettäisiin siten, että luottolaitoksella ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä olisi riittävien riskienhallintajärjestelmien lisäksi oltava yleisemmin riittävä sisäisen valvonnan järjestelmä. Sisäisen valvonnan järjestelmä käsittäisi muun muassa sisäistä tarkastusta, johdon raportointijärjestelmää, liiketoimille asetettavia limiittejä sekä eri toimintojen välistä työnjakoa ja niiden välistä kontrollijärjestelmää koskevat periaatteet.

Nykyisestä 2 momentista kumottaisiin rahoitustarkastuksen oikeus antaa valuutta-asemaa rajoittavia määräyksiä, koska momentti sisältää merkittävää yksilöimättömyyden norminantovaltaa, joka on ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa. Rahoitustarkastus voi kuitenkin asettaa rahoitustarkastuslain 4 §:n 2)-kohdan nojalla ohjeellisia rajoja luotto-

laitoksen korko- ja valuutta-asetuille ja muille vastaaville riskiasemille. Mikäli tällaisia ohjeita rikottaisiin tai rahoitustarkastus katsoo luottolaitoksen muuten toiminnassaan ottaneen liian suuria riskejä, rahoitustarkastus voisi 1 momentin yleissäännöksen nojalla vaatia luottolaitosta rajoittamaan riskiasemaansa sillä perusteella, että luottolaitos on ottanut 1 momentissa tarkoitettulla tavalla toimintaansa nähden liian suuren riskin. Luottolaitos olisi tällöin velvollinen uhkasakon uhalla noudattamaan rahoitustarkastuksen päätöstä.

2 momentissa säädettäisiin muun muassa sijoituspalvelu yrityksistä annetun direktiivin (93/22/ETY) 10 artiklan voimaansaattamiseksi rahoitustarkastuksen oikeudesta ja velvollisuudesta antaa tarkempia määräyksiä luottolaitoksen riskienhallinnalle ja yleisemminkin sisäiselle valvonnalle asetettavista vaaatimuksista. Määräykset koskisivat paitsi luottolaitoksen tarjoamia sijoituspalveluja myös muuta luottolaitoksen liiketoimintaa kuten luotonantoa ja kiinteistöjen omistamista.

Edellä mainitun artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jokaisen jäsenvaltion on laadittava luottolaitosten ja sijoituspalvelu yritysten varovaista ja huolellista hoitamista koskevat määräykset (prudential rules), joiden tulee kattaa muun muassa hallintoa ja liiketapahumien kirjaamista koskevat menettelytavat, automaattisen tietojenkäsittelyn valvontaa ja turvallisuutta koskevat järjestelyt sekä sisäistä valvontaa koskevat järjestelyt, joista mainitaan erityisesti työntekijöiden henkilökohaisia liiketoimia koskevat periaatteet. Artiklassa tarkoitettuja määräyksiä antaisi rahoitustarkastus, koska määräykset rajoittaisivat valvonnan tehostamista koskeviin menettelytapoihin eikä niillä voitaisi puuttua luottolaitoksen liiketoimintaan. Määräykset eivät siten vaikuttaisi suoranaisesti luottolaitoksen taloudellisen asemaan ja siihen vaikuttavaan liiketaloudelliseen päätöksentekoon.

69 §. *Asiakasriskit ja niiden ilmoittaminen.* Nykyinen 1 momentti siirrettäisiin uudeksi 4 momentiksi, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy muutettuna uudeksi 1 momentiksi. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti säilyisi muutettuna 3 momenttina ja nykyinen 4 momentti siirtyisi muutettuna uudeksi 5 momentiksi. Ehdotettu uusi 2 momentti vastaa olennaisilta osiltaan nykyistä 70 §:n 3—5 momenttia, joita tarkistettaisiin eräiltä osin suuria asia-

kasriskejä koskevan direktiivin (92/121/ETY) määräyksiä vastaavaksi.

Nykyinen 4 momentti sisältää säännöksen rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä suurista asiakasriskeistä. Yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä jäljempänä 81 a §:ssä ehdotetaan omia varoja, vakavaraisuussuhdetta ja markkinariskien pääomavaatimusta koskevan rahoitustarkastuksen määräystenantovalan täsmentämisestä, uudessa 5 momentissa säädetty rahoitustarkastuksen määräystenantovaltuus rajoitettaisiin suuria asiakasriskejä koskevan direktiivin määräysten täytäntöönpanoon.

70 §. *Asiakasriskejä koskevat rajoitukset.* Suuria asiakasriskejä koskevien säännösten rakenteen selkiyttämiseksi 3—5 momentti kumottaisiin ja vastaavat periaatteet siirrettäisiin tarkennettuina 69 §:ään niin kuin mainitun pykälän kohdalla on edellä sanottu. Lisäksi kumottaisiin nykyinen 6 momentin säännös, jonka mukaan rahoitustarkastus voi myöntää luvan poiketa suuria asiakasriskejä koskevista säännöksistä luottolaitosten tai niiden asiakasyritysten sulautuessa, koska viranomaisella ei suuria asiakasriskejä koskevan direktiivin määräysten mukaan ole oikeutta momentissa mainitusta syystä myöntää lupaa poiketa direktiivin määräyksistä. Sen sijaan momentissa säädettäisiin yleisesti mainitun direktiivin 4 artiklan 5 kohtaa vastaavasti, että säädettyjen rajojen ylittyessä luottolaitoksen olisi ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä viipymättä toimenpiteisiin asiakasriskin rajoittamiseksi tai omien varojen lisäämiseksi. Rahoitustarkastus voisi asettaa määräajan, jonka kuluessa asiakasriskiä on vähennettävä tai omia varoja lisättävä uhalla, että luottolaitoksen toimilupa peruutetaan.

Lisäksi pykälää tarkistettaisiin osuuspankkien yhteenliittymää koskevan lainsäädännön johdosta siten, että yhteenliittymän jäsenluottolaitoksen asiakasriskiä laskettaessa yhteenliittymään yhdisteltävään yhteisöön kohdistuvat saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset erät saataisiin jättää samalla tavoin rajoitusten ulkopuolelle kuin mitä konsolidointiryhmän sisäisten erien osalta on säädetty, koska yhteenliittymän asiakasriskit on laskettava konsolidoidusti noudattaen konsolidointiryhmiin sovellettavia periaatteita. Tässä pykälässä säädettäisiin ainoastaan yhteenliittymän sisäisten erien huomioon ottamisesta yksittäisessä jäsenluottolaitoksessa, koska asiakasriskien konsolidoinnista yh-

teenliittymätasolla säädetään osuuspankki-laissa.

71 §. *Konsolidoidut asiakasriskit.* Säännöksen sanamuotoa täsmennettäisiin sen mukaisesti, mitä edellä 5 §:n osalta on sanottu.

9 luku. Luottolaitoksen vakavaraisuus

72 §. *Omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärä.* 1 momentin sanamuotoa tarkennettaisiin lisäämällä viittaus konsolidoituihin omiin varoihin sekä konsolidoituihin varoihin ja konsolidoituihin taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin, koska luvussa säädetään myös konsolidoidun vakavaraisuussuhteen laskemisesta ja konsolidoidulla vakavaraisuussuhteella on käytännössä suurempi merkitys kuin luottolaitoksen vakavaraisuussuhteella. Lisäksi nykyisen lain sanonta "saamiset ja sijoitukset" korvattaisiin sanonnalla "varat", koska vakavaraisuuslaskentaa käsittää luottolaitoksen kaikki taseen erät ja erityisesti käsite "sijoitus" on vakiintunut muissa yhteyksissä tarkoittamaan ainoastaan pitkäaikaisia tase-eriä.

73 §. *Ensisijaiset omat varat.* Ensisijaisten omien varojen määritelmää täydennettäisiin 38 §:ään tehtyjen pääomalinan koskevien muutosten johdosta. Jäljempänä kolme momentissa säädetäisiin konsolidoitujen omien varojen pysyvyyden varmistamiseksi, että omiin varoihin ei voitaisi lukea pääomalinan, jolla on samaan konsolidointiryhmään tai siihen rinnastettavaan yhteenliittymään kuuluvan yrityksen antama takaus, koska omien varojen konsolidoidun laskemisen kannalta tällöinkin on kysymys ryhmän sisäisestä vakuuden asettamisesta.

Toiseen momenttiin nykyisin sisältyvä viittaus tilikauden aikana kertyneeseen voittoon siirrettäisiin ensimmäiseen momenttiin ja siinä säädetäisiin edellytykseksi tällaisen erän lukemiselle ensisijaisiin omiin varoihin, että se perustuu osavuositulolaskelmaan, joka tilintarkastajan antaman lausunnon mukaan on laadittu voimassa olevien kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Samalla poistettaisiin viittaus, joka koskee rahoitustarkastuksen oikeutta antaa tältä osin tarkempia määräyksiä. Pykälä vastaisi tällöi täsmällisemmin vastaisi omia varoja koskevan direktiivin (89/299/ETY, jäljempänä direktiivi) artiklan 2.1 (2) määrystä. Muutos ei merkitsisi sisällöllistä muutosta nykyiseen käytäntöön.

Direktiivin 2.1 (1) artiklan nojalla 2 mo-

mentissa säädetäisiin nykyistä käytäntöä vastaavasti, että osake- ja siihen rinnastuvien oman pääoman erien tulisi olla ei-kumulatiivisia, so. oikeus niiden perustella maksettavaan osinkoon tai korkoon ei siirry seuraavalle tilikaudelle, jos osinkoa tai korkoa ei ole tilikaudelta voitu voitonjakokelpoisten varojen puuttuessa maksaa.

Kolmannessa momentissa säädetäisiin pääomalinan koskevien yleisten yhteisöoikeudellisten periaatteiden mukaisesti siitä, että omiin varoihin ei saada lukea pääomalinan, joiden pääoman tai koron maksamisesta luottolaitoksen kanssa samaan taloudelliseen etu yhteyteen kuuluva yritys on asettanut vakuuden. Konsolidoidun valvonnan ulottuvuutta koskevien periaatteiden mukaisesti tällainen etuyhteys valitsisi samaan konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten välillä sekä lisäksi silloin, kun yritys on lain tai sopimuksen perusteella vastuussa toisen yrityksen veloista joko suoraan lain nojalla tai sopimuksen perusteella. Suoraan lain nojalla vastuussa toistensa veloista ovat muun muassa osuuspankkilaissa tarkoitettuun osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvat osuuspankit. Erilaisten ryhmärakenteiden neutraliteetin varmistamiseksi momentissa säädetäisiin, että sisäiseksi vakuudeksi katsottaisiin myös sellaisten yritysten antamat vakuudet, jotka kuuluvat edellä tarkoitetussa suhteessa olevien yritysten konserniin tai konsolidointiryhmään taikka joissa näillä yrityksillä muuten on määräysvalta. Viimeksimainitulla perustella momenttia sovellettaisiin esimerkiksi osuus- ja säästöpankkien vakuusrahastojen ja pankkiryhmien keskinäisten vakuutusyhtiöiden antamiin takauksiin ja muihin vakuuksiin. Koska pääomalinan koskevia säännöksiä ei ehdotetun siirtymäsäännöksen nojalla sovellettaisi nykyisen lain mukaisiin pääomasijoituksiin, ehdotettua 3 momenttia ei lähtökohtaisesti sovellettaisi nykyisiin pääomasijoituksiin liittyviin vakuuksiin. Lainsäädännön johdonmukaisuuden vuoksi siirtymäsäännöksessä todettaisiin kuitenkin erikseen, että 3 momenttia sovellettaisiin lain voimaan tulon jälkeen asetettuihin pääomasijoitusten vakuuksiin.

74 §. *Toissijaiset omat varat.* 1 momentissa säädetäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin toissijaisiin omiin varoihin luettavista eristä, koska nykyisin toissijaisten omien varojen sisältö määräytyy pääasiassa rahoitustarkastuksen antamien määräysten perusteella. Nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvä

säännös osuuspankin jäsenten lisämaksuvelvollisuuden sisällyttämisestä omiin varoihin kumottaisiin, koska se ei luonteeltaan vastaa omaa pääomaa. Lisäksi omia varoja koskeva direktiivi (89/299/ETY) sallii tällaisen erän lukemisen toissijaisiin omiin varoihin vain, mikäli se katsotaan kansallisessa lainsäädännössä omaksi pääomaksi. Osuuskuntalaissa tarkoitetut lisämaksuvelvollisuudet eivät kuitenkaan osuuskuntalain 79 a §:n eikä muunkaan lain mukaan ole osuuspankin sidottua eikä vapaata omaa pääomaa. Tällaisia eriä ei myöskään käytännössä ole esiintynyt.

2 momentissa säädettäisiin niin sanottuihin ylempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavista eristä, jotka saataisiin sisällyttää omiin varoihin 4 momentin mukaisesti enintään 73 §:ssä tarkoitettujen ensisjaisten omien varojen määrään saakka. Ylempiin toissijaisiin omiin varoihin saataisiin lukea taseeseen merkityn arvonorotusrahaston lisäksi momentissa mainitut edellytykset täyttävät määräämättömäksi ajaksi liikkeeseen lasketut velkasitoumukset eli niin sanotut perpetuaalilainat. Tällaiset velkasitoumukset saataisiin lukea ylempiin toissijaisiin omiin varoihin ensinnäkin vain siinä tapauksessa, että niiden pääoman takaisinmaksu on omien varojen direktiivin 3.2 artiklan a) -kohdan mukaisesti sallittu ainoastaan, mikäli rahoitustarkastus liikkeeseenlaskijan hakemuksesta antaa siihen luvan. Sitoumukset saataisiin kuitenkin lunastaa takaisin ilman rahoitustarkastuksen lupaakin lunastaa takaisin siltä osin kuin niitä ei enää voida lukea omiin varoihin jäljempänä 4 momentissa säädettävien rajoitusten vuoksi. Lisäksi koronmaksuvelvollisuuden tulee mainitun artiklan b) -kohdan mukaisesti olla sillä tavoin ehdollinen, että luottolaitos voi sopimusehtojen mukaan jättää tilikaudelta tai muulta sovitulta korkokaudelta kertyneen koron maksamatta sopimusehdoissa määritellyssä luottolaitoksen taloudellisesta asemasta johtuvasta syystä. Tällainen syy olisi esimerkiksi se, että luottolaitoksella ei ole koron eräpäivänä voitonjakokelpoisia varoja tai että luottolaitoksen vakavaraisuus alittaa säädetyt rajat. Rahoitustarkastuksen määräyksessä määriteltäisiin tarkemmin ne tilanteet, joissa koronmaksua ainakin on voitava lykätä. Tällaiset tarkemmat määräykset olisi tarpeen antaa direktiivin väljän sanamuodon ja kansainvälisen käytännön vakiintumattomuuden vuoksi. Koronmaksuvelvollisuus voisi olla ensisijaiseen omaan pääomaan luettavista si-

toumuksista poiketen kumuloituva siten, että myös aikaisemmilta tilikausilta kertyneet korot on maksettava siltä osin kuin lykkäyksen edellytykset eivät enää täyty.

Ylempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavilta sitoumuksilta olisi lisäksi edellä mainitun direktiivin 3.2 artiklan d kohdan mukaisesti edellytettävä, että sitoumukset ovat käytettävissä tappioiden kattamiseen luottolaitoksen toiminnan aikana. Kansainvälisen käytännön mukaisesti tämä vaatimus voidaan täyttää joko siten, että sitoumusten nimellisarvoa alennetaan tappioita vastaan taikka siten, että sitoumukset rinnastetaan omaan pääomaan arvioitaessa velvollisuutta asettaa luottolaitos selvitystilaan sen vuoksi, että laissa säädetty osa omasta pääomasta on menetetty. Tarkemmat määräykset siitä, millä tavoin ylempään toissijaiseen omaa pääomaan luettavien sitoumusten on osallistuttava luottolaitoksen tappioiden kattamiseen, annettaisiin rahoitustarkastuksen määräyksellä. Tällaiset määräykset ovat tarpeen direktiivin sanamuodon väljyyden ja kansainvälisen käytännön vakiintumattomuuden vuoksi.

Ylempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavilta eriltä olisi niin ikään edellä mainitun direktiivin mukaisesti edellytettävä, että niiden koron tai pääoman maksamisesta ei ole asetettu vakuutta. Muu kuin luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva taho voisi kuitenkin antaa takauksen tai asettaa muun vakuuden sitoumuksen pääoman tai koron maksamisesta edellyttäen, että takaaja tai muu vakuuden asettaja ei saa takautumisoikeuden nojalla parempaa oikeutta kuin sitoumuksen haltija. Ylempään toissijaisiin omiin varoihin luettavalta sitoumuksella olisi edellytettävä lisäksi, että sen korolla ja pääomalla on huomponpi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla veloilla. Lisäksi sitoumusten pääoman olisi oltava kokonaan maksettu luottolaitokselle. Euroopan Unionin komission hyväksymän tulkinnan mukaisesti alle nimellisarvon liikkeeseen lasketun velkasitoumuksen koko kirjanpitoarvo saataisiin kuitenkin lukea omiin varoihin sovellettaessa edellä 36 §:n 2 momentissa säädettyä kirjanpitokäsittelyä. Ehdotettu 2 momentti ei merkitsisi asiallista muutosta nykyiseen rahoitustarkastuksen määräyksiin perustuvaan käytäntöön.

3 momentissa säädettäisiin 2 momenttia vastaavasti niin sanottuun alempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavien sitoumusten ehdoista. Tällaisten sitoumusten tulisi olla

2 momentissa säädetyin tavoin vakuudettomia ja huonompietuoikeuksisia. Lisäksi niiden vähimmäisjuoksuajan tulisi olla vähintään viisi vuotta. Tätäkin aikaisemmin sitoumukset saataisiin kuitenkin lunastaa takaisin rahoitustarkastuksen luvalla taikka jos niitä ei 4 momentissa säädettyjen rajoitusten vuoksi enää voida lukea omiin varoihin. Tällaisista sitoumuksista saataisiin kuitenkin omien varojen direktiivin 4.3 artiklan mukaisesti ottaa huomioon viitenä viimeisenä vuotena enintään yhdellä viidesosalla vuosittain kumulatiivisesti vähennetty määrä. Tarkemmat määräykset porrastussäännön soveltamisesta annettaisiin rahoitustarkastuksen määräyksessä. Tällaiset määräykset ovat tarpeen direktiivin sanamuodon väljyyden ja kansainvälisen käytännön vakiintumattomuuden vuoksi.

4 momentissa säädettäisiin nykyistä 2 momenttia vastaavasti toissijaisten omien varojen ja alempien toissijaisten omien varojen enimmäismääristä suhteessa ensisijaisten omien varojen määrään.

74 a §. *Muut omat varat.* Pykälässä säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin kaupankäyntivaraston riskien ja valuuttariskien pääomavaatimuksen kattamiseen käytettävistä niin sanottuun Tier 3:een luettavista eristä. Tällaisia eriä olisivat kaupankäyntivaraston nettotuotot ja vähintään kahden vuoden pituiset debentuurit ja niihin rinnastettavat sitoumukset, jotka täyttävät edellä 73 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset ja joiden pääoman takaisinmaksua luottolaitoksella on oikeus lykätä, jos luottolaitoksen omien varojen määrä takaisinmaksun johdosta laskii alle tässä luvussa säädetyin määrään. Viimeksimainittuun erään sisältyisivät myös sellaiset ylempiin toissijaisiin omiin varoihin luetut erät, jotka 73 §:n 4 momentissa säädetyin toissijaisten omien varojen enimmäismäärää koskevan rajoituksen vuoksi olisi jätettävä lukematta toissijaisiin omiin varoihin. Kaupankäyntivaraston nettotuottoilla tarkoitettaisiin kaupankäyntivarastoon kuuluvista eristä tilikauden aikana kertyneitä korko- ja osinkotuottoja ja kaupankäyntivarastoon kuuluvien erien myyntikatetta sekä realisoitumatonta arvonnousua tilikauden aikana vähennettynä tällaisten erien tilikauden aikana tapahtuneilla arvonalennuksilla. Erään ei sisällytettäisi kaupankäyntivarastoon kuuluvien erien hankkimisesta johtuneita rahoituskuluja. Kaupankäyntivaraston nettotuotot luettaisiin kuitenkin

kin tässä pykälässä tarkoitettuihin eriin ainoastaan siltä osin kuin ne sisältyvät tilintarkastamattomaan, rahoitustarkastuksen määräysten mukaisesti laadittuun osavuosituloslaskelmaan. Vahvistettuun tilinpäätökseen ja tilintarkastettuun osavuosituloslaskelmaan sisältyvät tuotot luettaisiin 73 §:n mukaisesti ensisijaisiin omiin varoihin. Pykälä ei merkitsisi sisällöllistä muutosta mainittujen erien nykyiseen, rahoitustarkastuksen määräyksiin perustuvaan määritelmään. Tarkemmat määräykset antaisi samoin kuin muistakin omiin varoihin luettavista eristä nykykäytännön mukaisesti rahoitustarkastus jäljempänä ehdotetun 81 a §:n mukaisesti.

75 §. *Vähennyserät.* 2 momenttia tädennettäisiin omien varojen kaksinkertaisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi siten, että lainasaamiset talletuspankkien vakuusrahastolta rinnastettaisiin suoraan toisiin luottolaitoksiin tehtäviin sijoituksiin, koska vakuusrahaston varat ohjautuvat käytännössä luottolaitosten omiksi varoiksi.

Osuuspankkien vakuusrahasto on yhdisteltävä osuuspankkien yhteenliittymään laskettaessa sen vakavaraisuutta, mikäli yhteenliittymän jäsenluottolaitoksilla on vakuusrahastossa määräysvalta. Koska yhteenliittymän vakavaraisuus lasketaan konsolidoitua vakavaraisuutta koskevien periaatteiden mukaisesti, yhteenliittymään yhdistellyn luottolaitoksen lainasaamiset osuuspankkien vakuusrahastolta saataisiin jättää huomiotta samalla tavoin kuin luottolaitoksen sijoitukset sen konsolidointiryhmään kuuluvaan luotto- tai rahoituslaitokseen. Tällaiset erät olisi eliminointava laskettaessa yhteenliittymän vakavaraisuutta. Lainasaamisina pidettäisiin myös tavallisia velkoja huonommalla etuoikeudella tehtyjä vieraan tai sekamuotoisen pääoman ehdoin tehtyjä sijoituksia vakuusrahastoon.

Euroopan Unionin komission omaksuman tulkinnan mukaan vähennystä ei tarvitse tehdä sellaisten lainkohdassa tarkoitettujen omistusosuuksien osalta, joissa on välillistä omistusta koskevien periaatteiden mukaisesti viime kädessä kysymys muiden kuin rahoituslaitosten omistamisesta ja joiden huomiotta jättäminen ei vaaranna säännöksen tavoitteena olevaa omien varojen kaksinkertaisen hyväksikäytön estämistä. Tämän vuoksi rahoitustarkastus voisi ehdotetun 4 momentin nojalla antaa luvan siihen, että vähennystä ei tarvitse tehdä sellaisten rahoituslaitosten osalta, joiden tarkoituksena on pääasiassa omistaa elinkeino-yhteisöjen osakkeita. Lupaa

ei voisi myöntää sellaisten rahoituslaitosten osalta, jotka kuuluvat toisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään. Vähentämättä jätetyt yritykset olisi kuitenkin otettava huomioon sovellettaessa 21 §:ää.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan pykälän viittaukset konsolidointiryhmään kattaisivat myös osuuspankkien yhteenliittymän, koska yhteenliittymää käsitellään vakavaraisuuslaskennassa kuten konsolidointiryhmää. Tässä pykälässä säädettäisiin ainoastaan yhteenliittymän sisäisten erien huomioon ottamisesta yksittäisessä jäsenluottolaitoksessa, koska asiakasriskien konsolidoinnista yhteenliittymätasolla säädetään osuuspankkilaissa.

76 §. *Saamisten ja sijoitusten riskiryhmitely.* 1 momentin I ryhmään lisättäisiin viittaus Kuntien Takauskeskukseen, koska siitä annetun lain (487/1996) 10 §:n mukaan kunnat vastaavat sen sitoumuksista eikä siihen sen vuoksi ole perusteltua soveltaa korkeampaa pääomavaatimusta kuin kuntiin. Vastavasti I ryhmään lisättäisiin viittaus kunnalliseen eläkelaitokseen, jona toimii nykyisin Kuntien Eläkevakuutus. Kuntien Eläkevakuutus rinnastuu vastapuoliriskiltään kuntiin, koska kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) mukaan menot jaetaan Kuntien Eläkevakuutuksen jäseninä olevien kuntien kesken.

II ryhmään lisättäisiin uusi 7 kohta, jonka mukaan kotimaiset sijoituspalveluyritykset ja niihin rinnastettavat ulkomaiset sijoituspalveluyritykset saataisiin käsitellä vakavaraisuuslaskennassa samalla tavoin kuin luottolaitokset. Lisäys perustuu luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten omien varojen riittävyydestä annetun direktiivin (93/6/ETY) ja on muutenkin perusteltu, koska luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä valvotaan sijoituspalveluyrityksistä annetun lain voimaan tultua samojen perusteiden mukaisesti. Kotimaisiin sijoituspalveluyrityksiin rinnastuvia ulkomaisia sijoituspalveluyrityksiä olisivat sellaiset yritykset, joiden kotipaikka on Euroopan Talousalueeseen kuuluvassa valtiossa ja joita valvotaan niiden kotivaltiossa edellä mainitun direktiivin mukaisesti. Mikäli ETA-alueen ulkopuolisista valtioista olevia, sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa mainittuja sijoituspalveluja tarjoavia yrityksiä valvotaan julkisesti ja niihin sovelletaan vähintään mainittua direktiiviä vastaavaa omien varojen vaatimusta ja muita direktii-

viä vastaavia vaatimuksia, myös tällainen ulkomainen sijoituspalveluyritys voitaisiin rinnastaa kotimaiseen sijoituspalveluyritykseen.

II ryhmään lisättäisiin uusi 8 kohta, joka niin ikään perustuu edellä mainittuun direktiiviin. Kohdan mukaan saamiset arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetuilta arvopaperipörsseiltä, optiokauppalaissa tarkoitetuilta optioyhteisöiltä ja arvo-osuusjärjestelmästä annettussa laissa tarkoitettua arvopaperikeskuksesta, samoin kuin näiden takaamat saamiset ja saamiset, joiden vakuutena on niiden liikkeen laskemia arvopapereita, saataisiin lukea II ryhmään. Ryhmään saataisiin lukea myös vastaavat ulkomaiset yhteisöt, jos ne ovat kotimaassaan julkisen valvonnan alaisia ja valvonta vastaa sitä, mitä edellä mainituissa laissa on säädetty kotimaisten yhteisöjen osalta.

Nykyinen 2 momentti kumottaisiin, koska siinä säädetty rahoitustarkastuksen määräystenantovaltuus sisältyisi ehdotettuun 81 a §:ään.

77 §. *Taseen ulkopuoliset sitoumukset.* Pykälää muutettaisiin siten, että nykyisiä rahoitustarkastuksen rajoittamattomia norminantovaltuuksia täsmennettäisiin rajoittamalla tarkempien määräysten antaminen vakavaraisuusteesta annetun direktiivin (89/647/ETY) soveltamiseen, jolloin rahoitustarkastuksen määräystenantovaltuus ei enää sisältäisi sellaista merkittävää yksilöimätöntä norminantovaltaa, joka olisi ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa.

78 §. *Luottoriskin kattamiseksi vaadittava omien varojen vähimmäismäärä.* Pykälän sanamuotoa täsmennettäisiin yhdenmukaisesti edellä 72 §:ään ehdotetun täsmennyksen kanssa. Lisäksi pykälän käsitettä "taseen ulkopuoliset sitoumukset" tarkistettaisiin siten, että samassa yhteydessä viitataan myös johdannaissopimuksiin, koska niissäkin tilanteissa, joissa johdannaissopimuksen hankintameno merkitään varoiksi taseeseen vakavaraisuusvaatimus lasketaan taseen kirjanpitoarvon sijasta 77 §:n mukaan määräytyvän arvon perusteella.

78 a §. *Positio-, selvitys-, vastapuoli- ja valuuttariskin kattamiseksi vaadittava omien varojen määrä.* Nykyinen 78 a ja b § yhdistettäisiin lainsäädännön selkiyttämiseksi. Lainkohdassa tarkoitettujen riskien yksityiskohtaisesta laskemisesta sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittä-

vyydestä annetun direktiivin (93/6/ETY) edellyttämällä tavalla ei ole mahdollista säätää lain tasolla laskentaperiaatteiden monimutkaisuuden ja yksityiskohtaisuuden vuoksi, minkä vuoksi lainkohdassa tarkoitettujen riskien omien varojen vaatimuksen laskemista koskevat säännökset jätettäisiin edelleen lakia alemmanasteisen sääntelyn varaan. Tällaisten määräysten antaminen soveltuu parhaiten rahoitustarkastuksen tehtäväksi, mistä säädettäisiin 81 a §:ssä. Jotta rahoitustarkastuksen määräystenantovalta ei olisi ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa, pykälään lisättäisiin uusi kolmas momentti, jonka mukaan rahoitustarkastuksen määräystenantovalta rajoittuu mainitun direktiivin soveltamiseen. Rahoitustarkastukselle ei tällöin jäisi taloudellisesti merkittävää itsenäistä määräyksenantovaltaa.

78 b §. *Valuuttariskin ja muiden riskien kattamiseksi vaadittava omien varojen määrä.* Pykälä kumottaisiin edellä 78 a §:ssä mainituin perustein.

78 c §. *Kaupankäyntivarastosta aiheutuvat poikkeukset.* 3 momentissa säädettyä poikkeuslupan soveltamisalaa rajoitettaisiin 78 a §:n 1 momenttiin 78 a ja b §:n yhdistämisen johdosta. Lainkohdan asiasisältö ei muuttuisi.

79 a §. *Konsolidoidut omat varat.* Pykälää selvennettäisiin säätämällä tarkemmin niistä eristä, jotka sisällytetään konsolidointiryhmän omiin varoihin. Muutokset eivät merkitsi sisällöllisiä muutoksia nykyiseen rahoitustarkastuksen määräyksiin perustuvaan käytäntöön. Koska luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluu vain poikkeuksellisesti muita kuin konserniyrityksiä, 1 momentissa säädettäisiin, että konsolidoituihin omiin varoihin luetaan konsernitaseeseen sisältyvät 73, 74 ja 74 a §:ssä tarkoitettut erät vähennettynä konsernitaseeseen sisältyvillä 75 §:ssä tarkoitetuilla erillä. Nimenomaisesti mainittaisiin, että konserniyritysten yhdistelystä syntyvä konsernireservi luetaan konsolidoituihin omiin varoihin ja vastaavasti konsernitaseen mukainen konsernilikearvo vähennetään konsolidoiduista omista varoista. Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävien yritysten, so. osakkuusyritysten ja elinkeinoyhteisöjen yhdistelystä syntyvä liikearvo ja konsernireservi sisältyvät konsernitilinpäätöksen mukaiseen konsernireserviin ja konsernilikearvoon, jolloin ne otettaisiin huomioon suoraan 1 momentin nojalla. 1 mo-

mentissa todettaisiin lisäksi erikseen se jo nykyisin omaksuttu, rahoitustarkastuksen määräyksiin ja omia varoja koskevaan direktiiviin perustuva käytäntö, jonka mukaan vähemmistön osuus konsernin omasta pääomasta luetaan ensisijaisiin omiin varoihin.

Osakkuusyritysten ja sellaisten luottolaitosten tai omistusyhteisön tytäryritysten, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia eivätkä palveluyrityksiä, voitto tai tappio yhdisteltäisiin edellä ehdotetun 39 §:n mukaisesti konsernitilinpäätöksen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Vaikka tällaisia yrityksiä ei 5 §:n mukaisesti sisällytetä konsolidointiryhmään, niillä on merkittävä vaikutus luottolaitoksen konsolidoituihin taloudelliseen asemaan ja niiden vaikutus konsernin vapaaan omaan pääomaan on tarpeen ottaa huomioon konsolidoiduissa omissa varoissa. Osuus tällaisten yritysten voitoista ja tappioista sisältyisi nykykäytännön mukaisesti konsolidoituihin omiin varoihin suoraan ehdotetun 1 momentin nojalla eikä näistä eristä ole sen vuoksi tarpeen säätää erikseen. Menettely johtaisi siihen, että konsernin kirjanpidollisen oman pääoman ja konsolidointiryhmän ensisijaisen omien varojen välille ei muodostu sellaisia eroja, joiden vuoksi luottolaitoksen olisi laadittava erikseen kirjanpidollinen ja valvonnallinen konsernitase, muuten kuin niissä poikkeuksellisissa tapauksissa, jolloin konsolidointiryhmään kuuluu sellaisia 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja yrityksiä, joita ei yhdistellä tytäryrityksinä konsernitilinpäätökseen.

2 momentissa säädettäisiin konsolidoitujen omien varojen laskemisesta siitä käytännössä suhteellisen harvinaisessa tilanteesta, että luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluu yrityksiä, joihin luottolaitoksella tai omistusyhteisöllä on ainoastaan 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta suhde ja joita tämän vuoksi ei ole tytäryrityksinä sisällytetty konsernitilinpäätökseen. Tällaisessa tilanteessa olisi erikseen laadittava konsolidoitutase, johon yhdistettäisiin luottolaitos tai omistusyhteisö, sen kirjanpitolaissa tarkoitettut tytäryritykset ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettut muut konsolidointiryhmän tytäryritykset noudattaen, mitä kirjanpitolaissa ja 39 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Osakkuusyritykset ja muut tytäryritykset kuin luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset yhdisteltäisiin siten myös konsolidoituihin taseeseen pääomaosuusmenetelmällä.

79 a § *Konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärä.* Pykälässä säädettäisiin nykyisen 79 §:n 2 ja 3 momenttia vastaavasti konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärän laskemisesta. Luottolaitoksen olisi 1 momentin nojalla täytettävä 78 §:ssä tarkoitettu vakavaraisuussuhdetta koskeva vaatimus ja 78 a §:ssä tarkoitettu markkinariskien pääomavaatimus paitsi luottolaitoksen osalta laskettuna myös koko konsolidointiryhmän osalta. Konsolidoitu vakavaraisuussuhde laskettaisiin tämän pykälän mukaisesti konsolidoitujen 76 ja 77 §:n mukaisten varojen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten ja edellä 79 §:n mukaisesti laskettujen konsolidoitujen omien varojen suhteena. Vastaavasti 78 a §:n mukainen konsolidoitu konsolidoitujen omien varojen vaatimus laskettaisiin tämän pykälän mukaisesti laskettujen konsolidoitujen riskien perusteella.

2 momentissa säädettäisiin siitä, että 76 §:ssä tarkoitettut tase-erät samoin kuin tase-erät, joiden perustella lasketaan 78 a §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdissa tarkoitettu selvitys- ja vastapuoliriski, lasketaan konsolidoidusti siten, että konsolidoituina tase-erinä otettaisiin huomioon konsernitaseen mukaiset tase-erät.

Vastaavasti taseen ulkopuoliset sitoumukset laskettaisiin konserniyritysten sitoumusten yhteenlaskettuna määränä, josta on eliminoitu konsernin sisäiset sitoumukset.

Yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä edellä 79 §:n 2 momentin osalta on sanottu, sellaisten konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten tase-erät, joita ei sisällytetä kirjanpidolliseen konserniin, yhdistettäisiin 3 momentin mukaisesti taseeseen konsernitilinpäätöksen laatimista koskevien periaatteiden mukaisesti.

Koska 78 a §:n 1 momentin 1—3 kohdissa ja 2 momentissa tarkoitettujen riskien laskemiseen ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa tavanomaisia konsolidointiperiaatteita, 4 momentissa säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti siitä, että tällaiset riskit lasketaan konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten osalta yhteen rahoitustarkastuksen tarkemmin määrittämällä tavalla.

5 momentissa säädettäisiin nykykäytäntöä vastaavasti, että konsolidoitua omien varojen vähimmäismäärää koskevia vaatimuksia ei tarvitse erikseen täyttää alakonsolidointiryhmän osalta.

6 momentissa säädettäisiin kirjanpitoaissa tarkoitettuja yhteisyrityksiä koskevasta poikkeuksesta. Yhteisyritykset yhdistellään kon-

sernitilinpäätökseen kirjanpitolain mukaan niin sanotun osittaiskonsolidointimenetelmän mukaisesti, jolloin ne otetaan huomioon suoraan ehdotetun 79 §:n ja 2 momentin mukaisesti konsolidoituja omia varoja ja konsolidoitujen omien varojen vähimmäisvaatimusta laskettaessa. Jotta pieniin yhteisyrityksiin ei sovellettaisi ankarampia sääntöjä kuin pieniin tytäryrityksiin, 6 momentissa säädettäisiin, että yhteisyritykset saadaan jättää huomioon ottamatta niiden periaatteiden mukaisesti, joita 5 §:n 4 momentin mukaan saadaan soveltaa tytäryrityksiin.

Nykyiseen 3 momenttiin sisältyvät periaatteet siirrettäisiin ehdotettuun 81 a §:ään.

80 §. *Omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen kartuttamisvelvollisuus.* Pykälään tehtäisiin edellä 5 §:n kohdalla esitetyistä syistä johtuva terminologinen korjaus.

81 §. *Vakavaraisuudesta johtuvat voittovarojen käytön rajoitukset.* Pykälään tehtäisiin edellä 5 §:n kohdalla esitetyistä syistä johtuva terminologinen korjaus. Lisäksi voitonjakokiello ulotettaisiin johdonmukaisuussyistä koskemaan myös konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä. Lisäksi säännös laajennettaisiin koskemaan voitonjaon lisäksi jakokelpoisten varojen käyttämisestä omien osakkeiden hankkimiseen, koska osakeyhtiölain 6 luvun 9 §:n ja 7 luvun säännösten mukaan osakeyhtiö voi voitonjakokelpoisten varojen puitteissa hankkia omia osakkeitaan.

Voimassa olevan liikepankkilain 18 §:n mukaan liikepankkiin ei sovelleta osakeyhtiölain mukaista osakkeenomistajan vähimmäisosinko-oikeutta. Säännös kumottaisiin jäljempänä ehdotetun mukaisesti. Kaikkiin luottolaitoksiin sovellettaisiin siten vähemmistöosakkeenomistajien osinko-oikeuden turvaamiseksi osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momenttia. Näitä lainkohtia sovellettaisiin myös luottolaitoksen ja sen voitonjakoon, jollei 1 momentissa säädetyistä erityisistä voitonjakorajoituksesta muuta johdu. 2 momentissa säädettäisiin kuitenkin erikseen siitä, että luottolaitoksen konsolidointiryhmän osakeyhtiömuotoiseen tytäryritykseen sovellettaisiin mainittua osakeyhtiölain mukaista vähemmistöosinko-oikeutta silloinkin, kun konsolidoitu vakavaraisuussuhde alittaa laissa säädetyin määrän. Luottolaitoksen ja sen tytäryrityksen osakkeenomistajia kohdeltaisiin eri tavoin sen vuoksi, että luottolaitoksen osakaat voivat aina luottolaitokseen pääomaa sijoittaessaan olla tietoisia tällaisesta luottolaitoksen vakavarai-

suuden turvaamiseksi säädetystä erityisestä osinko-oikeuden rajoituksesta. Sitä vastoin rahoituslaitoksen osakkeenomistajat voivat vasta myöhemmin rahoituslaitoksen joutuesaluottolaitoksen määräysvaltaan tulla mainitun rajoituksen alaisiksi, jolloin tällaisten vähemmistöosakkeenomistajien taloudellinen asema heikkenisi täysin heistä itsestään riippumattomista syistä.

81 a §. *Tarkemmat määräykset.* 1 momentissa säädettäisiin yleisesti rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa tässä luvussa tarkoitettuja omia varoja ja omien varojen vähimmäisvaatimuksen laskemista samoin kuin konsolidoituja omia varoja ja konsolidoidun omien varojen vähimmäisvaatimuksen laskemista koskevia tarkempia määräyksiä.

Koska pykälässä rajoitettaisiin rahoitustarkastuksen norminantovalta nimenomaisesti pykälässä mainittujen direktiivien soveltamiseen eikä tällä tavoin rajattuun norminantovaltaan sisälly sellaista harkintavaltaa, joka voisi merkittävästi vaikuttaa luottolaitosten taloudelliseen asemaan, säännös ei olisi ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa. Säännös ei merkitsisi asiallista muutosta nykyiseen käytäntöön.

12 luku. Erinäiset säännökset

94 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälää täydennettäisiin ja johdonmukaistettaisiin siten, että sitä sovellettaisiin kaikilta osin kaikkiin konsolidointiryhmään kuuluvii yrityksiin. Salassapitovelvollisuus on tarpeen ulottaa yhdenmukaisin perustein koko konsolidointiryhmään, koska esimerkiksi luottosopimuksen asiakkaan kanssa voi tehdä konsernirakenteesta riippuen yhtä hyvin luottolaitos itse kuin sen tytäryrityksenä oleva rahoituslaitos. Tällöin tietojenanto-oikeutta konsolidointiryhmän sisällä ei myöskään tarvitsisi erikseen rajoittaa vaan esimerkiksi rahoitus toimintaan liittyviä asiakasrekistereitä voitaisiin hallinnoida keskitetysti konsernitasolla.

94 b §. *Tietojen luovuttaminen tutkimuskäyttöön.* Ehdotetun uuden pykälän mukaan luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saisi luovuttaa 94 §:ssä tarkoitettuja tietoja sisältäviä asiakirjoja tieteelliseen tutkimuskäyttöön sen jälkeen, kun asiakirjan valmistamisesta on kulunut 60 vuotta. Ennen asiakirjan luovuttamista tutkijasta tehtävälle henkilölle, häneltä olisi saatava kirjallinen sitoumus siitä, ettei hän käy-

tä asiakirjaa sen henkilön, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka niiden muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Pykälä vastaisi samamuodoltaan viranomastoiminnan julkisuudesta annettavaan lakiin ehdotettua vastaavaa säännöstä. Sitoumuksen antajan tulisi olla luonnollinen henkilö, koska sitoumuksen rikkomisesta rangaistaisiin salassapitovelvollisuuden rikkomisena.

Ehdotus ei merkitsisi sinänsä 94 §:ssä tarkoitettua salassapitovelvollisuuden lakkaamista mainitun ajan jälkeen vaan ainoastaan rajatun asiakirjan käyttöoikeuden luovuttamista etukäteen määritellyyn tutkimustarkoitukseen.

97 b §. *Voitonjako ja muu varojen käyttö.* Kaikkien osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi nykyinen liikepankkilain 18 § kumottaisiin ja vastaavia periaatteita sovellettaisiin kaikkiin osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluviin rahoituslaitoksiin, kuitenkin siten, että osakeyhtiölain vähemmistöosakkeenomistajan vähimmäisosinko-oikeutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluviin osakeyhtiöihin niin kuin edellä 81 §:n kohdalla on sanottu.

97 c §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Liike- osuus- ja säästöpankkilaeissa on säädetty hallintoelinten jäsenten vahingonkorvausvastuusta silloin, kun nämä rikkovat paitsi asiaomaisten yhteisölakien säännöksiä myös muita näiden pankkien toimintaa säänteleviä lakeja kuten luottolaitostoiminnasta annettua lakia. Sitä vastoin muiden osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten kuin liikepankkien hallintoelinten jäsenten yhteisöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu rajoittuu osakeyhtiölain säännösten rikkomiseen. Hypoteekkiyhdistyksistä annettuun lakiin ei sisälly lainkaan hallintoelinten jäsenten vahingonkorvausvastuuta koskevia säännöksiä. Luottolaitosten hallintoelinten jäsenten vahingonkorvausvastuun yhdenmukaistamiseksi liike-, osuus- ja säästöpankkilain vastaavat säännökset kumottaisiin ja tässä pykälässä säädettäisiin niitä vastaavasti kaikkien luottolaitosmuotojen osalta yhdenmukaisin perustein. Muutoksen johdosta muiden osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten hallintoelinten jäsenten yhteisöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu laajenisi kattamaan myös luottolaitostoimin-

nasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säädösten ja määräysten rikkomisen, esimerkiksi tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten laiminlyömisestä. Toisaalta liike-, osuus- ja säästöpankkien hallintoelinten jäsenten yhteisöoikeudellinen vahingonkorvausvelvollisuus rajoittuisi pykälässä nimenomaisesti mainittujen säädösten, so luottolaitostoinnasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säädösten sekä asianomaisten pankkilakien ja yleisten yhteisölakien sekä luottolaitoksen yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen rikkomiseen eikä enää ulottuisi yleisesti pankin toimintaa koskevien säädösten rikkomiseen. Tällä tavoin yksilöimätön vahingonkorvausvastuu ei vastaisi muussa yhteisöainsäädännössä säädettyä hallintoelinten jäsenten vahingonkorvausvastuuta ja olisi sen epämääräisyyden vuoksi vaikeasti sovellettavissa.

Tilintarkastajan ja hallintoneuvoston määrittämisen tarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta ja korvausvelvollisuuden sovittelua ja jakautumista useamman korvausvelvollisen kesken koskevat liikepankkilain, osuuspankkilain ja säästöpankkilain säännökset kumottaisiin ja niistä säädettäisiin yhteisesti kaikkien luottolaitosmuotojen osalta tässä pykälässä. Säännösten asiasisältö ei tältä osin muuttuisi lukuunottamatta sitä, että tilintarkastajien korvausvelvollisuudesta ei enää erikseen säädettäisi, koska vastaavat säännökset sisältyvät tilintarkastuslakiin.

5 momentissa todettaisiin selvyiden vuoksi, että korvauskanteen nostamisesta liike-, osuus- ja säästöpankin lukuun säädettäisiin edelleen liikepankkilaisissa, osuuspankkilaisissa ja säästöpankkilaisissa, koska näihin säännöksiin sisältyy sellaisia yhteisöoikeudellista päätöksentekoa koskevia säännöksiä, joiden yhtenäistäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

13 luku. Rangaistussäännökset ja uhkasakko

100 c § *Luottolaitoksen kirjanpitorikkomus.* Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien säännösten rikkomista koskevat yleiset rangaistussäännökset sisältyvät rikoslakiin, kirjanpitolakiin ja osakeyhtiölakiin. Nykyiseen osuus- ja säästöpankkilakiin sisältyy rangaistussäännöksiä, jotka poikkeavat edellä mainituista, myöhemmin säädetyistä yleisistä rangaistussäännöksistä. Osakeyhtiömuotoisiin luottolaitoksiin sovelletaan ainoastaan rikoslain, kirjanpitolain ja osakeyhtiölain

mainittuja rangaistussäännöksiä. Koska osakeyhtiölain ja kirjanpitolain rangaistussäännökset koskevat yksinomaan näiden lakien kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien säännösten rikkomista, osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten osalta luottolaitostoinnasta annetun lain tilinpäätöstä koskevien säännösten rikkominen ei siten tule nykyisen lainsäädännön mukaan lainkaan rangaistavaksi. Tämän vuoksi pykälässä säädettäisiin nykyistä kirjanpitolain mukaista kirjanpitorikkomusta ja osakeyhtiölain mukaista osakeyhtiörikkomusta vastaavasti rangaistavaksi luottolaitostoinnasta annetun lain tilinpäätöstä sekä sulautumista, jakautumista ja selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamista koskevien säännösten rikkominen rangaistavaksi samalla tavoin kuin kirjanpitolain ja osakeyhtiölain mukaan.

Ehdotettujen tilinpäätöksen julkistamisvelvollisuutta koskevan 40 §:n ja osavuosikatsauksen laatimisvelvollisuutta koskevan 41 §:n noudattamisen tehostamiseksi pykälässä säädettäisiin lisäksi tilinpäätöksen julkistamista ja osavuosikatsausta koskevien säännösten laiminlyönti samalla tavalla rangaistavaksi. Rangaistussäännös olisi näiltä osin yhdenmukainen osakeyhtiölain ja kirjanpitolain vastaavien rangaistussäännösten kanssa.

100 d §. *Luottolaitoksen varojen jakamista koskevien säännösten rikkominen.* Pykälässä säädettäisiin osakeyhtiörikosta koskevan osakeyhtiölain 16 luvun 8 §:n 4, 5 ja 6 kohtaa vastaavasti rangaistussäännös, jonka mukaan luottolaitosrikoksena tuomittaisiin 24 a §:n vastainen lainan antaminen, vakuuden asettaminen tai omien tai emoyrityksen osakkeiden, osuuksien, pääomallainojen tai debentuurien hankkiminen, pääomallainan palauttaminen ja koron maksaminen 38 §:n säännösten vastaisesti sekä varojen jakaminen tämän lain, osakeyhtiölain, osuuskuntalain, osuuspankkilain tai säästöpankkilain vastaisesti. Samalla kumottaisiin liikepankkilakiin, osuuspankkilakiin ja säästöpankkilakiin sisältyvät laitonta voitonjakoa ja laitonta omien osakkeiden ja osuuksien pantiksi ottamista koskevat säännökset.

14 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

109—111 §. Pykälät kumottaisiin. Ennen lain voimaantuloa ja lain voimaantuloa lähimmän seuraavan kahden vuoden ajan liik-

keeseenlaskettuihin arvopapereihin sovellettaisiin kuitenkin edelleen näitä pykälä jäljenmpänä ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaisesti.

Siirtymäsäännökset

1. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan saman aikaisesti uuden kirjanpitolain voimaantulon kanssa, koska ehdotus liittyy merkittävältä osin uuteen kirjanpitolakiin.

2. Ehdotetun 36 §:n mukaisesti todennäköiseen arvoon arvostettavat arvopaperit saatisiin siltä tilikaudelta, jona laki tulee voimaan ja sitä seuraavilta kahdelta tilikaudelta merkitä tilinpäätökseen nykyisen käytännön mukaisesti, jotta luottolaitokset voivat varautua muun muassa arvostuskäytännön muuttumisesta mahdollisesti johtuviin verovaikutuksiin.

3. Luottolaitosten ennen lain voimaantuloa nykyisen lain 36 §:n nojalla liikkeeseen laskemiin pääomasijoituksiin sovellettaisiin nykyistä lakia. Siten tällaiset pääomasijoitukset saataisiin ehdotetusta 38 §:stä ja 73 §:ään ehdotetuista muutoksista huolimatta lukea sidottuun omaan pääomaan ja ensisijaisiin omiin varoihin siihen saakka, kunnes ne mahdollisesti lunastetaan takaisin. Tällaisinkin pääomasijoituksiin sovellettaisiin kuitenkin lain voimaantulosta lähtien ehdotettua 73 §:n 3 momenttia, jonka mukaan omiin varoihin ei saataisi lukea pääomasijoituksia, joiden pääoman taikka koron, osingon tai muun hyvityksen maksamisesta on asetettu momentissa määritelty konsolidointiryhmän tai siihen rinnastettavan ryhmän sisäinen vakuus.

4. Ehdotetut tilintarkastusta koskevat säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian lain voimaan tulon jälkeen. Tilintarkastajan kelpoisuutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin siten siitä alkaen, kun tilintarkastajia ensimmäisen kerran lain ja yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaisesti valitaan lain voimaantulon jälkeen. Muutoin tilintarkastusta koskevia säännöksiä olisi noudatettava siitä alkaen, kun tämän lain edellyttämät kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja on valittava. Käytännössä lakia olisi siten noudatettava ensimmäisestä lain voimaantulon jälkeen pidettävästä varsinaisesta yhtiökokouksesta tai siihen rinnastettavasta ylimmän toimielimen kokouksesta alkaen.

5. Kumottavaksi ehdotettuja 109—111 §:ää sovellettaisiin edelleen niihin joukkovelkakirjalainoihin, jotka on laskettu liikkeeseen ennen lain voimaantuloa tai lain voimaantuloa seuraavan kahden vuoden kuluessa. Siirtymäaika laskettaisiin lain voimaantulopäivästä.

1.2. Liikepankkilaki

2 luku. Perustaminen ja osakepääoma

7 §. 2 momentissa oleva osakepääoman korotuksen maksua koskeva rajoitus kumotaisiin, koska osakeyhtiölain apporttia ja jälkiapporttia koskevat säännökset, erityisesti sen jälkeen kun niitä on osakeyhtiölaissa tarkennettu, riittävät turvaamaan osakepääoman riittävän katteen eikä vastaavaa rajoitusta ole säädetty muiden osakeyhtiömuotoisten luottolaitosten osalta. Luottolaitostoinnasta annetun lain 13 §:ssä oleva vaatimus perustamis pääoman maksamisesta rahana samoin kuin osuus- ja säästöpankkilaissa olevat vaatimukset sijoitusosuuksipääoman ja kantarahaston maksamisesta jäisivät kuitenkin voimaan.

3 luku. Hallinto

13 §. Pykälässä säädetty rajoitus, joka koskee hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenen, toimitusjohtajan ja toimipaikan valvojan oikeutta kuulua toisen talletuspankin hallintoon ehdotetaan kumottavaksi, koska luottolaitosten erilaisten omistus- ja yhteistoimintajärjestelyjen mahdollistamiseksi tällaisista rajoituksista olisi tarkoituksenmukaisempaa määrätä liikepankin yhtiöjärjestyksessä niin kuin edellä luottolaitostoinnasta annetun lain 14 §:n kohdalla sanotaan.

16 §. 1 momentissa oleva äänestysrajoitus kumottaisiin.

18 §. Pykälä kumottaisiin ja vastaavista periaatteista säädettäisiin luottolaitostoinnaksiin lisättäväksi ehdotetussa 97 b §:ssä siinä mainittujen periaatteiden mukaisesti kaikkien luottolaitosten osalta. Liikepankkilain nykyisestä säännöksestä poiketen vähemmistöosakkeenomistajan vähimmäisosinko-oikeutta koskevaa osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momenttia sovellettaisiin kuitenkin kaikkiin luottolaitoksiin edellä luottolaitoslain 81 §:n mukaisin rajoituksin.

7 luku. Vahingonkorvausvelvollisuus

60—63 §. Pykälät kumottaisiin ja niiden sisältö siirrettäisiin luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin niin kuin edellä luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n osalta sanotaan.

64 §. 2 momenttia tarkistettaisiin edellä 60—63 §:n kumoamisen johdosta. Lainkohdan asiasisältö ei muuttuisi.

8 luku. Rangaistussäännökset

65 §. Pykälän 2 ja 3 kohta kumottaisiin edellä luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotetun uuden 100 d §:n vuoksi.

9 luku. Erinäiset säännökset

66 §. Pykälä siirrettäisiin luottolaitoslain 24 a §:ksi, jolloin se tulisi sovellettavaksi yhtäläisesti kaikkiin luottolaitoksiin niiden yhteisömuodosta riippumatta. Lisäksi siihen tehtäisiin mainitun lainkohdan perusteluista ilmenevät muutokset.

1.3. Säästöpankkilaki

3 luku. Oman pääoman kartuttaminen, peruspääoma, kantarahasto ja vararahasto

20 §. 2 momenttia tarkistettaisiin luottolaitoslakiin ehdotetun uuden 24 a §:n johdosta.

3 momentissa oleva säännös omien ja emoyrityksen kantarahasto-osuuksien pantiksi ottamisesta kumottaisiin ja sen sisältö siirrettäisiin luottolaitoslain 24 a §:ään, jolloin se tulisi sovellettavaksi yhtäläisesti kaikkiin luottolaitoksiin niiden yhteisömuodosta riippumatta. Lisäksi siihen tehtäisiin mainitun lainkohdan perusteluista ilmenevät muutokset.

4 momenttia täsmennettäisiin 3 momentin kumoamisen johdosta. Momentin asiasisältö ei muuttuisi.

38 §. Voimassa olevan 3 momentin mukaan peruspääoman ja kantarahaston alentamiselle tappioiden kattamiseksi on haettava valtiovarainministeriön lupa. Koska muussa yhteisölainsäädännössä pääoman alentaminen tappioiden kattamiseksi ei edellytä viranomaislupaa eikä alentaminen vaikuta pankin

vakavaraisuuteen, 3 momentti kumottaisiin.

40 §. 2 momentissa olevia säästöpankin ja 5 momentissa olevia konsernin voitonjakoa koskevia säännöksiä tarkistettaisiin osakeyhtiölain mukaisiksi siten, että taseeseen aktivoitua perustamismenot, omien kantarahasto-osuuksien hankintameno ja konserniyritysten vapaaehtoisista varauksista konsernitaseeseen vapaaksi omaksi pääomaksi merkitty määrä säädettäisiin jakokelvottomiksi eriksi. Selvyyden vuoksi lisättäisiin viittaus pääomalainojen koronmaksun voitonjakoa rajoittavaan vaikutukseen. Mikäli pääomalainoille tilikaudelta maksettava korko tai muu hyvitys otetaan huomioon jo kuluna tilinpäätöksessä, pääomalainoille tilikaudelta maksettavaa korkoa tai muuta hyvitystä ei tarvitsisi enää erikseen ottaa huomioon voitonjakoa vähentävänä eränä.

4 luku. Hallinto

57 §. Säästöpankin hallintoelinten oikeutta osallistua toisen talletuspankin hallintoon koskeva lakisääteinen rajoitus kumottaisiin edellä luottolaitostoiminnasta annetun lain 14 §:n ja liikepankkilain 13 §:n kohdalla mainituin perustein.

9 luku. Vahingonkorvausvelvollisuus

127—130 §. Pykälät kumottaisiin ja niiden sisältö siirrettäisiin osittain tarkistettuna luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin edellä luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n osalta mainituin perustein.

131, 133 ja 134 §. Lainkohtien pykäläviittaukset tarkistettaisiin edellä 127—130 §:n kumoamisen johdosta.

10 luku. Rangaistussäännökset

135 §. Pykälän 1 momentti kumottaisiin sen johdosta, että vastaavat säännökset sisällytettäisiin tarkistettuna ehdotettuun luottolaitoslain 100c §:ään.

136 §. Pykälää tarkistettaisiin luottolaitoslakiin lisättäväksi ehdotettua 100 d §:ää vastaavasti.

1.4. Laki säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi

4 §. 2 momentissa oleva viittaus talletus-

pankkilakiin poistettaisiin talletuspankkilain kumoamisen johdosta. Momentin asiasisältö säilyisi ennallaan.

3 momentin säännös, jonka mukaan laissa tarkoitetun yhtiön yhtiöjärjestyksen vahvistaa valtiovarainministeriö, kumottaisiin, koska muita luottolaitosmuotoja koskevat vastaavat säännökset on jo aikaisemmin kumottu tarpeettomina.

6 §. 1 momentissa oleva viittaussäännös muutettaisiin liikepankkilain 7 §:n kumoamisen johdosta koskemaan vastaavaa osakeyhtiölain säännöstä. Lisäksi 1 momentin viimeinen virke, jonka mukaan säätiö ei saa luovuttaa säästöpankkiosakeyhtiön osakkeita ilman valtiovarainministeriön lupaa, kumottaisiin. Luottolaitoslakiin lain säätämisen jälkeen lisätyt säännökset omistajakontrollista varmistavat sen, että osakkeita ei luovuteta epäsovikille tahoille. Säätiön säännöt ja säätiön yleinen valvonta varmistavat toisaalta sen, että säästöpankkiosakeyhtiön kertynyt nettovarallisuus tulee käytetyksi alkuperäisen säästöpankin tarkoituksen mukaisesti säästäväisyyden edistämiseen. Valtiovarainministeriön lupamenettelyssä toteutettava valvonta korvautuisi siten yhtäältä rahoitustarkastuksen suorittamalla omistajakontrollivalvonnalla ja toisaalta jäljempänä ehdotetun mukaisesti patenti- ja rekisterihallituksen suorittamalla yleisellä säätiöiden toiminnan valvonnalla.

7 §. 2 momenttia tarkistettaisiin 8 §:n kumoamisen johdosta.

8—10 §. Pykälät kumottaisiin, jonka jälkeen patenti- ja rekisterihallitus valvoisi yleisviranomaisena säästöpankkisäätiöitä kuten muitakin säätiöitä. Rahoitustarkastus valvoisi kuitenkin edelleen sitä, että säätiöt täyttävät luottolaitoslain yleistä omistajakontrollia koskevien säännösten mukaisesti luottolaitoksen omistajalle laissa asetetut vaatimukset.

11 §. 1 pykälässä oleva viittaussäännös muutettaisiin talletuspankkilain kumoamisen johdosta koskemaan luottolaitostoinnasta annetun lain vastaavaa säännöstä. Pykälään asiasisältö säilyisi ennallaan.

1.5. Osuuspankkilaki

2 a luku. Osuuspankkien yhteenliittymä

7 m §. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin keskusyhteisön

velvollisuudesta laatia yhteenliittymän osavuosikatsaus sekä julkistaa osavuosikatsaus ja tilinpäätös niin kuin edellä luottolaitostoinnasta annetun lain 40 ja 41 §:n osalta on sanottu. Keskusyhteisön jäsenluottolaitos olisi velvollinen pitämään yhteenliittymän tilinpäätöksen ja osavuosikatsauksen yleisön saatavilla luottolaitostoinnasta annetun lain 40 §:n mukaisesti. Yhteenliittymän osavuosikatsaus olisi laadittava soveltuvin osin samassa laajuudessa ja samojen periaatteiden mukaisesti kuin vuositilinpäätös.

3 luku. Sijoitusosuuksipääoma ja vararahasto

11 §. Voimassa olevan 2 momentin mukaan sijoitusosuuksipääoman alentamiselle tappioiden kattamiseksi on haettava valtiovarainministeriön lupa. Koska muussa yhteisölainsäädännössä pääoman alentaminen tappioiden kattamiseksi ei edellytä viranomaislupaa eikä alentaminen vaikuta pankin vakavaraisuuteen, 2 momentti kumottaisiin.

12 §. 2 momenttia tarkistettaisiin luottolaitoslakiin ehdotetun uuden 24 a §:n johdosta.

3 momentissa oleva säännös omien ja emoyrityksen sijoitusosuuksien pantiksi ottamisesta kumottaisiin ja sen sisältö siirrettäisiin luottolaitoslain 24 a §:ksi, jolloin se tulisi sovellettavaksi yhtäläisesti kaikkiin luottolaitoksiin niiden yhteisömuodosta riippumatta. Lisäksi siihen tehtäisiin mainitun lainkohdan perusteluista ilmenevät muutokset.

4 momenttia täsmennettäisiin 3 momentin kumoamisen johdosta. Momentin asiasisältö ei muuttuisi.

13 a §. Osuuspankin ja sen konsernin voittonjakoa koskevia säännöksiä tarkistettaisiin osakeyhtiölain mukaisiksi siten, että taseeseen aktivoidut perustamismenot, omien sijoitusosuuksien hankintameno ja konserniyritysten vapaaehtoisista varauksista konsernitaseeseen vapaaksi omaksi pääomaksi merkitty määrä säädettäisiin jakokelvottomiksi eriksi. Selvyyden vuoksi lisättäisiin viittaus pääomalainojen koronmaksun voittonjakoa rajoittavaan vaikutukseen.

Mikäli pääomalainoille tilikaudelta maksettava korko tai muu hyvitys otetaan huomioon jo kuluna tilinpäätöksessä, pääomalainoille tilikaudelta maksettavaa korkoa tai muuta hyvitystä ei tarvitsisi enää erikseen ottaa huomioon voittonjakoa vähentävänä eränä.

19 §. Osuuspankin hallintoelinten oikeutta osallistua toisen talletuspankin hallintoon koskeva lakisääteinen rajoitus kumottaisiin edellä luottolaitostoiminnasta annetun lain 14 §:n ja liikepankkilain 13 §:n kohdalla mainituin perustein.

6 a luku. Osakeyhtiön perustaminen jatka-
maan osuuspankin toimintaa sekä
osuuspankin muuttaminen osa-
keyhtiöksi

41 f §. 4 momentin säännös, jonka mukaan lainkohdassa tarkoitettua pankin yhtiöjärjestyksen vahvistaa valtiovarainministeriö, kumottaisiin, koska muita luottolaitosmuotoja koskevat vastaavat säännökset on jo aikaisemmin kumottu tarpeettomina.

9 luku. Vahingonkorvausvelvollisuus

85—88 §. Pykälät kumottaisiin ja niiden sisältö siirrettäisiin osittain tarkistettuna luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin edellä luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n osalta mainituin perustein.

89—91 §. Pykälä tarkistettaisiin edellä 85—88 §:n kumoamisen johdosta.

10 luku. Rangaistussäännökset

92 §. Pykälän 1 momentti kumottaisiin sen johdosta, että vastaavat säännökset sisällytettäisiin tarkistettuna ehdotettuun luottolaitoslain 100 c §:ään.

93 §. Pykälää tarkistettaisiin luottolaitoslakiin lisättäväksi ehdotettua 100 d §:ää vastaavasti.

1.6. Laki hypoteekkiyhdistyksistä

2 luku. Hypoteekkiyhdistyksen perustaminen

7 §. 1 momentin 12 kohta kumottaisiin tarpeettomana edellä ehdotetun luottolaitostoiminnasta annetun lain 14 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta.

4 luku. Hypoteekkiyhdistyksen liiketointa

21 §. 2 momentti kumottaisiin tarpeettomana, koska vastaava säännös sisältyy luot-

tolaitostoiminnasta annetun lain 20 §:ään.

1.7. Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa

5 luku. Erinäiset säännökset

23 §. *Maksuvalmius.* Pykälässä säädettäisiin nykyistä rahoitustarkastuksen määräystä vastaavasti, että ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttoriin sovellettaisiin luottolaitoslain 67 §:n mukaista kassavarantovaatimusta.

1.8. Laki sijoituspalveluyrityksistä

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. *Soveltamisala.* Lakiin ehdotettavien rakenteellisten muutosten johdosta pykälään lisättäisiin selvyyden vuoksi uusi 5 momentti, jossa todettaisiin, että sijoituspalveluyrityksiin sovelletaan osittain myös luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä laissa jäljempänä tarkemmin sanotulla tavalla.

5 §. *Määritelmät.* Pykälään lisättäisiin uudeksi 5 momentiksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia vastaavasti palveluyrityksen määritelmä, koska palveluyritykset on luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten omien varojen riittävydestä annetun direktiivin (92/6/ETY) nojalla sisällytettävä sijoituspalveluyrityksen konsolidoituun valvontaan samalla tavoin kuin luottolaitoksissa.

6 §. *Konsolidointiryhmä.* Pykälää tarkistettaisiin samoilla perusteilla kuin mitä edellä luottolaitostoiminnasta annetun lain 5 §:n osalta on sanottu, koska konsolidoidun valvonnan laajuus määräytyy direktiivien perusteella luottolaitoksissa ja sijoituspalveluyrityksissä täysin samojen periaatteiden mukaisesti.

3 luku. Sijoituspalveluyrityksen toiminta

20 a §. *Omien ja emoyrityksen osakkeiden, pääomalainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen.* Lakiin lisättäisiin ehdotettua luottolaitoslain 24 a §:ää vastaava pykälä, koska asiakkaiden arvopaperikaupan rahoittaminen voi olla sijoituspalveluyrityksen tavanomaista liiketointa ja osakeyhtiölain rajoituksista on tämän vuoksi tarpeen poiketa samoin perustein kuin luottolaitosten osalta.

4 luku. Tilinpäätös ja tilintarkastus

21—25 §. 21 §:ssä säädettäisiin, että sijoituspalveluyrityksen tilinpäätökseen sovelletaan, mitä luottolaitostoinnasta annetussa laissa säädetään luottolaitosten tilinpäätöksestä. Pykälä ei merkitsisi asiallista muutosta nykyiseen tilanteeseen. Lainsäädännön selkiyttämiseksi ja sen varmistamiseksi, ettei samaa liiketoimintaa harjoittaviin yrityksiin sovellettavia asiallisesti samansisältöisiä säännöksiä tulkittaisi eri tavoin, laissa olevat luottolaitoslain kanssa asiallisesti samansisältöiset mutta eri sanoin ilmaistut 22—25 §:n säännökset kumottaisiin ja korvattaisiin viittauksella luottolaitoslain vastaaviin säännöksiin.

Selvyyden vuoksi 21 §:ssä säädettäisiin erikseen siitä, että sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksen julkistamiseen sovelletaan ainoastaan osakeyhtiölain säännöksiä. Sijoituspalveluyritykseen ei siten sovelleta luottolaitoslain 40 §:ää.

26—28 § Tilintarkastusta koskevat säännökset yhdenmukaistettaisiin luottolaitoslainsäädännön vastaavien säännösten kanssa viittaamalla vastaaviin luottolaitostoinnasta annetun lain säännöksiin ja kumoamalla samansisältöiset määräykset.

5 luku. Vakavaraisuus ja riskien hallinta

29 §. *Yleissäännös riskien hallinnasta.* 2 momentin tehtäisiin edellä luottolaitostoinnasta annetun lain 68 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

30 §. *Maksuvalmius.* Nykyisessä pykälässä säädetty rahoitustarkastuksen rajoittamaton norminantovaltuus kumottaisiin, koska säännös sisältää nykyisellään sellaisen rajoittamattoman norminantovaltuuden, joka on ristiriidassa lainsäädäntövallan delegointia koskevien yleisten periaatteiden kanssa. Tällaisia määräyksiä ei ole myöskään käytännössä annettu eikä sijoituspalveluyrityksen maksuvalmiuden sääntelystä myöskään ole mitään kansainvälisiä normeja, joihin tällaisessa norminannossa voitaisiin tukeutua.

31—43 §. Nykyisten 31—43 §:ien säännökset korvattaisiin viittauksilla luottolaitoslakin vastaaviin säännöksiin lainsäädännön selkiyttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että luottolaitoksen ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuussuhde lasketaan samalla tavalla, lukuunottamatta niitä nykyisen 31 §:n 2 ja 4 momentin ja 40 §:n määräyksiä, jotka so-

veltuvat ainoastaan sijoituspalveluyrityksiin. Pykälä ei merkitse asiallista muutosta nykyiseen lainsäädäntöön. Ehdotetussa 32 §:ssä täydennettäisiin luottolaitoslain 80 ja 81 §:n säännöksiä siten, että lainkohdissa tarkoitettu velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin omien varojen vaatimusta koskevien vaatimusten täyttämiseksi ja osingonjakokiello koskevat sekä sellaisia tilanteita, joissa omien varojen määrä ei vastaa luottolaitoslaisissa säädettyä omien varojen tai konsolidoitujen omien varojen vaatimuksen suhteellista määrää, että niitä tilanteita, joissa omien varojen määrä ei vastaa 31 §:ssä säädettyä omien varojen ehdotonta vähimmäismäärää.

6 luku. Suurten vastuiden hallinta

Nykyisen 6 luvun säännökset kumottaisiin ja korvattaisiin 31 §:ään lisättävällä viittauksella luottolaitoslain vastaaviin säännöksiin lainsäädännön selkiyttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että luottolaitoksen ja sijoituspalveluyritysten asiakasriskiä koskevat rajoitukset lasketaan samalla tavalla. Muutos ei merkitse sisällöllistä muutosta nykyiseen lainsäädäntöön.

8 luku. Rangaistussäännökset

56 a §. *Sijoituspalveluyrityksen kirjanpitorikkomus.* Lakiin lisättäisiin uusi rangaistussäännös yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä edellä luottolaitostoinnasta annetun lain 100 c §:n 1 kohdan osalta on sanottu. 4 luvun viittaussäännösten johdosta pykälää sovellettaisiin silloin, kun sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksen laatimisessa ei ole noudatettu, mitä luottolaitostoinnasta annetun lain 4 luvussa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä ja määräyksissä on säädetty tai määrätty tilinpäätöksen laatimisesta.

56 b §. *Sijoituspalveluyrityksen omien osakkeiden hankinnan rahoittamista koskevien säännösten rikkominen.* Lakiin lisättäisiin uusi rangaistussäännös yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä edellä 16 a §:n, luottolaitostoinnasta annetun lain 24 a §:n ja 100 d §:n 3 kohdan osalta on sanottu

1.9. Laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa

4 luku. Muut säännökset

15 §. *Maksuvalmius.* Pykälää muutettaisiin

yhdenmukaisesti edellä sijoituspalvelu yrityksistä annetun lain 30 §:ää ehdotetun muutoksen kanssa.

1.10. Rahoitustarkastuslaki

1 luku. Yleiset säännökset

2 §. *Valvottavat.* Pykälän 17 kohta kumotaisiin edellä säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankista annettuun lakiin ehdotettujen muutosten vuoksi, jotka koskevat säästöpankkisäätiöiden siirtämistä patentti- ja rekisterihallituksen harjoittamaan yleiseen säätiövalvontaan.

Pykälään lisättäisiin omaksi kohdaksi luottolaitoksen ja sijoituspalvelu yrityksen omistusyhteisö. Edellä tässä esityksessä ehdotetun luottolaitostoiminnasta annetun lain 68 §:n ja sijoituspalvelu yrityksistä annetun lain 29 §:n mukaan luottolaitoksen ja sijoituspalvelu yrityksen konsolidointiryhmään kuuluvaa yritykseen sovelletaan itsenäisesti mainituissa lainkohdissa tarkoitettuja riskienhallintajärjestelmiä ja sisäistä valvontaa koskevia vaatimuksia ja esimerkiksi rahoitustarkastuksen määräykset velvoittavat suoraan kutakin konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä. Koska sellaisissa konsernirakenteissa, joissa omistusyhteisö on luottolaitoksen tai sijoituspalvelu yrityksen emoyritys, vastuu riskienhallintajärjestelmistä ja sisäisestä valvonnasta on käytännössä koko konsolidointiryhmän osalta omistusyhteisöllä, rahoitustarkastuksen valvontavaltuudet on tarpeen ulottaa myös omistusyhteisöön samassa laajuudessa kuin luottolaitokseen ja sijoituspalvelu yritykseen.

3 §. *Sovellettavat säännökset.* 2 momenttiin lisättäisiin viittaus lakiin yleisten asiakirjojen julkisuudesta, koska mainitun lain soveltamatta jättämiseen ei ole esitettävissä erityisiä perusteita. 18 §:n säännöstä rahoitustarkastuksen toimielimen jäsenen ja virkamiehen ja muun 18 §:ssä mainitun henkilön salassapitovelvollisuudesta sovellettaisiin edelleen erityislakina asiakirjojen julkisuudesta annetun lain säännösten estämättä.

3 luku. Valvontavaltuudet

11 §. *Tarkastus- ja tietojensaantioikeus.*

Rahoitustarkastuksen tietojensaanti- ja tarkastusoikeutta laajennettaisiin 4 momentissa luottolaitosten konsolidoitua valvontaa koskevan direktiivin (92/30/ETY) mukaisesti kattamaan kaikki konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset. Samalla luottolaitoksen konserniin kuuluvien yritysten osalta tiedonsaanti- ja tarkastusvaltuuksien määrittelyä täsmennettäisiin. Lisäksi pykälää täsmennettäisiin siten, että valvottavaan sovellettavat tietojensaanti- ja tarkastusoikeudet koskisivat koko laajuudessaan myös 4 momentissa tarkoitettuja yrityksiä. Tietojensaanti- ja tarkastusoikeutta rajoittaisi kuitenkin näidenkin yritysten osalta 1—3 momentin mukainen vaatimus siitä, että tietojen hankkimisen ja niiden tarkastamisen tulee olla tarpeellista valvottavan valvonnan kannalta. Tietojen hankkimisen ja tarkastuksen tarpeellisuuden arviointi olisi koko pykälän osalta johdonmukaisesti valvontaviranomaisen itsensä tehtävä, koska tietojensaanti- ja tarkastusoikeuden riitauttaminen saattaisi johtaa valvonnan tavoitteiden vaarantumiseen esimerkiksi tilanteissa, joissa on aihetta epäillä väärinkäytöksiä tai joissa luottolaitoksen vakavaraisuuden kannalta vaarallisen suuret riskit saattavat nopeasti realisoitua. Direktiivin artiklan 3.4 mukaisesti tietojensaanti- ja tarkastusoikeus koskisi myös yrityksiä, jotka luottolaitostoiminnasta annetun lain 5 §:n 4 tai 5 momentin nojalla on jätetty sisällyttämättä konsolidoituun valvontaan.

5 luku. Erinäiset säännökset

23 §. *Uhkasakko.* Rahoitustarkastuksen oikeutta asettaa uhkasakko laajennettaisiin edellä 11 §:ään tehdyn tietojensaanti- ja tarkastusoikeuden laajenuksen mukaisesti.

2. Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.1998 lukien tai sitä myöhemmin uuden kirjanpitolain tullessa voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/1993) 23 §, 66 §:n 2 momentti, 70 §:n 4—6 momentti, 76 §:n 2 momentti sekä 78 b ja 109—111 §,

sellaisina kuin niistä ovat 23 ja 78 b § laissa 570/1996,

muutetaan 2 §:n 2 momentti, 5 §, 8 §:n 3 momentti, 14 §:n 3 kohta, 18 §:n 1 momentti, 20 §:n 2 momentin 8 kohta, 21 ja 22 §, 4 luku, 67 §:n 2 momentin 4 kohta, 68 ja 69 §, 70 §:n 3 momentti, 71 §, 72 §:n otsikko ja 1 ja 4 momentti, 73, 74 ja 74 a §, 75 §:n 2 ja 3 momentti, 76 §:n otsikko sekä 1 momentin johtolause ja I ryhmän 3 kohta, 77, 78 ja 78 a §, 78 c §:n 3 momentti, 79, 80 ja 81 § sekä 94 §:n 1—3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5, 69, 71 ja 78 § osaksi mainitussa laissa 570/1996, 21 ja 22 §, 72 §:n 1 ja 4 momentti, 74 a ja 78 a §, 78 c §:n 3 momentti, 79 ja 80 § sekä 94 §:n 1—3 momentti viimeksi mainitussa laissa, 4 luku ja 73 § osaksi laissa 578/1997 ja 68 § osaksi laissa 1689/1995, sekä

lisätään lakiin uusi 5 b §, 20 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 24 a §, 67 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1683/1995, uusi 4 momentti, 75 §:ään uusi 3 ja 5 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 76 §:n 1 momentin II ryhmään uusi 7 ja 8 kohta sekä lakiin uusi 79 a, 81 a, 94 b, 97 b, 97 c, 100 c ja 100 d § seuraavasti:

2 §

Luottolaitos

Talletuspankkeja ovat liikepankit, säästöpankit, säästöpankkiosakeyhtiöt, osuuspankit, osuustoiminnalliset osakeyhtiömuotoiset pankit, osuuspankkilain (1271/1990) 41 b §:ssä tarkoitetut osakeyhtiömuotoiset pankit ja Postipankki Oy.

5 §

Konserni ja konsolidointiryhmä

Konsernilla, emoyrityksellä ja tytäryrityksellä tarkoitetaan tässä laissa kirjanpitolaisissa (/) tarkoitettua konsernia, emoyritystä ja tytäryritystä.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan luottolaitos, sen kotimainen tai ulkomainen omistusyhteisö sekä kotimainen ja ulkomainen luottolaitos, rahoituslaitos ja palveluyritys,

1) johon luottolaitoksella tai sen omistusyhteisöllä on kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla määräysvalta,

2) jolla on luottolaitoksen, sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa yhteinen hallinto, tai

3) jota johdetaan yhteisesti luottolaitoksen, sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa.

Mitä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetään tytäryrityksestä, sovelletaan vastaavasti yritykseen, johon luottolaitoksella tai sen omistusyhteisöllä on 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde.

Omistusyhteisöstä sekä luottolaitoksesta, jolla on 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta luottolaitokseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen taikka 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde taseen loppusummaltaan pienempään luottolaitokseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen, käytetään tässä laissa nimitystä konsolidointiryhmän emoyritys. Luottolaitoksesta, rahoituslaitoksesta tai palveluyrityksestä, johon luottolaitoksella tai omistusyhteisöllä

on 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta, sekä luottolaitoksesta, rahoituslaitoksesta ja palveluyrityksestä, johon taseen loppusummaltaan suuremmalla omistusyhteisöllä tai luottolaitoksella on 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde, käytetään tässä laissa nimitystä konsolidointiryhmän tytäryritys.

Konsolidointiryhmän tytäryritys, jonka taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti sen emoyrityksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa ecua vastaava markkamäärä, saadaan jättää yhdistelemättä konsolidointiryhmään. Jos konsolidointiryhmän tällaisen tytäryrityksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konsolidointiryhmän tytäryritysten taseen loppusumman kanssa on vähintään viisi prosenttia konsolidoidun taseen loppusummasta taikka jos yritys on yhdisteltävä konsernitilinpäätökseen, se on kuitenkin yhdisteltävä konsolidointiryhmään.

Konsolidointiryhmään kuuluva yritys voidaan jättää huomioon ottamatta konsolidoitua valvontaa koskevia säännöksiä sovellettaessa rahoitustarkastuksen kussakin yksittäistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti, jos soveltaminen ei ole tarpeen luottolaitoksen konsolidoidun valvonnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

5 b §

Huomattava omistusosuus

Huomattavalla omistusosuudella tarkoitetaan sellaista omistusosuutta luottolaitoksessa tai muussa yrityksessä, joka käsittää vähintään kymmenen prosenttia luottolaitoksen tai muun yrityksen kaikista osakkeista tai osuuksista taikka niin suuren määrän osakkeita tai osuuksia, että ne tuottavat vähintään kymmenen prosenttia kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Ääniosuuden laskemisessa noudatetaan soveltuvien osin, mitä kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä säädetään.

Huomattavaa omistusosuutta laskettaessa luottolaitoksen omistamiksi luetaan myös sellaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuulumattoman rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen omistamat osakkeet ja osuudet, joka on luottolaitoksen kirjanpitolaisissa tarkoitettu osakkuusyritys, samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa tällaisen

rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia. Osakkeet, joita koskevat tiedot saadaan jättää tilinpäätöksessä erittelemättä osakeyhtiölain (734/1978) 11 luvun 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, sekä vastaavat osuudet, saadaan kuitenkin jättää huomioon ottamatta.

8 §

Toiminimi

Valtiovarainministeriö voi antaa talletuspankin konsolidointiryhmään kuuluvalla yritykselle luvan käyttää toiminimessään nimitystä "pankki" tai viittausta talletuspankin toimintaan.

14 §

Yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen sisältö

Luottolaitoksen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä on, sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään, määrättävä:

3) hallintoneuvoston jäsenen, hallituksen jäsenen ja varajäsenen, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan, toimihenkilön ja säästöpankin valtuutetun oikeudesta kuulua toisen yrityksen hallintoon;

18 §

Osakkeiden ja osuuksien omistuksesta ilmoittaminen

Sen, joka aikoo hankkia huomattavan omistusosuuden luottolaitoksesta, on ilmoitettava siitä etukäteen rahoitustarkastukselle.

20 §

Liiketoiminnan ala

Luottolaitoksen toimintaa on:

8) notariaattitoiminta;

Luottolaitos saa 1 momentin estämättä hoitaa postipalveluja postitoimiluvan haltijan kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti sekä tarjota luottolaitoksen kanssa samaan

konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluville yrityksille niiden hallintoon liittyviä palveluja.

21 §

Huomattavien omistusosuuksien suhde omiin varoihin

Luottolaitos ei saa sijoittaa sellaisen muun yrityksen kuin luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen, jossa luottolaitoksella on huomattava omistusosuus, osakkeisiin, osuuksiin tai pääomalainoihin enempää kuin 15 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Luottolaitoksella saa olla 1 momentissa tarkoitettuja sijoituksia yhteensä enintään määrä, joka vastaa 60 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa sijoittaa yksin tai yhdessä muiden konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten kanssa sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen yritysten osakkeisiin, osuuksiin tai pääomalainoihin, joissa konsolidointiryhmään kuuluvilla yrityksillä yhdessä on huomattava omistusosuus, enintään määrän, joka vastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määrää luottolaitoksen konsolidoiduista omista varoista. Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan tätä pykälää sovellettaessa 5 §:stä poiketen luottolaitoksen lisäksi ainoastaan sellaiset luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joihin luottolaitoksella on 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tai saman momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde.

Laskettaessa 1—3 momentissa tarkoitettujen sijoitusten määrää, luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen sijoituksina otetaan huomioon myös 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen rahoituslaitosten ja palveluyritysten omistamat osakkeet ja osuudet momentissa tarkoitettulla tavalla laskettuna.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja suhdeluja laskettaessa ei oteta huomioon osakkeita, jotka luottolaitos tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys on merkinnyt järjestämänsä osakeannin yhteydessä antamansa sitoumuksen perusteella, eikä vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitettua vakuutusyhtiön osakkeita eikä osakkeita ja osuuksia, joiden omistaminen luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttä-

misen yhteydessä on välttämätöntä.

22 §

Kiinteistöjen sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien omistamista koskeva rajoitus

Luottolaitos saa sijoittaa kiinteistöihin sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin enintään määrän, joka on 13 prosenttia sen taseen loppusummasta. Luottolaitos saa yhdessä sen konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten kanssa sijoittaa kiinteistöihin sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin enintään määrän, joka on 13 prosenttia luottolaitoksen konsolidoidun taseen loppusummasta.

Luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen omistamiin kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin rinnastetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdelukua laskettaessa luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen kiinteistöyhteisölle antamat luotot ja sen puolesta antamat takaukset samassa suhteessa kuin luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen omistamat kiinteistöyhteisön osakkeet tai osuudet ovat kiinteistöyhteisön osake- tai osuuspääomasta. Laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua konsolidoitua suhdelukua siihen ei sisällytetä luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvalla kiinteistöyhteisölle annettuja luottoja eikä tällaisen kiinteistöyhteisön puolesta annettuja takauksia, jos kiinteistöyhteisö yhdistellään konsolidoituun taseeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua suhdelukua laskettaessa ei oteta huomioon kiinteistöjä eikä kiinteistöyhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka:

1) ovat joutuneet luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen haltuun maksamatta jääneen saamisen vuokutena; tai

2) on vuokrattu rahoitustoiminnan yhteydessä ja joiden arvon alenemisesta johtuva riski on olennaisilta osiltaan siirretty sopimuksin vuokralleottajalle.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan tätä pykälää sovellettaessa 5 §:stä poiketen luottolaitoksen lisäksi ainoastaan sellaiset luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joihin luottolaitoksella on 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tai saman momentin 2 tai 3 kohdassa

tarkoitettu suhde. Edellä 1 momentissa tarkoitettu luottolaitoksen konsolidoitu tase laaditaan näiden yritysten taseiden yhdistelmänä noudattaen, mitä kirjanpitolaissa ja 39 §:ssä säädetään konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Rahoitustarkastus voi erityisestä syystä määrääjäksi myöntää poikkeuksen 1 momentin vaatimuksista.

24 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomalainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa antaa lainaa omien ja emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseen ja ottaa niitä pantiksi ainoastaan 2 ja 3 momentissa säädettyin rajoituksin. Vakuuden asettaminen luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen varoista edellä tarkoitettun lainan maksamisesta rinnastetaan lainan antamiseen.

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n 1 momentin ja 12 luvun 7 §:n 3 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu luottolaitoksen toiminnassa noudatetuin tavanomaisin ehdoin.

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa ottaa pantiksi omia ja emoyrityksen osakkeita ja osuuksia niiden merkinnän rahoittamiseksi annetun lainan vakuudeksi enintään määrän, joka vastaa nimellisarvoltaan 10 prosenttia lainan antaneen yrityksen, tai jos pantiksi on otettu lainan antaneen yrityksen emoyrityksen osakkeita tai osuuksia, emoyrityksen sidotusta pääomasta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään omista ja emoyrityksen osakkeista ja osuuksista, sovelletaan vastaavasti omiin ja emoyrityksen liikkeeseenlaskemiin kantarahasto-

osuuksiin, sijoitusosuuksiin, pääomasijoituksiin, pääomalainoihin, debentureihin ja muihin sitoumuksiin, joilla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla veloilla.

4 luku

Tilinpäätös, osavuositarkastus ja tilintarkastus

30 §

Tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisala

Luottolaitoksen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös laaditaan ja julkistetaan tämän luvun säännösten ja niiden nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Luottolaitoksiin sovelletaan kirjanpitolakia siltä osin kuin jäljempänä ei toisin säädetä. Osakeyhtiömuotoiseen luottolaitokseen sovelletaan lisäksi osakeyhtiölain ja osuuspankkiin osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevia säännöksiä siltä osin kuin jäljempänä ei toisin säädetä. Valtiovarainministeriö päättää siitä, miltä osin luottolaitoksiin sovelletaan kirjanpitoasetusta. Osakeyhtiölain 11 luvun 13 §:ää ei sovelleta luottolaitokseen.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 2 §:n 2 momenttia ja 6 §:ää, 4 luvun 1 ja 4 §:ää sekä 5 luvun 2 ja 3 §:ää ja 6 §:n 1 momenttia, osakeyhtiölain 11 luvun 1, 2, 6, 6 a, 7 ja 8 §:ää ja 9 §:n 7 momenttia sekä osuuskuntalain 79 §:n 2 ja 3 momenttia, 79 a §:ää ja 79 b §:n 2 momenttia ei sovelleta luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimiseen.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 ja 4 momenttia, 2 §:n 2 momenttia, 3 §:n 1 momenttia, 12 §:n 2 momenttia ja 18 §:n 1 momenttia, osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 1 momenttia ja 11 §:ää sekä osuuskuntalain 79 d §:ää ei sovelleta luottolaitoksen konsernitilinpäätöksen laatimiseen. Kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan konsernitilinpäätökseen siinä laajuudessa kuin niissä tarkoitettuja laskentaperiaatteita ja lainkohtia sovelletaan 2 momentin nojalla luottolaitokseen.

Mitä 1 ja 2 momentissa ja 31—38 §:ssä säädetään luottolaitoksen tilinpäätöksestä, sovelletaan vastaavasti luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvaan suomalaiseen omistusyhteisöön ja konsolidointiryhmään

kuuluvaan muuhun suomalaiseen rahoituslaitokseen. Mitä 3 momentissa ja 39 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti suomalaiseen omistusyhteisöön.

Kirjanpitolain 3 luvun 9 ja 11 §:ää, osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:ää ja osuuskuntalain 79 c §:ää ei sovelleta luottolaitoksen eikä omistusyhteisön tilinpäätöksen rekisteröintiin tai muuhun julkistamiseen.

31 §

Tarkempien säännösten, määräysten, ohjeiden, lausuntojen ja poikkeuslupien antaminen

Luottolaitoksen ja sen konsernin tuloslaskelman ja taseen kaavasta sekä tuloslaskelman ja taseen liitetiedoista ja toimintakertomuksessa ilmoitettavista tiedoista päättää valtiovarainministeriö. Päätöksessä on soveltuvin osin otettava huomioon, mitä kirjanpitolaissa ja -asetuksessa sekä osakeyhtiölaissa säädetään liitetiedoista ja toimintakertomuksesta. Valtiovarainministeriön on ennen päätöksen antamista pyydettävä rahoitustarkastuksen ja kirjanpitolautakunnan lausunto.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset luottolaitoksen tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Määräyksissä voidaan rajoittaa sellaisten korko- ja vuokratulojen kirjaamista tilikauden tuotoksi, jotka perustuvat sellaisiin saamisiin tai rahoitusleasingsopimuksiin, joiden erääntyneet korot, lyhennykset taikka vuokrat ovat olleet tilinpäätöshetkellä maksamatta vähintään 90 päivää taikka velallisen todetun maksukyvyttömyyden johdosta todennäköisesti jäävät maksamatta. Ennen määräyksen antamista rahoitustarkastuksen on pyydettävä siitä valtiovarainministeriön ja kirjanpitolautakunnan lausunto.

Rahoitustarkastus voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän luvun, valtiovarainministeriön 1 momentissa tarkoitettua päätöksen, osakeyhtiölain ja osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevien säännösten sekä kirjanpitolain ja -asetuksen ja niiden nojalla annettujen ministeriön päätösten soveltamisesta luottolaitoksiin. Jos ohje tai lausunto on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tai osuuskuntalain yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, rahoitustarkastuksen on ennen

ohjeen tai lausunnon antamista pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta erityisestä syystä määrääjäksi myöntää luvan poiketa 3 momentissa tarkoitetuista säännöksistä kirjanpitoasetuksessa tarkoitetuissa tapauksissa taikka jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi luottolaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Jos asia on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tai osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevien säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, rahoitustarkastuksen on ennen asian ratkaisemista pyydettävä lupahakemuksesta kirjanpitolautakunnan lausunto.

32 §

Tilikausi

Tilikausi on kalenterivuosi. Liiketoimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa tilikausi saa olla kalenterivuotta lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

33 §

Tilinpäätös

Tilinpäätös on laadittava kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, jollei rahoitustarkastus luottolaitoksen hakemuksesta erityisestä syystä myönnä tästä poikkeusta.

Tilinpäätökseen on sisällytettävä tuloslaskelma ja tase edelliseltä tilikaudelta. Jos tilikauden aikana tuloslaskelman ja taseen eritelyä on muutettu, on aikaisempaan tilinpäätökseen sisältyviä tietoja mahdollisuuksien mukaan oikaistava niin, että niitä voidaan verrata myöhempään tilinpäätökseen.

Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee päivätä ja allekirjoittaa tilinpäätös. Jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on esittänyt eriävän mielipiteen tilinpäätöksestä, tätä koskeva lausuma on sisällytettävä siihen hänen vaatimuksestaan.

Tilinpäätös on annettava tilintarkastajille vähintään kuukautta ennen varsinaista yhtiökokousta taikka varsinaista osuuskunnan, edustajiston, isännistön tai hypoteekkiyhdistyksen kokousta.

34 §

Liiketapahtumien kirjaaminen

Arvopaperin hankkimista tai luovuttamista koskeva sopimus, ulkomaan rahan hankkimisesta tai luovuttamisesta johtuva kurssiero sekä johdannaissopimus merkitään taseeseen sen päivän mukaisesti, jolloin arvopaperin tai ulkomaan rahan hankkimista tai luovuttamista koskeva sopimus tai johdannaissopimus tehdään.

35 §

Arvopapereiden omaisuuslajit

Pysyviin vastaaviin luetaan:

1) osakkeet ja osuudet kirjanpitolaissa tarkoitetuissa tytä- ja omistusyhteyksissä sekä tällaisten yritysten liikkeeseenlaskemat vaihtovelkakirjalainat ja merkintäoikeudet, jos ne on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena;

2) rahoitustarkastuksen tarkemmin määrämät ehdot täyttävät saamistodistukset, jotka on tarkoitettu pidettäväksi eräpäivään saakka; sekä

3) rahoitustarkastuksen tarkemmin määrämät ehdot täyttävät muut arvopaperit, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena.

Muut kuin 1—3 kohdassa tarkoitetut arvopaperit luetaan vaihtuviin vastaaviin.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut arvopaperit saadaan ennen niiden eräpäivää luovuttaa tai siirtää vaihtuviin vastaaviin ainoastaan sellaisissa rahoitustarkastuksen tarkemmin määräämissä tilanteissa, joihin luottolaitos ei ole arvopapereita hankkimaan voinut kohtuudella varautua.

36 §

Varojen ja velkojen arvostus

Tilinpäätökseen merkitään:

1) saamiset, lukuun ottamatta pitkäaikaisina sijoituksina pidettäviä lainasaamisia konserni- ja omistusyhteyksilyksiltä ja 2—4 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita, nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) sellaiset vaihtuviin vastaaviin luettavat saamistodistukset, arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetut muut arvopaperit ja niihin rinnastettavat ulkomaiset arvopape-

rit, joilla luottolaitos käy kauppaa, sekä muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset tilinpäätöspäivän todennäköiseen luovutushintaan;

3) muut kuin 2 kohdassa tarkoitetut vaihtuviin vastaaviin luetut arvopaperit hankintamenon suuruusina, tai jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on sitä alempi, tämän määräisinä;

4) pysyviin vastaaviin luetut arvopaperit sekä pitkäaikaisina sijoituksina pidettävät lainasaamiset konserni- ja omistusyhteyksilyksiltä ja muut sellaiset pitkäaikaiset sijoitukset hankintamenon suuruusina, tai jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on pysyvästi sitä alempi, tämän määräisinä; sekä

5) velat nimellisarvon suuruusina, tai jos velka on sidottu indeksiin tai muuhun vertailuperusteeseen, muuttuneen vertailuperusteen mukaisen, nimellisarvoa korkeamman arvon suuruusina.

Jos saamisen tai velan pääomana on maksettu tai saatu enemmän tai vähemmän kuin sen nimellisarvo, saaminen tai velka merkitään 1 momentin 1 ja 5 kohtaa sovellettaessa nimellisarvon sijasta määrään, joka saamisesta tai velasta sen syntyessä on pääomana maksettu tai saatu. Tällaisen saamisen nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitty määrä merkitään saamisen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Vastaavasti velan nimellisarvon ja velasta sen syntyessä saadun pääomamäärän erotuksesta tilikauden kuluksi tai kulun vähennykseksi merkitty määrä merkitään tilinpäätökseen velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Tilikauden tuotoksi tai kuluksi kirjataan sen lisäksi, mitä kirjanpitolaissa säädetään, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen arvopapereiden tilinpäätöshetken todennäköisen luovutushinnan ja edellisen tilinpäätöksen mukaisen kirjanpitoarvon tai, jos arvopaperi on hankittu tilikautena, hankintamenon erotus. Jos arvopapereiden, velkojen tai johdannaissopimusten arvonmuutoksilta on tehokkaasti suojauduttu tekemällä johdannaissopimuksia, laskemalla liikkeeseen velkasitoumuksia tai hankkimalla arvopapereita, tällaisten toisiaan suojaavien erien arvonmuutoksia ei merkitä tilikauden tuotoiksi eikä kuluiksi tuloslaskelmaan.

Kirjanpitolaain 5 luvun 17 §:ssä tarkoitettu arvonkorotus saadaan tehdä vain, jos rahoitustarkastus myöntää siihen luvan.

37 §

*Ulkomaanrahan määräisten erien
merkitseminen tilinpäätökseen*

Ulkomaanrahan määräinen omaisuus samoin kuin ulkomaanrahan määräiset velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi Suomen Pankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja pysyviin aktiivoihin luetun osakkeen tai osuuden ulkomaanrahan määräinen hankintameno, jota ei ole tehokkaasti suojattu valuuttakurssin muutoksilta, saadaan muuttaa Suomen rahaksi Suomen Pankin hankintapäivänä noteeraamaan kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot merkitään tilikauden tuotoiksi tai kuluiksi tuloslaskelmaan.

38 §

Sidottu ja vapaa oma pääoma

Luottolaitoksen oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan, vapaaseen omaan pääomaan ja erityiseksi eräksi merkittävään pääomalainaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osake-, osuus- tai peruspääoma, lisäosuuspääoma, sijoitusosuuspääoma, kantarahasto, vararahasto, ylikurssirahasto ja arvonorotusrahoisto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä sekä tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

Pääomalaina luetaan omaan pääomaan, jos se täyttää seuraavat ehdot:

1) pääoma, korko ja muu hyvitys saadaan maksaa luottolaitoksen purkauessa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huomommalla etuoikeudella;

2) pääoma saadaan muutoin palauttaa vain, jos luottolaitos ja, jos luottolaitos on emoyritys, sen konsernin viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisella sidottulla pääomalla ja muilla jakokelvottomilla varoilla on täysi kate;

3) korkoa ja muuta hyvitystä saadaan maksaa vain, jos maksettava määrä voidaan käyttää voitonjakoon luottolaitoksen ja, jos luottolaitos on konsernin emoyritys, sen konsernin viimeksi päättyneeltä tilikaudelta

vahvistettavan taseen mukaan; sekä

4) pääoma merkitään taseeseen oman pääoman erillisenä eränä.

Luottolaitos tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva yritys ei saa antaa vakuutta lainan pääoman taikka koron tai muun hyvityksen maksamisesta. Pääomalainalle maksettava korko tai muu hyvitys vähentää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta määrää, joka voidaan käyttää voitonjakoon.

Sopimus pääomalainasta on tehtävä kirjallisesti. Edellä 2 momentin 1, 2 tai 3 kohdan vastainen lainaehdotus on pätemätön. Osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen ja osuuspankin liikkeeseenlaskeman pääomalainan 1 momentin vastaisen pääoman palauttamiseen, koron ja muun hyvityksen maksamiseen sekä 3 momentissa tarkoitettujen vakuuden antamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 5 §:ssä ja osuuskuntalain 39 §:ssä säädetään.

Pääomalainoilla on keskenään yhtäläinen oikeus luottolaitoksen varoihin, jollei muuta ole luottolaitoksen ja pääomalainan velkojen kesken sovittu.

39 §

Konsernitilinpäätös

Tytär- ja yhteisyritykset, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, yhdistellään konsernitilinpäätökseen kirjanpitolain 6 luvun 13 §:ssä säädetyllä tavalla.

Kirjanpitolain 6 luvun 18 §:ssä tarkoitettula rahoitusleasingsopimuksella vuokralleottajan käyttöön luovutettu hyödyke merkitään konsernitilinpäätökseen siten kuin se merkitäisiin myytynä, jos konserniyritys on vuokralleantaja, ja siten kuin se merkitäisiin ostettuna, jos konserniyritys on vuokralleottaja.

Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää konsernitilinpäätös laatimatta taikka tytäryritys yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 tai 4 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitettu peruste ja jollei osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu. Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää osakkuusyritys yhdistelemättä, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettu peruste. Tämän lain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettu tytäryritys ja vastaavat edellytykset täyttävä osakkuusyritys saadaan kuitenkin

jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen ilman rahoitustarkastuksen lupaa, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu peruste. Osakkuusyritys, joka on asunto- tai kiinteistöosakeyhtiö, saadaan lisäksi jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen ilman rahoitustarkastuksen lupaa, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu peruste.

Suomalaisen luottolaitoksen tai omistusyhteisön tytäryritys voi jättää konsernitilinpäätöksen laatimatta ilman rahoitustarkastuksen lupaa, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruste eikä osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu.

40 §

Tilinpäätöksen julkistaminen

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on ilmoitettava tilinpäätös rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilinpäätöksestä liitteineen ja tilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja luottolaitoksen voittoa ja tappiota koskevasta yhtiökokouksen taikka osuuspankin, edustajiston, isännistön tai hypoteekkiyhdistyksen kokouksen päätöksestä. Luottolaitoksen ja omistusyhteisön, joka on konsernin emoyritys, on ilmoitettava rekisteröitäväksi myös konsernitilinpäätös ja konsernitilintarkastuskertomus.

Luottolaitoksen on pidettävä jäljennökset 1 momentissa tarkoitetuista luottolaitosta sekä sen emoyrityksenä olevaa omistusyhteisöä tai luottolaitosta koskevista viimeksi vahvistetuista asiakirjoista jokaisen nähtävänä luottolaitoksen toimipaikassa, kun kaksi viikkoa on kulunut tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Omistusyhteisön on lisäksi pidettävä jäljennökset sitä koskevista asiakirjoista nähtävänä omistusyhteisön pääkonttorissa. Nähtävinä pidettävistä asiakirjoista on annettava jäljennös jokaiselle sitä pyytävälle kahden viikon kuluessa pyynnöstä.

Emoyrityksen on pyynnöstä annettava jäljennös 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua tytäryrityksen tilinpäätöksestä, jollei sitä ilmoiteta rekisteröitäväksi.

Luottolaitoksella ja omistusyhteisöllä on

oikeus saada muulta kuin viranomaiselta maksu antamastaan jäljennöksestä saman perusteen mukaan kuin rekisteriviranomainen perii maksun vastaavasta jäljennöksestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna rekisteriviranomaisena toimii patentti- ja rekisterihallitus. Rekisteriviranomainen valvoo 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Jos ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään, voi rekisteriviranomainen velvoittaa sen, jonka 32 §:n mukaan on allekirjoitettava tilinpäätös, sakon uhalla toimittamaan se sille määräämässään ajassa. Päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitettua yhteenliittymän keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen velvollisuudesta pitää nähtävänä yhteenliittymän yhdistelty tilinpäätös säädetään osuuspankkilaissa.

41 §

Osavuositarkastus

Talletuspankin on laadittava kultakin yli kuuden kuukauden pituiselta tilikaudeltaan osavuositarkastus joko kuudelta taikka neljältä ja kahdeksalta ensimmäiseltä kuukaudesta. Talletuspankin osavuositarkastukseen sovelletaan muuten, mitä jäljempänä 2 ja 3 momentissa ja arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:n 2—5 momentissa säädetään. Talletuspankin, johon sovelletaan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 5 §:ää tai osakeyhtiölain 11 luvun 12 §:ää, osavuositarkastuksesta on lisäksi voimassa, mitä näissä laeissa säädetään, jollei tästä pykälästä muuta johdu.

Talletuspankin osavuositarkastuksen tulee sisältää osavuositulolaskelma ja -tase tai, jos talletuspankki on konsernin emoyritys, konsernituloslaskelma ja -tase sekä selostus pankin tai konsernin tuloskehityksestä samoin kuin varojen, velkojen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten sekä toimintaympäristön merkittävistä muutoksista katsauskauteina, tuloskehitykseen vaikuttaneista poikkeuksellisista seikoista, olennaisista katsauskauden jälkeisistä tapahtumista sekä pankin tai konsernin todennäköisestä kehityksestä tilikautena. Osavuositarkastuksessa on lisäksi ilmoitettava pankin vakavaraisuusuhde tai, mikäli pankki kuuluu konsolidointiryhmään, konsolidoitu vakavaraisuussuhde katsauskauden sekä viiden edellisen katsauskauden päättymispäivältä. Osavuositarkastuksessa esi-

tettävien tietojen on oltava vertailukelpoisia edellisen tilikauden vastaavan katsauskauden tietoihin.

Osavuositarkastus on julkistettava kahden kuukauden kuluessa katsastuskauden päättymisestä. Osavuositarkastuksen julkistamisessa on noudatettava soveltuvin osin 40 §:n 2 ja 4 momenttia sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään osavuositarkastuksen julkistamisesta.

Osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitettua yhteisliittymän keskusyhteisön velvollisuudesta laatia ja julkistaa yhteisliittymän osavuositarkastus säädetään osuuspankkilaissa.

Omistusyhteisön, joka on talletuspankin emoyritys, osavuositarkastukseen sovelletaan, mitä 1—3 momentissa säädetään. Talletuspankkiin, jonka emoyritys julkistaa tämän pykälän mukaisesti osavuositarkastuksen, ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä, ohjeita ja lausuntoja edellä tässä pykälässä tarkoitettua osavuositarkastuksen laatimisesta sekä myöntää luvan erityisestä syystä määrääjäksi poiketa tämän pykälän säännöksistä, jos poikkeus ei vaaranna sijoittajan tai tallettajan asemaa. Määräysten, ohjeiden ja lausuntojen antamisessa sekä poikkeuslupien myöntämisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä 31 §:n 2—4 momentissa säädetään. Arvopaperimarkkinain 2 luvun 11 §:n 3 momenttia ei sovelleta tässä pykälässä tarkoitettuun osavuositarkastukseen. Poikkeuslupan myöntämisestä on mainittava osavuositarkastuksessa.

42 §

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (936/1994) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuspankin tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan osuuskuntalakia (247/1954), jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 24 §:n 2 momenttia. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava rahoitustarkastukselle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuululta yritykseltä saa-

mastaan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vastuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

43 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Luottolaitoksen tilintarkastajaksi voidaan valita vain tilintarkastuslain 2 §:n 2) kohdassa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 4 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja tai 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.

44 §

Rahoitustarkastuksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 27 §:ssä ja osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 10 luvun 14 §:ssä tarkoitettua erityisen tarkastuksen ja tarkastajan luottolaitokseen määrää rahoitustarkastus. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muuten, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa ja osakeyhtiölaissa. Rahoitustarkastuksen on lisäksi määrättävä luottolaitokseen kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella ei ole 43 §:ssä säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

67 §

Kassavaranto

Talletuspankin kassavarantoon luetaan:

4) 76 §:n 1 momentin I ryhmän kohdissa 2—4 ja II ryhmän kohdassa 1 tarkoitettujen julkisyhteisöjen ja luottolaitosten liikkeeselaskemat saamistodistukset ja rahoitustarkastuksen hyväksymät muut julkisesti noteeratut saamistodistukset, jotka on luettu vaihtuviin aktiivoihin, lukuunottamatta saamistodistuksia, joilla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeselaskijan muilla veloilla.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitettuun kassavarantoon sisällytettävistä eristä ja kassa-

varantosuhteen ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

68 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa luottolaitoksen vakavaraisuudelle tai konsolidoidulle vakavaraisuudelle. Luottolaitoksella ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oltava toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetuille riskien valvontajärjestelmille sekä muulle sisäiselle valvonalle asetettavista vaatimuksista.

69 §

Asiakasriskit ja niiden ilmoittaminen

Luottolaitoksen asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa samaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön tai tällaisen henkilön kanssa samaan olennaisessa taloudellisessa etu yhteydessä olevaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön kohdistuvien 76 §:ssä tarkoitettujen saamisten ja sijoitusten sekä 77 §:ssä tarkoitettujen taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärää.

Luottolaitoksen asiakasriskejä eivät kuitenkaan ole:

1) 76 §:n I ryhmään luettavat erät, jollei niiden lukeminen I ryhmän perustu ainoastaan I ryhmän 6 kohdassa tarkoitettuun ta-
kaukseen;

2) 76 §:n II ryhmän 1 ja 2 kohtaan luettavat sellaiset erät, joiden jäljellä oleva juoksu-aika on enintään yksi vuosi, jollei niiden lukeminen II ryhmään perustu ainoastaan II ryhmän 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun ta-
kaukseen; sekä

3) luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan luotto- ja rahoituslaitokseen tai palvelu-yritykseen kohdistuvat 1 momentissa tarkoitettujen saamisten, sijoitusten tai taseen ulkopuolisten sitoumusten. Mitä 3 kohdassa säädetään konsolidointiryhmään kuuluvista luotto- ja rahoituslaitoksista ja palvelu-yrityksistä, sovelletaan osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitettua yhteenliittymän keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen asiakas-

riskejä laskettaessa osuuspankkilain 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin yhteisöihin sekä niiden yhteisessä määräysvallassa oleviin yhteisöihin, jotka yhdistellään yhteenliittymään sen asiakasriskejä laskettaessa.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa asiakasriskiä, jonka määrä on vähintään 10 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Luottolaitoksen on ilmoitettava suuret asiakasriskit rahoitustarkastukselle vähintään neljä kertaa vuodessa.

Rahoitustarkastus antaa luottolaitosten riskikeskittymien valvonnasta ja tarkastamisesta annetun neuvoston direktiivin (92/121/ETY) ja luottolaitosten konsolidoidusta valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (92/30/ETY) vaatimusten täyttämiseksi tarkemmat määräykset tässä pykälässä ja 71 §:ssä tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle ja 70 ja 71 §:ssä tarkoitettujen suhdelukujen laskemisesta.

70 §

Asiakasriskejä koskevat rajoitukset

Jos luottolaitoksen asiakasriski tai suurten asiakasriskien yhteenlaskettu määrä ylittää 1 tai 2 momentissa säädetyn rajan, luottolaitoksen on viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin asiakasriskejä koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava määräaika, jonka kuluessa luottolaitoksen on täytettävä 1 ja 2 momentissa säädetty vaatimus, tai esitettävä valtiovarainministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamista.

71 §

Konsolidoidut asiakasriskit

Jos omistusyhteisö tai luottolaitos on konsolidointiryhmän emoyritys, sen on ilmoitettava luottolaitoksen konsolidoidut suuret asiakasriskit niin kuin 69 §:ssä säädetään.

Konsolidoitujen asiakasriskien suhteesta konsolidoituihin omiin varoihin on vastavasti voimassa, mitä 70 §:ssä säädetään.

Konsolidoituja asiakasriskejä laskettaessa kirjanpitolaissa tarkoitettujen yhteisyritysten asiakasriskit otetaan huomioon samassa suhteessa kuin yhteisyrityksen tase yhdistellään

luottolaitoksen tai omistusyhteisön konsernitaseeseen. Yhteisyritys saadaan jättää huomioon ottamatta noudattaen soveltuvin osin, mitä 5 §:n 4 momentissa säädetään konsolidointiryhmän tytäryrityksestä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu omistusyhteisö tai luottolaitos on suomalaisen omistusyhteisön tai luottolaitoksen tytäryritys, siihen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

72 §

Omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärä

Luottolaitoksen vakavaraisuuden ja konsolidoidun vakavaraisuuden turvaamiseksi luottolaitoksen omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen määrän on oltava suhteessa riskeihin, jotka sisältyvät luottolaitoksen varoihin ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin sekä konsolidoituihin varoihin ja konsolidoituihin taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin vähintään niin suuri kuin tässä luvussa säädetään.

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan lisäksi 74 a §:n mukaiset omat varat katetessa 78 a §:ssä tarkoitetuista riskeistä sekä kaupankäyntivarastoon sisältyvien erien asiakasriskeistä aiheutuvaa omien varojen vaatimusta.

73 §

Ensisijaiset omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan ensisijaisina omina varoina seuraavat erät:

- 1) osakepääoma, osuus- ja lisäosuuspääoma sekä peruspääoma;
- 2) sijoitusosuuspääoma ja kantarahasto;
- 3) osake-, sijoitusosuus- ja kantarahastointitilillä olevat varat;
- 4) 38 §:n 2 momentissa tarkoitettu pääomalaina;
- 5) vararahasto ja ylikurssirahasto;
- 6) vapaan oman pääoman rahastot ja käytettömät voittovarot;
- 7) yleinen tappiovaraus;
- 8) tilikauden aikana kertynyt voitto, jos se perustuu osavuositulolaskelmaan, joka on tilintarkastajan antaman lausunnon mukaan laadittu kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti; sekä

9) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät, edellä mainittuihin eriin rinnastettavat erät.

Edellä 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuihin eriin ei saa lukea eriä, joiden pääomaa ei ole maksettu luottolaitokselle, eikä eriä, jotka tuottavat kumulatiivisen oikeuden osinkoon, korkoon tai muuhun hyvitykseen. Ennen 1 momentissa tarkoitettujen erien lukumista ensissijaisiin omiin varoihin niistä on vähennettävä niihin mahdollisesti kohdistuva luottolaitoksen yhteisöverokannan mukainen vero.

Edellä 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuihin eriin ei saa lukea eriä, joiden pääoman taikka osingon, koron tai muun hyvityksen maksamisesta on antanut vakuuden:

1) luottolaitos itse tai sen kanssa samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yhteisö;

2) yhteisö, joka lain tai sopimuksen perusteella on vastuussa luottolaitoksen veloista, tai tällaisen yhteisön 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa määräysvallassa tai siihen saman momentin 2 tai 3 kohdan mukaisessa suhteessa oleva yhteisö; tai

3) yhteisö, jonka äänivallasta 2 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöt omistavat yhdessä yli puolet, tai tällaisen yhteisön 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa määräysvallassa tai siihen saman momentin 2 tai 3 kohdan mukaisessa suhteessa oleva yhteisö.

74 §

Toissijaiset omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan toissijaisina omina varoina seuraavat erät:

- 1) arvonorotusraho;
- 2) määräämättömäksi ajaksi annetut velkasitoumukset 2 momentissa säädetyin edellytyksin; sekä
- 3) vähintään viiden vuoden pituiset debentuurit ja niihin rinnastettavat sitoumukset 3 momentissa säädetyin edellytyksin.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin velkasitoumukset saadaan lukea toissijaisiin omiin varoihin, jos ne täyttävät seuraavat edellytykset:

1) niiden pääoma maksetaan takaisin ainoastaan, jos rahoitustarkastus liikkeeseenlaskijan hakemuksesta antaa siihen luvan;

2) niille suoritettavan koron maksamista voidaan sopimusehtojen mukaan lykätä luottolaitoksen taloudellisesta asemasta johtuvista syistä;

3) niiden pääoma voidaan käyttää tappioiden kattamiseen luottolaitoksen toiminnan aikana taikka ne voidaan muuten rinnastaa omaan pääomaan arvioitaessa velvollisuutta asettaa luottolaitos selvitystilasta;

4) niillä on huonompi etuoikeus kuin muilla luottolaitoksen veloilla;

5) luottolaitos tai muu 73 §:n 3 momentissa tarkoitettu yritys ei ole antanut vakuutta pääoman taikka koron tai muun hyvityksen maksamisesta;

6) niiden pääoma on maksettu luottolaitokselle.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut velkasitoumukset saadaan lukea toissijaisiin omiin varoihin, jos ne täyttävät edellä 2 momentin 4—6 kohdassa säädetty edellytykset ja jos ne saadaan maksaa takaisin aikaisintaan viiden vuoden kuluttua liikkeeseenlaskemisesta, jollei rahoitustarkastus myönnä lupaa niiden ennenaikaiseen takaisinlunastukseen. Tällaiset velkasitoumukset saadaan kuitenkin niiden eräpäivää edeltävänä viitenä viimeisenä vuotena ottaa huomioon enintään määrään, joka saadaan vähentämällä edellisenä vuotena huomioon otetusta määrästä yksi viidesosa sitoumuksen alkuperäisestä määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista eristä saadaan lukea omiin varoihin enintään 73 §:ssä tarkoitettujen erien yhteenlaskettua määrää vastaava määrä. Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista eristä saadaan kuitenkin lukea omiin varoihin enintään puolet 73 §:ssä tarkoitettujen erien yhteenlaskettua määrää vastaavasta määrästä.

74 a §

Muut omat varat

Laskettaessa 78 a §:ssä tarkoitettua omien varojen vaatimusta ja 78 c §:n 2 momentissa tarkoitettua suurten asiakasriskien enimmäismäärää, omiin varoihin saadaan lukea sen lisäksi, mitä 73 ja 74 §:ssä säädetään:

1) kaupankäyntivaraston nettotuotot siltä osin kuin niitä ei lueta 73 §:ssä tarkoitettuihin ensisijaisiin omiin varoihin;

2) sellaiset 74 §:n 2 momentin 4—6 kohdan mukaiset edellytykset täyttävät debentuurit ja niihin rinnastettavat sitoumukset, jotka saadaan maksaa takaisin aikaisintaan kahden vuoden kuluttua liikkeeseenlaskemisesta, jollei rahoitustarkastus myönnä lupaa ennenaikaiseen takaisinlunastukseen, ja joi-

den pääoman takaisinmaksua voidaan sopia musehtojen mukaan lykätä, jos takaisinmaksu johtaisi 78 a §:n mukaisen omien varojen vähimmäismäärän alittumiseen; sekä

3) 74 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut sitoumukset, joita ei 74 §:n 4 momentin nojalla voida lukea toissijaisiin omiin varoihin.

75 §

Vähennyserät

Luottolaitoksen ensi- ja toissijaisien omien varojen yhteismäärästä vähennetään:

1) sellaisen luotto- tai rahoituslaitoksen osakkeet, osuudet ja pääomalainat, jonka kaikista osakkeista tai osuuksista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia;

2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitettut luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet, osuudet ja pääomalainat, siltä osin kuin niiden yhteismäärä yhdessä 4 kohdassa tarkoitettujen erien kanssa ylittää ennen ensisijaisien ja toissijaisien omien varojen yhteismäärästä tehtäviä vähennyksiä 10 prosenttia luottolaitoksen omista varoista;

3) sellaisen vakuutuslaitoksen osakkeet, osuudet ja pääomalainat, jonka kaikista osakkeista tai osuuksista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia; sekä

4) lainasaamiset talletuspankkien vakuusrahastoilta siltä osin kuin niiden määrä yhdessä 2 kohdassa tarkoitettujen erien kanssa ylittää 2 kohdassa tarkoitettua määrää.

Laskettaessa 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä osakkeisiin, osuuksiin ja pääomalainoihin rinnastetaan yritykseltä olevat sellaiset saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla. Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa luottolaitoksen omistamiksi katsotaan myös 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen rahoituslaitosten ja palveluyritysten omistamat osakkeet, osuudet, pääomalainat ja niihin rinnastettavat saamiset mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla laskettuna. Edellä tässä momentissa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa ei oteta huomioon sijoituksia luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvien yhteisöihin.

Rahoitustarkastuksen luvalla 2 momentin mukainen vähennys voidaan jättää tekemättä, kun 2 momentissa tarkoitettu sijoitus on

toisen luotto- tai rahoituslaitoksen taikka vakuutuslaitoksen liiketoiminnan tervehtymisen yhteydessä välttämättömä, taikka kun rahoituslaitoksen tarkoituksena on pääasiassa omistaa muiden kuin luotto- tai rahoituslaitosten osakkeita tai osuuksia ja rahoituslaitos ei kuulu toisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään konsolidointiryhmään kuuluvista yhteisöistä, sovelletaan osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitettua yhteenliittymän keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen vakavaraisuutta laskettaessa osuuspankkilain 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin yhteisöihin sekä niiden yhteisessä määräysvallassa oleviin yhteisöihin, jotka yhdistellään yhteenliittymään sen vakavaraisuutta laskettaessa.

76 §

Varojen riskiryhmittely

Luottolaitoksen varat ryhmitellään 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa seuraavasti:
I ryhmä

3) saamiset suomalaiselta kunnalta, kuntayhtymältä ja seurakunnalta, Kuntien takauskeskukselta, kunnallisten viranhaltijain ja työnteekijäin eläkelaisissa (202/1964) tarkoitettua kunnalliselta eläkelaitokselta ja Ahvenanmaan maakunnalta sekä näiden takaamat saamiset;

II ryhmä

7) saamiset sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitetuilta sijoituspalveluyrityksiltä ja ulkomaisilta sijoituspalveluyrityksiltä, joita valvotaan sijoituspalveluyrityksistä annettua lakia vastaavalla tavalla, sekä näiden takaamat saamiset, samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on tällaisen sijoituspalveluyrityksen liikkeeseen laskemia arvopapereita; sekä

8) saamiset kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/1988) tarkoitetuilta optioyhteisöiltä, arvopaperimarkkina- ja arvopaperipörssiseilä ja arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitettua arvopaperikeskukselta sekä vastaavilta ulkomaisilta säännellyiltä optioyhteisöiltä, pörssiseilä ja selvitysyhteisöiltä, joita valvotaan edellä mainittuja lakeja vastaavalla tavalla,

samoin kuin tällaisten yhteisöjen takaamat saamiset ja saamiset, joiden vakuutena on tällaisten yhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita.

77 §

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Luottolaitoksen antamat takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset otetaan huomioon 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa kertomalla niiden luottolaitosten vakavaraisuusasteesta annetun neuvoston direktiivin 89/647/ETY mukaisesti laskettu luottovasta-arvo 76 ja 78 §:n mukaan määräytyvällä kertoimella.

78 §

Luottoriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Luottolaitoksen omien varojen on oltava vähintään kahdeksan prosenttia 76 §:n II—IV ryhmiin luettavien varojen sekä 77 §:ssä tarkoitettujen taseen ulkopuolisten sitoumusten ja johdannaissopimusten yhteismäärästä laskettuna siten, että II ryhmään luettavista eristä otetaan huomioon 20 prosenttia, III ryhmään luettavista eristä 50 prosenttia ja IV ryhmään luettavista eristä 100 prosenttia näiden erien kirjanpitoarvosta tai 77 §:n mukaan määräytyvästä arvosta.

78 a §

Positio-, selvitys-, vastapuoli- ja valuuttakurssiriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Luottolaitoksella on sen lisäksi, mitä edellä tässä luvussa säädetään, oltava omia varoja vähintään määrä, joka riittää kaupankäyntivarastoon liittyvien seuraavien riskien kattamiseen:

1) markkinoiden yleisestä kehityksestä aiheutuva riski (*yleisriski*);

2) arvopaperin liikkeeseenlaskijasta tai johdannaissopimuksen kohde-etuuden liikkeeseenlaskijasta aiheutuva riski (*erityisriski*);

3) merkintäsitoumuksista aiheutuva riski (*muu positioriski*);

4) arvopapereiden selvittämättä jääneistä kaupoista aiheutuva riski (*selvitysriski*); sekä
5) vastapuolen maksukyvyttömyydestä aiheutuva riski (*vastapuoliriski*).

Luottolaitoksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oltava omia varoja määrää, joka riittää koko toiminnasta aiheutuvan valuuttakurssiriskin sekä 1 momentissa mainittuihin riskeihin rinnastettavien riskien kattamiseen.

1 ja 2 momentissa tarkoitettu omien varojen vaatimus lasketaan niin kuin sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävytydestä annetussa neuvoston direktiivissä (93/6/ETY) säädetään.

78 c §

Kaupankäyntivarastosta aiheutuvat poikkeukset

Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan lukea kaupankäyntivarastoon sisältyvät erät 76 §:ssä tarkoitettuihin varoihin, jolloin luottolaitokseen ei sovelleta, mitä 78 a §:n 1 momentissa säädetään. Luvan saaneen luottolaitoksen asiakasriski lasketaan myös kaupankäyntivaranon kuuluvien erien osalta 69 §:n 2 momentin mukaisesti, jolloin siihen ei sovelleta, mitä 2 momentissa säädetään.

79 §

Konsolidoidut omat varat

Konsolidoituina ensisijaisina omina varoina otetaan huomioon luottolaitoksen, tai jos luottolaitoksen konsolidointiryhmän emoyrityksenä on omistusyhteisö, omistusyhteisön:

1) konsernitaseen mukaiset 73 §:ssä tarkoitettut erät;

2) konsernitaseen mukainen konsernireservi; sekä

3) konsernitaseen mukainen vähemmistön osuus konsernin omasta pääomasta.

Konsolidoiduista ensisijaisista omista varoista vähennetään konsernitaseen mukainen liikearvo.

Konsolidoituina toissijaisina omina varoina otetaan huomioon konsernitaseen mukaiset 74 §:ssä tarkoitettut erät ja muina omina varoina konsernitaseen mukaiset 74 a §:ssä tarkoitettut erät.

Konsolidoitujen ensisijaisten ja toissijais-

ten omien varojen yhteismäärästä vähennetään konsernitaseen mukaiset 75 §:ssä tarkoitettut erät.

Jos konsolidointiryhmään kuuluu 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, joita ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen tytäryrityksinä, 1 momentissa tarkoitettut erät lasketaan konsolidoidusta taseesta, johon on yhdistelty konserniyritysten lisäksi 5 §:n 2 momentissa tarkoitettut yritykset noudattaen soveltuvin osin, mitä luotto- ja rahoituslaitosten ja palveluyritysten yhdistelemisestä konsernitilinpäätökseen säädetään.

79 a §

Konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärä

Jos luottolaitos tai omistusyhteisö on konsolidointiryhmän emoyritys, luottolaitoksen on täytettävä tämän luvun mukainen konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärää koskeva vaatimus luottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärää koskevan vaatimuksen lisäksi.

Laskettaessa 78 §:n sekä 78 a §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaista konsolidoitujen omien varojen vaatimusta konsolidoituihin varoina, velkoina ja taseen ulkopuolisina sitoumuksina otetaan huomioon konsernitilinpäätöksen mukaiset varat ja velat sekä konserniyritysten antamien taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteenlaskettu määrä, josta on vähennetty muille konserniyrityksille annetut sitoumukset.

Jos konsolidointiryhmään kuuluu 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, joita ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen tytäryrityksinä, edellä 2 momentissa tarkoitettut varat ja velat lasketaan konsolidoidusta taseesta, johon on yhdistelty konserniyritysten lisäksi 5 §:n 2 momentissa tarkoitettut yritykset noudattaen soveltuvin osin, mitä luotto- ja rahoituslaitosten ja palveluyritysten yhdistelemisestä konsernitilinpäätökseen on säädetty. Konsolidoituina taseen ulkopuolisina sitoumuksina otetaan huomioon konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten antamien sitoumusten yhteenlaskettu määrä, josta on vähennetty muille konsolidointiryhmään kuuluville yrityksille annetut sitoumukset.

Laskettaessa 78 a §:n 1 momentin 1—3 kohdan ja 2 momentin mukaista konsolidoi-

tujen omien varojen vaatimusta niissä tarkoitettujen konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten riskit lasketaan yhteen rahoitustarkastuksen tarkemmin määräämällä tavalla.

Jos 1 momentissa tarkoitettu luottolaitos tai omistusyhteisö on toisen suomalaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmän tytäryritys, siihen ei sovelleta mitä 1 momentissa säädetään.

Konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärää laskettaessa kirjanpitolaisissa tarkoitettujen yhteisyritykset saadaan jättää huomioon ottamatta noudattaen soveltuvin osin, mitä 5 §:n 4 momentissa säädetään konsolidointiryhmän tytäryrityksistä.

80 §

Omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen kartuttamisvelvollisuus

Jos luottolaitoksen omat varat tai konsolidoidut omat varat vähenevät alle tässä laissa säädetyn vähimmäismäärän, luottolaitoksen tai omistusyhteisön on viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen määrää koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava määräaika, jonka kuluessa luottolaitoksen omia varoja ja konsolidoituja omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä, tai esitettävä valtiovarainministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamisesta.

81 §

Vakavaraisuudesta johtuvat voittovarojen käytön rajoitukset

Jos luottolaitoksen omien varojen määrä on vähemmän kuin mitä tässä laissa säädetään, luottolaitos ei saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle eikä käyttää voittovaroja omien osakkeiden lunastamiseksi tai niiden hankkimiseksi muulla tavalla, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Jos luottolaitoksen konsolidoitujen omien varojen määrä on vähemmän kuin mitä, tässä laissa säädetään, luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle eivätkä käyttää voittovaroja omien osakkeidensa lunastamiseksi tai niiden hankkimiseksi muulla tavalla, ellei rahoitustarkastus erityisestä

syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvan muun osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen kuin sijoituspalveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on 1 momentin estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

81 a §

Tarkemmat määräykset

Rahoitustarkastus antaa luottolaitosten omista varoista annetun neuvoston direktiivin (89/299/ETY), luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta annetun neuvoston direktiivin (89/647/ETY), sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä annetun neuvoston direktiivin (93/6/ETY) ja luottolaitosten konsolidoidusta valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (92/30/ETY) vaatimusten täyttämiseksi tarkemmat määräykset tämän luvun säännösten soveltamisesta.

94 §

Salassapitovelvollisuus

Joka luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tai luottolaitosten yhteenliittymän toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilönkohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle, isäntien kokoukselle, osuuskunnan kokoukselle tai edustajistolle taikka hypoteekkiyhdistyksen kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalla tai jäsenellä.

Luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on velvollisuus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä

muulle viranomaiselle, jolla on lain mukaan oikeus saada sellaisia tietoja.

Luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvalla yhteisölle, jos sen hallintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee 1 momentissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus.

94 b §

Tietojen luovuttaminen tutkimuskäyttöön

Edellä 94 §:ssä tarkoitettuja tietoja sisältävä asiakirja voidaan antaa tieteelliseen tutkimuskäyttöön, jos asiakirjan valmistamisesta on kulunut vähintään 60 vuotta ja asiakirjan vastaanottaja antaa kirjallisen sitoumuksen siitä, ettei hän käytä asiakirjaa sen henkilön, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka niiden muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

97 b §

Voitonjako ja muu varojen käyttö

Osakeyhtiölain 12 luvun 7 §:ää ei sovelleta luottolaitokseen eikä sen konsolidointiryhmään kuuluvaan rahoituslaitokseen. Rahallain antamisesta omien tai emoyrityksen osakkeiden hankinnan rahoittamiseksi säädetään 24 a §:ssä.

97 c §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Luottolaitoksen perustaja, hallintoneuvoston jäsen, hallituksen tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja, valtuutettu ja hallintotehtäviä hoitavan toimikunnan jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimesaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut luottolaitokselle. Sama koskee vahinkoa, joka osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia, liikepankkilakia, säästöpankkilakia tai osuuspankkilakia, hypoteekkiyhdistyksistä annettua lakia (936/1978) taikka tätä lakia tai sen nojalla annettua ministeriön päätöstä tai rahoitustarkastuksen määräystä taikka luotto-

laitoksen yhtiöjärjestyksestä tai sääntöjä rikkomalla on aiheutettu osakkeenomistajalle, jäsenelle, sijoitusosuuden tai kantarahastotodistuksen haltijalle tai muulle henkilölle.

Hallintoneuvoston tai hallituksen määräämä tarkastaja on korvausvelvollinen 1 momentissa säädetyin perustein sekä itsensä että apulaisensa tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttamasta vahingosta. Tilintarkastajan korvausvastuusta säädetään tilintarkastuslaisissa (936/1994).

Luottolaitoksen osakkeenomistaja, säästöpankin isäntä sekä osuuspankin jäsen tai edustajiston jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän myötävaikuttamalla 1 momentissa tarkoitettujen säädösten taikka luottolaitoksen yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen rikkomiseen tahallisesti tai törkeästä tuottamuksesta on aiheuttanut luottolaitokselle, osakkeenomistajalle tai jäsenelle taikka sijoitusosuuden tai kantarahasto-osuuden omistajalle taikka muulle henkilölle.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään.

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta liikepankin, säästöpankin tai osuuspankin lukuun säädetään liikepankkilaisissa, säästöpankkilaisissa ja osuuspankkilaisissa.

100 c §

Luottolaitoksen kirjanpitorikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laatii tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen vastoin 4 luvun säännöksiä taikka niiden nojalla annettua valtiovarainministeriön päätöstä tai rahoitustarkastuksen määräystä,

2) rikkoo 40 §:n säännöstä tilinpäätöksen ilmoittamisesta rekisteröitäväksi tai tilinpäätöksen nähtävänä pitämisestä,

3) rikkoo 41 §:n säännöstä osavuosikatsauksen laatimisesta, tai

4) rikkoo luottolaitoksen sulautumista, jakautumista tai selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamista koskevia säännöksiä,

on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 9 tai 10 §:ssä tarkoitettuna kirjanpitorikoksena tai tuottamuksellisenä kirjanpitorikoksena eikä teosta ole muuallakaan säädetty ankaramapaa rangaistusta,

luottolaitoksen kirjanpitorikkomuksesta sak-
koon.

100 d §

*Luottolaitoksen varojen jakamista koskevien
säännösten rikkominen*

Joka tahallaan

1) rikkoo säännöksiä pääomalainan pää-
oman palauttamisesta, koron tai muun hyvi-
tyksen maksamisesta tai vakuuden antami-
sesta,

2) jakaa luottolaitoksen tai sen konsoli-
dointiryhmään kuuluvan yrityksen varoja
tämän lain, osakeyhtiölain, osuuskuntalain,
liikepankkilain, osuuspankkilain, säästöpank-
kilain tai hypoteekkiyhdistyksistä annetun
lain säännösten vastaisesti, tai

3) rikkoo 24 a §:n säännöksiä lainan tai
vakuuden antamisesta taikka omien tai emoi-
tyksen osakkeiden, osuuksien, pääoma-
lainojen, debentuurien tai niihin rinnastetta-
vien sitoumusten pantiksi ottamisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai
siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa
rangaistusta, *luottolaitoksen varojen jakamis-
ta koskevien säännösten rikkomisesta* sak-
koon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuo-
deksi.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

2. 36 §:n 1 momentin 2)-kohdan estämättä
siinä tarkoitetut arvopaperit ja johdannaisso-
pimukset saadaan sinä tilikautena, jona tämä
laki tulee voimaan, sekä lähinnä seuraavana
kahtena tilikautena merkitä tilinpäätökseen
36 §:n 1 momentin 3)-kohdan mukaisesti.

3. Pääomasijoituksiin, jotka on laskettu
liikkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa,
sovelletaan tämän lain estämättä, mitä niistä
on säädetty niitä liikkeeseen laskettaessa.
Omiin varoihin ei saa kuitenkaan lukea pää-
omasijoituksia, joiden pääoman taikka koron,
osingon tai muun hyvityksen maksami-
sesta on tämän lain voimaan tultua asetettu
73 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakuus.

4. Luottolaitoksen tilintarkastajaksi on va-
littava 43 §:ssä säädettyt kelpoisuusehdot
täyttävä tilintarkastaja viimeistään tämän lain
voimaantuloa lähinnä seuraavassa varsinais-
essa yhtiökokouksessa taikka varsinaisessa
osuuspankin, isännistön tai hypoteekkiyhdis-
tyksen kokouksessa. Tämän lain tilintarkas-
tusta koskevia säännöksiä sovelletaan ensim-
mäisen kerran sen tilikauden kirjanpidon ja
tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastamiseen,
jota varten 43 §:ssä säädetty kelpoisuusehdot
täyttävä tilintarkastaja on edellä säädetyn
mukaisesti viimeistään valittava.

5. Kumottavaa 109—111 §:ää sovelletaan
joukkovelkakirjoihin, jotka on laskettu liik-
keseen ennen tämän lain voimaantuloa tai
lain voimaantuloa lähinnä seuraavan kahden
vuoden aikana, ja tällaisten joukkovelkakir-
jalainojen vakuuksiin.

2.

Laki

liikepankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun liikepankkilain (1269/1990) 7 §:n 2 mo-
mentti, 13 §, 16 §:n 1 momentti sekä 18, 60—63 ja 66 §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 § osaksi laeissa 1609/1993 ja 1684/1995, 16 §:n 1 momentti
laissa 931/1992 , 18 § viimeksi mainitussa laissa ja 66 § laissa 573/1996, sekä

muutetaan 64 ja 65 § seuraavasti:

64 §

Liikepankin perustajan, osakkeenomistajan,
hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenen,
toimitusjohtajan sekä hallintoneuvoston mää-
räämän tarkastajan vahingonkorvausvelvolli-

suudesta säädetään luottolaitostoiminnasta
annetussa laissa (1607/1993) ja tilintarkasta-
jan vahingonkorvausvelvollisuudesta tilintar-
kastuslaissa (936/1994). Vahingonkorvaus-
kanteen nostamisesta liikepankin lukuun on

voimassa, mitä osakeyhtiölain 15 luvun 5—7 §:ssä säädetään.

Rahoitustarkastuksella on osakeyhtiölain 15 luvun 5 ja 6 §:n estämättä oikeus, jos se katsoo tallettajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne liikepankin lukuun luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:ssä tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

65 §

Joka törkeästi laiminlyö täyttää, mitä 27—30, 33 ja 34 §:ssä säädetään johtokunnan velvollisuuksista, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *liikepankin selvitystilaa koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199.

3.

Laki

säästöpankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun säästöpankkilain (1270/1990) 20 §:n 3 momentti, 57 ja 127—130 §, 135 §:n 1 momentti sekä 136 §:n 2 ja 5 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 57 § osaksi laeissa 1610/1993 ja 1685/1995 ja 135 §:n 1 momentti laissa 601/1995,

muutetaan 20 §:n 2 ja 4 momentti, 38 §:n 3 momentti, 40 §:n 2 ja 5 momentti, 131 §:n 1 momentti sekä 133 ja 134 §,

sellaisina kuin niistä on 40 §:n 5 momentti mainitussa laissa 1610/1993, sekä

lisätään 131 §:ään uusi 1 momentti, jolloin muutettu 1 momentti ja nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 2—4 momentiksi, seuraavasti:

20 §

Säästöpankki tai sen tytäryritys ei saa vastiketta vastaan hankkia toisen säästöpankin kantarahasto-osuuksia eikä omia tai emopankin kantarahasto-osuuksia. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

Mitä 2 momentissa ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 24 a §:ssä säädetään, ei estä säästöpankkia sen vastaanottaessa osakeyhtiön 81 §:n mukaisesti sulautumisen nojalla hankkimasta tai ottamasta pantiksi osakeyhtiöön kuuluvaa kantarahasto-osuutta tai lunastamasta kantarahasto-osuutta 80 §:n 1 momentin mukaisesti taikka huutokaupasta ostamasta säästöpankin saamisesta ulosmitattua kantarahasto-osuutta. Säästöpankin hankkima kantarahasto-osuus on, jollei sitä ole mitätöity kantarahastoa alentamalla, myytävä niin pian kuin se voi tappiota tapahtua. Osakeyhtiön vastaanottamisen yhteydessä tai 80 §:n mukaisesti hankittu kantarahasto-

osuus on kuitenkin myytävä viimeistään kahden vuoden kuluessa saannosta.

38 §

Peruspääoman ja kantarahaston alentaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi neljän kuukauden kuluessa alentamispäätöksestä. Peruspääoma ja kantarahasto katsotaan alennetuksi, kun rekisteröiminen on toimitettu. Jollei rekisteröimisilmoitusta ole tehty säädettyssä ajassa tai jos rekisteröiminen on eväty, päätös raukeaa. Niin ikään raukeaa sellainen sääntöjen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että peruspääomaa tai kantarahastoa alennetaan.

40 §

Voitto-osuutena voidaan jakaa vain voittoa ja muuta vapaata omaa pääomaa, joka on syntynyt kantarahaston muodostamisen jälkeen, vähennettynä taseeseen aktivoituja pe-

rustamismenoja vastaavalla määrällä ja pankilla olevien omien kantarahastotodistusten hankintamenoa vastaavalla määrällä. Pääomallainalle maksettavasta korosta tai muusta hyvityksestä johtuvasta voitonjaon rajoituksesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetun lain 38 §:ssä ja vakavaraisuussuhteesta johtuvasta voitonjaon rajoituksesta mainitun lain 81 §:ssä.

Säästöpankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi 1—3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteenlasketun määrän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, muilla 2 momentissa tarkoitetuilla jakokelvottomilla erillä, määrällä, jolla konserniin kuuluvien yritysten tilinpäätöksissä tehdyt, kirjanpitolain (/) 5 luvun 15 §:ssä tarkoitettut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitiilinpäätöksessä merkitty vapaaan omaan pääomaan, sekä määrällä, joka lain tai sääntöjen mukaan on merkittävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

131 §

Säästöpankin perustajan, isännän, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan ja valtuutetun sekä hallintoneuvoston ja hallituksen määräämään tarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta säästöpankin lukuun luottolaitostoiminnasta

annetun lain 97 c §:n nojalla päättää isäntien kokous. Hallituksella on lisäksi oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

133 §

Säästöpankin lukuun luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

1) perustajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun perustamiskokouksessa tehtiin päätös säästöpankin perustamisesta;

2) hallintoneuvoston tai hallituksen jäsentä, toimitusjohtajaa, valtuutettua tai isäntää vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu; eikä

3) tilintarkastajaa taikka hallintoneuvoston tai hallituksen määräämää tarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin.

Jos säästöpankin lukuun ajettavan kanteen määräaika on kulunut loppuun, ei 131 §:n 4 momentissa tarkoitettua kannetta voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

134 §

Rahoitustarkastuksella ja säästöpankkitarastuksella on oikeus, jos se katsoo tallettajien tai kantarahasto-osuuden omistajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanteen säästöpankin lukuun luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:ssä mainittua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

4.

Laki

säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi 6 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (972/1992) 4 §:n 3 momentti sekä 8—10 §, sellaisina kuin niistä ovat 8—10 § laissa 1176/1994, sekä
muutetaan 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 11 §, seuraavasti:

4 §

Säästöpankin toimintaa jatkavalle pankille ei tarvitse hakea uutta toimilupaa.

6 §

Sen estämättä, mitä osakeyhtiölaissa (734/1978) säädetään, peruspääomasta ja vararahastosta muodostettua säästöpankin osakepääomaa vastaavaat osakkeet annetaan vastikkeetta osakkeiden omistajaksi 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla määrättävälle tai perustettavalle yhdelle tai useammalle säätiölle.

7 §

Säätiölain 6 §:n 2 momentin 2 kohdan estämättä säätiö voidaan merkitä säätiörekisteriin ennen osakkeiden vastaanottamista.

11 §

Poiketen siitä, mitä luottolaitostoinnasta annetun lain (1607/1993) 8 §:ssä säädetään, säästöpankkiosakeyhtiön on käytettävä pankin yhteisömuotoa osoittavan tunnuksen lisäksi toiminimessään sanaa tai yhdysosaa "säästöpankki".

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Rahoitustarkastuksen on siirrettävä säätiö, joka on rahoitustarkastuksen ylläpitämässä rekisterissä tämän lain voimaan tullessa, patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisteriin kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

5.

Laki

osuuspankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun osuuspankkilain (1271/1990) 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 3 momentti, 19 §, 41 f §:n 4 momentti, 85—88 §, 92 §:n 1 momentti ja 93 §:n 2 ja 5 kohta,
 sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laeissa 1611/1993 ja 575/1996, 41 f §:n 4 momentti laissa 1126/1993, 92 §:n 1 momentti laissa 602/1995 ja 93 §:n 5 kohta mainitussa laissa 575/1996,
muutetaan 12 §:n 2 ja 4 momentti sekä 13 a, 90 ja 91 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 13 a § mainitussa laissa 1611/1993 ja 91 § mainitussa laissa 575/1996, sekä
 lisätään 7 m §:ään, sellaisena kuin se on laissa 575/1996, uusi 4 momentti sekä 89 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1611/1993, uusi 1 momentti, jolloin nykyiset 1—4 momentti siirtyvät 2—5 momentiksi, seuraavasti:

7 m §

Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen on

pidettävä jäljennös 2 momentissa tarkoitetusta tilinpäätöksestä jokaisen nähtävänä ja annettava siitä jäljennöksiä noudattaen, mitä

luottolaitostoiminnasta annetun lain 40 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään. Keskusyhteisön on laadittava ja julkistettava yhdistelty osavuosikatsaus noudattaen soveltuvin osin, mitä 2 momentissa ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 41 §:ssä säädetään. Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen on annettava jokaiselle sitä pyytävälle jäljennös yhdistellystä osavuosikatsauksesta niin kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain 40 §:ssä säädetään.

12 §

Osuuspankki tai sen tytäryritys ei saa vastiketta vastaan hankkia toisen osuuspankin sijoitusosuuksia taikka omia tai emopankin sijoitusosuuksia. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

Mitä 2 momentissa ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 24 a §:ssä on sanottu, ei estä osuuspankkia sen vastaanottaessa osakeyhtiön 39 §:n mukaisesti sulautumisen nojalla hankkimasta osakeyhtiöön kuuluvaa sijoitusosuutta tai lunastamasta sijoitusosuutta 38 §:n 1 momentin mukaisesti taikka huutokaupasta ostamasta osuuspankin saamisesta ulosmitattua sijoitusosuutta. Osuuspankin hankkima sijoitusosuus on, jollei sitä ole mitätöity sijoitusosuuspääomaa alentamalla, myytävä niin pian kuin se voi tappiotta tapahtua. Osakeyhtiön vastaanottamisen yhteydessä tai 38 §:n mukaisesti hankittu sijoitusosuus on kuitenkin myytävä viimeistään kahden vuoden kuluessa saannosta.

13 a §

Osuuspankin voittona saadaan jakaa osuuskuntalain 35 §:n 3 momentissa tarkoitettu määrä vähennettynä taseeseen aktivoituja perustamismenoja vastaavalla määrällä ja osuuspankilla olevien omien sijoitusosuuksien hankintamenoa vastaavalla määrällä. Pääomalainalle maksettavasta korosta tai muusta hyvityksestä johtuvasta voitonjaon rajoituksesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetun lain 36 §:ssä ja vakavaraisuussuhteesta johtuvasta voitonjaon rajoituksesta mainitun lain 81 §:ssä.

Osuuspankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi osuuskuntalain 35 §:n 3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja

konsernin muun vapaan oman pääoman yhteenlasketun määrän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, muilla jakokelvottomilla 1 momentissa tarkoitetuilla erillä sekä määrällä, jolla konserniin kuuluvien yritysten tilinpäätöksissä tehtyt, kirjanpitolain (/) 5 luvun 15 §:ssä tarkoitettut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konserntilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan, sekä määrällä, joka lain tai sääntöjen mukaan on merkittävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

89 §

Osuuspankin perustajan, osuuspankin jäsenen ja edustajiston jäsenen, hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenen, toimitusjohtajan ja hallintotehtäviä hoitavan toimikunnan jäsenen sekä hallintoneuvoston määrämän tarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

90 §

Osuuspankin lukuun luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon,

1) perustajaa vastaan kolmen vuoden kuluessa siitä, kun perustamiskirja allekirjoitettiin;

2) hallintoneuvoston, johtokunnan tai hallintotehtäviä hoitavan toimikunnan jäsentä, toimitusjohtajaa taikka osuuspankin tai edustajiston jäsentä vastaan kolmen vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu; eikä

3) tilintarkastajaa tai hallintoneuvoston määräämää tarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluessa siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin.

91 §

Rahoitustarkastuksella ja osuuspankin kuulussa osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisöön, keskusyhteisöllä on oikeus, jos se katsoo tallettajien tai sijoitusosuuden omistajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne osuuspankin lukuun luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:ssä

mainittua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

6.

Laki

hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain 7 §:n 1 momentin 12 kohdan ja 21 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan hypoteekkiyhdistyksistä 8 päivänä joulukuuta 1978 annetun lain 7 §:n 1 momentin 12 kohta ja 21 §:n 2 momentti.

2 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

7.

Laki

ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1608/1993) 23 §:n 1 momentti seuraavasti:

23 §

Maksuvalmius

Sivukonttorilla on oltava maksuvalmiutensa tukena luottolaitostoiminnasta annetun

lain 67 §:ssä säädettyä vastaava kassavaranto. Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset sen kassavarantosuhteen laskemisesta ja ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

8.

Laki

sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 22—25, 27, 28, 32—43 § ja 6 luku,
 sellaisena kuin niistä on 32 § osaksi laissa 583/1997,
muutetaan 6, 21, 26 ja 29—31 §, sekä
lisätään 1 §:ään uusi 5 momentti, 5 §:ään uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 16 a, 56 a ja 56 b § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Sovellettamisala

Sijoituspalveluyrityksiin sovelletaan luottolaitostoiminnasta annettua lakia (1607/1993) siltä osin kuin tässä laissa säädetään.

5 §

Määritelmät

Palveluyrityksellä tarkoitetaan tässä laissa yritystä, joka pääasiallisena toimintanaan tuottaa palveluja yhdelle tai useammalle sijoituspalveluyritykselle omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä tai joka tuottaa tietojenkäsittelyyn liittyviä palveluita taikka muita vastaavia sijoituspalveluyrityksen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluita yhdelle tai useammalle sijoituspalveluyritykselle.

6 §

Konsolidointiryhmä

Sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään luetaan sijoituspalveluyritys, sen kotimainen tai ulkomainen omistusyhteisö sekä kotimainen ja ulkomainen sijoituspalveluyritys, rahoituslaitos ja palveluyritys:

1) johon sijoituspalveluyrityksellä tai sen omistusyhteisöllä on kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla määräysvalta;

2) jolla on sijoituspalveluyrityksen, sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa yhteinen hallinto; tai

3) jota johdetaan yhteisesti sijoituspalveluyrityksen, sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa.

Mitä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetään tytäryrityksestä, sovelletaan vastaavasti yritykseen, johon luottolaitoksella tai sen omistusyhteisöllä on 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde.

Omistusyhteisöstä sekä sijoituspalveluyrityksestä, jolla on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta sijoituspalveluyritykseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen taikka 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde taseen loppusummaltaan pienempään sijoituspalveluyritykseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen, käytetään tässä laissa nimitystä konsolidointiryhmän emoyritys.

Sijoituspalveluyrityksestä, rahoituslaitoksesta tai palveluyrityksestä, johon sijoituspalveluyrityksellä tai omistusyhteisöllä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta, sekä sijoituspalveluyrityksestä, rahoituslaitoksesta ja palveluyrityksestä, johon taseen loppusummaltaan suuremmalla omistusyhteisöllä tai sijoituspalveluyrityksellä on 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde, käytetään tässä laissa nimitystä konsolidointiryhmän tytäryritys.

Konsolidointiryhmän tytäryritys, jonka taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti sen emoyrityksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa ecua tai sitä vastaava markkamäärä, saadaan jättää yhdistelemättä konsolidointiryhmään. Jos konsolidointiryhmän tällaisen tytäryrityksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellais-

ten konsolidointiryhmän tytäryritysten taseen loppusumman kanssa on vähintään viisi prosenttia konsolidoidun taseen loppusummasta taikka jos yritys on yhdisteltävä konsernitilinpäätökseen, se on kuitenkin sisällytettävä konsolidointiryhmään.

Konsolidointiryhmään kuuluva yritys voidaan jättää huomioon ottamatta konsolidoitua valvontaa koskevia säännöksiä sovellettaessa rahoitustarkastuksen kussakin yksittäistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti, jos soveltaminen ei ole tarpeen sijoituspalveluyrityksen konsolidoidun valvonnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

16 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomalainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa antaa lainaa omien ja emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseen taikka ottaa niitä pantiksi ainoastaan 2 ja 3 momentissa säädetyin rajoituksin. Vakuuden asettaminen sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen varoista edellä tarkoitetun lainan maksamisesta rinnastetaan lainan antamiseen.

Sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain (734/1978) 7 luvun 1 §:n 1 momentin ja 12 luvun 7 §:n 3 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu sijoituspalveluyrityksen toiminnassa noudatetuin tavanomaisin ehdoin.

Sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa ottaa pantiksi omia ja emoyrityksen osakkeita ja osuuksia niiden merkinnän rahoittamiseksi annetun lainan vakuudeksi enintään määrän, joka vastaa nimellisarvoltaan 10 prosenttia lainan antaneen yrityksen, tai jos pantiksi on otettu

lainan antaneen yrityksen emoyrityksen osakkeita tai osuuksia, emoyrityksen sidotusta pääomasta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään omista ja emoyrityksen osakkeista ja osuuksista, sovelletaan vastaavasti omiin ja emoyrityksen liikkeeseenlaskemiin pääomasijoituksiin, pääomalainoihin, debentureihin ja muihin sitoumuksiin, joilla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla veloilla.

21 §

Tilinpäätös ja osavuosikatsaus

Sijoituspalveluyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sovelletaan, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 30—39 §:ssä säädetään.

Sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksen julkistamiseen ja osavuosikatsaukseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölaissa ja arvopaperimarkkinalaissa säädetään.

26 §

Tilintarkastus sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Sijoituspalveluyrityksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajista sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämisestä on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 42—44 §:ssä säädetään.

29 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Sijoituspalveluyritys tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa sijoituspalveluyrityksen vakavaraisuudelle tai konsolidoidulle vakavaraisuudelle. Sijoituspalveluyrityksellä ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oltava toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetuille riskienhallintajärjestelmille sekä muulle sisäiselle valvonnalle asetettavista vaatimuksista.

30 §

Maksuvalmius

Sijoituspalveluyrityksen maksuvalmiuden on oltava sijoituspalveluyrityksen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä

Sijoituspalveluyrityksen omiin varoihin ja konsolidoituihin omiin varoihin sovelletaan, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 72 §:n 3 ja 4 momentissa, 73—75 §:ssä ja 79 §:ssä säädetään.

Sijoituspalveluyrityksen omien varojen yhteismäärän on aina oltava vähintään 13 §:ssä säädetyn perustamispääoman suuruinen. Kun vähintään kaksi sijoituspalveluyritystä sulautuu, rahoitustarkastus voi myöntää poikkeuksen tästä vaatimuksesta. Vastaanottavan sijoituspalveluyrityksen tai perustettavan sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin sulautuvilla sijoituspalveluyrityksillä sulautumishetkellä olleiden omien varojen yhteenlaskettu määrä.

Sijoituspalveluyrityksellä on oltava omia varoja ja konsolidoituja omia varoja vähintään luottolaitostoiminnasta annetun lain 72 §:n 1 momentissa sekä 76—78, 79 a ja 81 a §:ssä säädettyllä tavalla laskettu määrä. Sen lisäksi, mitä mainituissa säännöksissä säädetään, sijoituspalveluyrityksen omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen määrä ei saa alittaa yhtä neljäsosaa edellisen tilikauden hyväksytyn tuloslaskelman osoittamista kiinteistä kuluista tai, jos sijoituspalveluyrityksen toiminnassa on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen tapahtunut merkittäviä muutoksia, rahoitustarkastuksen sijoituspalveluyrityksen hakemuksesta vahvistamaa määrää.

Sijoituspalveluyrityksen suuriin asiakasriskeihin ja konsolidoituihin suuriin asiakasriskeihin sovelletaan, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 69—71 §:ssä säädetään.

Jos sijoituspalveluyrityksen omat varat tai konsolidoidut omat varat vähenevät alle 2—4 momentissa säädetyn määrän, sijoituspalveluyrityksen on viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen tai konsolidoitujen omien varojen määrää koskevien vaati-

musten täyttämiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava sijoituspalveluyritykselle määräaika, jonka kuluessa sijoituspalveluyrityksen omia varoja ja konsolidoituja omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä, tai esitettävä valtiovarainministeriölle sijoituspalveluyrityksen toimiluvan peruuttamista.

Jos sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ei saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Jos sijoituspalveluyrityksen konsolidoitujen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvan osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on edellä säädetyn estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

8 luku

Rangaistussäännökset

56 a §

Sijoituspalveluyrityksen kirjanpitorikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laatii tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen vastoin 4 luvun säännöksiä taikka niiden nojalla annettua valtiovarainministeriön päätöstä tai rahoitustarkastuksen määräystä, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 9 tai 10 §:ssä tarkoitettuna kirjanpitorikkoksena tai tuottamuksellisena kirjanpitorikkoksena eikä teosta ole muuallakaan laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *sijoituspalveluyrityksen kirjanpitorikkomuksesta sakkoon.*

56 b §

Sijoituspalveluyrityksen omien osakkeiden hankinnan rahoittamista koskevien säännösten rikkominen

Joka tahallaan rikkoo 16 a §:n säännöksiä lainan tai vakuuden antamisesta taikka omi-

en tai emoyrityksen osakkeiden, osuuksien, pääomalainojen, debentuurien tai niihin rinnastettavien sitoumusten pantiksi ottamisesta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *sijoituspalveluyrityksen omien*

osakkeiden hankinnan rahoittamista koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

9.

Laki

ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (580/1996) 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

15 §

Maksuvalmius

Sivuliikkeen maksuvalmiuden on oltava

sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

10.

Laki

rahoitustarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/1993) 2 §:n 17 kohta, sellaisena kuin se on laissa 572/1992, muutetaan 3 §:n 2 momentti sekä 11 §:n 1, 2 ja 4 momentti, sekä lisätään 2 §:ään uusi 20 kohta sekä 23 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Valvottavat

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa

20) luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisöä.

3 §

Sovellettavat säännökset

Rahoitustarkastukseen sovelletaan hallintomenettelylakia (598/1982), viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä annettua lakia (573/1989) ja yleisten asiakirjain julkisuudesta annettua lakia (83/1951).

11 §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan toimipaikassa tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeelli-

seksi katsomansa valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet. Rahoitustarkastuksella on myös oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan tietojenkäsittely- ja muut järjestelmät sekä kassa- ja muut varat.

Valvottavan on lisäksi ilman aiheetonta viivytystä toimitettava rahoitustarkastukselle sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka rahoitustarkastus katsoo tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeellisiksi.

Mitä 1—3 momentissa säädetään valvottavasta, sovelletaan myös:

1) yritykseen, joka on valvottavan kirjanpitolaisa (/) tarkoitettu emo- tai tytäryritys tai osakkuusyritys; sekä

2) muuhun yritykseen, joka kuuluu luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään.

23 §

Uhkasakko

Rahoitustarkastuksella on 1 momentissa tarkoitettu oikeus 11§:n 4 momentissa tarkoitettua yritystä kohtaan, jos se kieltäytyy noudattamasta, mitä sen velvollisuudeksi on 11§:ssä säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouko Skinnari

1.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/1993) 23 §, 66 §:n 2 momentti, 70 §:n 4—6 momentti, 76 §:n 2 momentti sekä 78 b ja 109—111 §, sellaisina kuin niistä ovat 23 ja 78 b § laissa 570/1996, *muutetaan* 2 §:n 2 momentti, 5 §, 8 §:n 3 momentti, 14 §:n 3 kohta, 18 §:n 1 momentti, 20 §:n 2 momentin 8 kohta, 21 ja 22 §, 4 luku, 67 §:n 2 momentin 4 kohta, 68 ja 69 §, 70 §:n 3 momentti, 71 §, 72 §:n otsikko ja 1 ja 4 momentti, 73, 74 ja 74 a §, 75 §:n 2 ja 3 momentti, 76 §:n otsikko sekä 1 momentin johtolause ja I ryhmän 3 kohta, 77, 78 ja 78 a §, 78 c §:n 3 momentti, 79, 80 ja 81 § sekä 94 §:n 1—3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5, 69, 71 ja 78 § osaksi mainitussa laissa 570/1996, 21 ja 22 §, 72 §:n 1 ja 4 momentti, 74 a ja 78 a §, 78 c §:n 3 momentti, 79 ja 80 § sekä 94 §:n 1—3 momentti viimeksi mainitussa laissa, 4 luku ja 73 § osaksi laissa 578/1997 ja 68 § osaksi laissa 1689/1995, sekä *lisätään* lakiin uusi 5 b §, 20 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 24 a §, 67 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1683/1995, uusi 4 momentti, 75 §:ään uusi 3 ja 5 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 76 §:n 1 momentin II ryhmään uusi 7 ja 8 kohta sekä lakiin uusi 79 a, 81 a, 94 b, 97 b, 97 c, 100 c ja 100 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Luottolaitos

Luottolaitos

Talletuspankkeja ovat liikepankit, säästöpankit, säästöpankkiosakeyhtiöt, osuuspankit, osuustoiminnalliset osakeyhtiömuotoiset pankit ja Postipankki Oy.

Talletuspankkeja ovat liikepankit, säästöpankit, säästöpankkiosakeyhtiöt, osuuspankit, osuustoiminnalliset osakeyhtiömuotoiset pankit, *osuuspankkilain (1271/1990) 41 b §:ssä tarkoitetut osakeyhtiömuotoiset pankit* ja Postipankki Oy.

5 §

5 §

Konserni ja konsolidointiryhmä

Konserni ja konsolidointiryhmä

Konsernilla, emoyrityksellä ja tytäryrityksellä tarkoitetaan tässä laissa kirjanpitolaissa (655/73) tarkoitettua konsernia, emoyritystä ja tytäryritystä.

Konsolidointiryhmään luetaan luottolaitos, sen omistusyhteisö sekä luotto- tai rahoituslaitos tai palveluyritys, joka on luottolaitoksen tai sen omistusyhteisön tytäryritys. Kon-

Konsernilla, emoyrityksellä ja tytäryrityksellä tarkoitetaan tässä laissa kirjanpitolaissa (/) tarkoitettua konsernia, emoyritystä ja tytäryritystä.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan luottolaitos, sen kotimainen tai ulkomainen omistusyhteisö sekä kotimainen ja ulkomainen luottolaitos, rahoituslaitos ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

solidointiryhmään luetaan lisäksi luotto- tai rahoituslaitos tai palveluyritys, jolla on luottolaitoksen tai sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa yhteinen hallinto tai jota johdetaan luottolaitoksen, sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa yhteisesti.

palveluyritys,

1) johon luottolaitoksella tai sen omistusyhteisöllä on kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla määräysvalta,

2) jolla on luottolaitoksen, sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa yhteinen hallinto, tai

3) jota johdetaan yhteisesti luottolaitoksen, sen omistusyhteisön tai niiden tytäryrityksen kanssa.

Mitä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetään tytäryrityksestä, sovelletaan vastaavasti yritykseen, johon luottolaitoksella tai sen omistusyhteisöllä on 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde.

Omistusyhteisöstä sekä luottolaitoksesta, jolla on 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta luottolaitokseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen taikka 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde taseen loppusummaltaan pienempään luottolaitokseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen, käytetään tässä laissa nimitystä konsolidointiryhmän emoyritys. Luottolaitoksesta, rahoituslaitoksesta tai palveluyrityksestä, johon luottolaitoksella tai omistusyhteisöllä on 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta, sekä luottolaitoksesta, rahoituslaitoksesta ja palveluyrityksestä, johon taseen loppusummaltaan suuremmalla omistusyhteisöllä tai luottolaitoksella on 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde, käytetään tässä laissa nimitystä konsolidointiryhmän tytäryritys.

Konsolidointiryhmän tytäryritys, jonka taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti sen emoyrityksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa eua vastaava markkamäärä, saadaan jättää yhdistelemättä konsolidointiryhmään. Jos konsolidointiryhmän tällaisen tytäryrityksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konsolidointiryhmän tytäryritysten taseen loppusumman kanssa on vähintään viisi prosenttia konsolidoidun taseen loppusummasta taikka jos yritys on yhdisteltävä konsernitilinpäätökseen, se on kuitenkin yhdisteltävä konsolidointiryhmään.

Konsolidointiryhmään kuuluva yritys voidaan jättää huomioon ottamatta konsolidoitua valvontaa koskevia säännöksiä sovellettaessa rahoitustarkastuksen kussakin yksit-

Jos konsernia tai konsolidointiryhmää koskevia säännöksiä ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa konsernin tai konsolidointiryhmän kokoonpanon tai muun erityisen syyn takia, luottolaitos tai sen

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

omistusyhteisö voi poiketa niistä rahoitustarkastuksen kussakin yksittäistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti.

täistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti, jos soveltaminen ei ole tarpeen luottolaitoksen konsolidoidun valvonnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

5 b §

Huomattava omistusosuus

Huomattavalla omistusosuudella tarkoitetaan sellaista omistusosuutta luottolaitoksessa tai muussa yrityksessä, joka käsittää vähintään kymmenen prosenttia luottolaitoksen tai muun yrityksen kaikista osakkeista tai osuuksista taikka niin suuren määrän osakkeita tai osuuksia, että ne tuottavat vähintään kymmenen prosenttia kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Ääniosuuden laskemisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä säädetään.

Huomattavaa omistusosuutta laskettaessa luottolaitoksen omistamiksi luetaan myös sellaisen luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuulumattoman rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen omistamat osakkeet ja osuudet, joka on luottolaitoksen kirjanpito-laissa tarkoitettu osakkuusyritys, samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa tällaisen rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia. Osakkeet, joita koskevat tiedot saadaan jättää tilinpäätöksessä erittelemättä osakeyhtiölain (734/1978) 11 luvun 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, sekä vastaavat osuudet, saadaan kuitenkin jättää huomioon ottamatta.

8 §

Toiminimi

Valtiovarainministeriö voi antaa talletuspankin tytäryritykselle luvan käyttää toiminimessään nimitystä talletuspankki tai viittausta talletuspankin toimintaan.

8 §

Toiminimi

Valtiovarainministeriö voi antaa talletuspankin konsolidointiryhmään kuuluvalla yritykselle luvan käyttää toiminimessään nimitystä "pankki" tai viittausta talletuspankin toimintaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen sisältö

Luottolaitoksen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä on, sen lisäksi mitä muualla lais-
sa säädetään, määrättävä:

3) hallituksen jäsenen ja varajäsenen sekä toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan oikeudesta kuulua toisen liikeyrityksen hallintoon;

3) hallintoneuvoston jäsenen, hallituksen jäsenen ja varajäsenen, toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan, toimihenkilön ja säästöpankin valtuutetun oikeudesta kuulua toisen yrityksen hallintoon;

18 §

Osakkeiden ja osuuksien omistuksesta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti luottolaitoksesta osuus, joka on vähintään 10 prosenttia sen osake- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 10 prosenttia sen osakkeiden tai osuuksien äänivallasta taikka joka muutoin oikeuttaa käyttämään siihen rinnastuvaa vaikutusvaltaa luottolaitoksen hallinnossa, on hankinnasta ilmoitettava etukäteen rahoitustarkastukselle.

18 §

Osakkeiden ja osuuksien omistuksesta ilmoittaminen

Sen, joka aikoo hankkia huomattavan omistuosuuden luottolaitoksesta, on ilmoitettava siitä etukäteen rahoitustarkastukselle.

20 §

Liiketoiminnan ala

Luottolaitoksen toimintaa on:

8) notariaattitoiminta rahoitustarkastuksen määräämissä rajoissa;

8) notariaattitoiminta;

Luottolaitos saa 1 momentin estämättä hoitaa postipalveluja postitoimiluvan haltijan kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti sekä tarjota luottolaitoksen kanssa samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluville yrityksille niiden hallintoon liittyviä palveluja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

*Luottolaitoksen omistusten suhde
luottolaitoksen omiin varoihin*

Luottolaitos tai se ja sen tytäryritys ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos tai palveluyritys yhdessä saavat sijoittaa yhden sellaisen muun kuin 20 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavan yhteisön tai palveluyrityksen osakkeisiin ja osuuksiin, jonka osake- tai osuuspääomasta ne omistavat yli kymmenen prosenttia taikka niin suuren osan, että niillä on yli kymmenen prosenttia kaikkien osakkeiden ja osuuksien tuottamista äänistä, enintään 15 prosenttia luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omista varoista.

Luottolaitoksella ja sen tytäryrityksellä ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla luotto- tai rahoituslaitoksella tai palveluyrityksellä saa olla 1 momentissa tarkoitettuja sijoituksia yhteensä enintään määrä, joka on 60 prosenttia luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omista varoista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja suhdeluja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon osakkeita, jotka luottolaitos tai sen tytäryritys taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos tai palve-

21 §

*Huomattavien omistusosuuksien suhde
omiin varoihin*

Luottolaitos ei saa sijoittaa sellaisen muun yrityksen kuin luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen, jossa luottolaitoksella on huomattava omistusosuus, osakkeisiin, osuuksiin tai pääomalainoihin enempää kuin 15 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Luottolaitoksella saa olla 1 momentissa tarkoitettuja sijoituksia yhteensä enintään määrä, joka vastaa 60 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa sijoittaa yksin tai yhdessä muiden konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten kanssa sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen yritysten osakkeisiin, osuuksiin tai pääomalainoihin, joissa konsolidointiryhmään kuuluvilla yrityksillä yhdessä on huomattava omistusosuus, enintään määrän, joka vastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määrää luottolaitoksen konsolidoiduista omista varoista. Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan tätä pykälää sovellettaessa 5 §:stä poiketen luottolaitoksen lisäksi ainoastaan sellaiset luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joihin luottolaitoksella on 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tai saman momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde.

Laskettaessa 1—3 momentissa tarkoitettujen sijoitusten määrää, luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen sijoituksina otetaan huomioon myös 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen rahoituslaitosten ja palveluyritysten omistamat osakkeet ja osuudet momentissa tarkoitettulla tavalla laskettuna.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja suhdeluja laskettaessa ei oteta huomioon osakkeita, jotka luottolaitos tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys on merkinnyt järjestämänsä osakeannin yhteydessä anta-

Voimassa oleva laki

luzyitys on merkinnyt järjestämänsä osakeannin yhteydessä antamansa sitoumuksen perusteella, eikä vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tarkoitetun vakuutusyhtiön osakkeita eikä osakkeita ja osuuksia, joiden omistaminen luottolaitoksen, sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämisen yhteydessä on välttämätöntä.

22 §

Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen omistamista koskeva rajoitus

Luottolaitos yksin tai se ja sen tytäryritykset ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetut luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset yhdessä saavat sijoittaa muihin kuin rahoitus-toiminnan yhteydessä vuokrattaviin kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin enintään määrän, joka on 13 prosenttia luottolaitoksen osalta sen taseen loppusummasta tai luottolaitoksen ja sen tytäryrityksen ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osalta konsolidointiryhmän yhteenlasketun taseen loppusummasta, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä lupaa suurempaan määrään.

Luottolaitoksen tytäryritystä taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotto- tai rahoituslaitosta tai palveluyritystä, jonka oikeutta omistaa kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia on laissa rajoitettu, ei lueta mukaan 1 momentissa tarkoitettua omistusta laskettaessa.

Luottolaitoksen ja sen tytäryrityksen ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen omistamiin kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin rinnastetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdelukua laskettaessa luottolaitoksen ja sen tytäryrityksen ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen kiinteistöyhteisölle antamat luotot ja sen puolesta antamat takaukset samassa suhteessa kuin luottolaitoksen tai sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen omistamat kiinteistöy-

Ehdotus

mansa sitoumuksen perusteella, eikä vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitetun vakuutusyhtiön osakkeita eikä osakkeita ja osuuksia, joiden omistaminen luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen asiakkaan liiketoiminnan tervehdyttämisen yhteydessä on välttämätöntä.

22 §

Kiinteistöjen sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien omistamista koskeva rajoitus

Luottolaitos saa sijoittaa kiinteistöihin sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin enintään määrän, joka on 13 prosenttia sen taseen loppusummasta. Luottolaitos saa yhdessä sen konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten kanssa sijoittaa kiinteistöihin sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin enintään määrän, joka on 13 prosenttia luottolaitoksen konsolidoidun taseen loppusummasta.

Luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen omistamiin kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin rinnastetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdelukua laskettaessa luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen kiinteistöyhteisölle antamat luotot ja sen puolesta antamat takaukset samassa suhteessa kuin luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen omistamat kiinteistöyhteisöjen osakkeet tai osuudet ovat kiinteistöyhteisöjen osake- tai osuuspääomasta. Laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua konsolidoitua suhdelukua siihen ei sisällytetä luottolaitok-

Voimassa oleva laki

teisön osakkeet tai osuudet ovat kiinteistöyhteisön osake- ja osuuspääomasta.

Ehdotus

sen konsolidointiryhmään kuuluvalla kiinteistöyhteisölle annettuja luottoja eikä tällaisen kiinteistöyhteisön puolesta annettuja takauksia, jos kiinteistöyhteisö yhdistellään konsolidoituun taseeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua suhdelukua laskettaessa ei oteta huomioon kiinteistöjä eikä kiinteistöyhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka

1) ovat joutuneet luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen haltuun maksamatta jääneen saamisen vakuutena; tai

2) on vuokrattu rahoitustoiminnan yhteydessä ja joiden arvon alenemisesta johtuva riski on olennaisilta osiltaan siirretty sopimuksin vuokralleottajalle.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan tätä pykälää sovellettaessa 5 §:stä poiketen luottolaitoksen lisäksi ainoastaan sellaiset luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joihin luottolaitoksella on 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tai saman momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde. 1 momentissa tarkoitettu luottolaitoksen konsolidoitu tase laaditaan näiden yritysten taseiden yhdistelmänä noudattaen, mitä kirjanpitolaissa ja 39 §:ssä säädetään konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Rahoitustarkastus voi erityisestä syystä määräjäksi myöntää poikkeuksen 1 momentin vaatimuksista.

23 §

Väliaikainen omistus

Luottolaitos tai se ja sen tytäryritys ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotto- tai rahoituslaitos tai palveluyritys saavat 22 §:n säännösten estämättä väliaikaisesti omistaa maksamatta jääneen saamisen vakuutena olleita kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia tai kiinteistöjä.

Luottolaitoksen tai sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen on luovuttava 1 momentin nojalla hankitusta omaisuudesta niin pian kuin se tappiota on mahdollista ja viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun 1 momentissa tarkoitettu hankinta on tapahtunut, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä määräaikaan pi-

23 §

Väliaikainen omistus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

dennystä.

Rahoitustarkastus antaa määräykset luottolaitoksen tai sen tytäryrityksen taikka 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun luotto- tai rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen omistukseen väliaikaisesti siirtyneen omaisuuden ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

24 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomalainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa antaa lainaa omien ja emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseen ja ottaa niitä pantiksi ainoastaan 2 ja 3 momentissa säädettyin rajoituksin. Vakuuden asettaminen luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen varoista edellä tarkoitetun lainan maksamisesta rinnastetaan lainan antamiseen.

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n 1 momentin ja 12 luvun 7 §:n 3 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu luottolaitoksen toiminnassa noudatetuin tavanomaisin ehdoin.

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa ottaa pantiksi omia ja emoyrityksen osakkeita ja osuuksia niiden merkinnän rahoittamiseksi annetun lainan vakuudeksi enintään määrän, joka vastaa nimellisarvoltaan 10 prosenttia lainan antaneen yrityksen, tai jos pantiksi on otettu lainan antaneen yrityksen emoyrityksen osakkeita tai osuuksia, emoyrityksen sidotusta pääomasta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään omista ja emoyrityksen osakkeista ja osuuksista, sovelletaan vastaavasti omiin ja emo-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 luku

Tilinpäätös ja tilintarkastus

30 §

Tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisala

Luottolaitoksen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös laaditaan kirjanpitolain ja tämän luvun säännösten mukaisesti. Osakeyhtiölain 11 luvun 1—3 ja 5—12 §:n ja osuuskuntalain 79—79 b §:n, lukuun ottamatta 79 b §:n 1 momenttia, säännöksiä ei sovelleta luottolaitokseen.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimisesta.

4 luku

Tilinpäätös, osavuositarkastus ja tilintarkastus

30 §

Tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisala

Luottolaitoksen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös laaditaan ja julkistetaan tämän luvun säännösten ja niiden nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Luottolaitoksiin sovelletaan kirjanpitolakia siltä osin kuin jäljempänä ei toisin säädetä. Osakeyhtiömuotoiseen luottolaitokseen sovelletaan lisäksi osakeyhtiölain ja osuuspankkiin osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevia säännöksiä siltä osin kuin jäljempänä ei toisin säädetä. Valtiovarainministeriö päättää siitä, miltä osin luottolaitoksiin sovelletaan kirjanpitoasetusta. Osakeyhtiölain 11 luvun 13 §:ää ei sovelleta luottolaitokseen.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 2 §:n 2 momenttia ja 6 §:ää, 4 luvun 1 ja 4 §:ää sekä 5 luvun 2 ja 3 §:ää ja 6 §:n 1 momenttia, osakeyhtiölain 11 luvun 1, 2, 6, 6 a, 7 ja 8 §:ää ja 9 §:n 7 momenttia sekä osuuskuntalain 79 §:n 2 ja 3 momenttia, 79 a §:ää ja 79 b §:n 2 momenttia ei sovelleta luottolaitoksen tilinpäätöksen laatimiseen.

Kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 ja 4 momenttia, 2 §:n 2 momenttia, 3 §:n 1 momenttia, 12 §:n 2 momenttia ja 18 §:n 1 momenttia, osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 1 momenttia ja 11 §:ää sekä osuuskuntalain 79 d §:ää ei sovelleta luottolaitoksen konsernitilinpäätöksen laatimiseen. Kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan konsernitilinpäätökseen siinä laajuudessa kuin niissä tarkoitettuja laskentaperiaatteita ja lainkohtia sovelletaan 2 momentin nojalla luottolaitokseen.

Mitä 1 ja 2 momentissa ja 31—38 §:ssä säädetään luottolaitoksen tilinpäätöksestä,

Mitä 30—37 §:ssä säädetään luottolaitok-

Voimassa oleva laki

sesta, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisöön sekä sellaiseen rahoituslaitokseen, joka on luottolaitoksen tai omistusyhteisön tytäryritys.

Ehdotus

sovelletaan vastaavasti luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvaan suomalaiseen omistusyhteisöön ja konsolidointiryhmään kuuluvaan muuhun suomalaiseen rahoituslaitokseen. Mitä 3 momentissa ja 39 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti suomalaiseen omistusyhteisöön.

Kirjanpitolain 3 luvun 9 ja 11 §:ää, osakeyhtiölain 11 luvun 14 §:ää ja osuuskuntalain 79 c §:ää ei sovelleta luottolaitoksen eikä omistusyhteisön tilinpäätöksen rekisteröintiin tai muuhun julkistamiseen.

31 §

Tarkempien säännösten, määräysten, ohjeiden, lausuntojen ja poikkeuslupien antaminen

Luottolaitoksen ja sen konsernin tuloslaskelman ja taseen kaavasta sekä tuloslaskelman ja taseen liitetiedoista ja toimintakertomuksessa ilmoitettavista tiedoista päättää valtiovarainministeriö. Päätöksessä on soveltuvin osin otettava huomioon, mitä kirjanpitolaissa ja -asetuksessa sekä osakeyhtiölaissa säädetään liitetiedoista ja toimintakertomuksesta. Valtiovarainministeriön on ennen päätöksen antamista pyydettävä rahoitustarkastuksen ja kirjanpitolautakunnan lausunto.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset luottolaitoksen tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Määräyksissä voidaan rajoittaa sellaisten korko- ja vuokratulojen kirjaamista tilikauden tuotoksi, jotka perustuvat sellaisiin saamisiin tai rahoitusleasingsopimuksiin, joiden erääntyneet korot, lyhennykset taikka vuokrat ovat olleet tilinpäätösheikellä maksamatta vähintään 90 päivää taikka velallisen todetun maksukyvyttömyyden johdosta todennäköisesti jäävät maksamatta. Ennen määräyksen antamista rahoitustarkastuksen on pyydettävä siitä valtiovarainministeriön ja kirjanpitolautakunnan lausunto.

Rahoitustarkastus voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän luvun, valtiovarainministeriön 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, osakeyhtiölain ja osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevien säännösten sekä kirjanpitolain ja -asetuksen ja niiden nojalla annettujen ministeriön päätösten soveltamisesta luottolai-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toksiin. Jos ohje tai lausunto on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tai osuuskuntalain yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, rahoitustarkastuksen on ennen ohjeen tai lausunnon antamista pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta erityisestä syystä määräjäksi myöntää luvan poiketa 3 momentissa tarkoitetuista säännöksistä kirjanpitoasetuksessa tarkoitetuissa tapauksissa taikka jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi luottolaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Jos asia on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tai osuuskuntalain tilinpäätöstä koskevien säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, rahoitustarkastuksen on ennen asian ratkaisemista pyydettävä lupahakemuksesta kirjanpitolautakunnan lausunto.

33 §

Tilikausi

Luottolaitoksen tilikausi on kalenterivuosi. Liiketoimintaa aloitettaessa taikka lopetettaessa tilikausi saa olla kalenterivuotta lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

31 §

Tilinpäätös

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää kirjanpitolain ja tämän luvun säännösten mukaisen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen.

Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee päivätä ja allekirjoittaa tilinpäätös. Jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on esittänyt eriävän mielipiteen tilinpäätöksestä, on tätä koskeva lausuma liitettävä siihen hänen vaatimuksistaan.

Tilinpäätökseen on sisällytettävä tuloslaskelma ja tase viimeistä edelliseltä tilikaudelta. Tuloslaskelman ja taseen liitteenä on ilmoitettava rahoitustarkastuksen määräämät tiedot. Jos tilikauden aikana tuloslaskelman tai taseen erittelyä on muutettu, on aikaisempaan tilinpäätökseen sisältyviä tietoja mahdollisuuksien mukaan oikaistava niin,

32 §

Tilikausi

Tilikausi on kalenterivuosi. Liiketoimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa tilikausi saa olla kalenterivuotta lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

33 §

Tilinpäätös

Tilinpäätös on laadittava kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, jollei rahoitustarkastus luottolaitoksen hakemuksesta erityisestä syystä myönnä tästä poikkeusta.

Tilinpäätökseen on sisällytettävä tuloslaskelma ja tase edelliseltä tilikaudelta. Jos tilikauden aikana tuloslaskelman ja taseen erittelyä on muutettu, on aikaisempaan tilinpäätökseen sisältyviä tietoja mahdollisuuksien mukaan oikaistava niin, että niitä voidaan verrata myöhempään tilinpäätökseen.

Hallituksen ja toimitusjohtajan tulee päivätä ja allekirjoittaa tilinpäätös. Jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja on esittänyt eriävän mielipiteen tilinpäätöksestä, tätä koskeva lausuma on sisällytettävä siihen hänen vaatimuksestaan.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

että niitä voidaan verrata myöhempään tilinpäätökseen.

Tilinpäätös on annettava tilintarkastajille vähintään kuukautta ennen varsinaista yhtiökokousta taikka muuta varsinaista osuudenomistajien tai jäsenten kokousta.

Tilinpäätös on annettava tilintarkastajille vähintään kuukautta ennen varsinaista yhtiökokousta taikka varsinaista osuuskunnan, edustajiston, isännistön tai hypoteekkiyhdistyksen kokousta.

32 §

Toimintakertomus

Toimintakertomus on laadittava hyvän kirjanpitotavan mukaisesti ja siinä on annettava tietoja sellaisista luottolaitoksen tilan ja sen toiminnan tuloksen arvostelemista varten tärkeistä seikoista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa tai niiden liitteenä olevissa tiedoissa, sekä luottolaitoksen kannalta olennaisista tapahtumista, vaikka ne olisivat sattuneet tilikauden päätyttyäkin.

Jos luottolaitos tilikauden aikana on hankkinut määräämisvallan toisessa yhteisössä tai sulautumisen nojalla on vastaanottanut toisen yhteisön varoja ja velkoja, on siitä annettava toimintakertomuksessa selostus.

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava luottolaitoksen palveluksessa olevien henkilöiden keskimääräinen luku tilikauden aikana sekä tilikautena maksettujen palkkojen ja korvausten yhteenlaskettu määrä toisaalta hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan osalta ja toisaalta muiden luottolaitoksen palveluksessa olevien osalta. Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut osapalkkiot on ilmoitettava erikseen.

Hallituksen on toimintakertomuksessaan tehtävä esitys luottolaitoksen voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi.

Toimintakertomuksen tulee sisältää selostus luottolaitoksen liiketoiminnoissa tapahtuneista olennaisista muutoksista edellisen tilikauden aikana ja arvio liiketoimintojen kehittymisestä alkaneen tilikauden aikana.

34 §

Liiketapahtumien kirjaaminen

Arvopaperin hankkimista tai luovuttamista koskeva sopimus, ulkomaan rahan hankkimisesta tai luovuttamisesta johtuva kurssiero sekä johdannaisopimus merkitään taseeseen sen päivän mukaisesti, jolloin arvopaperin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tai ulkomaan rahan hankkimista tai luovuttamista koskeva sopimus tai johdannaissopimus tehdään.

35 §

35 §

Tase

Arvopapereiden omaisuuslajit

Taseeseen on riittävästi eriteltyinä merkitävä rahoitustarkastuksen tarkemmin määrämällä tavalla omina erinään vastaaviin rahat ja saamiset keskuspankeilta, luotot, yleiseen liikkeeseen lasketut saamistodistukset, osakkeet ja osuudet, pitkävaikutteisten aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenojen poistamaton osa, maksetut ennakot ja siirtosaamiset, osake-, sijoitusosuus- ja kantarahastoantisaamiset sekä muu omaisuus. Vastattaviin on merkittävä velat luottolaitoksille ja yleisölle, luottolaitoksen itsensä yleiseen liikkeeseen laskemat saamistodistukset, saadut ennakot ja siirtovelat, velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, sekä muut velat samoin kuin varaukset, osake-, osuus- tai peruspääoma, sijoitusosuuspääoma tai kantarahasto, vararahasto, arvonkorotusrahasto sekä edellisten tilikausien voitto tai tappio. Tilikauden voitto ilmoitetaan erikseen oman pääoman lisäyksenä ja tappio sen vähennyksenä.

Rahoitustoiminnan yleisiin riskeihin varautumista varten saadaan tilinpäätöksessä lisäksi tehdä yleinen tappiovaraus.

34 §

36 §

Omaisuuksien arvostus

Varojen ja velkojen arvostus

Tilinpäätökseen merkitään:

1) luotot ja muut sellaiset saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) luovutettavaksi tarkoitetut arvopaperit hankintamenon suuruusina, kuitenkin enintään todennäköisen luovutushinnan suuruusina;

3) arvopaperit, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana kuin yhtenä tilikauteena, hankintamenon suuruusina tai, jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on sitä pysyvästi alempi, tämän suuruusina.

Pysyviin vastaaviin luetaan:

1) osakkeet ja osuudet kirjanpitolaissa tarkoitetuissa tytär- ja omistusyhteisyrityksissä sekä tällaisten yritysten liikkeeseenlaskemat vaihtovelkakirjalainat ja merkintäoikeudet, jos ne on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena;

2) rahoitustarkastuksen tarkemmin määrämät ehdot täyttävät saamistodistukset, jotka on tarkoitettu pidettäväksi eräpäivään saakka; sekä

3) rahoitustarkastuksen tarkemmin määrämät ehdot täyttävät muut arvopaperit, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Muut kuin 1—3 kohdassa tarkoitetut arvopaperit luetaan vaihtuviin vastaaviin.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut arvopaperit saadaan ennen niiden eräpäivää luovuttaa tai siirtää vaihtuviin vastaaviin ainoastaan sellaisissa rahoitustarkastuksen tarkemmin määräämissä tilanteissa, joihin luottolaitos ei ole arvopapereita hankkimaan voinut kohtuudella varautua.

1) saamiset, lukuun ottamatta pitkäaikaisina sijoituksina pidettäviä lainasaamisia konserni- ja omistusyhteisyrityksiltä ja 2—4 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita, nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) sellaiset vaihtuviin vastaaviin luettavat saamistodistukset, arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetut muut arvopaperit ja niihin rinnastettavat ulkomaiset arvopaperit, joilla luottolaitos käy kauppaa, sekä muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehty johdannaissopimukset tilinpäätöspäivän to-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Rahoitustarkastus voi antaa määräyksiä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen, helposti markkinoitavien arvopapereiden sekä johdannaissopimusten merkitsemisestä taseeseen hankintamenoa suurempaan todennäköiseen arvoon.

dennäköiseen luovutushintaan;

3) muut kuin 2 kohdassa tarkoitettut vaihtuviin vastaaviin luetut arvopaperit hankintamenon suuruisina, tai jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on sitä alempi, tämän määräisinä;

4) pysyviin vastaaviin luetut arvopaperit sekä pitkäaikaisina sijoituksina pidettävät lainasaamiset konserni- ja omistusyhteyksiyksiltä ja muut sellaiset pitkäaikaiset sijoitukset hankintamenon suuruisina, tai jos niiden tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on pysyvästi sitä alempi, tämän määräisinä; sekä

5) velat nimellisarvon suuruisina, tai jos velka on sidottu indeksiin tai muuhun vertailuperusteeseen, muuttuneen vertailuperusteen mukaisen, nimellisarvoa korkeamman arvon suuruisina.

Jos saamisen tai velan pääomana on maksettu tai saatu enemmän tai vähemmän kuin sen nimellisarvo, saaminen tai velka merkitään 1 momentin 1 ja 5 kohtaa sovellettaessa nimellisarvon sijasta määrään, joka saamisesta tai velasta sen syntyessä on pääomana maksettu tai saatu. Tällaisen saamisen nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitty määrä merkitään saamisen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Vastaavasti velan nimellisarvon ja velasta sen syntyessä saadun pääomamäärän erotuksesta tilikauden kuluksi tai kulun vähennykseksi merkitty määrä merkitään tilinpäätökseen velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Tilikauden tuotoksi tai kuluksi kirjataan sen lisäksi, mitä kirjanpitolaissa säädetään, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen arvopapereiden tilinpäätöshetken todennäköisen luovutushinnan ja edellisen tilinpäätöksen mukaisen kirjanpitoarvon tai, jos arvopaperi on hankittu tilikautena, hankintamenon erotus. Jos arvopapereiden, velkojen tai johdannaissopimusten arvomuutoksilta on tehokkaasti suojauduttu tekemällä johdannaissopimuksia, laskemalla liikkeeseen velkasitoumuksia tai hankkimalla arvopapereita, tällaisten toisiaan suojaavien erien arvomuutoksia ei merkitä tilikauden tuotoiksi eikä kuluksi tuloslaskelmaan.

Kirjanpitolain 5 luvun 17 §:ssä tarkoitettu arvonkorotus saadaan tehdä vain, jos rahoitustarkastus myöntää siihen luvan.

37 §

*Ulkomaanrahan määräisten erien
merkitseminen tilinpäätökseen*

Ulkomaanrahan määräinen omaisuus samoin kuin ulkomaanrahan määräiset velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi Suomen Pankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja pysyviin aktiivoihin luetun osakkeen tai osuuden ulkomaanrahan määräinen hankintameno, jota ei ole tehokkaasti suojattu valuuttakurssin muutoksilta, saadaan muuttaa Suomen rahaksi Suomen Pankin hankintapäivänä noteeraamaan kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot merkitään tilikauden tuotoiksi tai kuluiksi tuloslaskelmaan.

36 §

Sidottu ja vapaa oma pääoma

Luottolaitoksen oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osake-, osuus- tai peruspääoma, lisäosuuspääoma, sijoitusosuuspääoma tai kantarahasto, vararahasto, ylikurssirahasto ja arvonorotusrahasto. Luottolaitoksen sidottua omaa pääomaa on lisäksi pääomasijoitus, joka täyttää seuraavat edellytykset:

1) sijoitukselle ei saa asettaa vakuutta eikä se ole irtisanottavissa;

2) sijoitus saadaan maksaa takaisin vain rahoitustarkastuksen luvalla ja edellyttäen, että luottolaitoksen, tai luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän, vakavaraisuus ei laske alle 79 §:ssä säädetyn rajan;

3) sijoitukselle saadaan maksaa korkoa vain siinä määrin kuin luottolaitoksen tai, jos luottolaitos on emoyritys, konsernin voitonjakokelpoiset varat taikka säästöpankkilain 40 §:ssä tarkoitetut voittovarot siihen riittävät;

4) luottolaitoksen purkautuessa tai joutuessa konkurssiin sijoituksen pääomalla ja maksamattomalla korolla on huonompi etuoikeus

38 §

Sidottu ja vapaa oma pääoma

Luottolaitoksen oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan, vapaaseen omaan pääomaan ja erityiseksi eräksi merkittävään pääomalainaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osake-, osuus- tai peruspääoma, lisäosuuspääoma, sijoitusosuuspääoma, kantarahasto, vararahasto, ylikurssirahasto ja arvonorotusrahasto. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä sekä tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

Pääomalaina luetaan omaan pääomaan, jos se täyttää seuraavat ehdot:

1) pääoma, korko ja muu hyvitys saadaan maksaa luottolaitoksen purkautuessa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella;

2) pääoma saadaan muutoin palauttaa vain, jos luottolaitos ja, jos luottolaitos on emoyritys, sen konsernin viimeksi päätyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen mukaisella sidotulla pääomalla ja muilla jakokelvottomilla varoilla on täysi kate;

3) korkoa ja muuta hyvitystä saadaan mak-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla mutta parempi oikeus kuin osakkeilla, osuuksilla ja sijoitusosuuksilla taikka kantarahasto-osuuksilla.

Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä ja tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu pääomasijoitus saadaan käyttää, jollei sijoituksen ehdoista muuta johdu, sellaisen tappion peittämiseen, johon vapaa oma pääoma, vararahasto ja ylikurssirahasto eivät riitä, edellyttäen, että osakepääomaa, osuuspääomaa taikka, jos osuuspääoma on käytetty, sijoitusosuuspääomaa tai kantarahastoa vastaa-vasti alennetaan samassa suhteessa. Voittovaroja, vararahastoa ja ylikurssirahastoa saadaan, sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään, käyttää pääomasijoituksen arvon korottamiseen enintään määrällä, jolla pääomasijoituksen arvoa on aikaisempina tilikausina alennettu tappion peittämiseksi.

Pääomasijoitukseen voidaan liittää oikeus vaihtaa sijoitus luottolaitoksen osakkeiksi, osuus- ja lisäosuusmaksuiksi, sijoitusosuuksiksi tai kantarahasto-osuuksiksi. Tällöin noudatetaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölaissa, osuuskuntalaissa ja säästöpankkilaissa säädetään vaihtovelkakirjalainoista.

Pääomasijoituksesta on annettava nimetylle henkilölle asetettu pääomatodistus. Pääomatodistuksen luovuttamiseen ja panttaukseen sovelletaan, mitä velkakirjalain (622/47) 13, 14 ja 22 §:ssä säädetään juoksevista velkakirjoista, jollei pääomatodistuksen ehdoista muuta johdu. Jos pääomasijoituksen arvoa on pankin kirjanpidossa alennettu tai korotettu, pääomatodistuksen nimellisarvoa on vastaavasti muutettava ja pääomatodistukseen on tehtävä siitä viivytyksettä merkintä.

37 §

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on laadittava siten, että siitä käy selville, miten tilikauden tulos on syntynyt.

Tuloslaskelmaan on rahoitustarkastuksen tarkemmin määräämällä tavalla erikseen merkittävä tuotot ja kulut riittävästi eriteltyi-

saa vain, jos maksettava määrä voidaan käyttää voitonjakoon luottolaitoksen ja, jos luottolaitos on konsernin emoyritys, sen konsernin viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan taseen mukaan; sekä

4) pääoma merkitään taseeseen oman pääoman erillisenä eränä.

Luottolaitos tai sen kanssa samaan konserniin kuuluva yritys ei saa antaa vakuutta lainan pääoman taikka koron tai muun hyvityksen maksamisesta. Pääomalainalle maksettava korko tai muu hyvitys vähentää viimeksi päättyneeltä tilikaudelta määrää, joka voidaan käyttää voitonjakoon.

Sopimus pääomalainasta on tehtävä kirjallisesti. Edellä 2 momentin 1, 2 tai 3 kohdan vastainen lainaehdotus on pätemätön. Osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen ja osuuspankin liikkeeseenlaskeman pääomalainan 1 momentin vastaisen pääoman palauttamiseen, koron ja muun hyvityksen maksamiseen sekä 3 momentissa tarkoitettun vakuuden antamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 5 §:ssä ja osuuskuntalain 39 §:ssä säädetään.

Pääomalainoilla on keskenään yhtäläinen oikeus luottolaitoksen varoihin, jollei muuta ole luottolaitoksen ja pääomalainan velkojien kesken sovittu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nä. Siihen on merkittävä omina erinään korkotuotot ja korkokulut, osinkotuotot, palkkiotuotot ja palkkiokulut, arvopaperitoiminnan kate, valuuttatoiminnan kate, hallintokulut, toiminnan muut tuotot ja kulut, saamisten ja muiden kuin luovutettavaksi tarkoitettujen arvopapereiden arvonalennukset, poisotot rakennuksista, koneista ja kalustosta sekä muista pitkävaikutteisista menoista samoin kuin varausten muutos ja välittömät verot. Satunnaiset tuotot ja kulut on ilmoitettava erikseen tuloslaskelmassa.

38 §

Konsernitilinpäätös

Omistusyhteisön sekä luottolaitoksen, joka on konsernin emoyritys, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös niin kuin kirjanpitolaissa ja tässä luvussa säädetään ja niin kuin rahoitustarkastus tarkemmin määrää.

Sellaisten tytäryritysten tiedot, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia, yhdistellään konsernitilinpäätökseen rahoitustarkastuksen määräämällä tavalla.

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on sen lisäksi, mitä kirjanpitolaissa säädetään, soveltuvin osin noudatettava tämän lain 31 §:n säännöksiä.

Konsernin oma pääoma on konsernitaseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan tai kokonaistapioon huomioon ottaen konsernin tulos päättyneeltä tilikaudelta.

Emoyrityksen toimintakertomuksessa on konsernista annettava 32 §:n 1—3 ja 5 momentissa tarkoitetut selvitykset. Lisäksi on ilmoitettava se määrä, joka konsernin vapaasta omasta pääomasta konserniin kuuluvien yritysten on yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan siirrettävä sidottuun omaan pääomaan.

Tytäryrityksen toimintakertomuksessa on ilmoitettava emoyrityksen nimi.

39 §

Konsernitilinpäätös

Tytär- ja yhteisyritykset, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, yhdistellään konsernitilinpäätökseen kirjanpitolain 6 luvun 13 §:ssä säädetyllä tavalla.

Kirjanpitolain 6 luvun 18 §:ssä tarkoitettula rahoitusleasingsopimuksella vuokralleottajan käyttöön luovutettu hyödyke merkitään konsernitilinpäätökseen siten kuin se merkittäisiin myytynä, jos konserniyritys on vuokralleantaja, ja siten kuin se merkittäisiin ostettuna, jos konserniyritys on vuokralleottaja.

Voimassa oleva laki

Jollei konsernitilinpäätöstä koskevia säännöksiä konsernin kokoonpanon vuoksi tai muusta erityisestä syystä voida konsernitilinpäätöstä laadittaessa noudattaa, saadaan niistä poiketa rahoitustarkastuksen kussakin yksittäistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti.

Poikkeamisesta on tehtävä selko konsernitilinpäätöksessä.

Ehdotus

Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää konsernitilinpäätös laatimatta taikka tytäryritys yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 3 tai 4 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitettu peruste ja jollei osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu. Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hakemuksesta myöntää luvan jättää osakkuusyritys yhdistelemättä, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettu peruste. Tämän lain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettu tytäryritys ja vastaavat edellytykset täyttävä osakkuusyritys saadaan kuitenkin jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen ilman rahoitustarkastuksen lupaa, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu peruste. Osakkuusyritys, joka on asunto- tai kiinteistöosakeyhtiö, saadaan lisäksi jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen ilman rahoitustarkastuksen lupaa, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu peruste.

Suomalaisen luottolaitoksen tai omistusyhteisön tytäryritys voi jättää konsernitilinpäätöksen laatimatta ilman rahoitustarkastuksen lupaa, jos siihen on kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruste eikä osakeyhtiölain 11 luvun 10 §:n 2 momentista muuta johdu.

39 §

*Lausunnon pyytäminen
kirjanpitolautakunnalta*

Rahoitustarkastuksen on pyydetävä kirjanpitolautakunnalta lausunto ennen edellä tässä luvussa tarkoitettujen määräysten antamista.

40 §

Tilinpäätöksen pitäminen yleisön saatavilla.

40 §

Tilinpäätöksen julkistaminen

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on ilmoitettava tilinpäätös rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilinpäätöksestä liitteineen ja tilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja

Voimassa oleva laki

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on pyynnöstä annettava jokaiselle jäljennös tilinpäätöksestään ja toimintakertomuksestaan. Jäljennöksestä ei saa periä jäljentämiskulut ylittävää maksua.

Ehdotus

luottolaitoksen voittoa ja tappiota koskevasta yhtiökokouksen taikka osuuspankin, edustajiston, isännistön tai hypoteekkiyhdistyksen kokouksen päätöksestä. Luottolaitoksen ja omistusyhteisön, joka on konsernin emoyritys, on ilmoitettava rekisteröitäväksi myös konsernitilinpäätös ja konsernitilintarkastuskertomus.

Luottolaitoksen on pidettävä jäljennökset 1 momentissa tarkoitetuista luottolaitosta sekä sen emoyrityksenä olevaa omistusyhteisöä tai luottolaitosta koskevista viimeksi vahvistetuista asiakirjoista jokaisen nähtävänä luottolaitoksen toimipaikassa, kun kaksi viikkoa on kulunut tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Omistusyhteisön on lisäksi pidettävä jäljennökset sitä koskevista asiakirjoista nähtävänä omistusyhteisön pääkonttorissa. Nähtävinä pidettävistä asiakirjoista on annettava jäljennös jokaiselle sitä pyytävälle kahden viikon kuluessa pyynnöstä.

Emoyrityksen on pyynnöstä annettava jäljennös 39 §:n 1 momentissa tarkoitetun tytäryrityksen tilinpäätöksestä, jollei sitä ilmoiteta rekisteröitäväksi.

Luottolaitoksella ja omistusyhteisöllä on oikeus saada muulta kuin viranomaiselta maksu antamastaan jäljennöksestä saman perusteen mukaan kuin rekisteriviranomainen perii maksun vastaavasta jäljennöksestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna rekisteriviranomaisena toimii patentti- ja rekisterihallitus. Rekisteriviranomainen valvoo 1 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Jos ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään, voi rekisteriviranomainen velvoittaa sen, jonka 32 §:n mukaan on allekirjoitettava tilinpäätös, sakon uhalla toimittamaan se sille määräämässään ajassa. Päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, ei saa haakea muutosta valittamalla.

Osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen velvollisuudesta pitää nähtävänä yhteenliittymän yhdistelty tilinpäätös säädetään osuuspankkilaissa.

41 §

Osavuosikatsaus

Talletuspankin on laadittava kultakin yli kuuden kuukauden pituiselta tilikaudeltaan osavuosikatsaus joko kuudelta taikka neljältä ja kahdeksalta ensimmäiseltä kuukaudelta. Talletuspankin osavuosikatsaukseen sovelletaan muuten, mitä jäljempänä 2 ja 3 momentissa ja arvopaperimarkkinelain 2 luvun 5 §:n 2—5 momentissa säädetään. Talletuspankin, johon sovelletaan arvopaperimarkkinelain 2 luvun 5 §:ää tai osakeyhtiölain 11 luvun 12 §:ää, osavuosikatsauksesta on lisäksi voimassa, mitä näissä laeissa säädetään, jollei tästä pykälästä muuta johdu.

Talletuspankin osavuosikatsauksen tulee sisältää osavuosituloslaskelma ja -tase tai, jos talletuspankki on konsernin emoyritys, konsernituloslaskelma ja -tase sekä selostus pankin tai konsernin tuloskehityksestä samoin kuin varojen, velkojen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten sekä toimintaympäristön merkittävistä muutoksista katsauskaute-na, tuloskehitykseen vaikuttaneista poikkeuksellisista seikoista, olennaisista katsauskauden jälkeisistä tapahtumista sekä pankin tai konsernin todennäköisestä kehityksestä tilikautena. Osavuosikatsauksessa on lisäksi ilmoitettava pankin vakavaraisuusuhde tai, mikäli pankki kuuluu konsolidointiryhmään, konsolidoitu vakavaraisuussuhde katsauskauden sekä viiden edellisen katsauskauden päättymispäivältä. Osavuosikatsauksessa esitettävien tietojen on oltava vertailukelpoisia edellisen tilikauden vastaavan katsauskauden tietoihin.

Osavuosikatsaus on julkistettava kahden kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä. Osavuosikatsauksen julkistamisessa on noudatettava soveltuvin osin 40 §:n 2 ja 4 momenttia sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään osavuosikatsauksen julkistamisesta.

Osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisön velvollisuudesta laatia ja julkistaa yhteenliittymän osavuosikatsaus säädetään osuuspankkilaissa.

Omistusyhteisön, joka on talletuspankin emoyritys, osavuosikatsaukseen sovelletaan, mitä 1—3 momentissa säädetään. Talletuspankkiin, jonka emoyritys julkistaa tämän

Voimassa oleva laki

Ehdotus

pykälän mukaisesti osavuositarkastuksen, ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä, ohjeita ja lausuntoja edellä tässä pykälässä tarkoitetun osavuositarkastuksen laatimisesta sekä myöntää luvan erityisestä syystä määräjäksi poiketa tämän pykälän säännöksistä, jos poikkeus ei vaaranna sijoittajan tai tallettajan asemaa. Määräysten, ohjeiden ja lausuntojen antamisessa sekä poikkeuslupien myöntämisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä 31 §:n 2—4 momentissa säädetään. Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 11 §:n 3 momenttia ei sovelleta tässä pykälässä tarkoitettuun osavuositarkastukseen. Poikkeuslupan myöntämisestä on mainittava osavuositarkastuksessa.

41 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Luottolaitoksen yhtiökokouksen, osuuskunnan kokouksen, isäntien kokouksen tai jäsenten kokouksen on vuosittain luottolaitoksen hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamista varten valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja tarpeellinen määrä varatilintarkastajia, jotka ovat riippumattomia tehtävässään. Tämän lain säännöksiä tilintarkastajasta on sovellettava myös varatilintarkastajaan.

42 §

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (936/1994) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuspankin tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan osuuskuntalakia (247/1954), jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 24 §:n 2 momenttia. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava rahoitustarkastukselle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä saamas-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

42 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Vähintään yhdellä tilintarkastajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella tai tilintarkastajan tulee olla 2 momentissa tarkoitettu yhteisö. Vajaavaltainen tai konkursissa oleva ei voi olla tilintarkastajana. Tilintarkastajalla on oltava sellainen laskentatoimen, taloudellisten ja oikeudellisten asioiden sekä tilintarkastuksen tuntemus ja kokemus kuin luottolaitoksen toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.

Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Jos tilintarkastajaksi on valittu Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö, tämän on ilmoitettava luottolaitokselle, kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Päävastuullisella tilintarkastajalla on oltava vähintään sama kelpoisuus kuin tilintarkastusyhteisöllä. Tilintarkastajana, varatilintarkastajana tai tilintarkastusyhteisönä voi olla rahoitustarkastuksen luvalla myös kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

43 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Luottolaitoksen tilintarkastajana ei saa olla:

1) luottolaitoksen tai kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla samaan konserniin kuuluvan yhteisön tai osakkuusyhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja, valtuutettu tai vastaavassa asemassa oleva taikka se, jonka tehtävänä on luottolaitoksen kirjanpidon ja varojen hoito tai hoidon valvonta;

2) edellä 1 kohdassa tarkoitettuun luottolaitokseen tai yhteisöön taikka siinä tarkoitettuun henkilöön palvelus- tai muutoin alistus- tai riippuvuussuhteessa oleva; eikä

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettun henkilön

43 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

taan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vastuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

Luottolaitoksen tilintarkastajaksi voidaan valita vain tilintarkastuslain 2 §:n 2) kohdassa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 4 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja tai 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

aviopuoliso tai tällaisen henkilön kanssa avioliittoa solmimatta avioliitonomaisissa olosuhteissa elävä henkilö, veli tai sisar taikka se, joka on häneen suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Luottolaitoksen tytäryhtiön tilintarkastajana ei saa olla se, jota 1 momentin mukaan ei saa valita luottolaitoksen tilintarkastajaksi.

Tilintarkastajan on ilmoitettava rahoitustarkastukselle 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulta yhteisöltä saamastaan luotosta, sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta tai muusta vastuusitoumuksesta, vakuudesta taikka näitä vastaavasta etuudesta.

44 §

Rahoitustarkastuksen määräämät tilintarkastajat

Rahoitustarkastuksen on määrättävä luottolaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) 41 ja 42 §:n säännöksiä ei ole noudatettu;

2) tilintarkastaja on 43 §:n 1 momentin mukaan esteellinen eikä esteettömien tilintarkastajien lukumäärä ole tämän lain tai yhtiöjärjestyksen taikka sääntöjen mukaan riittävä;

3) yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu; tai

4) tilintarkastajan edellytykset riippumattomaan tarkastukseen ovat vaarantuneet eikä hän ole luopunut tehtävästään.

Määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan tilalle on valittu tilintarkastaja.

Rahoitustarkastus antaa luottolaitokselle osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettun määräyksen.

Rahoitustarkastus voi kesken toimikauden erottaa määräämänsä tilintarkastajan toimestaan. 45 §. Tilintarkastuksen toimittaminen. - Tilintarkastajan tulee hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa tarkastaa tilikauden kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto.

44 §

Rahoitustarkastuksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 27 §:ssä ja osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 10 luvun 14 §:ssä tarkoitettun erityisen tarkastuksen ja tarkastajan luottolaitokseen määrää rahoitustarkastus. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muuten, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa ja osakeyhtiölaissa. Rahoitustarkastuksen on lisäksi määrättävä luottolaitokseen kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella ei ole 43 §:ssä säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajan on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen.

46 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta 41 §:ssä tarkoitetulle kokoukselle tilintarkastuskertomus. Kertomus on luovutettava luottolaitoksen hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto:

1) siitä, onko tilinpäätös laadittu kirjanpitolain ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti;

2) siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot luottolaitoksen tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta;

3) vastuuvapauden myöntämisestä;

4) tilikauden tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta; sekä

5) tuloksen käsittelemisestä hallituksen tai muun vastaavan toimielimen esittämällä tavalla.

Jos luottolaitoksen hallintoneuvoston, hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsen, toimitusjohtaja, valtuutettu tai muu vastuuvelvollinen on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, taikka muuhun luottolaitosta koskevan lain tai sen yhtiöjärjestyksen taikka sääntöjen vastaiseen toimintaan, tilintarkastajan tulee esittää siitä kertomuksessaan muistutus. Tilintarkastajalla on muutoinkin oikeus antaa kertomuksessaan tietoja, joiden saattamista 1 momentissa tarkoitetun kokouksen tietoon hän pitää tarpeellisena.

47 §

Tilintarkastuspöytäkirja

Tilintarkastaja voi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle, valvojalle tai vastaavalle toimielimelle taikka muulle vastuuvelvolliselle huomautuksia sellaisista seikoista, joita ei esitetä tarkastuskertomuk-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sessä. Tällaiset seikat merkitään pöytäkirjaan, joka on annettava sille, jonka tehtävänä on huolehtia luottolaitoksen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Tämän on käsiteltävä pöytäkirja viipymättä ja säilytettävä se luotettavalla tavalla.

48 §

Tilintarkastajan läsnäolo

Tilintarkastajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa luottolaitoksen toimielimen kokouksessa, jossa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita.

Tilintarkastajan on oltava kokouksessa läsnä, jos käsiteltävät asiat ovat sellaisia, että hänen läsnäolonsa on tarpeen.

49 §

Tilintarkastus konsernissa

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön konsernissa tytäryrityksen tilintarkastajaksi on, mikäli mahdollista, valittava vähintään yksi emoyrityksen tilintarkastaja.

66 §

Maksuvalmius

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä luottolaitoksen maksuvalmiuden turvaamisesta. (kumotaan)

67 §

Kassavaranto

Talletuspankin kassavarantoon luetaan:

4) helposti markkinoitavat saamistodisteet rahoitustarkastuksen määräysten mukaisesti.

4) 76 §:n 1 momentin I ryhmän kohdissa 2—4 ja II ryhmän kohdassa 1 tarkoitettujen julkisyhteisöjen ja luottolaitosten liikkeeseenlaskemat saamistodistukset ja rahoitustarkastuksen hyväksymät muut julkisesti noteeraatut saamistodistukset, jotka on luettu vaihtuviin aktiivoihin, lukuunottamatta saa-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

mistodistuksia, joilla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla veloilla.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitettuun kassavarantoon sisällytettävistä eristä ja kassavarantosuhteen ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

68 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Luottolaitos, omistusyhteisö tai niiden kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa luottolaitoksen tai konsolidointiryhmän vakavaraisuudelle. Luottolaitoksella, omistusyhteisöllä ja niiden kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä tulee olla toimintaansa nähden riittävät riskien valvontajärjestelmät.

Rahoitustarkastus voi antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista valvontajärjestelmistä sekä luottolaitoksen ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen valuuttakurssiriskeistä. Määräyksissä voidaan asettaa valuuttakurssiriskeille rajoja suhteessa luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omien varojen määrään.

69 §

Asiakasriskien ilmoittaminen

Luottolaitoksen on ilmoitettava suuret asiakasriskit rahoitustarkastukselle vähintään neljä kertaa vuodessa.

Luottolaitoksen asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa samaan henkilöön tai yhteisöön ja tällaisen henkilön tai yhteisön kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan henkilöön tai yhteisöön kohdistuvien 76 §:ssä tarkoitettujen saamisten ja sijoitusten sekä 77 §:ssä tarkoitettujen taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärää.

68 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheuu olennaista vaaraa luottolaitoksen vakavaraisuudelle tai konsolidoidulle vakavaraisuudelle. Luottolaitoksella ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oltava toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetuille riskien valvontajärjestelmille sekä muulle sisäiselle valvonnalle asetettavista vaatimuksista.

69 §

Asiakasriskit ja niiden ilmoittaminen

Luottolaitoksen asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa samaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön tai tällaisen henkilön kanssa samaan olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön kohdistuvien 76 §:ssä tarkoitettujen saamisten ja sijoitusten sekä 77 §:ssä tarkoitettujen taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärää.

Luottolaitoksen asiakasriskejä eivät kuitenkaan ole:

1) 76 §:n I ryhmään luettavat erät, jollei niiden lukeminen I ryhmän perustu ainoastaan I ryhmän 6 kohdassa tarkoitettuun taakukseen;

2) 76 §:n II ryhmän 1 ja 2 kohtaan luettavat sellaiset erät, joiden jäljellä oleva juok-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa asiakasriskiä, jonka määrä on vähintään 10 prosenttia luottolaitoksen omista varoista sen mukaan kuin 72—75 §:ssä säädetään.

Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä ja 71 §:ssä tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle ja 70 ja 71 §:ssä tarkoitettujen suhdelukujen laskemisesta.

suaika on enintään yksi vuosi, jollei niiden lukeminen II ryhmään perustu ainoastaan II ryhmän 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun ta-
kaukseen; sekä

3) luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan luotto- ja rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen kohdistuvat 1 momentissa tarkoitettut saamiset, sijoitukset tai taseen ulkopuoliset sitoumukset. Mitä 3 kohdassa säädetään konsolidointiryhmään kuuluvista luotto- ja rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, sovelletaan osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitettua yhteenliittymän keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen asiakasriskejä laskettaessa osuuspankkilain 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin yhteisöihin sekä niiden yhteisessä määräysvallassa oleviin yhteisöihin, jotka yhdistellään yhteenliittymään sen asiakasriskejä laskettaessa.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan tässä laissa asiakasriskiä, jonka määrä on vähintään 10 prosenttia luottolaitoksen omista varoista.

Luottolaitoksen on ilmoitettava suuret asiakasriskit rahoitustarkastukselle vähintään neljä kertaa vuodessa.

Rahoitustarkastus antaa luottolaitosten riskikeskittymien valvonnasta ja tarkastamisesta annetun neuvoston direktiivin (92/121/ETY) ja luottolaitosten konsolidoidusta valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (92/30/ETY) vaatimusten täyttämiseksi tarkemmat määräykset tässä pykälässä ja 71 §:ssä tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle ja 70 ja 71 §:ssä tarkoitettujen suhdelukujen laskemisesta.

70 §

Asiakasriskejä koskevat rajoitukset

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos asiakasyhteisö on luottolaitoksen emoyritys, joka on itse luottolaitos, taikka luottolaitos, jolla on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta toiseen luotto- tai rahoituslaitokseen ja joka kuuluu konsolidointiryhmään, jota valvotaan tämän lain mukaisesti tai sitä vastaavalla tavalla.

Edellä 1 ja 2 momentin säännöksiä ei myöskään sovelleta, jos asiakasyhteisö on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotto- tai ra-

Jos luottolaitoksen asiakasriski tai suurten asiakasriskien yhteenlaskettu määrä ylittää 1 tai 2 momentissa säädetyn rajan, luottolaitoksen on viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin asiakasriskejä koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava määräaika, jonka kuluessa luottolaitoksen on täytettävä 1 ja 2 momentissa säädetty vaatimus, tai esitettävä valtiovarainministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamis-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

hoituslaitos tai palveluyritys taikka luottolaitoksen tytäryritys, joka on luottolaitos, rahoituslaitos tai palveluyritys.

Asiakasriskeihin saadaan jättää lukematta 1 ja 2 momentin säännöksiä sovellettaessa:

- 1) 76 §:n I ryhmään luettavat erät;
- 2) 76 §:n II ryhmän 1 kohtaan luettavat sellaiset erät, joiden jäljellä oleva juoksuaika on enintään yksi vuosi;
- 3) 76 §:n II ryhmän 2 kohtaan luettavat erät; sekä
- 4) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät erät.

Rahoitustarkastus voi myöntää poikkeuksen 1 ja 2 momentin säännöksistä määräajaksi, jos mainituissa momenteissa tarkoitettujen suhdelukujen ylitys aiheutuu luottolaitosten tai luottolaitoksen asiakasyritysten sulautumisesta johtuvista luottolaitoksesta riippumattomista syistä.

71 §

Konsolidointiryhmän asiakasriskit

Omistusyhteisön sekä luottolaitoksen, joka on konsernin emoyritys taikka luottolaitos, jolla on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta toiseen luotto- tai rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen, on ilmoitettava konsolidointiryhmän suuret asiakasriskit niin kuin 69 §:ssä säädetään.

Konsolidointiryhmän asiakasriskien suhteesta konsolidointiryhmän omiin varoihin on vastaavasti voimassa, mitä 70 §:ssä säädetään.

ta.

71 §

Konsolidoidut asiakasriskit

Jos omistusyhteisö tai luottolaitos on konsolidointiryhmän emoyritys, sen on ilmoitettava luottolaitoksen konsolidoidut suuret asiakasriskit niin kuin 69 §:ssä säädetään.

Konsolidoitujen asiakasriskien suhteesta konsolidoituihin omiin varoihin on vastaavasti voimassa, mitä 70 §:ssä säädetään.

Konsolidoituja asiakasriskejä laskettaessa kirjanpitoaissa tarkoitettujen yhteisyritysten asiakasriskit otetaan huomioon samassa suhteessa kuin yhteisyrityksen tase yhdistellään luottolaitoksen tai omistusyhteisön konsernitaseeseen. Yhteisyritys saadaan jättää huomioon ottamatta noudattaen soveltuvien osin, mitä 5 §:n 4 momentissa säädetään konsolidointiryhmän tytäryrityksestä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu omistusyhteisö tai luottolaitos on suomalaisen omistusyhteisön tai luottolaitoksen tytäryritys, siihen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

72 §

Omien varojen vähimmäismäärä

Luottolaitoksen vakavaraisuuden turvaamiseksi on luottolaitoksen omien varojen määrän oltava suhteessa riskeihin, jotka sisältyvät luottolaitoksen saamisiin, sijoituksiin ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin vähintään niin suuri kuin tässä luvussa säädetään.

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan lisäksi 74 a §:n mukaiset omat varat katetessa 78 a ja 78 b §:ssä tarkoitetuista riskeistä sekä kaupankäyntivarastoon sisältyvien erien asiakasriskeistä aiheutuvaa omien varojen vaatimusta.

73 §

Ensisijaiset omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa (ensisijaiset omat varat):

- 1) osakepääoma, osuus- ja lisäosuuspääoma sekä peruspääoma;
- 2) sijoitusosuuspääoma ja kantarahasto;
- 3) osake-, sijoitusosuus- tai kantarahastointitilillä oleva pääoma;

4) edellä 36 §:ssä tarkoitettu pääomasijoitus;

- 5) vararahasto ja ylikurssirahasto;
- 6) vapaan oman pääoman rahastot ja käytämättömät voittovarot;
- 7) yleinen tappiovaraus;

8) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät 1—7 kohdassa mainittuihin eriin rinnastettavat erät.

72 §

Omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärä

Luottolaitoksen vakavaraisuuden ja konsolidoidun vakavaraisuuden turvaamiseksi luottolaitoksen omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen määrän on oltava suhteessa riskeihin, jotka sisältyvät luottolaitoksen varoihin ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin sekä konsolidoituihin varoihin ja konsolidoituihin taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin vähintään niin suuri kuin tässä luvussa säädetään.

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan lisäksi 74 a §:n mukaiset omat varat katetessa 78 a §:ssä tarkoitetuista riskeistä sekä kaupankäyntivarastoon sisältyvien erien asiakasriskeistä aiheutuvaa omien varojen vaatimusta.

73 §

Ensisijaiset omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan ensisijaisina omina varoina seuraavat erät:

4) 38 §:n 2 momentissa tarkoitettu pääomalaina;

8) tilikauden aikana kertynyt voitto, jos se perustuu osavuosituloslaskelmaan, joka on tilintarkastajan antaman lausunnon mukaan laadittu kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti; sekä
9) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät, edellä mainittuihin eriin rinnastettavat erät.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ensisijaisiin omiin varoihin voidaan lisäksi lukea tilikauden aikana kertynyt voitto rahoitustarkastuksen määräämällä tavalla.

Ennen 1 ja 2 momentissa mainittujen erien lukemista omiin varoihin niistä on vähennettävä niihin mahdollisesti kohdistettu luottolaitoksen yhteisöverokannan mukainen vero.

Edellä 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuihin eriin ei saa lukea eriä, joiden pääomaa ei ole maksettu luottolaitokselle, eikä eriä, jotka tuottavat kumulatiivisen oikeuden osinkoon, korkoon tai muuhun hyvitykseen. Ennen 1 momentissa tarkoitettujen erien lukemista ensisijaisiin omiin varoihin niistä on vähennettävä niihin mahdollisesti kohdistuva luottolaitoksen yhteisöverokannan mukainen vero.

Edellä 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuihin eriin ei saa lukea eriä, joiden pääoman taikka osingon, koron tai muun hyvityksen maksamisesta on antanut vakuuden:

1) luottolaitos itse tai sen kanssa samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yhteisö;

2) yhteisö, joka lain tai sopimuksen perusteella on vastuussa luottolaitoksen veloista, tai tällaisen yhteisön 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa määräysvallassa tai siihen saman momentin 2 tai 3 kohdan mukaisessa suhteessa oleva yhteisö; tai

3) yhteisö, jonka äänivallasta 2 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöt omistavat yhdessä yli puolet, tai tällaisen yhteisön 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa määräysvallassa tai siihen saman momentin 2 tai 3 kohdan mukaisessa suhteessa oleva yhteisö.

74 §

74 §

Toissijaiset omat varat

Toissijaiset omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa myös (toissijaiset omat varat):

1) arvonorotusraho;

2) rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin luottolaitoksen liikkeeseen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla;

3) osuuskuntamuotoisten luottolaitosten jäsenten lisämaksuvelvollisuudet; sekä

4) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät 1—3 kohdassa mainittuihin eriin rinnastettavat erät.

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan toissijaisina omina varoina seuraavat erät:

1) arvonorotusraho;

2) määräämättömäksi ajaksi annetut velkasitoumukset 2 momentissa säädettyin edellytyksin; sekä

3) vähintään viiden vuoden pituiset debentuurit ja niihin rinnastettavat sitoumukset 3 momentissa säädettyin edellytyksin.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin velkasitoumukset saadaan lukea toissijaisiin omiin varoihin, jos ne täyttävät seuraavat edellytykset:

1) niiden pääoma maksetaan takaisin ainoastaan, jos rahoitustarkastus liikkeeseenlaskijan hakemuksesta antaa siihen luvan;

2) niille suoritettavan koron maksamista voidaan sopimusehtojen mukaan lykätä luottolaitoksen taloudellisesta asemasta johtuvista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Toissijaisten omien varojen yhteismäärästä otetaan huomioon 72§:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa enintään ensisijaisten omien varojen suuruinen määrä. Toissijaisia omia varoja laskettaessa 1 momentin 2 ja 3 kohdan erien yhteismäärästä saadaan kuitenkin ottaa huomioon enintään puolet ensisijaisten omien varojen määrästä.

74 a §

Muut omat varat

Luottolaitoksen omiin varoihin luetaan jäljempänä 78 a ja 78 b §:ssä tarkoitettujen riskien ja asiakasriskien omien varojen vaatimusta katettaessa rahoitustarkastuksen tarkemmin määräämällä tavalla kaupankäyntivaraston nettotuotot ja muut kuin edellä 74 §:n 2 ja 4 kohdassa tarkoitettut sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla.

ta syistä;

3) niiden pääoma voidaan käyttää tappioiden kattamiseen luottolaitoksen toiminnan aikana taikka ne voidaan muuten rinnastaa omaan pääomaan arvioitaessa velvollisuutta asettaa luottolaitos selvitystilaan;

4) niillä on huonompi etuoikeus kuin muilla luottolaitoksen veloilla;

5) luottolaitos tai muu 73 §:n 3 momentissa tarkoitettu yritys ei ole antanut vakuutta pääoman taikka koron tai muun hyvityksen maksamisesta;

6) niiden pääoma on maksettu luottolaitokselle.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut velkasitoumukset saadaan lukea toissijaisiin omiin varoihin, jos ne täyttävät edellä 2 momentin 4—6 kohdassa säädetty edellytykset ja jos ne saadaan maksaa takaisin aikaisintaan viiden vuoden kuluttua liikkeeseenlaskemisesta, jollei rahoitustarkastus myönnä lupaa niiden ennenaikaiseen takaisinlunastukseen. Tällaiset velkasitoumukset saadaan kuitenkin niiden eräpäivää edeltävänä viitena viimeisenä vuotena ottaa huomioon enintään määrään, joka saadaan vähentämällä edellisenä vuotena huomioon otetusta määrästä yksi viidesosa sitoumuksen alkuperäisestä määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista eristä saadaan lukea omiin varoihin enintään 73 §:ssä tarkoitettujen erien yhteenlaskettua määrää vastaava määrä. Edellä 1 momentin 3-kohdassa tarkoitetuista eristä saadaan kuitenkin lukea omiin varoihin enintään puolet 73 §:ssä tarkoitettujen erien yhteenlaskettua määrää vastaavasta määrästä.

74 a §

Muut omat varat

Laskettaessa 78 a §:ssä tarkoitettua omien varojen vaatimusta ja 78 c §:n 2 momentissa tarkoitettua suurten asiakasriskien enimmäismäärää, omiin varoihin saadaan lukea sen lisäksi, mitä 73 ja 74 §:ssä säädetään:

1) kaupankäyntivaraston nettotuotot siltä osin kuin niitä ei lueta 73 §:ssä tarkoitettuihin ensisijaisiin omiin varoihin;

2) sellaiset 74 §:n 2 momentin 4—6 kohdan mukaiset edellytykset täyttävät debentuurit ja niihin rinnastettavat sitoumukset,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

joita saadaan maksaa takaisin aikaisintaan kahden vuoden kuluttua liikkeeseenlaskemisesta, jollei rahoitustarkastus myönnä lupaa ennenaikaiseen takaisinlunastukseen, ja joiden pääoman takaisinmaksua voidaan sopusuhteiden mukaan lykätä, jos takaisinmaksu johtaisi 78 a §:n mukaisen omien varojen vähimmäismäärän alittumiseen; sekä

3) 74 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut sitoumukset, joita ei 74 §:n 4 momentin nojalla voida lukea toissijaisiin omiin varoihin.

75 §

Vähennyserät

Luottolaitoksen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä vähennetään 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa:

1) sellaiset muiden kuin luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvien luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia, sekä sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla;

2) sellaisten luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa enintään 10 prosenttia, sekä sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla, siltä osin kuin näiden erien yhteismäärä ylittää ennen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä tehtäviä vähennyksiä 10 prosenttia luottolaitoksen omista varoista;

3) sellaisten vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeet ja osuudet, joista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia, samoin kuin sellaiset tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla.

Luottolaitoksen ensi- ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä vähennetään:

1) sellaisen luotto- tai rahoituslaitoksen osakkeet, osuudet ja pääomallinat, jonka kaikista osakkeista tai osuuksista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia;

2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitettut luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet, osuudet ja pääomallinat, siltä osin kuin niiden yhteismäärä yhdessä 4 kohdassa tarkoitettujen erien kanssa ylittää ennen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä tehtäviä vähennyksiä 10 prosenttia luottolaitoksen omista varoista;

3) sellaisen vakuutuslaitoksen osakkeet, osuudet ja pääomallinat, jonka kaikista osakkeista tai osuuksista luottolaitos omistaa yli 10 prosenttia; sekä

4) lainasaamiset talletuspankkien vakuusrahastoilta siltä osin kuin niiden määrä yhdessä 2 kohdassa tarkoitettujen erien kanssa ylittää 2 kohdassa tarkoitettua määrää.

Laskettaessa 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä osakkeisiin, osuuksiin ja pääomallinoiniin rinnastetaan yrityksestä olevat sellaiset saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla. Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa luottolaitoksen omistamiksi katsotaan myös 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettujen rahoituslaitosten ja palveluyritysten omistamat osakkeet, osuudet, pääomallinat ja niihin rinnastettavat saamiset mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla laskettuna. Edellä tässä momentissa

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Rahoitustarkastuksen luvalla 2 momentin 1 ja 3 kohdan mukaiset vähennykset voidaan jättää tekemättä, kun toisen luotto- tai rahoituslaitoksen taikka vakuutustoimintaa harjoittavan yhteisön osakkeiden tai osuuksien omistaminen niiden liiketoiminnan tervehtämisen yhteydessä on välttämätöntä.

tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa ei oteta huomioon sijoituksia luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluviin yhteisöihin.

Rahoitustarkastuksen luvalla 2 momentin mukainen vähennys voidaan jättää tekemättä, kun 2 momentissa tarkoitettu sijoitus on toisen luotto- tai rahoituslaitoksen taikka kun vakuutuslaitoksen liiketoiminnan tervehtämisen yhteydessä välttämätöntä, taikka rahoituslaitoksen tarkoituksena on pääasiassa omistaa muiden kuin luotto- tai rahoituslaitosten osakkeita tai osuuksia ja rahoituslaitos ei kuulu toisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään konsolidointiryhmään kuuluvista yhteisöistä, sovelletaan osuuspankkilain 7 a §:ssä tarkoitettua yhteenliittymän keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen vakavaraisuutta laskettaessa osuuspankkilain 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin yhteisöihin sekä niiden yhteisessä määräysvallassa oleviin yhteisöihin, jotka yhdistellään yhteenliittymään sen vakavaraisuutta laskettaessa.

76 §

Saamisten ja sijoitusten riskiryhmittely

Luottolaitoksen saamiset ja sijoitukset ryhmitellään 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa seuraavasti:

I ryhmä

3) saamiset suomalaiselta kunnalta, kuntayhtymältä, seurakunnalta ja Ahvenanmaan maakunnalta sekä näiden takaamat saamiset;

II ryhmä

76 §

Varojen riskiryhmittely

Luottolaitoksen varat ryhmitellään 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa seuraavasti:

3) saamiset suomalaiselta kunnalta, kuntayhtymältä ja seurakunnalta, Kuntien ta-
kauskeskukselta, kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/1964) tarkoitettulta kunnalliselta eläkelaitokselta ja Ahvenanmaan maakunnalta sekä näiden takaamat saamiset;

7) saamiset sijoituspalveluyrityksistä annettussa laissa tarkoitetuilta sijoituspalveluyrityksiltä ja ulkomaisilta sijoituspalveluyrityksiltä, joita valvotaan sijoituspalveluyrityksistä

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

annettua lakia vastaavalla tavalla, sekä näiden takaamat saamiset, samoin kuin saamiset, joiden vakuutena on tällaisen sijoituspalveluyrityksen liikkeeseen laskemia arvopapereita; sekä

8) saamiset kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/1988) tarkoitetuilta optioyhteisöiltä, arvopaperimarkkina-alueella tarkoitetuilta arvopaperipörsseiltä ja arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitetuilta arvopaperikeskukselta sekä vastaavilta ulkomaisilta säännellyiltä optioyhteisöiltä, pörsseiltä ja selvitysyhteisöiltä, joita valvotaan edellä mainittuja lakeja vastaavalla tavalla, samoin kuin tällaisten yhteisöjen takaamat saamiset ja saamiset, joiden vakuutena on tällaisten yhteisöjen liikkeeseen laskemia arvopapereita.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset tässä pykälässä tarkoitettujen varauksien arvostamisesta.

77 §

Taseen ulkopuoliset erät

Luottolaitoksen antamat takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset painotetaan 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa niihin sisältyvän luottoriskin mukaan rahoitustarkastuksen määräämällä tavalla. Näin painotetut erät luetaan sitoumuksen vastapuolen mukaan 76 §:n mukaisiin ryhmiin.

78 §

Luottoriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Luottolaitoksen omien varojen on oltava vähintään kahdeksan prosenttia 76 §:n II—IV ryhmiin luettavien saamisten ja sijoitusten sekä taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärästä laskettuna siten, että II ryhmään luettavista eristä otetaan huomioon 20 prosenttia, III ryhmään luettavista eristä 50 prosenttia ja IV ryhmään luettavista eristä 100 prosenttia näiden erien kirjanpitoarvosta tai 77 §:n mukaan määräytyvistä arvoista.

77 §

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Luottolaitoksen antamat takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset otetaan huomioon 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa kertomalla niiden luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta annetun neuvoston direktiivin (89/647/ETY) mukaisesti laskettu luottovasta-arvo 76 ja 78 §:n mukaan määräytyvällä kertoimella.

78 §

Luottoriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Luottolaitoksen omien varojen on oltava vähintään kahdeksan prosenttia 76 §:n II—IV ryhmiin luettavien varojen sekä 77 §:ssä tarkoitettujen taseen ulkopuolisten sitoumusten ja johdannaisopimusten yhteismäärästä laskettuna siten, että II ryhmään luettavista eristä otetaan huomioon 20 prosenttia, III ryhmään luettavista eristä 50 prosenttia ja IV ryhmään luettavista eristä 100 prosenttia näiden erien kirjanpitoarvosta tai 77 §:n mukaan määräytyvästä arvosta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

78 a §

Positioriskin ja selvitys- ja vastapuoliriskin kattamiseksi vaadittava omien varojen määrä

Luottolaitoksella on sen lisäksi, mitä edellä tässä luvussa on säädetty, oltava omia varoja vähintään määrä, joka tarvitaan 2 momentissa tarkoitettujen riskien kattamiseksi.

Luottolaitoksen on laskettava kaupankäyntivarastoon sisältyvistä eristä aiheutuva yleis- ja erityisriski sekä merkintäsitoumuksista aiheutuva riski (positioriski). Yleisriskillä tarkoitetaan markkinoiden yleisestä kehityksestä aiheutuvaa riskiä. Erityisriskillä tarkoitetaan arvopaperin liikkeeseenlaskijasta tai johdannaisopimuksen kohde-etuuden liikkeeseenlaskijasta aiheutuvaa riskiä. Lisäksi luottolaitoksen on laskettava kaupankäyntivarastoon sisältyvien arvopapereiden selvittämättä jääneistä kaupoista aiheutuva riski (selvitysriski) sekä kaupankäyntivarastoon sisältyvien erien vastapuolen maksukyvyttömyydestä aiheutuva riski (vastapuoliriski).

Valtiovarainministeriö antaa rahoitustarkastusta kuultuaan sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä annetussa neuvoston direktiivissä 93/6/ETY asetettujen vaatimusten täyttämiseksi määräykset 2 momentissa tarkoitettujen riskien laskemisesta ja näiden kattamiseksi vaadittavasta omien varojen määrästä ja laskemisesta sekä näiden ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

78 b §

Valuuttakurssiriskin ja muiden riskien kattamiseksi vaadittava omien varojen määrä

Luottolaitoksella on sen lisäksi, mitä edellä tässä luvussa on säädetty, oltava omia varoja vähintään määrä, joka tarvitaan 2 momentissa tarkoitettujen riskien kattamiseksi.

Luottolaitoksen on laskettava koko toiminnasta aiheutuva valuuttakurssiriski sekä muut tässä luvussa tarkoitettuihin riskeihin rinnastettavat riskit (muut vastaavat riskit).

Valtiovarainministeriö antaa rahoitustarkastusta kuultuaan sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä

78 a §

Positio-, selvitys-, vastapuoli- ja valuuttakurssiriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Luottolaitoksella on sen lisäksi, mitä edellä tässä luvussa säädetään, oltava omia varoja vähintään määrä, joka riittää kaupankäyntivarastoon liittyvien seuraavien riskien kattamiseen:

1) markkinoiden yleisestä kehityksestä aiheutuva riski (yleisriski);

2) arvopaperin liikkeeseenlaskijasta tai johdannaisopimuksen kohde-etuuden liikkeeseenlaskijasta aiheutuva riski (erityisriski);

3) merkintäsitoumuksista aiheutuva riski (muu positioriski);

4) arvopapereiden selvittämättä jääneistä kaupoista aiheutuva riski (selvitysriski); sekä

5) vastapuolen maksukyvyttömyydestä aiheutuva riski (vastapuoliriski).

Luottolaitoksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oltava omia varoja määrä, joka riittää koko toiminnasta aiheutuvan valuuttakurssiriskin sekä 1 momentissa mainittuihin riskeihin rinnastettavien riskien kattamiseen.

1 ja 2 momentissa tarkoitettu omien varojen vaatimus lasketaan niin kuin sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä annetussa neuvoston direktiivissä (93/6/ETY) säädetään.

78 b §

Valuuttakurssiriskin ja muiden riskien kattamiseksi vaadittava omien varojen määrä

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

annetussa neuvoston direktiivissä 93/6/ETY asetettujen vaatimusten täyttämiseksi määräykset 2 momentissa tarkoitettujen riskien laskemisesta sekä näiden riskien kattamiseksi vaadittavasta omien varojen määrästä ja laskemisesta sekä näiden ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

78 c §

Kaupankäyntivarastosta aiheutuvat poikkeukset

Rahoitustarkastus voi myöntää luottolaitokselle luvan lukea kaupankäyntivarastoon sisältyvät erät 76 §:ssä tarkoitettuihin saamiin ja sijoituksiin sekä 77 §:ssä tarkoitettuihin taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin, jolloin sen ei tarvitse laskea 78 a §:n mukaista omien varojen vaatimusta. Luvan saanut luottolaitos laskee kaupankäyntivarastoon luetun erien asiakasriskin 69 §:n 2 momentin mukaisesti, jolloin siihen ei sovelleta mitä edellä 2 momentissa on sanottu.

Rahoitustarkastus voi luottolaitoksen hake-
muksesta myöntää luvan lukea kaupankäynti-
varastoon sisältyvät erät 76 §:ssä tarkoitet-
tuihin varoihin, jolloin luottolaitokseen ei
sovelleta, mitä 78 a §:n 1 momentissa sääde-
tään. Luvan saaneen luottolaitoksen asiakas-
riski lasketaan myös kaupankäyntivarastoon
kuuluvien erien osalta 69 §:n 2 momentin
mukaisesti, jolloin siihen ei sovelleta, mitä
edellä 2 momentissa säädetään.

79 §

Konsolidoidut omat varat

*Konsolidoituina ensisijaisina omina varoi-
na otetaan huomioon luottolaitoksen, tai jos
luottolaitoksen konsolidointiryhmän emoyri-
tyksenä on omistusyhteisö, omistusyhteisön:*

*1) konsernitaseen mukaiset 73 §:ssä tarkoi-
tetut erät;*

*2) konsernitaseen mukainen konsernireser-
vi; sekä*

*3) konsernitaseen mukainen vähemmistön
osuus konsernin omasta pääomasta.*

*Konsolidoiduista ensisijaisista omista va-
roista vähennetään konsernitaseen mukainen
liikearvo.*

*Konsolidoituina toissijaisina omina varoina
otetaan huomioon konsernitaseen mukaiset
74 §:ssä tarkoitettut erät ja muina omina va-
roina konsernitaseen mukaiset 74 a §:ssä
tarkoitettu erät.*

*Konsolidoitujen ensisijaisten ja toissijais-
ten omien varojen yhteismäärästä vähenne-
tään konsernitaseen mukaiset 75 §:ssä tar-
koitettut erät.*

Jos konsolidointiryhmään kuuluu 5 §:n

Voimassa oleva laki

Ehdotus

79 §

*Konsolidointiryhmän omien varojen
vähimmäismäärä*

Jos luottolaitos tai omistusyhteisö on konsernin emoyritys taikka luottolaitos, jolla on 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta toiseen luotto- tai rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen, tämän luvun mukainen omien varojen vaatimus lasketaan luottolaitoksen lisäksi konsolidointiryhmälle.

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatettavia periaatteita noudatetaan soveltuvin osin laskettaessa konsolidointiryhmän omien varojen määrää. Vastaavasti menetellään laskettaessa edellä 78 §:ssä tarkoitettua omien varojen vähimmäismäärää sekä 78 a §:ssä tarkoitettujen selvitys- ja vastapuoliriskien kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrää. Konsolidointiryhmän ensisijaisista omista varoista vähennetään konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten keskinäisten omistusten vähentämisestä syntyvä liikearvo.

Kaupankäyntivarastoon sisältyvistä eristä aiheutuvan 78 a §:ssä tarkoitettun positionriskin kattamiseksi vaadittava konsolidointiryhmän omien varojen määrä sekä 78 b §:ssä tarkoitettun koko toiminnasta aiheutuvan valuuttakurssiriskin sekä muiden vastaavien riskien kattamiseksi vaadittava konsolidointiryhmän omien varojen määrä lasketaan rahoitustarkastuksen määräämällä tavalla.

79 a §

*Konsolidoitujen omien varojen
vähimmäismäärä*

2 momentissa tarkoitettuja luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, joita ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen tytäryrityksinä, 1 momentissa tarkoitettut erät lasketaan konsolidoidusta taseesta, johon on yhdistelty konserniyritysten lisäksi 5 §:n 2 momentissa tarkoitettut yritykset noudattaen soveltuvin osin, mitä luotto- ja rahoituslaitosten ja palveluyritysten yhdistelemisestä konsernitilinpäätökseen säädetään.

Jos luottolaitos tai omistusyhteisö on konsolidointiryhmän emoyritys, luottolaitoksen on täytettävä tämän luvun mukainen konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärää koskeva vaatimus luottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärää koskevan vaatimuksen lisäksi.

Laskettaessa 78 §:n sekä 78 a §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaista konsolidoitujen omien varojen vaatimusta konsolidoitui-
na varoina, velkoina ja taseen ulkopuolisina sitoumuksina otetaan huomioon konsernitilinpäätöksen mukaiset varat ja velat sekä konserniyritysten antamien taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteenlaskettu määrä, josta on vähennetty muille konserniyrityksille annetut sitoumukset.

Jos konsolidointiryhmään kuuluu 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luotto- tai rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä, joita ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen tytäryrityksinä, edellä 2 momentissa tarkoitettut varat ja velat lasketaan konsolidoidusta taseesta, johon on yhdistelty konserniyritysten lisäksi 5 §:n 2 momentissa tarkoitettut yritykset noudattaen soveltuvin osin, mitä luotto- ja rahoituslaitosten ja palveluyritysten yhdistelemisestä konsernitilinpäätökseen on säädetty. Konsolidoituina taseen ulkopuolisina sitoumuksina otetaan huomioon konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten antamien sitoumusten yhteenlaskettu määrä, josta on vähennetty muille konsolidointiryhmään kuuluville yrityksille annetut sitoumukset.

Laskettaessa 78 a §:n 1 momentin 1—3 kohdan ja 2 momentin mukaista konsolidoitujen omien varojen vaatimusta niissä tarkoi-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

80 §

Omien varojen kartuttamisvelvollisuus

Jos luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omat varat vähenevät alle edellä tässä luvussa säädetyn vähimmäismäärän, on luottolaitoksen tai omistusyhteisön viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen määrää koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava määräaika, jonka kuluessa luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä tai esitettävä valtiovarainministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamista.

81 §

Voiton jakamisen kieltö

Jos luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän omien varojen määrä on vähemmän kuin mitä tässä laissa säädetään, luottolaitos ei saa jakaa voittoa eikä muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei rahoitustarkastus erityisesti syystä myönnä määräajaksi poikkeusta.

80 §

Omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen kartuttamisvelvollisuus

Jos luottolaitoksen omat varat tai konsolidoidut omat varat vähenevät alle tässä laissa säädetyn vähimmäismäärän, luottolaitoksen tai omistusyhteisön on viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen määrää koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava määräaika, jonka kuluessa luottolaitoksen omia varoja ja konsolidoituja omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä, tai esitettävä valtiovarainministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamista.

81 §

Vakavaraisuudesta johtuvat voittovarojen käytön rajoitukset

Jos luottolaitoksen omien varojen määrä on vähemmän kuin mitä tässä laissa säädetään, luottolaitos ei saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle eikä käyttää voittovaroja omien osakkeiden lunastamiseksi tai niiden hankkimiseksi muulla tavalla, ellei rahoitustarkastus erityisesti syystä määräajaksi myönnä poikkeusta. Jos luottolaitoksen konsolidoitujen omien varojen määrän on vähemmän kuin mitä, tässä laissa säädetään, luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle eivätkä käyttää voittovaroja omien osakkeidensa lu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nastamiseksi tai niiden hankkimiseksi muulla tavalla, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvan muun osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen kuin sijoituspalveluyrityksen osakeenomitajan oikeudesta osinkoon on 1 momentin estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

81 a §

Tarkemmat määräykset

Rahoitustarkastus antaa luottolaitosten omista varoista annetun neuvoston direktiivin (89/299/ETY), luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta annetun neuvoston direktiivin (89/647/ETY), sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävyydestä annetun neuvoston direktiivin (93/6/ETY) ja luottolaitosten konsolidoidusta valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (92/30/ETY) vaatimusten täyttämiseksi tarkemmat määräykset tämän luvun säännösten soveltamisesta.

12 luku

Erinäiset säännökset

94 §

Salassapitovelvollisuus

Joka luottolaitoksen, sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan omistusyhteisön, rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen tai luottolaitosten yhteenliittymän toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää luottolaitoksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa myöskään antaa luottolaitoksen yhtiökokoukselle, isäntien kokoukselle, osuuskunnan

94 §

Salassapitovelvollisuus

Joka luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tai luottolaitosten yhteenliittymän toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle, isäntien kokoukselle, osuuskunnan

Voimassa oleva laki

kokoukselle tai edustajistolle taikka hypoteekkiyhdistyksen kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle tai jäsenelle.

Luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla omistusyhteisöllä, rahoituslaitoksella ja palveluyrityksellä on velvollisuus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja.

Luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla omistusyhteisöllä, rahoituslaitoksella ja palveluyrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin kuuluvalla yhteisölle, jos sen hallintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee 1 momentissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus ja jos tiedon antaminen on vastaanottavan yhteisön riskien hallinnan kannalta tarpeen.

Ehdotus

kokoukselle tai edustajistolle taikka hypoteekkiyhdistyksen kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle tai jäsenelle.

Luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla *yrityksellä* on velvollisuus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muulle viranomaiselle, jolla on lain mukaan oikeus saada sellaisia tietoja.

Luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla *yrityksellä* on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvalla yhteisölle, jos sen hallintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee 1 momentissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus.

94 b §

Tietojen luovuttaminen tutkimuskäyttöön

Edellä 94 §:ssä tarkoitettuja tietoja sisältävä asiakirja voidaan antaa tieteelliseen tutkimuskäyttöön, jos asiakirjan valmistamisesta on kulunut vähintään 60 vuotta ja asiakirjan vastaanottaja antaa kirjallisen sitoumuksen siitä, ettei hän käytä asiakirjaa sen henkilön, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka niiden muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

97 b §

Voitonjako ja muu varojen käyttö

Osakeyhtiölain 12 luvun 7 §:ää ei sovelleta luottolaitokseen eikä sen konsolidointiryhmään kuuluvaan rahoituslaitokseen. Rahalain antamisesta omien tai emoyrityksen osakkeiden hankinnan rahoittamiseksi säädetään 24 a §:ssä.

97 c §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Luottolaitoksen perustaja, hallintoneuvoston jäsen, hallituksen tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja, valtuutettu ja hallintotehtäviä hoitavan toimikunnan jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimesaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut luottolaitokselle. Sama koskee vahinkoa, joka osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia, liikepankkilakia, säästöpankkilakia tai osuuspankkilakia, hypoteekkiyhdistyksistä annettua lakia (936/1978) taikka tätä lakia tai sen nojalla annettua ministeriön päätöstä tai rahoitustarkastuksen määräystä taikka luottolaitoksen yhtiöjärjestyksestä tai sääntöjä rikkomalla on aiheutettu osakkeenomistajalle, jäsenelle, sijoitusosuuden tai kantarahastotodistuksen haltijalle tai muulle henkilölle.

Hallintoneuvoston tai hallituksen määräämä tarkastaja on korvausvelvollinen 1 momentissa säädetyin perustein sekä itsensä että apulaisensa tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttamasta vahingosta. Tilintarkastajan korvausvastuusta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

Luottolaitoksen osakkeenomistaja, säästöpankin isäntä sekä osuuspankin jäsen tai edustajiston jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän myötävaikuttamalla 1 momentissa tarkoitettujen säädösten taikka luottolaitoksen yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen rikkomiseen tahallisesti tai törkeästä tuottamuksesta on aiheuttanut luottolaitokselle, osakkeenomistajalle tai jäsenelle taikka sijoitusosuuden tai kantarahasto-osuuden omistajalle taikka muulle henkilölle.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa on säädetty.

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta liikepankin, säästöpankin tai osuuspankin lukuun säädetään liikepankkilaissa, säästöpankkilaissa ja osuuspankkilaissa.

100 c §

Luottolaitoksen kirjanpitorikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laatii tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen vastoin 4 luvun säännöksiä taikka niiden nojalla annettua valtiovarainministeriön päätöstä tai rahoitustarkastuksen määräystä,

2) rikkoo 40 §:n säännöstä tilinpäätöksen ilmoittamisesta rekisteröitäväksi tai tilinpäätöksen nähtävänä pitämisestä,

3) rikkoo 41 §:n säännöstä osavuosisatsumuksen laatimisesta, tai

4) rikkoo luottolaitoksen sulautumista, jakautumista tai selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamista koskevia säännöksiä,

on tuomittava, jolle teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 9 tai 10 §:ssä tarkoitettuna kirjanpitorikoksena tai tuottamuksellisena kirjanpitorikoksena eikä teosta ole muuallakaan säädetty ankarampaa rangaistusta, luottolaitoksen kirjanpitorikkomuksesta sakkoon.

100 d §

Luottolaitoksen varojen jakamista koskevien säännösten rikkominen.

Joka tahallaan

1) rikkoo säännöksiä pääomalainan pääoman palauttamisesta, koron tai muun hyvityksen maksamisesta tai vakuuden antamisesta,

2) jakaa luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen varoja tämän lain, osakeyhtiölain, osuuskuntalain, liikepankkilain, osuuspankkilain, säästöpankkilain tai hypoteekkiyhdistyksistä annetun lain säännösten vastaisesti, tai

3) rikkoo 24 a §:n säännöksiä lainan tai vakuuden antamisesta taikka omien tai emoyrityksen osakkeiden, osuuksien, pääomalainojen, debentuurien tai niihin rinnastettavien sitoumusten pantiksi ottamisesta,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, luottolaitoksen varojen jakamista koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuo-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

deksi.

109 §

Joukkovelkakirjalainan vakuus

Jos luottolaitoksen liikkeeseen laskeman pitkäaikaisen joukkovelkakirjalainan ehdoissa määrätään, että sen on annettava lainasta rahoitustarkastuksen haltuun turvaava vakuus, on luottolaitoksen ennalta pyydettyä rahoitustarkastusta hyväksymään vakuuden laatu ja riittävyys.

Luottolaitoksen on annettava rahoitustarkastuksen haltuun rahoitustarkastuksen hyväksymiä vakuuksia kunkin yksin ottamansa joukkovelkakirjalainan kulloinkin liikkeessä olevien velkakirjojen yhteenlaskettua nimellisarvoa vastaava määrä ja rahoitustarkastuksen hyväksymä määrä kunkin sellaisen ottamansa lainan vakuuksia, johon perustuvat luottolaitoksen sitoumukset ovat yhteisvastuulliset muun lainanottajan kanssa. Vakuuksien säilyttämisestä aiheutuvista kustannuksista vastaa joukkovelkakirjalainan liikkeeseen laskija.

Luottolaitoksen ottaman joukkovelkakirjalainan väliaikaiseksi vakuudeksi voi luottolaitos 1 momentissa mainittujen vakuuksien sijasta antaa myös Suomen Pankin tai luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuulumattoman luottolaitoksen takauksen tai vastaavan määrän talletuspankin talletustodistuksia.

Väliaikaiset vakuudet on niin pian kuin mahdollista ja viimeistään kahden vuoden kuluessa niiden vakuudeksi asettamisesta vaihdettava rahoitustarkastuksen määräämiin vakuuksiin. Rahoitustarkastus voi myöntää vaihtamiseen yhteensä enintään kahden vuoden lykkäyksen.

110 §

Joukkovelkakirjalainan lisävakuus

Jos luottolaitoksen liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainan vakuuksien määrä laskee alle sen, mitä 109 §:n nojalla määrätään, luottolaitoksen on viimeistään kahden kuukauden kuluessa asetettava rahoitustarkastuksen hyväksymä lisävakuus.

109 §

Joukkovelkakirjalainan vakuus

(kumotaan)

110 §

Joukkovelkakirjalainan lisävakuus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

111 §

Joukkovelkakirjojen vaihtaminen

Luottolaitos saa, jollei rahoitustarkastus toisin määrää, vaihtaa ennen erääntymispäivää takaisin hankkimiaan joukkovelkakirjoja niiden nimellisarvosta saman joukkovelkakirjalainan vakuuksiin. Tällaiset joukkovelkakirjat on seuraavana kuolelusuunnitelman mukaisena maksupäivänä käytettävä joukkovelkakirjalainan ylimääräiseen kuolettami-
seen.

111 §

Joukkovelkakirjojen vaihtaminen

(kumotaan)

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 199 .

2. 36 §:n 1 momentin 2)-kohdan estämättä siinä tarkoitetut arvopaperit ja johdannaisso-
pimukset saadaa sinä tilikautena, jona tämä laki tulee voimaan, sekä lähinnä seuraavana
kahtena tilikautena merkitä tilinpäätökseen
36 §:n 1 momentin 3)-kohdan mukaisesti.

3. Pääomasijoituksiin, jotka on laskettu
liikkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa,
sovelletaan tämän lain estämättä, mitä niistä
on säädetty niitä liikkeeseen laskettaessa.
Omiin varoihin ei saa kuitenkaan lukea pää-
omasijoituksia, joiden pääoman taikka ko-
ron, osingon tai muun hyvityksen maksami-
sesta on tämän lain voimaan tultua asetettu
73 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakuus.

4. Luottolaitoksen tilintarkastajaksi on va-
littava 43 §:ssä säädettyt kelpoisuusehdot
täyttävä tilintarkastaja viimeistään tämän lain
voimaantuloa lähinnä seuraavassa varsinais-
essa yhtiökokouksessa taikka varsinaisessa
osuuspankin, isännistön tai hypoteekkiyhdis-
tyksen kokouksessa. Tämän lain tilintarkas-
tusta koskevia säännöksiä sovelletaan ensim-
mäisen kerran sen tilikauden kirjanpidon ja
tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastamiseen,
jota varten 43 §:ssä säädettyt kelpoisuusehdot
täyttävä tilintarkastaja on edellä sanotun mu-
kaisesti viimeistään valittava.

5. Kumottua 109—111 §:ää sovelletaan
joukkovelkakirjoihin, jotka on laskettu liik-
keseen ennen tämän lain voimaantuloa tai
lain voimaantuloa lähinnä seuraavan kahden
vuoden aikana, ja tällaisten joukkovelkakir-
jalainojen vakuuksiin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2.

Laki

liikepankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun liikepankkilain (1269/1990) 7 §:n 2 momentti, 13 §, 16 §:n 1 momentti sekä 18, 60—63 ja 66 §, sellaisina kuin niistä ovat 13 § osaksi laeissa 1609/1993 ja 1684/1995, 16 §:n 1 momentti laissa 931/1992, 18 § viimeksi mainitussa laissa ja 66 § laissa 573/1996, sekä muutetaan 64 ja 65 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Osakepääomaa korotettaessa uusi osake saadaan valtiovarainministeriön luvalla merkitä apporttiomaisuutta tai kuittausta vastaan.

(kumotaan)

13 §

Liikepankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai toimipaikan valvoja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, toimipaikan valvoja taikka toimihenkilö.

(kumotaan)

13 §

Keskusrahallaitoksena toimivan liikepankin tai keskusrahallaitoksena toimivan säästöpankkiosakeyhtiön hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen saa 1 momentin estämättä olla keskusrahallaitoksen ja sen osakkaana olevien talletuspankkien yhdessä omistaman talletuspankin ja keskusrahallaitoksen osakkaana olevan talletuspankin hallintoelinten jäsen tai toimitusjohtaja, jollei säästöpankkilain tai osuuspankkilain säännöksistä jälkimmäisessä tapauksessa muuta johdu.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei sovelleta liikepankin konserniin kuuluviin talletuspankkeihin.

16 §

Liikepankin yhtiökokouksessa ei kukaan saa äänestää enemmällä kuin yhdellä kahdeskymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä, ellei valtioneuvosto erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

(kumotaan)

16 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 § <i>Osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momenttia ja 7 §:ää ei sovelleta liikepankkiin.</i>	(kumotaan)	18 §
60 § <i>Liikepankin perustaja, hallintoneuvoston jäsen, johtokunnan jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut pankille.</i> <i>Edellä 1 momentissa mainittu henkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle rikkomalla tätä lakia, talutuspankkien toiminnasta annettua lakia, osakeyhtiölakia tai muuta liikepankin toimintaa koskevaa säädöstä taikka yhtiöjärjestyä.</i>	(kumotaan)	60 §
61 § <i>Liikepankin tilintarkastaja ja hallintoneuvoston määräämä tarkastaja on korvausvelvollinen 60 §:n 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaisesti sekä itsensä että apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttamasta vahingosta.</i> <i>Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat 1 momentissa tarkoitetusta vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.</i>	(kumotaan)	61 §
62 § <i>Liikepankin osakkeenomistaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän myötävaikuttamalla 60 §:n 2 momentissa tarkoitettujen säädösten tai yhtiöjärjestyksen rikkomiseen tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta on aiheuttanut liikepankille, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle.</i>	(kumotaan)	62 §
63 § <i>Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/74) 2 ja 6 luvussa on säädetty.</i>	(kumotaan)	63 §
64 § <i>Vahingonkorvauskanteen nostamisesta liikepankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 15 luvun 5—7 §:ssä on säädetty.</i>	<i>Liikepankin perustajan, osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenen, toimitusjohtajan sekä hallintoneuvoston mää-</i>	64 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Pankkitarkastusvirastolla on osakeyhtiölain 15 luvun 5 ja 6 §:n säännösten estämättä oikeus, jos se katsoo tallettajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne liikepankin lukuun 60—62 §:ssä tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

65 §

Joka

1) törkeästi laiminlyö täyttää, mitä 27-30, 33 ja 34 §:ssä on johtokunnan velvollisuuksista säädetty,

2) jakaa 32 §:n 1 momentin vastaisesti osinkoa, tai

3) ottaa 66 §:n 2 momentin vastaisesti pantiksi osakkeita,

on tuomittava liikepankkirikkomuksesta sakkoon, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

66 §

Liikepankki saa rahoitustarkastuksen määrittelemän arvopaperitoiminnan yhteydessä ottaa osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n 1 momentin estämättä pantiksi omia ja emoyhtiönsä osakkeita.

Liikepankki ei saa ottaa omia tai emoyhtiönsä osakkeita sellaisen rahalainan pantiksi, jonka liikepankki on antanut omien tai emoyhtiönsä osakkeiden hankkimiseksi osakeantissa. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

räämän tarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoinnasta annetussa laissa (1607/1993) ja tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta tilintarkastuslaissa (936/1994). Vahingonkorvauskanteen nostamisesta liikepankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 15 luvun 5—7 §:ssä säädetään.

Rahoitustarkastuksella on osakeyhtiölain 15 luvun 5 ja 6 §:n estämättä oikeus, jos se katsoo tallettajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne liikepankin lukuun luottolaitostoinnasta annetun lain 97 c §:ssä tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

65 §

Joka törkeästi laiminlyö täyttää, mitä 27—30, 33 ja 34 §:ssä säädetään johtokunnan velvollisuuksista, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, liikepankin selvitystilaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.

66 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

3.

Laki säästöpankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun säästöpankkilain (1270/1990) 20 §:n 3 momentti, 57 ja 127—130 §, 135 §:n 1 momentti sekä 136 §:n 2 ja 5 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 57 § osaksi laeissa 1610/1993 ja 1685/1995 ja 135 §:n 1 momentti laissa 601/1995,

muutetaan 20 §:n 2 ja 4 momentti, 38 §:n 3 momentti, 40 §:n 2 ja 5 momentti, 131 §:n 1 momentti sekä 133 ja 134 §,

sellaisina kuin niistä on 40 §:n 5 momentti mainitussa laissa 1610/1993, sekä

lisätään 131 §:ään uusi 1 momentti, jolloin muutettu 1 momentti ja nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 2—4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 §

Säästöpankki tai sen tytäryhtiö ei saa vastiketta vastaan hankkia toisen säästöpankin kantarahasto-osuuksia eikä *vastiketta vastaan hankkia tai ottaa pantiksi* omia tai emopankin kantarahasto-osuuksia. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

Säästöpankki saa pankkitarkastusviraston määrittelemän arvopaperitoiminnan yhteydessä ottaa 2 momentin estämättä pantiksi omia kantarahasto-osuuksia. Säästöpankki ei saa ottaa omia kantarahasto-osuuksiaan sellaisen rahalainan pantiksi, jonka säästöpankki on antanut omien kantarahasto-osuuksiensa hankkimiseksi kantarahastoon. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

Mitä 2 ja 3 momentissa on sanottu, ei estä säästöpankkia sen vastaanottaessa osakeyhtiön 81 §:n mukaisesti sulautumisen nojalla hankkimasta osakeyhtiön omistamaa kantarahastotodistusta tai lunastamasta kantarahastotodistusta 80 §:n 1 momentin mukaisesti taikka huutokaupassa ostamasta säästöpankin saamisesta ulosmitattua kantarahastotodistusta. Säästöpankin hankkima kantarahastotodistus on, jollei sitä ole mitätöity kantarahastoa alentamalla, myytävä niin pian kuin se voi tappiota tapahtua. Osakeyhtiön vastaanottamisen yhteydessä tai 80 §:n mukaisesti hankittu kantarahastotodistus on kuitenkin myytävä viimeistään kahden vuoden kuluessa saannosta.

Säästöpankki tai sen *tytäryritys* ei saa vastiketta vastaan hankkia toisen säästöpankin kantarahasto-osuuksia eikä omia tai emopankin kantarahasto-osuuksia. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

(kumotaan)

Mitä 2 momentissa ja *luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 24 a §:ssä* on sanottu, ei estä säästöpankkia sen vastaanottaessa osakeyhtiön 81 §:n mukaisesti sulautumisen nojalla hankkimasta *tai ottamasta pantiksi* osakeyhtiöön kuuluvaa kantarahasto-osuutta tai lunastamasta kantarahasto-osuutta 80 §:n 1 momentin mukaisesti taikka huutokaupasta ostamasta säästöpankin saamisesta ulosmitattua kantarahasto-osuutta. Säästöpankin hankkima kantarahasto-osuus on, jollei sitä ole mitätöity kantarahastoa alentamalla, myytävä niin pian kuin se voi tappiota tapahtua. Osakeyhtiön vastaanottamisen yhteydessä tai 80 §:n mukaisesti hankittu kantarahasto-osuus on kuitenkin myytävä viimeistään kahden vuoden kuluessa saannosta.

38 §

Peruspääoman ja kantarahaston *alentamispäätökselle on haettava valtiovarainministeriön suostumus* ja alentaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi neljän kuukauden kuluessa alentamispäätöksestä. Peruspääoma ja kantarahasto katsotaan alennetuksi, kun rekisteröiminen on toimitettu. Jollei rekisteröimisilmoitusta ole tehty säädettyssä ajassa tai jos rekisteröiminen on evätty, päätös raukeaa. Niin ikään raukeaa sellainen sääntöjen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että peruspääomaa tai kantarahastoa.

Peruspääoman ja kantarahaston alentaminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi neljän kuukauden kuluessa alentamispäätöksestä. Peruspääoma ja kantarahasto katsotaan alennetuksi, kun rekisteröiminen on toimitettu. Jollei rekisteröimisilmoitusta ole tehty säädettyssä ajassa tai jos rekisteröiminen on evätty, päätös raukeaa. Niin ikään raukeaa sellainen sääntöjen muutosta koskeva päätös, joka on tehty edellytyksin, että peruspääomaa tai kantarahastoa alennetaan.

40 §

Voitto-osuutena voidaan jakaa vain voittoa ja muuta vapaata omaa pääomaa, joka on syntynyt kantarahaston muodostamisen jälkeen.

Voitto-osuutena voidaan jakaa vain voittoa ja muuta vapaata omaa pääomaa, joka on syntynyt kantarahaston muodostamisen jälkeen, vähennettynä taseeseen aktivoituja perustamismenoja vastaavalla määrällä ja pankilla olevien omien kantarahastotodistusten hankintamenoa vastaavalla määrällä. Pääomallainalle maksettavasta korosta tai muusta hyvityksestä johtuvasta voitonjaon rajoituksesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetun lain 38 §:ssä ja vakavaraisuussuhteesta johtuvasta voitonjaon rajoituksesta mainitun lain 81 §:ssä.

Säästöpankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi 1—3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla sekä määrällä, joka konserniin kuuluvien yritysten on lain tai sääntöjen mukaan siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

Säästöpankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi 1—3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteenlasketun määrän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla tappiolla, muilla 2 momentissa tarkoitetuilla jakokelvottomilla erillä, määrällä, jolla konserniin kuuluvien yritysten tilinpäätöksissä tehdyt, kirjanpitolain (/) 5 luvun 15 §:ssä tarkoitetut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konsernitiinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan, sekä määrällä, joka lain tai sääntöjen mukaan on merkittävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

57 §

Säästöpankin isäntä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, valtuutettu tai toimitusjohtaja, ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja taikka toimihenkilö.

Säästöpankin isäntä, hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja tai valvoja saa 1 momentin estämättä olla säästöpankkien keskusrahallaitoksena toimivan liikepankin tai säästöpankkien keskusrahallaitoksena toimivan säästöpankkiosakeyhtiön hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei sovelleta säästöpankin konserniin kuuluviin talletuspankkeihin eikä talletuspankkeihin, jotka säästöpankkien keskusrahallaitos ja säästöpankit yhdessä omistavat.

(kumotaan)

57 §

127 §

Säästöpankin perustaja, hallintoneuvoston jäsen, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja ja valtuutettu on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut pankille.

Edellä 1 momentissa mainittu henkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut kantarahasto-osuuden omistajalle tai muulle henkilölle rikkomalla tätä lakia, talletuspankkien toiminnasta annettua lakia tai muuta säästöpankin toimintaa koskevaa säädöstä taikka säästöpankin sääntöjä.

(kumotaan)

127 §

128 §

Säästöpankin tilintarkastaja sekä hallintoneuvoston tai hallituksen määräämä tarkastaja on korvausvelvollinen 127 §:n 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaisesti sekä itse tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttamastaan että apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttamasta vahingosta.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat 1 momentissa mainitusta vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

(kumotaan)

128 §

129 §

Säästöpankin isäntä on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän myötävaikutta-

(kumotaan)

129 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mallalla 127 §:n 2 momentissa tarkoitettujen säädösten tai sääntöjen rikkomiseen tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta on aiheuttanut säästöpankille, kantarahasto-osuuden omistajalle tai muulle henkilölle.

131 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta säästöpankin lukuun 127—129 §:n nojalla päättää isäntien kokous. Hallituksella on lisäksi oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

133 §

Säästöpankin lukuun 127—129 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

1) perustajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun perustamiskokouksessa tehtiin päätös säästöpankin perustamisesta;

2) muuta 127 §:n 1 momentissa tai 129 §:ssä mainittua henkilöä vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu; eikä

3) 128 §:ssä mainittua henkilöä vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin.

Jos säästöpankin lukuun ajettavan kanteen nostamisen määräaika on kulunut loppuun, ei 131 §:n 3 momentissa tarkoitettua kannetta voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

131 §

Säästöpankin perustajan, isännän, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan ja valtuutetun sekä hallintoneuvoston ja hallituksen määrämään tarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta säästöpankin lukuun *luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n* nojalla päättää isäntien kokous. Hallituksella on lisäksi oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

133 §

Säästöpankin lukuun *luottolaitostoiminnasta annetun lain 97 c §:n* nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

2) *hallintoneuvoston tai hallituksen jäsentä, toimitusjohtajaa, valtuutettua tai isäntää* vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu; eikä

3) *tilintarkastajaa taikka hallintoneuvoston tai hallituksen määrämää tarkastajaa* vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin.

Jos säästöpankin lukuun ajettavan kanteen määräaika on kulunut loppuun, ei 131 §:n 4 momentissa tarkoitettua kannetta voida nostaa sen jälkeen, kun kuukausi on kulunut konkurssissa toimitetusta valvonnasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

134 §

Pankkitarkastusvirastolla ja säästöpankkitar-
kastuksella on oikeus, jos se katsoo tallet-
tajien tai kantarahasto-osuuden omistajien
edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvaus-
kanne säästöpankin lukuun 127—129 §:ssä
mainittua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

134 §

Rahoitustarkastuksella ja säästöpankkitar-
kastuksella on oikeus, jos se katsoo talletta-
jien tai kantarahasto-osuuden omistajien
edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvaus-
kanne säästöpankin lukuun *luottolaitostoi-*
minnasta annetun lain 97 c §:ssä mainittua
henkilöä tai yhteisöä vastaan.

135 §

*Joka rikkoo luottolaitostoinnasta an-
netun lain säännöksiä tilinpäätöksen, konserni-
tilinpäätöksen tai tilintarkastuskertomuksen
laatimisesta taikka tämän lain säännöksiä
säästöpankin selvitystilaa koskevan lopputili-
tyksen antamisesta, on tuomittava säästö-
pankkirikoksesta sakkoon tai vankeuteen
enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teko
ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä
ankarampaa rangaistusta.*

(kumotaan)

135 §

136 §

Joka

1) törkeästi laiminlyö täyttää, mitä
92—99 §:ssä on säädetty;

2) jakaa voittovaroja 97 §:n vastaisesti;

(kumotaan)

136 §

3) 18 §:n vastaisesti antaa kantarahastoto-
distuksen tai optiotodistuksen taikka kanta-
rahastotodistusta, väliaikaistodistusta, kanta-
rahastoantotodistusta tai optiotodistusta antaes-
saan menettelee tämän lain säännösten vas-
taisesti;

4) laiminlyö kantarahasto-osuus- tai kanta-
rahasto-osuusomistajaluettelon pitämisen tai
niiden nähtävänä pitämisen; tai

5) ottaa 20 §:n 3 momentin vastaisesti
pantiksi kantarahasto-osuuksia,

(kumotaan)

on tuomittava säästöpankkirikkomuksesta
sakkoon, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole
muualla laissa säädetty ankarampaa rangais-
tusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 . _____

4.

Laki

säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi 6 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (972/1992) 4 §:n 3 momentti sekä 8—10 §, sellaisina kuin niistä ovat 8—10 § laissa 1176/1994, sekä muutetaan 4 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 11 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Poiketen siitä, mitä talletuspankkien toiminnasta annetun lain (1268/90) 4 §:n 1 momentissa säädetään, säästöpankin toimintaa jatkavalle pankille ei tarvitse hakea toimilupaa.

Säästöpankkiosakeyhtiön ja liikepankin yhtiöjärjestykselle ja sen muutoksille on haettava valtiovarainministeriön vahvistus.

Säästöpankin toimintaa jatkavalle pankille ei tarvitse hakea uutta toimilupaa.

(kumotaan)

6 §

Sen estämättä, mitä liikepankkilain 7 §:ssä säädetään, peruspääomasta ja vararahastosta muodostettua säästöpankkiosakeyhtiön tai liikepankin osakepääomaa vastaavat osakkeet annetaan vastikkeetta osakkeiden omistajaksi 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla määrättävälle tai perustettavalle yhdelle tai useammalle säätiölle. Säätiö ei saa luovuttaa näitä osakkeita ilman valtiovarainministeriön lupaa.

6 §

Sen estämättä, mitä osakeyhtiölaissa (734/1978) säädetään, peruspääomasta ja vararahastosta muodostettua säästöpankin osakepääomaa vastaavat osakkeet annetaan vastikkeetta osakkeiden omistajaksi 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla määrättävälle tai perustettavalle yhdelle tai useammalle säätiölle.

7 §

Säätiölain 6 §:n 2 momentin 2 kohdan estämättä säätiö voidaan merkitä jäljempänä 8 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin ennen osakkeiden vastaanottamista.

Säätiölain (109/1930) 6 §:n 2 momentin 2 kohdan estämättä säätiö voidaan merkitä säätiörekisteriin ennen osakkeiden vastaanottamista.

8 §

Poiketen siitä, mitä säätiölaissa säädetään, oikeusministeriölle säätiölain mukaan kuuluvat tässä laissa tarkoitettuja säätiöitä koskevat hakemusasiat kuuluvat valtiovarainministeriölle. Ennen asian ratkaisemista valtiovarainministeriön on asiasta pyydettävä oikeusministeriön lausunto.

Säätiölain mukaan oikeusministeriölle tehtävät rekisteri- ja muut ilmoitukset on tehtävä pankkitarkastusvirastolle. Tässä laissa

8 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkoitettut säätiöt on merkittävä pankkitarkastusviraston pitämään rekisteriin.

Pankkitarkastusviraston pitämään rekisteriin on siirrettävä jäljempänä 10 §:ssä mainitulla tavalla myös ne oikeusministeriön säätiörekisteriin merkityt säätiöt, joille tämän lain mukaisesti luovutetaan säästöpankkiosakeyhtiön tai liikepankin osakkeita.

9 §

Oikeusministeriölle säätiölain 3 luvun mukaan kuuluvat valvontatehtävät kuuluvat tässä laissa tarkoitettujen säätiöiden osalta pankkitarkastusvirastolle.

Pankkitarkastusviraston on valvottava, että sen pitämään rekisteriin merkityn säätiön hallintoa hoidetaan lain ja säätiön sääntöjen mukaisesti.

(kumotaan)

9 §

10 §

Jos säästöpankkiosakeyhtiöksi tai liikepankiksi muuttuvan säästöpankin isännät ovat määränneet, että säästöpankkiosakeyhtiön tai liikepankin osakkeita tässä laissa tarkoitettulla tavalla luovutetaan vastikkeetta oikeusministeriön säätiörekisteriin merkitylle säätiölle, säästöpankin on tehtävä tästä ilmoitus oikeusministeriölle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu säätiö siirretään pankkitarkastusviraston pitämään rekisteriin asianomaisen säätiön oikeusministeriölle tekemästä hakemuksesta. Hakemus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun säästöpankkiosakeyhtiö tai liikepankki on merkitty kaupparekisteriin. Säätiö, joka ei ole tehnyt edellä tarkoitettua hakemusta ennen määräajan päättymistä, on välittömästi määräajan päättymisen jälkeen oikeusministeriön toimesta siirrettävä pankkitarkastusviraston pitämään rekisteriin.

(kumotaan)

10 §

11 §

Poiketen siitä, mitä talletuspankkien toiminnasta annetun lain 6 §:ssä säädetään, säästöpankkiosakeyhtiön on käytettävä pankin yhteisömuotoa osoittavan tunnuksen lisäksi toiminimessään sanaa tai yhdysosaa "säästöpankki".

11 §

Poiketen siitä, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 8 §:ssä säädetään, säästöpankkiosakeyhtiön on käytettävä pankin yhteisömuotoa osoittavan tunnuksen lisäksi toiminimessään sanaa tai yhdysosaa "säästöpankki".

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Rahoitustarkastuksen on siirrettävä säätiö, joka on rahoitustarkastuksen ylläpitämässä rekisterissä tämän lain voimaan tullessa, patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisteriin kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

5.

Laki**osuuspankkilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun osuuspankkilain (1271/1990) 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 3 momentti, 19 §, 41 f §:n 4 momentti, 85—88 §, 92 §:n 1 momentti ja 93 §:n 2 ja 5 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laeissa 1611/1993 ja 575/1996, 41 f §:n 4 momentti laissa 1126/1993, 92 §:n 1 momentti laissa 602/1995 ja 93 §:n 5 kohta mainitussa laissa 575/1996,

muutetaan 12 §:n 2 ja 4 momentti sekä 13 a, 90 ja 91 §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 a § mainitussa laissa 1611/1993 ja 91 § mainitussa laissa 575/1996, sekä

lisätään 7 m §:ään, sellaisena kuin se on laissa 575/1996, uusi 4 momentti sekä 89 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1611/1993, uusi 1 momentti, jolloin nykyiset 1—4 momentti siirtyvät 2—5 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 m §

Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen on pidettävä jäljennös 2 momentissa tarkoitettua tilinpäätöksestä jokaisen nähtävänä ja annettava siitä jäljennöksiä noudattaen, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 40 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään. Keskusyhteisön on laadittava ja julkistettava yhdistelty osavuosikatsaus noudattaen soveltuvin osin, mitä 2 momentissa ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 41 §:ssä säädetään. Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen on annettava jokaiselle sitä pyytävälle jäljennös yhdistellystä osavuosikatsauksesta niin kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain 40 §:ssä säädetään.

11 §

Sijoitusosuuspääoman alentamiselle on (kumotaan)
haettava valtiovarainministeriön lupa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Osuuspankki tai sen tytäryhtiö ei saa vastiketta vastaan hankkia toisen osuuspankin sijoitusosuuksia eikä vastiketta vastaan hankkia tai ottaa pantiksi omia tai emopankin sijoitusosuuksia. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

Osuuspankki saa pankkitarkastusviraston määrittelemän arvopaperitoiminnan yhteydessä ottaa 2 momentin estämättä pantiksi omia sijoitusosuuksiaan. Osuuspankki ei saa ottaa omia sijoitusosuuksiaan sellaisen rahalainan pantiksi, jonka osuuspankki on antanut omien sijoitusosuuksiensa hankkimiseksi sijoitusosuusannissaan. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

Mitä 2 ja 3 momentissa on sanottu, ei estä osuuspankkia sen vastaanottaessa osakeyhtiön 39 §:n mukaisesti sulautumisen nojalla hankkimasta osakeyhtiöön kuuluvaa sijoitusosuutta tai lunastamasta sijoitusosuutta 38 §:n 1 momentin mukaisesti taikka huutokaupassa ostamasta osuuspankin saamisesta ulosmitattua sijoitusosuutta. Osuuspankin hankkima sijoitusosuus on, jollei sitä ole mitätöity sijoitusosuosuuspääomaa alentamalla, myytävä niin pian kuin se voi tappiota tapahtua. Osakeyhtiön vastaanottamisen yhteydessä tai 38 §:n mukaisesti hankittu sijoitusosuus on kuitenkin myytävä viimeistään kahden vuoden kuluessa saannosta.

13 a §

Osuuspankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi osuuskuntalain 35 §:n 3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteismäärän, vähennettynä konsernitaseen osoittamalla

Osuuspankki tai sen tytäryritys ei saa vastiketta vastaan hankkia toisen osuuspankin sijoitusosuuksia taikka omia tai emopankin sijoitusosuuksia. Tämän kiellon vastainen sopimus on pätemätön.

(kumotaan)

Mitä 2 momentissa ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 24 a §:ssä on sanottu, ei estä osuuspankkia sen vastaanottaessa osakeyhtiön 39 §:n mukaisesti sulautumisen nojalla hankkimasta osakeyhtiöön kuuluvaa sijoitusosuutta tai lunastamasta sijoitusosuutta 38 §:n 1 momentin mukaisesti taikka huutokaupasta ostamasta osuuspankin saamisesta ulosmitattua sijoitusosuutta. Osuuspankin hankkima sijoitusosuus on, jollei sitä ole mitätöity sijoitusosuosuuspääomaa alentamalla, myytävä niin pian kuin se voi tappiota tapahtua. Osakeyhtiön vastaanottamisen yhteydessä tai 38 §:n mukaisesti hankittu sijoitusosuus on kuitenkin myytävä viimeistään kahden vuoden kuluessa saannosta.

13 a §

Osuuspankin voittona saadaan jakaa osuuskuntalain 35 §:n 3 momentissa tarkoitettu määrä vähennettynä taseeseen aktivoituja perustamismenoja vastaavalla määrällä ja osuuspankilla olevien omien sijoitusosuuksien hankintamenoja vastaavalla määrällä. Pääomalainalle maksettavasta korosta tai muusta hyvityksestä johtuvasta voitonjaon rajoituksesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetun lain 36 §:ssä ja vaka-varaisuussuhteesta johtuvasta voitonjaon rajoituksesta mainitun lain 80 §:ssä.

Osuuspankin, joka on konsernin emoyritys, voittona ei saa siitä huolimatta, että voitonjako olisi osuuskuntalain 35 §:n 3 momentin nojalla sallittu, jakaa määrää, joka ylittää viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun konsernitaseen mukaisen voiton ja konsernin muun vapaan oman pääoman yhteenlasketun määrän, vähennettynä konsernitaseen osoitta-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tappiolla sekä määrällä, joka konserniin kuuluvien yritysten on lain tai sääntöjen mukaan siirrettävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

malla tappiolla, muilla jakokelvottomilla 1 momentissa tarkoitetuilla erillä sekä määrällä, jolla konserniin kuuluvien yritysten tilinpäätöksissä tehty, kirjanpitolain (/) 5 luvun 15 §:ssä tarkoitettut varaukset sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus on konserntilinpäätöksessä merkitty vapaaseen omaan pääomaan, sekä määrällä, joka lain tai sääntöjen mukaan on merkittävä vararahastoon tai muuten jätettävä jakamatta.

19 §

Osuuspankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja ei saa olla toisen talletuspankin isäntä, hallintoneuvoston, hallituksen tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, valtuutettu, toimitusjohtaja, valvoja taikka toimihenkilö.

Osuuspankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja saa 1 momentin estämättä olla osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimivan liikepankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei sovelleta osuuspankin konserniin kuuluviin talletuspankkeihin eikä talletuspankkeihin, jotka osuuspankkien keskusrahallaitos ja osuuspankit yhdessä omistavat.

Osuuspankin hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja tai valvoja voi rahoitustarkastuksen luvalla olla osuuspankkien keskusjärjestön tai 7 a §:ssä tarkoitetun osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisön tai osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimivan liikepankin omistamien talletuspankkien taikka keskusjärjestön, keskusyhteisön tai keskusrahallaitoksen yhdessä osuuspankkien kanssa omistamien talletuspankkien hallintoneuvoston tai johtokunnan jäsen tai varajäsen, toimitusjohtaja, valvoja taikka toimihenkilö.

41 f §

Edellä 41 a §:n 1 momentissa ja 41 b §:ssä tarkoitettujen pankkien yhtiöjärjestyksille ja niiden muutoksille sekä 41 a §:n 1 momentissa tarkoitetun osuuskunnan säännöille ja niiden muutoksille on haettava valtiovarainministeriön vahvistus. Osuuskunnan säännöt ja niiden muutokset on vahvistettava, jos ne ovat lain mukaiset eikä ole erityistä syytä jättää niitä vahvista-

19 §

(kumotaan)

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

matta.

85 §

Osuuspankin perustaja, hallintoneuvoston jäsen, johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja ja hallintotehtäviä hoitavan toimikunnan jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut pankille.

Edellä 1 momentissa mainittu henkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut osuuspankin jäsenelle, sijoitusosuuden omistajalle tai muulle henkilölle rikkomalla tätä lakia, talletuspankkien toiminnasta annettua lakia, osuuskuntalakia tai muuta osuuspankin toimintaa koskevaa säädöstä taikka osuuspankin sääntöjä.

86 §

Osuuspankin tilintarkastaja ja hallintoneuvoston määräämä tarkastaja on korvausvelvollinen 85 §:n 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaisesti sekä itse tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttamastaan että apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttamasta vahingosta.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat 1 momentissa mainitusta vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

87 §

Osuuspankin jäsen ja edustajiston jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän myötävaikuttamalla 85 §:ssä tarkoitettujen säädösten tai sääntöjen rikkomiseen tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta on aiheuttanut osuuspankille, osuuspankin jäsenelle, sijoitusosuuden omistajalle tai muulle henkilölle.

88 §

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/74) 2 ja 6 luvussa on säädetty.

89 §

85 §

(kumotaan)

86 §

(kumotaan)

87 §

(kumotaan)

88 §

(kumotaan)

89 §

Osuuspankin perustajan, osuuspankin jäsen ja edustajiston jäsenen, hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenen, toimitusjohtajan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja hallintotehtäviä hoitavan toimikunnan jäsenen sekä hallintoneuvoston määrämän tarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

90 §

Osuuspankin lukuun 85—87 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

1) perustajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun perustamiskirja allekirjoitettiin;

2) muuta 85 §:n 1 momentissa tai 87 §:ssä mainittua henkilöä vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu; eikä

3) 86 §:ssä mainittua henkilöä vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin.

91 §

Rahoitustarkastuksella ja osuuspankin kuuluessa osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisöön, keskusyhteisöllä on *osuuskuntalain* 97 ja 98 §:n säännöksiä estämättä oikeus, jos se katsoo tallettajien tai sijoitusosuuden omistajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne osuuspankin lukuun 85—87 §:ssä tarkoitettua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

92 §

Joka rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä tilinpäätöksen, konsernitiilinpäätöksen tai tilintarkastuskertomuksen laatimisesta taikka tämän lain säännöksiä osuuspankin selvitystilaa koskevan lopputilityksen antamisesta, on tuomittava osuuspankkirikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä

90 §

Osuuspankin lukuun *luottolaitostoiminnasta annetun lain* 97 c §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon,

2) hallintoneuvoston, johtokunnan tai hallintotehtäviä hoitavan toimikunnan jäsentä, toimitusjohtajaa taikka osuuspankin tai edustajiston jäsentä vastaan kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu; eikä

3) tilintarkastajaa tai hallintoneuvoston määräämää tarkastajaa vastaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun se tilintarkastuskertomus, lausunto tai todistus, johon kanne perustuu, esitettiin.

91 §

Rahoitustarkastuksella ja osuuspankin kuuluessa osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisöön, keskusyhteisöllä on oikeus, jos se katsoo tallettajien tai sijoitusosuuden omistajien edun sitä vaativan, nostaa vahingonkorvauskanne osuuspankin lukuun *luottolaitostoiminnasta annetun lain* 97 c §:ssä mainittua henkilöä tai yhteisöä vastaan.

92 §

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus**ankarampaa rangaistusta.*

93 §

93 §

Joka

1) törkeästi laiminlyö täyttää, mitä
50—57 §:ssä on säädetty;2) jakaa osuuspankin voittovaroja 55 §:n (kumotaan)
vastaisesti;3) osuuskuntalain 169 §:n 1 momentin tai
osuuskuntalain 190 §:n 1 momentin vastai-
sesti antaa sijoitusosuuskirjan tai optiotodis-
tuksen taikka sijoitusosuuskirjaa, väliaikais-
todistusta tai optiotodistusta antaessaan me-
nettelee tämän lain tai osuuskuntalain sään-
nösten vastaisesti;4) laiminlyö sijoitusosuusluettelon pitämi-
sen tai sen nähtävänä pitämisen;5) ottaa 12 §:n 3 momentin vastaisesti (kumotaan)
pantiksi sijoitusosuuksia; tai6) laiminlyö tehtäviinsä kuuluvan 43 §:n
1 momentin mukaisen ilmoitusvelvollisuuden,on tuomittava osuuspankkirikkomuksesta
sakkoon, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole
muualla laissa säädetty ankarampaa rangais-
tusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä 149
kuuta 199 .

7.

Laki**ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetun lain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1608/1993) 23 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 luku

Erinäiset säännökset

23 §

Maksuvalmius

Sivukonttorin maksuvalmiuden on oltava sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu. Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä sivukonttorin maksuvalmiuden turvaamisesta.

Sivukonttorilla on oltava maksuvalmiutensa tukena luottolaitostoiminnasta annetun lain 67 §:ssä säädettyä vastaava kassavaranto. Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset kassavarantosuhteen laskemisesta ja ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

8.

Laki**sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 22—25, 27, 28, 32—43 § ja 6 luku, sellaisena kuin niistä on 32 § osaksi laissa 583/1997, *muutetaan* 6, 21, 26 ja 29—31 §, sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 5 momentti, 5 §:ään uusi 5 momentti sekä lakiin uusi 16 a, 56 a ja 56 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Soveltamisala

Sijoituspalveluyrityksiin sovelletaan luottolaitostoiminnasta annettua lakia (1607/1993)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

palvelu yrityksellä tai omistusyhteisöllä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta, sekä sijoituspalvelu yrityksestä, rahoituslaitoksesta ja palvelu yrityksestä, johon taseen loppusummaltaan suuremmalla omistusyhteisöllä tai sijoituspalvelu yrityksellä on 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde, käytetään tässä laissa nimitystä konsolidointiryhmän tytäryritys.

Konsolidointiryhmän tytäryritys, jonka taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti sen emoyrityksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa ecua tai sitä vastaava markkamäärä, saadaan jättää yhdistelemättä konsolidointiryhmään. Jos konsolidointiryhmän tällaisen tytäryrityksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konsolidointiryhmän tytäryritysten taseen loppusumman kanssa on vähintään viisi prosenttia konsolidoidun taseen loppusummasta taikka jos yritys on yhdisteltävä konsernitilinpäätökseen, se on kuitenkin sisällytettävä konsolidointiryhmään.

Konsolidointiryhmään kuuluva yritys voidaan jättää huomioon ottamatta konsolidoitua valvontaa koskevia säännöksiä sovellettaessa rahoitustarkastuksen kussakin yksittäistapauksessa antaman päätöksen mukaisesti, jos soveltaminen ei ole tarpeen sijoituspalvelu yrityksen konsolidoidun valvonnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Jos konsernia tai konsolidointiryhmää koskevia säännöksiä ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa konsernin tai konsolidointiryhmän kokoonpanon tai muun erityisen syyn takia, sijoituspalvelu yritys tai omistusyhteisö voivat poiketa niistä rahoitustarkastuksen kussakin yksittäistapauksessa tekemän päätöksen mukaisesti.

16 a §

Omien osakkeiden, osuuksien, pääomalainojen ja debentuurien hankinnan rahoittaminen ja pantiksi ottaminen

Sijoituspalvelu yritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa antaa lainaa omien ja emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseen taikka ottaa niitä pantiksi ainoastaan 2 ja 3 momentissa säädetyin rajoituksin. Vakuuden asettaminen sijoituspalvelu yrityksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen varoista edellä tarkoitettun lainan maksamisesta rinnastetaan lainan antamiseen.

Sijoituspalvelu yritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa, jollei 3 momentista muuta johdu, osakeyhtiölain (734/1978) 7 luvun 1 §:n 1 momentin ja 12 luvun 7 §:n

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 momentin sekä velkakirjalain (622/1947) 34 §:n 3 momentin säännösten estämättä antaa lainaa omien tai emoyrityksen osakkeiden ja osuuksien hankkimiseksi ja ottaa niitä pantiksi, jos ne ovat arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pörssi- tai markkina-arvopapereita ja jos lainan antaminen tai pantin ottaminen kuuluu sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tavanomaiseen liiketoimintaan ja jos laina on annettu taikka pantti otettu sijoituspalveluyrityksen toiminnassa noudatetuin tavanomaisin ehdoin.

Sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa ottaa pantiksi omia ja emoyrityksen osakkeita ja osuuksia niiden merkinnän rahoittamiseksi annetun lainan vakuudeksi enintään määrän, joka vastaa nimellisarvoltaan 10 prosenttia lainan antaneen yrityksen, tai jos pantiksi on otettu lainan antaneen yrityksen emoyrityksen osakkeita tai osuuksia, emoyrityksen sidotusta pääomasta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään omista ja emoyrityksen osakkeista ja osuuksista, sovelletaan vastaavasti omiin ja emoyrityksen liikkeeseenlaskemiin pääomasijoituksiin, pääomalainoihin, debentureihin ja muihin sitoumuksiin, joilla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla veloilla.

21 §

Tilinpäätöksen laatimisvelvollisuus

Sijoituspalveluyrityksen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös on laadittava kirjanpitolain (655/73) ja osakeyhtiölain mukaisesti, jollei tässä luvussa toisin säädetä.

Rahoitustarkastus antaa täydentäviä määräyksiä sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksen laatimisesta, tuloslaskelman ja taseen kaavasta sekä tilinpäätöksen liitetiedoista. Rahoitustarkastus voi hakemuksesta myöntää luvan poiketa 1 momentin vaatimuksista silloin, kun se on oikeiden ja riittävien tietojen tarkoituksenmukaiseksi esittämiseksi tarpeen.

21 §

Tilinpäätös ja osavuositarkastus

Sijoituspalveluyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sovelletaan, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 30—39 §:ssä säädetään.

Sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksen julkistamiseen ja osavuositarkastukseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölaissa ja arvopaperimarkkinalaissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Mitä 21—28 §:ssä säädetään sijoituspalvelu-
luyrityksestä, koskee vastaavasti sen omis-
tusyhteisöä ja rahoituslaitosta, joka on sijoi-
tuspalvelu-
luyrityksen tai sen omistusyhteisön
tytäryritys.

Sen estämättä, mitä 21—28 §:ssä sääde-
tään, sijoituspalvelu-
luyritys, joka kuuluu luot-
tolaitoksen tai sen omistusyhteisön konser-
niin, voi laatia tilinpäätöksensä luottolaitos-
toiminnasta annetun lain mukaisesti.

22 §

Tilikausi

*Sijoituspalvelu-
luyrityksen tilikausi on kalen-
terivuosi. Liiketoimintaa aloitettaessa tai lo-
petettaessa tilikausi saa olla kalenterivuotta
lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18
kuukautta.*

23 §

Omaisuu-
den arvostus

Tilinpäätökseen on merkittävä

1) luotot ja muut saamiset nimellisarvoon,
kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) luovutettavaksi tarkoitetut arvopaperit
hankintamenon suuruusina, kuitenkin enin-
tään todennäköiseen luovutushintaan; ja

3) arvopaperit, jotka on tarkoitettu tuotta-
maan tuloa useampana kuin yhtenä tilikaute-
na, hankintamenon suuruusina tai, jos niiden
todennäköinen luovutushinta on tilinpäätös-
päivänä hankintamenoa pysyvästi alempi,
todennäköisen luovutushinnan suuruusina.

Rahoitustarkastus voi määrätä 1 momentin
2 kohdassa tarkoitettujen ja vaivatta rahaksi
muutettavien arvopaperien sekä johdannais-
sopimusten merkitsemisestä taseeseen han-
kintamenoa suurempaan, yksiselitteisesti
määriteltynä todennäköiseen arvoon. Mää-
räykseen on sisällytettävä tällaisten sijoitus-
kohteiden valintaperusteet.

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus sa-
moin kuin ulkomaan rahan määräiset velat ja
muut sitoumukset on taseeseen muutettava
Suomen rahaksi Suomen Pankin tilinpäätös-
päivänä vahvistamaan kurssiin. Rahoitustar-
kastus voi määrätä käyttöomaisuuden mer-
kitsemisestä tilinpäätökseen hankintapäivänä
Suomen Pankin vahvistamaan kurssiin.

22 §

Tilikausi

(kumotaan)

23 §

Omaisuu-
den arvostus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

Konsernitilinpäätös

Sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisön ja sijoituspalveluyrityksen, joka on konsernin emoyritys, on laadittava konsernitilinpäätös ja sisällytettävä se tilinpäätökseensä siten kuin kirjanpitolaissa ja tässä luvussa säädetään sekä niin kuin rahoitustarkastus tarkemmin määrää.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun yrityksen tytäryrityksen, joka ei ole sijoituspalveluyritys taikka luotto- tai rahoituslaitos, tiedot yhdistellään konsernitilinpäätökseen rahoitustarkastuksen määräämällä tavalla.

Sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisön ja sijoituspalveluyrityksen, joka on konsernin emoyritys, on aina laadittava konsernitilinpäätös riippumatta kirjanpitolain 22 a §:n 4 momentissa säädetystä poikkeuksesta.

25 §

Kirjanpitolautakunnan lausunto

Rahoitustarkastuksen on pyydettävä kirjanpitolautakunnalta lausunto ennen 21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitettujen määräysten antamista.

26 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Sijoituspalveluyrityksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (936/94) ja tässä luvussa säädetään.

Sijoituspalveluyrityksessä on oltava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja tarpeellinen määrä varatilintarkastajia.

27 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkas-

24 §

Konsernitilinpäätös

(kumotaan)

25 §

Kirjanpitolautakunnan lausunto

(kumotaan)

26 §

Tilintarkastus sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Sijoituspalveluyrityksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajista sekä erityisen tarkastuksen ja tarkastajan määräämisestä on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 42—44 §:ssä säädetään.

27 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tususyhteisö.

28 §

Rahoitustarkastuksen määräämät tilintarkastajat

Tilintarkastuslain 27 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sijoituspalveluyritykseen määrää rahoitustarkastus.

29 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Sijoituspalveluyritys, sen omistusyhteisö tai niiden kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuisi olennaista vaaraa sijoituspalveluyrityksen vakavaraisuudelle. Sijoituspalveluyrityksellä, sen omistusyhteisöllä ja niiden kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oltava toimintaansa nähden riittävät järjestelmät tässä luvussa tarkoitettujen riskien sekä korkoriskin seurantaa ja hallintaa varten.

Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista seuranta-järjestelmistä sekä sijoituspalveluyrityksen ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen valuuttakurssi-, korko- ja muiden markkinariskien rajoittamisesta suhteessa sijoituspalveluyrityksen ja konsolidointiryhmän omien varojen määrään.

30 §

Maksuvalmius

Sijoituspalveluyrityksen maksuvalmiuden on oltava sijoituspalveluyrityksen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu. *Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä sijoituspalveluyrityksen maksuvalmiudesta.*

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä

Sijoituspalveluyrityksen vakavaraisuuden turvaamiseksi on sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrän oltava vähintään niin

28 §

Rahoitustarkastuksen määräämät tilintarkastajat

(kumotaan)

29 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Sijoituspalveluyritys tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa toiminnassaan ottaa niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa sijoituspalveluyrityksen vakavaraisuudelle tai konsolidoidulle vakavaraisuudelle. Sijoituspalveluyrityksellä ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oltava toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetuille riskienhallintajärjestelmille sekä muulle sisäiselle valvonnalle asetettavista vaatimuksista.

30 §

Maksuvalmius

Sijoituspalveluyrityksen maksuvalmiuden on oltava sijoituspalveluyrityksen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä

Sijoituspalveluyrityksen omiin varoihin ja konsolidoituihin omiin varoihin sovelletaan, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain

Voimassa oleva laki

Ehdotus

suuri kuin tässä luvussa säädetään suhteessa sijoituspalveluyrityksen saamiin, sijoitukseen ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin sisältyviin riskeihin.

Sijoituspalveluyrityksen omien varojen yhteismäärän on aina oltava vähintään 13 §:ssä säädetyn perustamispääoman suuruinen.

Sijoituspalveluyrityksen omiin varoihin luetaan 32 ja 33 §:ssä tarkoitetut ensisijaiset ja toissijaiset omat varat vähennettynä 35 §:ssä tarkoitetuilla erillä. Omia varoja laskettaessa on lisäksi otettava huomioon, mitä jäljempänä tässä luvussa säädetään.

Kun vähintään kaksi sijoituspalveluyritystä sulautuu, rahoitustarkastus voi myöntää poikkeuksen 2 momentissa tarkoitetusta vaatimuksesta. Vastaanottavan sijoituspalveluyrityksen tai perustettavan uuden sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin sulautuvilla sijoituspalveluyrityksillä sulautumishetkellä olleiden omien varojen yhteenlaskettu määrä.

72 §:n 3 ja 4 momentissa, 73—75 §:ssä ja 79 §:ssä säädetään.

Sijoituspalveluyrityksen omien varojen yhteismäärän on aina oltava vähintään 13 §:ssä säädetyn perustamispääoman suuruinen. Kun vähintään kaksi sijoituspalveluyritystä sulautuu, rahoitustarkastus voi myöntää poikkeuksen tästä vaatimuksesta. Vastaanottavan sijoituspalveluyrityksen tai perustettavan sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin sulautuvilla sijoituspalveluyrityksillä sulautumishetkellä olleiden omien varojen yhteenlaskettu määrä.

Sijoituspalveluyrityksellä on oltava omia varoja ja konsolidoituja omia varoja vähintään luottolaitostoinnasta annetun lain 72 §:n 1 momentissa sekä 76—78, 79 a ja 81 a §:ssä säädettyllä tavalla laskettu määrä. Sen lisäksi, mitä mainituissa säännöksissä säädetään, sijoituspalveluyrityksen omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen määrä ei saa alittaa yhtä neljäsosaa edellisen tilikauden hyväksytyn tuloslaskelman osoittamista kiinteistä kuluista tai, jos sijoituspalveluyrityksen toiminnassa on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen tapahtunut merkittäviä muutoksia, rahoitustarkastuksen sijoituspalveluyrityksen hakemuksesta vahvistamaa määrää.

Sijoituspalveluyrityksen suuriin asiakasriskeihin ja konsolidoituihin suuriin asiakasriskeihin sovelletaan, mitä luottolaitostoinnasta annetun lain 69—71 §:ssä säädetään.

Jos sijoituspalveluyrityksen omat varat tai konsolidoidut omat varat vähenevät alle 2—4 momentissa säädetyn määrän, sijoituspalveluyrityksen on viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen tai konsolidoitujen omien varojen määrää koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava sijoituspalveluyritykselle mää-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

räaika, jonka kuluessa sijoituspalveluyrityksen omia varoja ja konsolidoituja omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä, tai esitettävä valtiovarainministeriölle sijoituspalveluyrityksen toimiluvan peruuttamista.

Jos sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ei saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Jos sijoituspalveluyrityksen konsolidoitujen omien varojen määrä on vähemmän kuin 2—4 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa jakaa voittoa tai muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä määrääjäksi myönnä poikkeusta. Sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvan osakeyhtiömuotoisen rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen osakkeenomistajan oikeudesta osinkoon on edellä säädetyn estämättä voimassa, mitä osakeyhtiölain 12 luvun 4 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

32 §

Ensisijaiset omat varat

Sijoituspalveluyrityksen ensisijaisiin omiin varoihin luetaan

- 1) osakepääoma;
- 2) osakeantitilillä oleva pääoma;
- 3) vararahasto ja ylikurssirahasto;
- 4) vapaan oman pääoman rahastot ja käytämättömät voittovarot;
- 5) osakeyhtiölaissa tarkoitettu pääomalaina;
- 6) yleinen tappiovaraus; sekä
- 7) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät 1—6 kohdassa tarkoitettuihin eriin rinnastettavat erät.

Ensisijaisiin omiin varoihin voidaan lisäksi lukea tilikauden aikana kertynyt voitto rahoitustarkastuksen määräämällä tavalla.

Ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen erien lukemista omiin varoihin niistä on vähennettävä niihin mahdollisesti kohdistettu sijoituspalveluyrityksen yhteisöverokannan mukainen vero.

32 §

Ensisijaiset omat varat

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

Toissijaiset omat varat

Toissijaiset omat varat

Sijoituspalveluyrityksen omiin varoihin luetaan myös toissijaiset omat varat, joita ovat

(kumotaan)

- 1) arvonkorotusrahoasto;
- 2) rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin sijoituspalveluyrityksen liikkeeseen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin sijoituspalveluyrityksen muilla sitoumuksilla; sekä
- 3) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuihin eriin rinnastettavat erät.

Toissijaisten omien varojen yhteismäärästä voidaan omien varojen yhteismäärää laskettaessa ottaa huomioon enintään ensisijaisten omien varojen suuruinen määrä. Toissijaisia omia varoja laskettaessa voidaan 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen erien yhteismäärästä kuitenkin ottaa huomioon enintään puolet ensisijaisten omien varojen määrästä.

34 §

34 §

Muut omat varat

Muut omat varat

Sijoituspalveluyrityksen omiin varoihin saadaan 38, 40 ja 45 §:ssä tarkoitettua omien varojen vähimmäismäärää laskettaessa lukea rahoitustarkastuksen tarkemmin määrämällä tavalla sen lisäksi, mitä 32 ja 33 §:ssä säädetään, kaupankäyntivaraston nettotuotot ja muut kuin 33 §:ssä tarkoitetut sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin sijoituspalveluyrityksen muilla sitoumuksilla.

(kumotaan)

35 §

35 §

Vähennyserät

Vähennyserät

Sijoituspalveluyrityksen ensisijaisten omien varojen määrästä vähennetään omien varojen yhteismäärää laskettaessa sijoituspalveluyrityksen omistamat omat osakkeet, pitkävaikutteisten aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen poistamaton osa sekä edellisten tilikausien ja tilikauden tappiot.

(kumotaan)

Sijoituspalveluyrityksen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vähennetään omien varojen yhteismäärää laskettaessa

1) muiden kuin sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvien sijoituspalveluyritysten sekä luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, jos sijoituspalveluyritys omistaa yli yhden kymmenesosan tällaisen yhteisön osakkeista ja osuuksista sekä tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, jos saamisilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla;

2) muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen sijoituspalveluyritysten sekä luotto- ja rahoituslaitosten osakkeet ja osuudet, jos sijoituspalveluyritys omistaa enintään yhden kymmenesosan tällaisen yhteisön osakkeista ja osuuksista, sekä tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, jos saamisilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla, siltä osin kuin näiden erien yhteismäärä ylittää ennen ensisijaisten ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä tehtäviä vähennyksiä yhden kymmenesosan sijoituspalveluyrityksen omista varoista; sekä

3) vakuutustoimintaa harjoittavien yhteisöjen osakkeet ja osuudet, jos sijoituspalveluyritys omistaa yli yhden kymmenesosan tällaisen yhteisön osakkeista ja osuuksista, samoin kuin tällaisilta yhteisöiltä olevat saamiset, jos saamisilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla.

36 §

Luottoriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Sijoituspalveluyrityksen omien varojen vähimmäismäärää laskettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 76—78 §:ssä säädetään saamisten ja sijoitusten riskiryhmittelystä, taseen ulkopuolisista eristä ja omien varojen vähimmäismäärästä.

Sijoituspalveluyrityksen saamisiin, sijoituksiin ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin voidaan jättää lukematta 37 §:ssä tarkoitettuun kaupankäyntivarastoon kuuluvat saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset, jollei jäljempänä toisin säädetä.

36 §

Luottoriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

37 §

Kaupankäyntivarasto

Kaupankäyntivarasto

Sijoituspalveluyritys ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen kaupankäyntivarastoon luetaan

(kumotaan)

1) arvopaperit ja johdannaissopimukset, jotka sijoituspalveluyritys tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluva yritys on hankkinut voidakseen lyhyellä aikavälillä hyötyä niiden tosiasiallisista tai odotetuista osto- ja myyntihinnan välisistä eroista tai muista hinnan tai koron vaihteluista;

2) velat ja johdannaissopimukset, jotka suojaavat 1 kohdassa tarkoitettuja eriä; sekä

3) muut 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin eriin rinnastettavat erät.

Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen erien lukemisesta kaupankäyntivarastoon.

38 §

38 §

Positio-, selvitys-, vastapuoli- ja valuuttariskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Positio-, selvitys-, vastapuoli- ja valuuttariskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Sijoituspalveluyrityksellä on sen lisäksi, mitä 36 §:ssä säädetään, oltava omia varoja vähintään määrä, joka riittää kaupankäyntivarastoon liittyvien seuraavien riskien kattamiseen:

(kumotaan)

1) markkinoiden yleisestä kehityksestä aiheutuva riski (yleisriski);

2) arvopaperin liikkeeseenlaskijasta tai johdannaissopimuksen kohde-etuuden liikkeeseenlaskijasta aiheutuva riski (erityisriski);

3) merkintäsitoumuksista aiheutuva riski (muu positioriski);

4) arvopapereiden selvittämättä jääneistä kaupoista aiheutuva riski (selvitysriski); sekä

5) vastapuolen maksukyvyttömyydestä aiheutuva riski (vastapuoliriski).

Sijoituspalveluyrityksellä on 1 momentissa säädetyn lisäksi oltava omia varoja määrä, joka riittää koko toiminnasta aiheutuvien valuuttakurssiriskin sekä 1 momentissa tarkoitettuihin riskeihin rinnastettavien riskien kattamiseen.

Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ris-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kien laskemisesta, niiden kattamiseksi vaadittavasta omien varojen määrästä ja sen laskemisesta sekä näitä koskevien tietojen ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

39 §

Kaupankäyntivarastoa koskevat poikkeukset

Kaupankäyntivarastoon sisältyviä eriä ei ole otettava huomioon laskettaessa 36 §:n 1 momentin mukaista sijoituspalveluyrityksen omien varojen vähimmäismäärää.

Kaupankäyntivarastoon sisältyvät saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset otetaan huomioon 45 §:ssä tarkoitettua asiakasvastuiden enimmäismäärää laskettaessa rahoitustarkastuksen tarkemmin määräämällä tavalla.

Rahoitustarkastus voi myöntää sijoituspalveluyritykselle luvan lukea kaupankäyntivarastoon kuuluvat erät 36 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin saamisiin ja sijoituksiin sekä taseen ulkopuolisiin eriin, jolloin sijoituspalveluyrityksen ei tarvitse laskea 38 §:n 1 momentin mukaista omien varojen vaatimusta. 40 §. Toimintariskien kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä. Sen lisäksi, mitä 36 ja 38 §:ssä säädetään, omien varojen määrä ei saa alittaa yhtä neljäsosaa edellisen tilikauden hyväksytyn tuloslaskelman osoittamista kiinteistä kuluista, tai jos sijoituspalveluyrityksen toiminnassa on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen tapahtunut merkittäviä muutoksia, rahoitustarkastuksen hakemuksesta vahvistamaa määrää.

Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä kiinteisiin kuluihin sisällytettävistä eristä.

40 §

Toimintariskien kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

Sen lisäksi, mitä 36 ja 38 §:ssä säädetään, omien varojen määrä ei saa alittaa yhtä neljäsosaa edellisen tilikauden hyväksytyn tuloslaskelman osoittamista kiinteistä kuluista, tai jos sijoituspalveluyrityksen toiminnassa on tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen tapahtunut merkittäviä muutoksia, rahoitustarkastuksen hakemuksesta vahvistamaa määrää.

39 §

Kaupankäyntivarastoa koskevat poikkeukset

(kumotaan)

40 §

Toimintariskien kattamiseksi vaadittavien omien varojen määrä

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rää.

Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä kiinteisiin kuluihin sisällytettävistä eristä.

41 §

Konsolidointiryhmän omien varojen vähimmäismäärä

Jos sijoituspalveluyritys tai sen omistusyhteisö on konsernin emoyritys tai sijoituspalveluyritys, jolla on 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu suhde toiseen sijoituspalveluyritykseen tai muuhun rahoituslaitokseen, omien varojen määrä lasketaan sijoituspalveluyrityksen lisäksi konsolidointiryhmälle. Sijoituspalveluyrityksen omien varojen sekä saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten määrä lasketaan tällöin noudattaen soveltuvin osin konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatettavia periaatteita. Konsolidointiryhmän ensisijaisista omista varoista vähennetään lisäksi konsernitaseessa oleva liikearvo. Rahoitustarkastus antaa tarkempia määräyksiä konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten vastakkaisten riskiasemien vähentämisestä toisistaan 38 §:n ja 45 §:n mukaista konsolidoitua pääomavaatimusta laskettaessa.

42 §

Omien varojen kartuttamisvelvollisuus

Jos sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmän omat varat vähenevät alle tässä luvussa taikka 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän, on sijoituspalveluyrityksen tai sen omistusyhteisön viipymättä ilmoitettava siitä rahoitustarkastukselle sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen määrän nostamiseksi säädetylle tasolle taikka sijoituspalveluyrityksen toiminnan lopettamiseksi. Rahoitustarkastuksen on asetettava määräaika, jonka kuluessa sijoituspalveluyrityksen ja sen konsolidointiryhmän omia varoja koskeva vaatimus on täytettävä tai sijoituspalveluyrityksen toiminta lopetettava.

41 §

Konsolidointiryhmän omien varojen vähimmäismäärä

(kumotaan)

42 §

Omien varojen kartuttamisvelvollisuus

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

43 §

Tarkemmat määräykset

Asianomainen ministeriö antaa tarkempia määräyksiä 29—42 §:n soveltamisesta sekä niissä tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta rahoitustarkastukselle.

Rahoitustarkastus voi myöntää sijoituspalveluyritykselle määräjäksi sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä annetun neuvoston direktiivin 93/6/ETY mukaisesti luvan noudattaa 29—42 §:n sijasta soveltuvien osin luottolaitostoiminnasta annetun lain säännöksiä.

44 §

Asiakasvastuut ja niiden laskeminen

Sijoituspalveluyrityksen asiakasvastuilla tarkoitetaan samaan henkilöön tai yhteisöön taikka saman henkilön tai yhteisön kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan henkilöön tai yhteisöön kohdistuvien saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärää.

Suurella asiakasvastuulla tarkoitetaan asiakasvastuuta, jonka määrä on vähintään yksi kymmenesosa sijoituspalveluyrityksen omista varoista.

Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä asiakasvastuiden laskemisesta.

45 §

Asiakasvastuita koskevat rajoitukset

Asiakasvastuut eivät saa ylittää yhtä neljäsosaa tai, jos asiakasyhteisö on sijoituspalveluyrityksen emo- tai tytäryritys taikka emoyrityksen tytäryritys, yhtä viidesosaa sijoituspalveluyrityksen omista varoista.

Suurten asiakasvastuiden yhteenlaskettu määrä ei saa ylittää 800 prosenttia sijoituspalveluyrityksen omista varoista.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske asiakasyhteisöä, joka on sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys.

Asiakasvastuita laskettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 106 §:ssä säädetään.

43 §

Tarkemmat määräykset

(kumotaan)

44 §

Asiakasvastuut ja niiden laskeminen

(kumotaan)

45 §

Asiakasvastuita koskevat rajoitukset

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Rahoitustarkastus voi määrääjäksi myöntää poikkeuksen 1 ja 2 momentista, jos 1 ja 2 momentissa tarkoitetut suhdeluvut ovat ylittyneet sijoituspalveluyritysten sulautumisesta johtuvista sijoituspalveluyrityksestä riippumattomista syistä.

46 §

Konsolidointiryhmän asiakasvastuut

Konsolidointiryhmän asiakasvastuiden suhteeseen konsolidointiryhmän omiin varoihin sovelletaan, mitä 45 §:ssä säädetään.

47 §

Asiakasvastuiden ilmoittaminen

Sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava suuret asiakasvastuut rahoitustarkastukselle vähintään vuosineljänneksittäin.

Sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisön ja sijoituspalveluyrityksen, joka on konsernin emoyritys, on ilmoitettava konsolidointiryhmän suuret asiakasvastuut rahoitustarkastukselle siten kuin 1 momentissa säädetään.

46 §

Konsolidointiryhmän asiakasvastuut

(kumotaan)

47 §

Asiakasvastuiden ilmoittaminen

(kumotaan)

8 luku

Rangaistussäännökset

56 a §

Sijoituspalveluyrityksen kirjanpitorikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laatii tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen vastoin 4 luvun säännöksiä taikka niiden nojalla annettua valtiovarainministeriön päätöstä tai rahoitustarkastuksen määräystä, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 9 tai 10 §:ssä tarkoitettuna kirjanpitorikkoksena tai tuottamuksellisenä kirjanpitorikkoksena eikä teosta ole muuallakaan laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sijoituspalveluyrityksen kirjanpitorikkomuksesta sakkoon.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

56 b §

Sijoituspalveluyrityksen omien osakkeiden hankinnan rahoittamista koskevien säännösten rikkominen

Joka tahallaan rikkoo 16 a §:n säännöksiä lainan tai vakuuden antamisesta taikka omien tai emoyrityksen osakkeiden, osuuksien, pääomalainojen, debentuurien tai niihin rinnastettavien sitoumusten pantiksi ottamisesta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sijoituspalveluyrityksen omien osakkeiden hankinnan rahoittamista koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

9.

Laki

ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (580/1996) 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

15 §

*Maksuvalmius**Maksuvalmius*

Sivuliikkeen maksuvalmiuden on oltava sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu. *Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä sivuliikkeen maksuvalmiuden turvaamisesta.*

Sivuliikkeen maksuvalmiuden on oltava sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

10.

Laki

rahoitustarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/1993) 2 §:n 17 kohta,
 sellaisena kuin se on laissa 572/1992,
muutetaan 3 §:n 2 momentti sekä 11 §:n 1, 2 ja 4 momentti, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 20 kohta sekä 23 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Valvottavat

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa

17) säästöpankin muuttamisesta osakeyhtiömuotoiseksi pankiksi annetun lain 972/92) 6 §:ssä tarkoitettua säätiötä; sekä

(kumotaan)

20) luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisöä.

3 §

Sovellettavat säännökset

Rahoitustarkastukseen sovelletaan hallintomenettelylakia (598/1982) ja lakia viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä (573/1989).

Rahoitustarkastukseen sovelletaan hallintomenettelylakia (598/1982), viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä annettua lakia (573/1989) ja yleisten asiakirjain julkisuudesta annettua lakia (83/1951).

11 §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan ja 4 momentissa tarkoitetun yrityksen toimipaikassa tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeelliseksi katsomansa valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet. Rahoitustarkastuksella on myös oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan tietojenkäsittely- ja muut järjestelmät sekä kassa- ja muut varat.

Valvottavan on lisäksi ilman aiheutonta

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan toimipaikassa tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeelliseksi katsomansa valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet. Rahoitustarkastuksella on myös oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan tietojenkäsittely- ja muut järjestelmät sekä kassa- ja muut varat.

Valvottavan on lisäksi ilman aiheutonta

Voimassa oleva laki

viivytystä toimitettava rahoitustarkastukselle sen pyytämät *valvonnan kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja selvitykset.*

Rahoitustarkastuksella on lisäksi oikeus saada valvottavan valvontaa varten tarpeelliset tiedot

1) yritykseltä, johon valvottavalla, tai mikäli valvottava on emoyritys, valvottavalla tai sen tytäryrityksellä yksin tai yhdessä toisen valvottavan kanssa on kirjanpitolain (655/73) 22 b §:n mukainen määräysvalta tai kirjanpitoasetuksen (1575/92) 19 §:n mukainen huomattava vaikutusvalta; sekä

2) yritykseltä, jolla on valvottavaan kirjanpitolain (655/73) 22 b §:n mukainen määräysvalta.

Ehdotus

viivytystä toimitettava rahoitustarkastukselle sen pyytämät *tiedot ja selvitykset, jotka rahoitustarkastus katsoo tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeellisiksi.*

Mitä 1—3 momentissa säädetään valvottavasta, sovelletaan myös:

1) yritykseen, joka on valvottavan kirjanpitolaissa (/) tarkoitettu emo- tai tytäryritys tai osakkuusyritys; sekä

2) muuhun yritykseen, joka kuuluu luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään.

23 §

Uhkasakko

Rahoitustarkastuksella on 1 momentissa tarkoitettu oikeus 11§:n 4 momentissa tarkoitettua yritystä kohtaan, jos se kieltäytyy noudattamasta, mitä sen velvollisuudeksi on 11§:ssä säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

